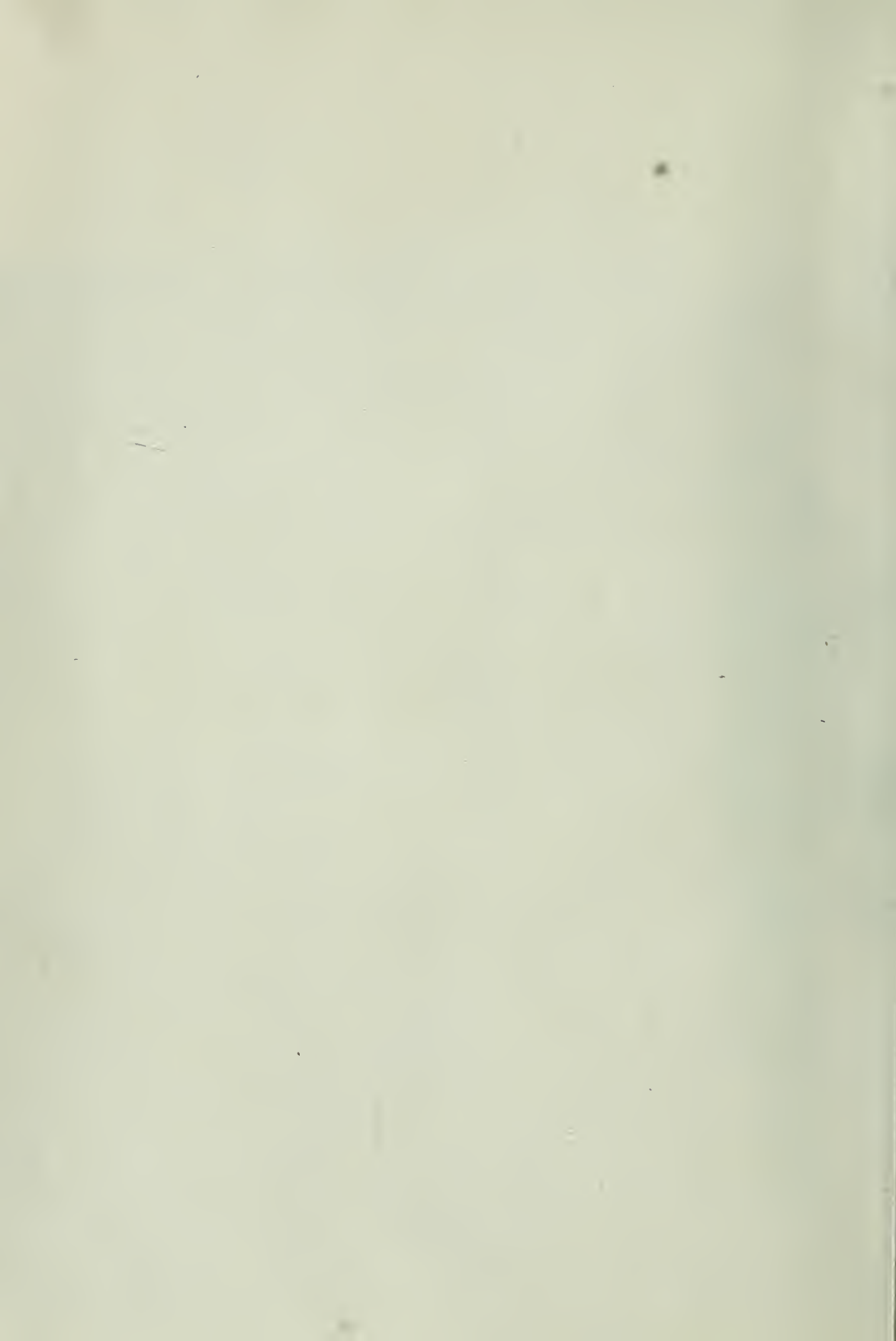

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

DE
WONDEREN

in de
minst geachtste
SCHEPSELEN.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

BESCHOUWING
DER
WONDEREN GODS,
IN DE
MINSTGEACHTE SCHEPZELEN
OF
NEDERLANDSCHE INSECTEN,

*NAAR HUNNE AANMERKELYKE HUISHOUDING, VERWON-
DERLYKE GEDAANTEWISSELING EN ANDERE
WETENSWAARDIGE BYZONDERHEDEN,*

VOLGENS EIGEN ONDERVINDING BESCHREEVEN, NAAR
'T LEVEN NAAUWKEURIG GETEKEND, IN 'T KOPER
GEBRACHT EN GEKLEURD,

DOOR

JAN CHRISTIAAN SEPP.

T W E E D E D E E L.

T. A M S T E R D A M,
By J. C. SEPP en Z O O N.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1910

PHYSICS DEPARTMENT

1910

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

V O O R R E E D E.

Het aantal der Verhandelingen in dit Tweede Deel, nu ook wederom geklommen zynde tot dat van Vyftig, maakt hetzelfde by elkander gebonden wordende, eenen bekwaamen Band uit, dit zo zynde, is het niet ongevoeglyk, voor alle deze Verhandelingen, eenen Algemeenen Tytel, onderscheiden van dien der byzondere Zes Stukken, beneevens eene Tytel-Plaat, en algemeenen Inhoud der Verhandelingen, vooraf te plaatsen, ten dien Einde is het eene en andere by deze Voorreede of Voorbericht bygevoegd, om dus alles tezaamen behoorlyk te kunnen inbinden; In welke orde de Vyftig byzondere Verhandelingen, op elkander moeten volgen, ziet men uit den Inhoud duidelyk genoeg. Dat van eenige weinige Voorwerpen, de Latynfche Naam, zo min in de Verhandeling zelve, als in den Inhoud niet gemeld is, komt daarvan daan, dat, nog de Ridder LINNÆUS, nog eenig ander *Entomoloog* of *Infecten Beschryver*, deze Voorwerpen, of in 't geheel niet gekend, of ten minsten niet beschreeven en zo doende ook niet genoemd heeft, echter zyn het niet meer als maar zeven in getalle, zo ik deze ontbreekende Naamen nog mogt gewaar worden, of zelve daar aan geeven, zal ik ze by eene volgende gelegendheid melden, gelyk ik nu kan doen van twee Voorwerpen, in myn Eerfte Deel beschreeven en aldaar met geen Latynfchen Naam benoemd; te weten de Derde Verhandeling van het Vierde Stuk, alleen maar den Nederduitschen Naam van *Goudlakens Vlinder* hebbende, is na myne ontdekking van dit Insect hier te Lande, naderhand in Duitschland, door eenen *Entomoloog*, met den Latynfchen Naam van *Ochreacea* benoemd geworden, zo is insgelyks het Voorwerp of de Vlinder, afgebeeld en beschreeven in de Derde Verhandeling van het Zesde Stuk, aldaar genoemd *de Porcelain Vlinder*, om reedenen dat

deszelfs Vlakken vry wel naar geschilderd Blaauw Porcelyn gelyken, naderhand door eenen Duitscher by een *Luipaard* vergeleken geworden zynde (om welke reedenen weet ik niet) *Pantherata* genoemd geworden.

De ongelijkheid in het aantal der Verhandelingen van ieder Stuk, is alleen veroorzaakt, door de schaarsheid der Voorwerpen, welke tot dat Gezin of die Bende behooren, waaruit zodanig Stuk bestaat, dus heeft het *Eerste Stuk*, maar twee Voorwerpen, in drie Verhandelingen; het *Tweede Stuk*, een Voorwerp, in eene Verhandeling; het *Derde Stuk*, insgelyks een Voorwerp, in eene Verhandeling; het *Vierde Stuk*, daarentegen twee en twintig Voorwerpen, in zeeven en twintig Verhandelingen; het *Vyfde Stuk*, drie Voorwerpen, in drie Verhandelingen; en eindelyk het *Zesde Stuk*, twaalf Voorwerpen, in vyftien Verhandelingen, dus te zaamen een en veertig Voorwerpen, in vyftig Verhandelingen.

Voor 't overige, beveele ik zo wel dezen als mynen volgenden Arbeid, in de welwillendheid myner zeer geëerde Begunstigers, welker voortduurende goedkeuring my zal aanspooren tot het voortzetten myner onderzoekingen, in dit gedeelte van het zo uitgebreide en groote werk des Scheppers.

I N H O U D

D E R

VYFTIG VERHANDELINGEN,

WAARUIT DIT

T W E E D E D E E L

B E S T A A T.

NEDERDUITSCH E N A A M E N

LATYNSCH E N A A M E N.

volgens dit Werk.

volgens LINNÆUS en anderen.

N^os. zo als dezelve
uitgegeeven zyn.

Rangfchikking in
dit Deel.

No. 51	<i>Kleine Paarlemoer-Vlinder</i>		Lathonia.	Tab. I.
	1ste Stuk. pag. 1			
88 en 89	<i>Argus-Vlinder.</i>	5	Megæra.	II. III.
97	<i>Schild-Rups.</i>	IIde. St. 1	Betulæ.	I.
52	<i>Meekrap Vlinder.</i>	IIIde. St. 1	Stellatarum.	I.
53	<i>Geelstreep Vlinder.</i>	IVde. St. 1	.	I.
54	<i>Tyger Vlinder.</i>	7	Lubricipeda.	II.
59	<i>Kleine Riet-Vink.</i>	11	Pallens.	III.
60	<i>Satyn Vlinder.</i>	15	Salicis.	IV.
61	<i>Roode en gryze Vlinder.</i>	19	Gracilis.	V.
62	<i>Pylftaart gelykende.</i>	23	Trepida.	VI.
65, 66 en 67.	<i>Veelvraat-Rups.</i>	27	Rubi.	VII. VIII. IX.
70	<i>Basterd-Hoorn Rups.</i>	39	Persicaria.	X.
71	<i>Jasobs Vlinder.</i>	43	Jacobæa.	XI.
72	<i>Bruine Een-Staart.</i>	47	Falcula, vel Falcataria.	XII.
73 en 74	<i>Spartel-Rups.</i>	51	Quercus, vel Trifolii.	XIII. XIV.
75	<i>Slak-Rups.</i>	59	Limacodes.	XV.
76	<i>Geele Een-Staart.</i>	63	Sicula.	XVI.

77 en 78 *Me-*

INHOUD VAN HET TWEEDE DEEL.

<p>No. 77 en 78 <i>Merians Borstel Rups.</i> p. 67</p> <p>80 <i>Kluzenaar.</i> . . . . . 75</p> <p>81 en 82 <i>Diana.</i> . . . . . 79</p> <p>85 <i>Pfi Vlinder.</i> . . . . . 87</p> <p>86 <i>Wit- Vlak Vlinder.</i> . . . . . 91</p> <p>90 <i>Autumnus Vlinder.</i> . . . . . 95</p> <p>91 <i>Grys- Band Vlinder.</i> . . . . . 99</p> <p>94 <i>Kleine Beer Vlinder.</i> . . . . . 103</p> <p>100 <i>Marmer Vlinder.</i> . . . . . 107</p> <p>63 <i>M. Vlinder.</i> . . . . . Vde. St. I</p> <p>68 <i>Bruine Snuif Vlinder.</i> . . . . . 7</p> <p>87 <i>Groen en Wit- Band Vlinder.</i> II</p> <p>55 <i>Besfe- Tak Vlinder.</i> VIde. St. I</p> <p>56 <i>Bonte Besfe Vlinder.</i> . . . . . 7</p> <p>57 <i>Zwarte W. Vlinder.</i> . . . . . 11</p> <p>58 <i>Kajatchout Vlinder.</i> . . . . . 15</p> <p>64 <i>Groen- Gebandeerde Vlinder.</i> 19</p> <p>69 <i>Bruin- Gebandeerde Vlinder.</i> 23</p> <p>79 <i>Syringe Vlinder.</i> . . . . . 27</p> <p>83 en 84. <i>Oranje Ype- Tak Vlinder.</i> . . . . . 31</p> <p>92 en 93. <i>Zwart gesprenkelde Vlinder.</i> itaat 15 moet zyn 39</p> <p>95 en 96. <i>Dun- Vlerk Vlinder.</i> 47</p> <p>98 <i>Kleine Wortel- Hout Vlinder.</i> 55</p> <p>99 <i>Linde- Knots Vlinder.</i> . . . . . 59</p>	<p><i>Pudibunda.</i> . . . . . Tab. XVII. XVIII.</p> <p><i>Monacha.</i> . . . . . XIX.</p> <p><i>Runica, vel Ludifica.</i> XX. XXI.</p> <p><i>Pfi.</i> . . . . . XXII.</p> <p><i>Antiqua.</i> . . . . . XXIII.</p> <p><i>Fagana, vel Prafinana.</i> . . . . . XXIV.</p> <p><i>Processionea.</i> . . . . . XXV.</p> <p><i>Fuliginosa.</i> . . . . . XXVI.</p> <p><i>Polytima.</i> . . . . . XXVII.</p> <p><i>Miata.</i> . . . . . I.</p> <p><i>Rostralis.</i> . . . . . II.</p> <p>. . . . . III.</p> <p><i>Bilineata.</i> . . . . . I.</p> <p><i>Grosfulariata.</i> . . . . . II.</p> <p><i>Vauaria, vel Wauaria.</i> . . . . . III.</p> <p>. . . . . IV.</p> <p>. . . . . V.</p> <p>. . . . . VI.</p> <p><i>Syringaria.</i> . . . . . VII.</p> <p><i>Prunaria.</i> . . . . . VIII. IX.</p> <p><i>Marmoraria.</i> . . . . . X. XI.</p> <p><i>Hirtaria.</i> . . . . . XII. XIII.</p> <p>. . . . . XIV.</p> <p>. . . . . XV.</p>
---	--

BESCHOUWING
DER WONDEREN GODS
IN DE MINSTGEACHTSTE SCHEPSELEN.

OF

NEDERLANDSCHE
INSECTEN,

In hunne aanmerkelyke Huishouding , wonder-
baare Gedaantewisfeling en andere wetens-
waardige Byzonderheeden ,

*Volgens eigene Ondervinding beschreeven ,
naar 't Leeven naauwkeurig geteekend ,
in 't Koper gebracht en gekleurd ,*

door

JAN CHRISTIAAN SEPP.

TWEEDE DEELS EERSTE STUK,

behelzende de Verhandelingen over de

DAG - VLINDERS

van de EERSTE BENDE.

Te AMSTERDAM,

By J. C. SEPP.

MDCCLXXXVI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

1950

1950

VOORBERICHT.

aar het my heeft mogen gelukken onder den Goddelyken bystand, een aantal van 50 Verhandelingen van Nederlandsche Insecten te hebben kunnen uitgeeven, allen van derzelve eerste Begin af, aan waargenomen zynde, waartoe ook niet weinig geholpen heeft, de vriendelykheid van verscheidene myner zeer geëerde Begunstigers, welken my in staat gesteld hebben, van veelen dezer Dieren de Eiëren magtig te worden, van welken ik anders zonder Hunne hulpe zoude versteeken zyn gebleeven, voor welke heuschheid ik Hun Wel Edelens hiermede nogmaals openlyken dank betuige, met zeer vriendelyk verzoek, my verder in het voortvaaren van deze myne pogingen, met Hunnen geneegenen bystand goedgeunstig te willen verëeren.

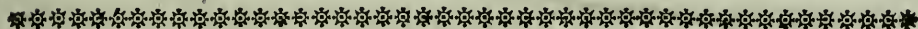
Ik zegge, is het my gelukt, 50 Verhandelingen, van Dagen Nacht-Vlinders te hebben uitgegeeven, en waarmede ik het *Eerste Deel* van myn Insecten-Werk besloten hebbe, thans wage ik het, om onder inwachting van die zelfde hulpe, met welke ik het voorgaande hebbe mogen uitvoeren, een Tweede Deel te beginnen, ik zal in hetzelfde die eige Orde behouden,

welke in het Eerste Deel heeft plaats gevonden, namentlyk, ik zal van elke Bende en Gezin, uitgeeven naar mate de Voorwerpen zich aan myne waarneemingen voordoen, en wanneer de dus door elkander uitgegeevene Verhandelingen, wederom eenen bekwaamen Band uitmaaken, dezelve met eenen algemeen Tytel en daarby behorend Voorwerk besluiten, mynen arbeid in dezen, beveele ik op nieuws aan de toegenegendheid der Liefhebberen, zo als ik het onverwachte Geluk gehad hebbe, over myn Eerste Deel te hebben mogen ondervinden.

NEDERLANDSCHE INSECTEN, BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS EERSTE STUK.

EERSTE VERHANDELING.

OVER DE

DAG - VLINDERS,

van de EERSTE BENDE.

De KLEINE PAARLEMOER-VLINDER.

P: II. Tab. I.

aar het nodig was, by de Eerste Verhandeling van het *Eerste Deels Eerste Stuk*, optegeven, de kenteekenen der Dag-Vlinders en hunner Rupsen en Poppen in 't algemeen, zo zal het hier niet onvoeglyk zyn, by deze Eerste Verhandeling des *Tweeden Deels Eerste Stuk*, wederom als te herhaalen de byzondere

Kenteekenen der Rupsen Poppen en Vlinders van der Dag-Vlinders eerste Bende.

- 1) Alle Rupsen van deze Bende, zyn over het geheele Lyf als met *Doornen* voorzien, en hebben allen, 16 Pooten, daarenboven zyn deze Rupsen overal, doch onder 't Lyf het minst, met korte en styve *Hairtjes* bezet.

II. DEEL.

A

2) Door-

- 2) Doorgaands zyn hunne Koppen of Hoofden van gedaante gelyk men een Hert verbeeld, insgelyks geheel ruig, of met korte en styve Hairsjes voorzien.
- 3) In Poppen zullende veranderen, begeeven zy zich aan het een of ander Uitspek, om vry en onbelemmerd te kunnen hangen, onder hetzelfde maken zy haaren Staart door middel van eenig Spinfel vast, laaten alsdan alle Hunne Pooten los, dus met den Kop naar beneden hangende, veranderen zy in Poppen.
- 4) Verre de meeste Poppen van deze Bende, hebben aan 't Hoofden eind twee Punten, welken aan zommigen geheel spitz, aan anderen inteedeel stomp zyn, voor 't overige hebben zy ook nog andere Punten ter wederzyden en langs den Rug.
- 5) Op den Nek, of liever op den rug van 't Borststuk, hebben deze Poppen doorgaands de gedaante van een Gryns, met een gebogen Neus.
- 6) Veelen dezer Poppen, hebben goude of zilvere Vlakken en Punten, ja zommigen zyn geheel als verguld.
- 7) Alle Vlinders van deze Bende, hebben maar vier volmaakte Pooten, en in plaats der twee voorsten, zyn zy met twee stompjes voorzien, welken geene klauwtjes of haakjes hebben, en derhalven in 't loopen of klimmen van geen dienst zyn.
- 8) Deze Vlinders, wanneer dezelve hun Poppevlies verbreeken en ter waereld komen, laten alsdan een bloedrood vocht vallen.

§. 1.

Den Naams oorsprong dezer Vlinders, behoeft men niet verre te zoeken, dezelve is ontleend van de vlakken welken zich op de onderste zyden der Vleugels bevinden en volmaakt naar Paarlemoer gelyken, dewyl men nu meer dan eene soort Paarlemoer Vlinders heeft, van welken ons tegenwoordig voorwerp eene van de kleinsten is, zo noeme ik denzelven de kleine Paarlemoer Vlinder, de Ridder LINNÆUS noemd denzelven *Lathonia*.

§. 2.

In het begin van Juny, reeds eenige Jaaren geleeden, buiten Naarden zynde,

zynde, wierden door my gevangen twee in 't paaren zich bevindende Vlinders van deze soort, dezelve in eene Doos gedaan hebbende, bleeven zy nog eenen tydlang aan elkander. Te huis gekomen zynde, werden zy in eene luchtige en ruime vlucht gezet, welke ik tot dat oogmerk hebbe om 'er Rupsen of Vlinders in te plaatzen, ten einde derzelver huishouding beeter waar te kunnen neemen, dus ook nu om te zien of het Wyfje zich van deszelfs waarfchynlyk bevruchte Eiëren ontlasten zoude, doch daar kwam niet van, maar zodra was 'er niet een Plantje driekleurige Viool, *Viola tricolor* bygezet, en in de vlucht gebragt, of het Wyfje begon ten eersten deszelfs Eitjes te leggen, zonder onderschyd, zo wel op de Bloemen zelfs, als ook aan en op de Bladeren der Plant, doch telkens enkeld niet by fchoolen. Den 10 Juny begon het te leggen zynde dit aanmerkelyk, dat hetzelfde zich van Eiëren te leggen onthield, wanneer het in fchaduwe was, daarentegen in den Zonne-fchyn geplaatst wordende, telkens wederom begon te leggen.

§. 3.

De Eitjes zyn langwerpig, of Rolrond, naarboven toe iets dunder dan benedenwaards, boven op platachtig, met de onderfte of breedfte zyde aan 't Blad als vast gelymd, geelachtig wit van kleur, fterk geribt en glanzig, vertonende zich in derzelver Natuurlyke groote als Fig. 1. Tab. I. maar door eene vry fterke vergrooting gelyk Fig. 2. Omtrent eenen dag voor het uitkomen der Rupsjes, veranderden de Eitjes ten eenenmaale van kleur, en wierden van geelachtig wit, donker graauw.

§. 4.

Den 18^{den} Juny, dus acht dagen na het leggen, kwamen de eerfte Rupsjes uit hunne Eiëren te voorfchyn, zynde geelachtig graauw van kleur, met zwarte Hoofdjes, en fyne korte Hairsjes over het geheele Lichaam bezet. De Bladeren van de gemelde driekleurige Viool, lieten zy zich zeer wel fmaken, en groeiden dus ook voorspoedig. Den 27sten der reeds gemelde Maand, vervelden zy voor de eerfte maal, en hadden toen Doornen gekreegen, welke Doornen, met lange Hairsjes bezet waren, de kleur der Rupsen, was nu byna zwart, met eenen lichten ftreep over den Rug. 10 Dagen hier na, dus den 7^{len} July, verwisfelden zy voor de tweede maal van Huid, den 15^{den} voor de derde keer, en den 24 en 25sten voor de vierde en laafte maal. Telkens na iedere Vervelling, was het Hoofd wit, maar werd kort daarna zwart, de Doornen, welken na de eerste vervelling met fyne en lange Hairsjes bezet waren, hadden nu daarente-

entegen na de laatste vervelling, zeer korte en stevige Hairsjes. Eenige dagen na deze vierde verandering van huid, waren dezelve volwasfen, in Fig. 3. welken staat eene derzelve afgebeeld is by Fig. 3.

§. 5.

Myne Rupfen, welken ik tot dus verre toe groot gebracht hadde, stierven allen op eene na, die zich ook in een edusdanige Pop veranderde, gelyk by Fig. 4 afgebeeld te zien is, uit dewelke, na verloop van eenigen tyd de zich daar in bevindende Vlinder te voorschyn kwam.

§. 6.

Deze Vlinder, fraay van kleuren op de bovenzijde der Vleugels, maar nog verwonderlyker aan derzelve onderste zyden, is vliegende afgebeeld by Fig. 6 als wanneer men alle deszelfs sierlykheden ten aanzien der bovenste zijde ten toon gespreid ziet, integendeel by Fig 5 de rusten stand des Vlinders afgebeeld zynde, vertoon ons de zo ongemeen sterk naar Paarlemoer gelykende Vlakken der Vleugelen. Het onderscheid der Kunne van deze Vlinders, is niet wel ergends anders aan te kennen, dan aan de meerdere dikte van 't Lyf der Wyfjes Vlinders.

DAG-VLINDERS van de EERSTE BENDE.

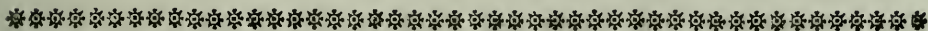
P. II.

Tab. I.

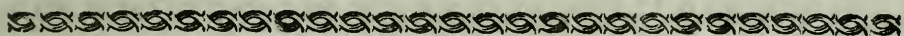

NEDERLANDSCHE INSECTEN, BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS EERSTE STUK.

TWEEDE EN DERDE VERHANDELING

OVER DE

D A G - V L I N D E R S,

van de EERSTE BENDE.

D E A R G U S - V L I N D E R.

P. II. Tab. II. III.

§. I.

At den Naam des Vlinders betrefd, is naar alle waar
fchynlykheid dit de reede, dat dezelve by veele Lief-
hebbers den Naam van *Argus* draagd om dat dezelve
voornamentlyk aan de onderzyde der twee onder Vler-
ken zeeven ronde Vlakjes als Oogen heeft, en men in de Fabel Histo-
rie aan zekeren *Argus*, veele Oogen heeft toegeschreeven, men ook uit
dien hoofde alles wat veel tegelyk of van rondom zag, een *Argus* of veel

B

Oog

Oog noemde, 't is zegge ik naar alle gedachten om deze reede dat men den Vlinder, welke het voorwerp dezer Verhandeling is, insgelyks den veel Oog of Argus-Vlinder noemd. By den Ridder LINNÆUS, draagd dezelve den Naam van *Megara*; het Insect 't welk by dezen Grooten Natuur Onderzoeker, den Naam van *Argus* draagd, is een zekere kleine, op deszelfs boven Vlerken schoone blaauwe Vlinder, onder de *Papiliones*, of Dag-Vlinders behoorende, en aan welks onderzyde der Vlerken, insgelyks veele ronde Vlakjes, als Oogen zich bevinden; ik zoude ons tegenwoordig Insect ook wel hebben kunnen noemen *Gemarmerd Zand-Oogje*, ter onderscheiding van de reeds beschreevene *Oranje Zand-Oog*, *Bruine Zand-Oog* en *Bonte Zand-Oog*, dewyl het tegenwoordig voorwerp als Vlinder, insgelyks onder het geslacht der *Zand-Oogen* behoord, eeven als het *Koe-Vinkje*, reeds hier voor beschreeven, in 't 1ste Deel, eerste stuk, vierde Verhandeling, *Tab. IV. Pag. 25.* doch dewyl veele Liefhebbers voor my, reeds den Naam van *Argus*, aan dit Diertje gegeven hebben, zo dacht ik ware het wel also goed, dien Naam aan dezen Vlinder maar te laten behouden.

§. 2.

Den 15 Augustus, des Jaars 1791, kreeg ik present van den Wel Ede-
len Heer Mr. *Cornelis van Lennep*, wien ik myne dankbaarheid hier
voor opentlyk betuige, twee Vlinders van dit soort, zynde een Man-
netje en een Wyfje, beide hadden met elkanderen gepaard, reeds ee-
nen Dag te vooren, het laatstgemelde, legde in den Nademiddag van
dezen Dag, reeds 20 Eieren, blaauwachtig groen van kleur, allen en-
keld,

keld, en naar maate van de groote des Vlinders, zeer groot van stuk, een daar van hebbe ik in deszelfs Natuurlyke gedaante Afgebeeld op *Tab. II. Fig. 1.* en door eene tamelyke vergrooting beschouwd zyn-
Tab. II. Fig. 1.
 de, vertoonde hetzelve zich als *Fig. 2.* wanneer men deszelfs aartige en regelmatige plaatsing der Vlakken, zeer duidelyk zien konde, den 16 van deze zêlfde Maand August. leide het over Dag, en den 17de in den vroegen Morgen noch 17 Eiëren, dus in 't geheel 37 Stuks, waarna het Wyfje stierf, doch kort voor deszelfs Dood, legde het noch 7 extra groote witte Eiëren, welken zo wel in derzelver Natuurlyke gedaante, als ook door het Microscop gezien, zeer verschillend waren met de overige Eiëren, een daar van hebbe in zyne waare groote afgebeeld by *a.* ik heb-
Fig. a.
 be het daarom op een zwart Stukje geplaatst, op dat het des beeter zoude zichtbaar zyn, door het vergrootende glas gezien, vertoonde zich een zodanig Ei, als of het eene Lederachtige Schil had, met weinig of genoegzaam geen vogt in het zelve, dus het my niet onwaarschynlyk voorkomt, dat het zogenaamde Wind-Eiëren geweest zyn, het welk my tot nog toe by geenen Vlinder is voorgekomen, wel is waar, menigmaalen hebbe ik het gehad, dat een Vlinder Wyfje onbevruchte Eiëren gelegd heeft, doch dezen hadden altoos derzelver waare gedaante en groote, zo wel in kleur als gefigureerdheid kort na de legging, doch daar bevruchte Eiëren, door- gaands eenige Dagen 'er na, wel hunne groote behouden, maar derzelver kleur veranderen, zo behouden daarenteegen meestal de onbevruchte Eië- ren, wel derzelver kleur, doch haare groote verliezen zy, wordende van tyd tot tyd kleinder, en krimpen zodanig in, door het verdroogen van het zich daar in bevindende onleefbaare vogt, dat 'er niets van overblyft, als alleen maar de buiten Schil, deze Wind-Eiëren inteedeel, schoon

zeer zeker ook onbevruucht, verlooren derzelver groote niet, veranderden ook niet van kleur, maar bleeven eeven zo als toen het Wyfjes Vlinder dezelve legde, namentlyk witachtig, zelfs zyn zy nog dezen Dag terwyl ik dit schryve, onverdroogd van Schil, hebbende nog derzelver eerste gedaante en kleur, ik bewaare ze ook om die reedenen als eene zaak niet veel voorkomende, ten minsten by my nog nimmer gebeurd zynde.

§. 3.

Uit de eerst gelegde bevruchte goede Eiëren, kwamen den 22 August. de jonge Rupsjes voort, hebbende dus maar omtrent zes Dagen als Eiëren gelegen, dezelve waren witachtig van kleur, en met het bloote Oog gezien geheel ruig met een bruin Kopje, doch door een vergrootend glas beschouwd wordende, waren de Hairen zwart en zeer styf in 't aanzien, staande allen ieder op een zwart Knopje. Ik zette myne jonge Rupsjes ten eersten op een Zoodje Gras, waar van zy ook begonnen te vreeten doch niet terstond, 't welk zekerlyk veroorzaakt wierd, door dien zy ieder van te vooren om zo te spreken Hunne Maalyd reeds gedaan hadden, aan de leedige Doppen van de Eiëren waar uit zy gekroopen waren, dewyl zy dezelve hadden opgevreeten. Den 29ste dus na verloop van zeeven Dagen, zetteden zy zich voor de eerste maal op het vervellen en hadden genoegzaam allen den 1ste September eenmaal Haare Huid verwisfeld, nu waren derzelver Hoofdjes, die te vooren eene bruine kleur hadden, geheel groen geworden, en ten eenenmaale eenkleurig met het overige Lichaam der Rups; met

Gras

Gras te vreeten, bleeven myne tegenwoordige Diertjes niet ophouden, groeyden daar door ook zeer goed, zo dat zy zich den 9 en 10de September voor de tweedemaal op het vervellen zetteden, door het welk zy den 11de en 12de ook geraakten, zynde als toen tweemaal ver- veld, Hunne kleur was even eens na deze verwisfeling van Huid, als voor dezelve, namentlyk geheel groen, met flauwe streepen; on- gemeen langzaam en traag zyn dezelve in het loopen, en over het geheel, zeer sterk doorschynende, zelfs zo sterk, dat men Hun ver- teerde Voedzel, in het Lichaam kan zien naar achteren toe voortgaan om uitgeloozd te worden, zelfs Hun Kop, schoon van eene harde zelfftandigheid zynde, werd kort voor eene Vervelling even zo door- schynend als Glas. Den 3de October, dus een- en twintig Dagen na de tweede Vervelling, schikten zy zich voor de derdemaal hiertoe aan, en geraakten door deze Vervelling eerst den 9 en 10 October, hierna gebruikten zy maar zeer weinig Voedzel, en bereideden zich om zo te spreekē, tot het doorstaan van den naderenden Winter, in den welken zy toch naar behooren geen Gras bekomen konden, dus over- winterende, onder het gebruiken van zeer weinig Voedzel, zaten zy de eerste Winter Maanden November en December geheel door, en genoegzaam altoos onbeweeglyk stil, doch in 't laatst van de Maand January des volgenden Jaars, warme Dagen zynde, begonnen zy we- derom te kruipen en ook iets te vreeten, 't welk naar maate der meer- dere aankomende Voorjaars warmte, ook langzaamerhand vermeerderde, zo dat zy zich den 5de en 6de Maart, voor de vierde keer op het ver- vellen zetteden, op deze verwisfeling van Huid, zaten zy ongemeen lang, want daar zy bynaar allen tegelyk op deze vierde Huid verwisfe-

ling zaten, zo waren 'er echter den 21ste van dezelfde Maand nog maar eerst drie verveld, zittende de overigen tot in 't begin van April, zynde toen eerst allen hier door geraakt, de meesten vraten het afgestroopte Vel geheel op behalven den Kop, doch eenige weinigen lieten hetzelfde zitten zonder 'er iets van te gebruiken, na deze Huid verwisseling, 't welk nu ook de laatste was, begonnen zy wederom aanmerkelyk te groeyen en dewyl het Gras in dezen tyd van 't Jaar, ock in groote veel aanwast, gebruikten myne Rupsen ook braaf van hetzelfde, en wierden dus volwasfen, twee dergelyke, haare volle groote bereikt hebbende Rupsen, ziet men afgebeeld *Fig. 3.* en *Tab. III. Fig. 6.* waarop de streepen welken na de tweede vervelling maar zeer flaaufw zien waren, nu ten duidelyksten zich vertoonen, alsmede de twee sterk achter uit steekende Punten, aan het laatste Lid over de achter Pooten heen, en byzonder eigen aan dit Gezin.

Fig. 3.
Tab. III.
Fig. 6.

§. 4.

Tot den 15 April, hadden myne Rupsen het Gras zich zeer wel laten smaaken, maar als toen kroopen veelen van de Gras-Zoode af, en verwyderden zich van dezelve kruipende tegen de Wanden van het Verblyf, waarin ik de Gras-Zoode staan had, aan en op, om zich een bekwaame plaats uittezoeken, waaraan zy veranderen zouden, eenige weinigen kozen hiertoe ook uit, het eene of andere Graspietje, waaraan zy derzelver achter einde vast maakten, gelyk twee van dezelven zich den 17de April, aan derzelver Staarten opgehangen hadden,

door

door middel van eenig fyn Spinfel, gelyk ik eene zodanige zich vast gemaakt hebbende Rups, afbeelde *Fig. 4.* de overige Rupsfen, deden *Fig. 4.* vervolgens ook hetzelfde, hangende zich veelal maar aan de zyden van eenige overeinde staande zaak, het zy een Graspierije, of ook zelfs aan de Zy-Wanden van Hun verblyf, de zich het eerst aangehangen hebbende Rups, veranderde in Pop den 20 April, zynde geheel groen van kleur, afgebeeld *Fig. 5.* de volgende Dagen, veranderden ook myne overige Rupsfen, zo dat ik den 28ste April, geene in deze gedaante meer overig had, zynde genoegzaam allen in Poppen veranderd.

Dat de kleine gemeene Slakken zonder Huisjes, niet maar alleen voedsel gebruiken uit het Planten-Ryk, maar ook uit het Ryk der Dieren, is my ten duidelyksten gebleeken, dewyl eene Slak, dewelke zeer waarschynlyk in het Gras Zootje geweest was, op zekeren tyd, dat ik naar myne zich reeds in Poppen veranderd hebbende Rupsfen zag, bezig was, eene dergelyke Pop optevreeten, en 'er ook reeds veel meer als de helfte van gebruikt had, toen ik 'er bykwam.

Deze Poppen, schoon in den beginne helder groen, worden van tyd tot tyd donkerder van kleur, zelfs naar 't bruine trekkende, en men kan een of twee Dagen voor het uitkomen des Vlinders, de voornaamste Vlakken der boven Vlerken, door het Poppe-Vlies zien heen schynen, gelyk dit afgebeeld hebbe *Fig. 7.* alwaar men de oranje kleur der boven Vlerken, met een gedeelte van derzelve zwarte Teekening, ziet doorschynen.

§ 5.

- De 20ste May, dus vier Weeken na het veranderen in Pop, kwam de eerste, en vervolgens ook de overige Vlinders te voorschyn, zynde schoon oranje van kleur, met zwarte Vlakken, welk laatste in de
- Fig. 8.** Mannetjes, menigvuldiger en donkerder is, dan in de Wyfjes, *Fig. 8.*
- Fig. 9.** vertoond eenen Mannetjes Vlinder, daarentegen *Fig. 9.* naar een in vliegende gedaante zich bevindend Wyfjes Vlinder geteekend is, om nu ook de schoonheid van de onder zyde der Vlerken te zien, en waaruit de Naam van *Argus* zynen oorsprong neemt, zo hebbe een rustend
- Fig. 10.** Wyfje afgeteekend *Fig. 10.* waaraan men ziet dat aan de onder zyde der onder Vlerken, zeeven, en aan de onder zyde der boven Vlerken, drie, Vlakken als Oogjes zich vertoonen.
- Fig. b.** *Fig. b.* is de vergroote gedaante en kleur van een Diertje, welks natuurlyke groote men by *c.* ziet, deze Diertjes, onder de Milben of Myten met acht Pooten behoorende, liepen veelvuldig over en onder myne Rupfen heen, eeven als eene soort van Luizen, of dezen nu toevallig in het Gras waren, en dus ook maar als by toeval over myne Rupfen heen liepen, dan of zy werkelyk op dezelve aasden, kan ik niet met zekerheid bepaalen, het eerste komt my nog wel het waarschynlykste voor.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF

DAG-VLINDERS van de EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. II.

DEER
97
177

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN

Fig. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

DAG-VLINDERS van de EERSTE BENDE.

BESCHOUWING
DER WONDEREN GODS

IN DE MINSTGEACHTSTE SCHEPSELEN.

O F

NEDERLANDSCHE
INSECTEN,

In hunne aanmerkelyke Huishouding, wonder-
baare Gedaantewisfeling en andere wetens-
waardige Byzonderheeden,

*Volgens eigene Ondervinding beschreeven,
naar 't Leeven naauwkeurig geteekend,
in 't Koper gebracht en gekleurd,*

door

JAN CHRISTIAAN SEPP.

TWEEDE DEELS TWEEDE STUK,

Behelzende de Verhandelingen over de

D A G - V L I N D E R S

van de TWEEDE BENDE.

TE AMSTERDAM,
By J. C. SEPP.
M D C C X C V.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

BY
JOHN B. HENNINGSEN
AND
EDWARD C. KENNEDY

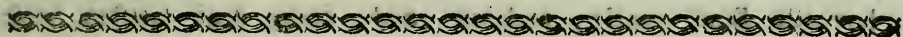
CHICAGO
THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1968

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS TWEEDE STUK.

EERSTE VERHANDELING.

OVER DE

DAG-VLINDERS,

van de TWEEDE BENDE.

DE SCHILD-RUPS.

P. II. Tab. I.

indelyk heeft het my mogen gelukken, na reeds zes en veertig Verhandelingen, van dit tweede Deel der Nederlandsche Rupsen en Vlinders, afgebeeld, beschreeven en uitgegeeven te hebben, een Voorwerp

machtig te worden, behoorende tot de *Dag-Vlinders* van de *Tweede Bende*, wordende hier door de gaaping, welke 'er tot nog toe heeft plaats gehad, door het ontbreken van het *Tweede Deels Tweede Stuk*, met deze thans voor ons hebbende Verhandeling verholpen, doch eer ik over-

gaan tot de Beschryving van het tegenwoordig Insect zal ik vooraf oopgeeven.

De Kentekenen der Rupsen , Poppen en Vlinders van de Tweede Bende der Dag-Vlinders.

- 1) De Eieren, waaruit deze Insecten voortkomen, zyn niet allen van eenerly gedaante, zommigen bevinden zich langwerpig en aan 't bovenste Eind puntig, anderen rond; onder deze laatsten heeft men bolronde en platronde, gladde en ruuwe. Van kleur zyn dezelveu genoegzaam allen geel of geelachtig wit.
- 2) De Rupsen van deze *Bende* hebben geene Doornen, maar meest allen zeer fyne korte Hairtjes.
- 3) De Hoofden zyn van de aldermeesten rond, doch
- 4) Het voornaamste kenmerk dezer *Bende* is, de wyze op welke zich derzelver Rupsen, gereed maken om in Poppen te veranderen, en waarin zy van alle overigen, zo wel Dag- als Nacht-Vlinder-Rupsen, ten eenenmaale verschillen; want behalven dat ze ter plaatze daar zy de verandering zullen ondergaan, het achtereind door middel van een fyn Spinsel vast hechten, spannen zy nog daarenboven dwars over 't midden van 't Lyf eenen Draad, dien zy ter wederzyden van het zelve naast zich vast maken.
- 5) De Poppen van deze *Bende* zyn niet allen van eenerly Gedaante, zommigen hebben Punten of Uitsfeekzels, en gelyken dus eenigzints naar die van de *Eerste Bende*, hoewel de scherpe Verhevendheden

der eersten, anders, als die der laatstgemelden geplaatst zyn. Anderen wederom zyn geheel zonder Punten of scherpe Verhevendheden en hebben dus meer, ja veele overeenkomst met de Poppen der Nacht - Vlinders.

6) Doch het zekerste kenmerk der Poppen van deze *Tweede Bende*, is de bovengemelde dwars Draad of Band, waardoor zy van genoegzaam alle andere Dag- en Nacht - Vlinder - Poppen, kunnen onderscheiden worden.

7) De Dag-Vlinders van de *Tweede Bende*, hebben allen zes volmaakte Pooten, en zyn dus kennelyk genoeg om dezelve van de Dag-Vlinders der *Eerste Bende* te kunnen onderscheiden.

8) De onder Vlerken van dezen, zyn naar evenredigheid kleinder, dan die der Dag-Vlinders van de *Eerste Bende*, welken daarmede Hun Lyf in den rustenden stand, van onderen altoos bedekken, 't geen die van de *Tweede Bende* niet, of maar zeer zelden doen.

§. I.

Na dus vooraf opgegeeven te hebben, de onderscheidende kenmerken, zo wel der Rupsen, Poppen als Vlinders, van de *Tweede Bende der Dagvlinders*, zal ik overgaan tot de Beschryving van ons tegenwoordig Voorwerp, 't welk ik in zynen eersten zich vrywillig bewegende staat noeme, de *Schild-Rups*, om redenen, dat het geheele Lichaam der Rups, als met een Schild schynd bedekt te weezen, (hoewel zulks echter inderdaad geen Schild is) waaronder het Hoofd der Rups, wanneer dezelve stil zit, als

verborgen is, en door Haar by 't kruipen en vreeten, alleen maar onder hetzelfde van daan en dus ten voorschyn komt. By den Ridder LINNÆUS is deze Vlinder eene foort van *Betulae*, hoewel dat deze genoemde, hoog geele Vlakken in deszelfs boven Vleugels heeft, welken aan ons tegenwoordig Voorwerp geheel ontbreken, hebbende maar alleen twee kleine geele Vlakken in deszelfs onder Vleugels. In veelerlei opzichten, heeft onze tegenwoordige Vlinder overeenkomst met de *Pruni* van LINNÆUS, doch de Rups en Pop van het voor ons hebbende Insect, komen volmaakt overeen met de eerstgenoemde, te weten de *Betulae*, als zynde eene ongeoornde Rups en Pop, daar de andere wel juist geene doornen heeft, maar toch evenwel eene Rups en Pop met Punten voorzien.

§. 2.

Reeds eenige Jaaren geleden, vond ik den 8ten Juny, eene Rups van deze foort op Eike Bladen te *Muider-Berg*, zynde genoegzaam volwasfen, en dewyl my dit zo voorkwam door dien ik dergelyk foort van te voren reeds meermaalen had gehad, zonder dezelve te hebben afgetekend, zo tekende ik deze tegenwoordige terstond af, welke afbeelding men ziet

Tab. I. op Tab. I. Fig. 1. Ik had deze Rups maar weinig Dagen gehad, toen zy zich reeds ter verandering begon te schikken, evenwel nam ik in dien tuschen tyd nog waar, dat zy in 't kruipen zich bevindende, op het minste gerucht, het Hoofd onder het om zo te spreken eerste Schild geheel in trok en verbergde, en zich eenen tamelyk langen tyd geheel stil hield, tot dat zy geen onraad meer vermoedende, wederom aan 't kruipen ging.

§. 3.

Den 11den Juny, dus maar drie Dagen, na dat ik deze Rups was machtig geworden, veranderde zy sterk van kleur, verliezende ten eenenmaale het schoone groen, wordende daarentegen volkomen vleesch kleurig, gelyk, *Fig. 2.* doet zien, ook werden de Ringen, waaruit het Lichaam *Fig. 2.* der Rups bestaad, ruim zo sterk van elkander afgescheiden, als van te vooren, nu maakte zy zich ook, niet alleen eenen Draad of Band over het Lyf, gelyk alle Dag-Vlinder Rupsen van deze *Tweede Bende* doen, maar op het Blad, waarop zy de verandering in Pop zoude ondergaan, maakte zy ook noch onder zich, bynaar langs de geheele lengte en breedte van het Lichaam, een fyn Spinsel; Voor 't afvallen dus beveiligd zynde, zat myne Rups in den staat der verandering tot den 15 Juny, op welken Dag zy in eene Pop veranderde, welke naar 't leven afgebeeld hebbe *Fig. 3.* *Fig. 3.* zynde over 't geheel licht bruin met fyne zwarte stipjes. Deze Pop, offchoon uit dezelve een volmaakte Dag-Vlinder komt, heeft echter geheel geene Uitsteekzels of scherpe Puntten, zo als anders veele Dag-Vlinder Poppen hebben, maar is ten eenenmaale glad en effen, gelykende ruim zo veel naar een zogenaamd Tonnetje, waaruit de eene of andere grootte Vlieg te verwachten ware, dan naar de Pop van eenen Dag-Vlinder.

§. 4.

Het was de 26ste van dezelfde maand Juny, dus maar elf Dagen na de wording van Pop, dat de Vlinder uit dezelve ten voorschyn kwam, van welken men de afbeelding der vliegende gedaante, dus tegelyk van de

Fig. 5. boven zyde der Vlerken, by Fig. 5. ziet, daarentegen is die der rustende gestalte, met toegeslagene Vlerken, welker onderste zyde naar buiten, dus naar het oog des Aanschouwers gekeerd is, by Fig. 4. te zien. Eiëren hebbe ik van dit Insect tot nog toe niet gehad, en het is my niet alleen nu in dit, maar ook in alle andere gevallen zeer lief, van zulke Vlinders, welker Huishouding ik nog niet kenne, ten minsten nog niet beschreeven hebbe, Eiëren te verkrygen; Ik ben ook door de vriendelykheid der Liefhebberen, welken dezelve op de eene of andere wyze verkreegen hadden, reeds meermaalen in staat gesteld, de geheele Huishouding van het Een en Ander Voorwerp machtig te worden, en indien ik dus door den eenen of anderen weg, de Eiëren van onzen tegenwoordigen Vlinder mogt verkrygen, zal ik niet ingebreke blyven, dezelve op eene volgende Verhandeling, van een ander Insect mede aftebeelden.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Handwritten text in the top left corner, partially obscured and illegible.

DAG-VLINDERS van de TWEEDE BENDE.

BESCHOUWING
DER WONDEREN GODS

IN DE MINSTGEACHTSTE SCHEPZELEN.

O F

NEDERLANDSCHE
INSECTEN,

In hunne aanmerkelyke Huishouding, wonder-
baare Gedaantewisfeling en andere wetens-
waardige Byzonderheeden,

*Volgens eigene Ondervinding beschreeven,
naar 't Leeven naauwkeurig geteekend,
in 't Koper gebracht en gekleurd,*

door

JAN CHRISTIAAN SEPP.

TWEEDE DEELS DERDE STUK,

behelzende de Verhandelingen over de

NACHT-VLINDERS

van 't Eerste Gezin der EERSTE BENDE.

Te AMSTERDAM,
By J. C. SEPP.
MDCCLXXXVI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

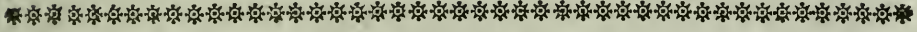
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

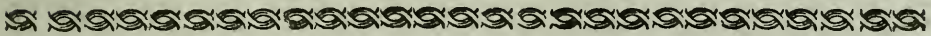

NEDERLANDSCHE INSECTEN,

BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS DERDE STUK.

EERSTE VERHANDLING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't EERSTE GEZIN der EERSTE BENDE.

De MEEKRAP-VLINDER.

P: II. Tab. I.

oor dat ik overgaan tot het Beschryven van ons tegenwoordig Insect, zal ik voor af by deze Eerste Verhandeling van des Tweeden Deels Derde Stuk opgeeven:

De Kentekenen der Rupsen, Poppen en Vlinders, van het Eerste Gezin der Eerste Bende, waaronder het tegenwoordig voorwerp behoord, zynde:

- 1) Verre de meeste Rupsen van dit Gezin, hebben op den Staart een hard en als beenachtig *Horentje*.
- 2) Allen zyn dezelve zonder Hairen.

II. DEEL.

(A)

3) De

- 3) De meesten veranderen in-, doch eenige weinigen ook buiten de Aarde in Poppen.
- 4) De Poppen dezer Rupsen hebben aan het Einde van den Staart een Puntje:
- 5) De Vlinders van dit Gezin, in hunnen rustende stand, eenige overeenkomst hebbende in gedaante met het achter Einde van eenen Pyl, worden om die reeden veel al hier te Lande *Pyl Staarten* genoemd.
- 6) De Sprieten of Voelders dezer Vlinders, zyn dikker als de Borsteligen, doch niet zo dik als de vederachtigen of gekamde Sprieten van andere Nacht-Vlinders, maar veelal meerder knotsachtig.
- 7) De meesten dezer Vlinders, bedekken hun Lyf niet met derzelve Vleugels, en veelen schuiven de onder Vleugels zodanig onder de bovensten heen, dat dezelve aan den voorkant der boven Vleugels, aanmerkelyk vooruitsteeken.
- 8) Hunne Eiëren leggen zy in de vryheid zynde enkeld, niet by Schoolen, en voeren ook vervolgens als Rupsen, een eenzaam leven.
- 9) De Zuiger van de meesten der Vlinders van dit Gezin, is aanmerkelyk langer, dan van die der andere Nacht-Vlinders.

§. 1.

Dit Insect in deszelfs laatsten Staat, by de meesten onzer Nederlandsche Liefhebbers den Naam dragende van Meekrap-Vlinder, of Meekrap-Pylstaart, uit hoofde dat zich deszelfs Rups, op Meekrap *Rubia tinctorum* of *Aparine Major* vinden laat en zich 'er mede geneerd, draagd integendeel by den Ridder LINNÆUS den Naam van *stellatarum*, waarschynlyk om die reedenen, dewyl het Gewasch alwaar de Rups op aast behalven de reeds bovengenoemde Naamen, ook nog in 't Latyn heet, *Aparine Lævis Stellata* of *Hepatica Stellata*.

§. 2.

Door de vriendelykheid van den Wel Edelen Heere Ay. van Rensfe-
laar Wz. wien ik myne opentlyke dankbetuiging by deezen verplicht ben
te doen, geraakte ik in 't bezit der Eiëren van dit Insect, zyn Wel
Edele had namentlyk een bevrugt Wyfjes Vlinder gevangen, het welk
in

in deszelfs gevangenis, aan een Plantje *Aparine Sylvatica Lavis*, of Kleefkruid, eenige Eitjes en wel enkeld leide, van deze gelegde Eiëren, deed bovengenoemde Heer, my eenige present, welken door de Moeder Vlinder gelegd waren den 1 July en waar van een door my afgebeeld is in deszelfs natuurlyke groote by Fig. 1. op Tab. 1. doch door het Microscop Tab. I.
Fig. 1.
2. vergroot zynde, als Fig. 2.

§. 3.

Den 7ten der gemelde Maand July, dus maar ruim zes Dagen na dat de Eiëren gelegd waren, kwamen de jonge Rupsjes reeds uit dezelve te voorschyn, vertonende zich als Fig. 3. te zien is. Fig. 3. Offchoon de Rupsen van deeze foort, veel op de Meekrap gevonden worden, op die Plaatzten, alwaar dit gewasch menigvuldig groeid of aangekweekt word, zo ben ik egter van gedachten, dat dezelve ook behalven de Meekrap, nog van andere Plantgewasfen zich geneeren en waar van my by ondervinding gebleeken is, het boven genoemde Kleefkruid *aparine sylvatica*, een te zyn. Drie Dagen na het komen uit 't Ei, vervelden myne Jonge Rupsjes voor de Eerste maal, vertonende zich als Fig. 4. Fig. 4. Vier Dagen 'er na, dus den 14 July, geschiede dit voor de Tweede keer, wanneer men reeds duidelyk eenige Streepen aan dezelve gewaar wierd, gelyk by Fig. 5, kan gezien worden; Den 18 July, dus al wederom vier Fig. 5. Dagen na de Tweede Vervelling, verwisfelden zy voor de Derde maal van Huid, en vertoonden zich gelyk de Afbeelding Fig. 6. Fig. 6. Na deze Vervelling, groeiden myne Rupsen ongemeen spoedig en voordeelig, zo dat dezelve in 't begin van Augustus volwasfen waren, zynde evenwel van te vooren nog eerst Verveld en wel voor de Vierde en laatste reize, terstond na deze Huid verwisfeling, hadden de Rupsen fyne witte Stippen, tot aan derzelver verandering in Pop toe. Fig. 7. Fig 7. hebbe ik afgeteekend naar eene dus volwasfene en in haaren grootsten luister zich bevindende Rups. Niet lang voor dat deze Rupsen zich ter verandering in Pop willen begeeven, veranderd Hanne schoone groene kleur in vuil paarfch, gelyk te zien is Fig. 8. Fig. 8.

§. 4.

De meesten der zogenaamde Pylstaart Rupsen, begeeven zich voor dat zy in Poppen veranderen zullen, in de Aarde, vervaardigen zich in dezelve bekwaame Hoken, om 'er niet alleen Poppen in te kunnen worden, maar ook geduurende dien Staat, in dezelve als beveiligd te zyn voor allen uitwendigen aanval, ons tegenwoordig Insect daarentegen, blyft boven de Aarde, en maakt zich nog Rups zynde, door 'middel

van Spinzel, eenige dorre Bladen tot een Verblyf gereed, waar in zy als
Fig. 9. dan tot eene Pop veranderd, gelyk ik zulks *Fig. 9.* afgebeeld hebbe.

§. 5.

In den Staat van Pop, blyft de Vlinder niet zo lang beslooten als wel de meeste anderen van dit Gezin, ten minsten eene van diegeenen welken ik gehad hebbe (dewyl my alle de overigen nog Rupfen zynde kort voor het inspinnen stierven) veranderde zes Dagen na het inspinnen, in eene Pop, en Acht weeken 'er na, kwam de fraaye Vlinder uit dezelve ten
Fig. 10. voorschyn, vertoönende zich in den rustenden Stand als *Fig. 10.* daarentegen vliegende gelyk *Fig. 11.* Het onderscheid der Kunne, blykt aan
Fig. 11. de meerdere dikte van het Lyf, zynde dat der Mannetjes Vlinders altoos dunder, dan dat der Wyfjes.

§. 6.

Om den aanmerklyk langen Zuiger, en blinkende helderheid der Oogen van dit Insect, in deszelfs laatsten Staat, zo veel mogelyk te doen zien, zo hebbe ik den Kop en voorste Gedeelte van eenen Vlinder,
Fig. 12. afgebeeld als van ter zyden zich vertonende *Fig. 12.*

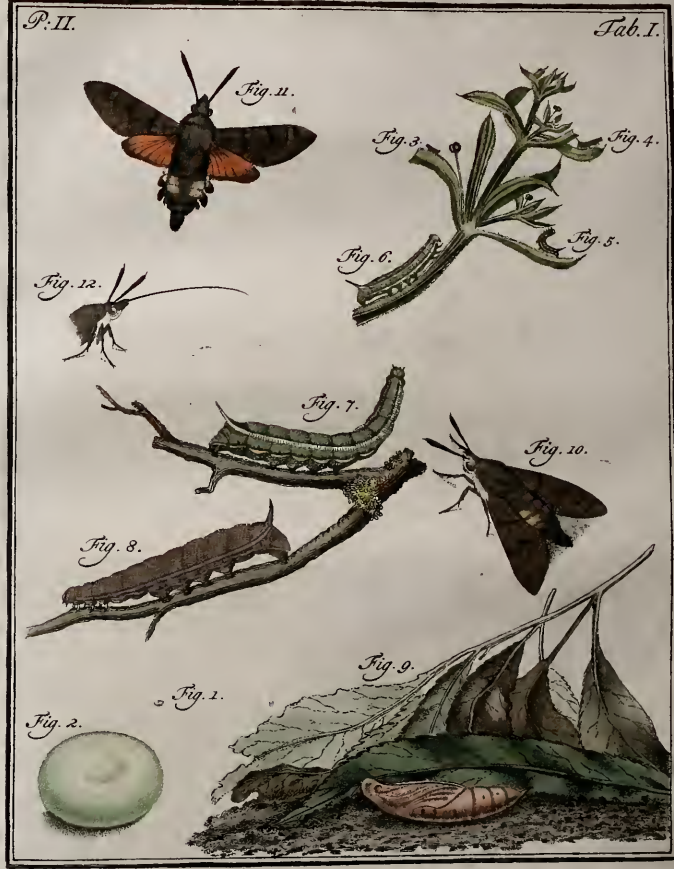

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Handwritten text at the top left of the page, possibly a library or collection mark.

NACHT-VLINDERS van t' Eerste Gezin der EERSTE BENDE.

BESCHOUWING
DER WONDEREN GODS
IN DE MINSTGEACHTSTE SCHEPSELEN.
OF
NEDERLANDSCHE
INSECTEN,

In hunne aanmerkelyke Huishouding, wonder-
baare Gedaantewisfeling en andere wetens-
waardige Byzonderheeden,

*Volgens eigene Ondervinding beschreeven,
naar 't Leeven naauwkeurig geteekend,
in 't Koper gebragt en gekleurd,*

door

JAN CHRISTIAAN SEPP.
TWEEDE DEELS VIERDE STUK,

behelzende de Verhandelingen over de

NACHT-VLINDERS

van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

Te AMSTERDAM,
By J. C. SEPP.
MDCCLXXVII.

LEWIS & CLARK
EXPEDITION
1804-1806

INSTRUMENTS

BY
JAMES H. MURPHY
AND
WILLIAM H. STURTEVANT

THE
MUSEUM OF THE
SMITHSONIAN INSTITUTION
WASHINGTON, D. C.

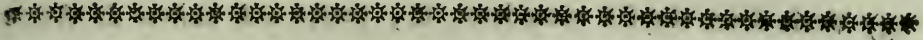
SMITHSONIAN INSTITUTION
WASHINGTON, D. C.

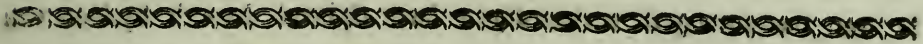

NEDERLANDSCHE INSECTEN,

BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

EERSTE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De GEELSTREEP-VLINDER.

P: II. Tab. I.

e Kenteekenen der Rupsen Poppen en Vlinders van het Tweede Gezin der Eerste Bende, diene ik eerst vooraf te melden, voor dat ik tot de Beschryving van het tegenwoordig Insect verders

overgaan.

1) Alle hier onder behoorende Rupsen hebben 16 Pooten.

- 2) Eenigen zyn glad, anderen Hairig, onder de laatsten zyn zulken welken korte en fyne Hairtjes hebben, anderen daarentegen welken geheel ruig en met lange Hairen bedekt zyn, nog anderen welker Hairen in de gedaante van Borstels by elkander geplaatst zyn.
- 3) Veele dezer Rupsen veranderen in, veelen ook buiten de Aarde in Poppen, onder de laatsten zyn 'er welken zich een zuiver Spinzel maken, zonder eenige byvoeging van vreemde zaaken, anderen daarentegen vervaardigen haar Spinzel door 't bydoen van dorre Bladeren, afknaagzel van Hout, of andere dingen.
- 4) De Poppen van dit Tweede Gezin der Eerste Bende, gelyken naar die van het Eerste Gezin dezer zelfde Bende, genoegzaam in allen deele, eenigen echter uitgezondert, zommigen hebben aan het Staart-Einde een, of ook wel meer spitze Puntjes, anderen wederom niet.
- 5) De Vlinders van dit Gezin, bedekken in den rustenden stand hun Lyf met derzelver Vlerken, terwyl zy dezelve of daksgewyze 'er aan, of vlak daar boven op leggen.
- 6) Zommigen hebben vederachtige, of zogenaamde gekamde of gepluimde Sprieten, anderen daarentegen Borstelachtige, of Hair Sprieten.
- 7) Zo wel enkeld, als ook veelen by elkander, leggen de Vlinder Wyfjes Haare Eiëren, welken de meesten rond en niet ovaal zyn, zo als wel die van het Eerste Gezin der Eerste Bende.

§. 1.

Dewyl de Rups of onze tegenwoordige Vlinder in deszelfs eersten staat, terwederzyden van het Lyf eenen breeden geelen streep heeft, ter lengte van het geheele Dier, en de Vlinder zelfs, of het Insect in zynen laatsten staat, ook na by den Rand der Vlerken eenen smallen en met fyne bogten lopenden geelen streep heeft, zo hebbe ik dezen Vlinder ter onderscheiding van anderen De *Geelstreep Vlinder* genoemd. In het Hoogduitsche werk van den Hr. Rosel † is een Vlinder afgebeeld welke eenige overeenkomst met ons tegenwoordig Voorwerp schynt te hebben en welke Rups de Hr. Rosel beschryfd onder den naam van: *die schädliche glatte braune kraut Raupe* by Linnæus genoemd *Brassicæ*, doch of het een en dezelfde is met myn tegenwoordige Vlinder, laate ik onbeslist ter beoordeeling aan anderen over.

§. 2.

Buiten de Poorten onzer Stad wandelende, is doorgaands myn gebruik, wanneer de Geleegendheid zulks maar eenigzints wil toelaaten, oman de Bladeren of Takken der Boomen of Plantgewasfen, naar Insecten om te zien, hierdoor gebeurd het dikmaals, dat ik naar het Een of ander Insectzoekende, hetzelve niet vinde, maar wel daarentegen anderen; naar welken ik niet gezocht hadde, zyn dit dan zodanigen, welken ik, of in 't geheel nog niet hebbe, of welker Huishouding en manier van bestaan my

nog

† Rosel Inf: Belst: I Th: Nacht Vog: 2te Cl: Tab: XXIX. Fig. 4. 5.

nog niet bekend was, dan beklage ik geentzints de gedaane moeyte, maar achte zeer wel beloond te zyn myne naarspooringen; De Eiëren van het tegenswoordig Insect, vond ik by eene dergelyke Geleegendheid, buiten de Haarlemmer-Poort van deze Stad, op het hierby afgebeelde

Tab. 1. Kruid, en wel een geheel Schooltje by elkanderen, gelyk *Fig. 1.* op *Fig. 1.*

Tab. 1. zulks doet zien; met het bloote Oog beschouwd zynde, was aan een dergelyk Ei geene geribdheid, of over 't geheel niets byzonders te ontdekken, doch een met het Microscop gewapend Oog, deed hetzelfde

Fig. 2. zich voordoen gelyk *Fig. 2.* afgebeel is. Kort na dat de Moeder Vlieder Haare Eiëren gelegd heeft, zyn dezelve bynaar wit, (uitgezonderd het bruine afgebroke bandje en het bruine vlakje boven op het midden van 't Ei) maar worden donkerder van kleur, kort voor het uitkomen der Rupsjes, zo dat de bruine Band en Vlak geheel verdwynen en het Eitje over het geheel eene Potlood kleur verkrygd.

§. 3.

In 't begin van July, kwamen de jonge Rupsjes uit Hunne Eiëren welken ik eenige Dagen te vooren gevonden had te voorschyn, en ver-

Fig. 3. toonden zig als *Fig. 3.* de meesten vraaten Hare Eiërdoppen schoon op en allen spanden zy wanneer ze liepen even gelyk als Span-Rupfen met 12 Pooten doen, echter kon men met een matig vergroot glas, ook Hunne overige 4 Pooten reeds zien, schoon zy dezelve nog in 't geheel niet gebruikten, aangeraakt wordende, lieten zy zich terstond by Draaden

van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE P. II. Tab. I. 5
 van het blad of steeltje waar op ze zaten afvallen. Zeeven Dagen
 na het komen uit het Ei, vervelden zy voor de eerstemaal, en
 Acht Dagen 'er na, voor de tweede keer, vertonende zich toen reeds
 als Fig. 4. Het loopen als Spanrupfen, begon ook reeds geheel optehou- Fig. 4.
 den. Zes of Zeeven Dagen na de tweede Vervelling, deeden zy het
 voor de derde reyze, en hadden toen de gedaante grootte en kleur als
 Fig. 5. Voor iederé Vervelling, waren myne Rupfen telkens donkerder Fig. 5.
 van kleur, dan kort na dezelve, wanneer zy telkens het lichtst van kleur
 waren. Wederom een gelyk getal van Dagen verliep 'er tusfchen de
 vierde of laatste Vervelling, als tusfchen de tweede en derde; dat is
 te zeggen zes a zeeven, na welke vierde verwisfeling van Huid, 't welk
 ook tegelyk de laatste was, zy nog eenige Dagen in grootte toenaamen,
 vertonende zich eene volwasfene Rups gelyk Fig. 6. den fraayen geelen Fig. 6.
 streep waar naar ik mynen Vlinder genoemd hebbe, kan men nu ten dui-
 delykften zien.

§. 4.

Reeds in het begin van August, dus maar weinige Dagen na de laatste
 Vervelling, begonnen eenige van myne toen volwasfene Rupfen in de
 Aarde te gaan, zich in dezelve Holen te bereiden, om daar in tot Pop-
 pen te veranderen, welke verandering in Poppen, aan die geenen die aan
 de Wanden der Glazen waar in ik dezelve had Hunne Holen maakten,
 door my konden waargenomen worden, den Vierden Dag na het kruipen

in den Grond te geschieden, de gedaante en kleur dezer Poppen is als

Fig. 7. *Fig. 7.* echter bebbe ik 'er eenigen gehad welken rooder van kleur waren.

§. 5.

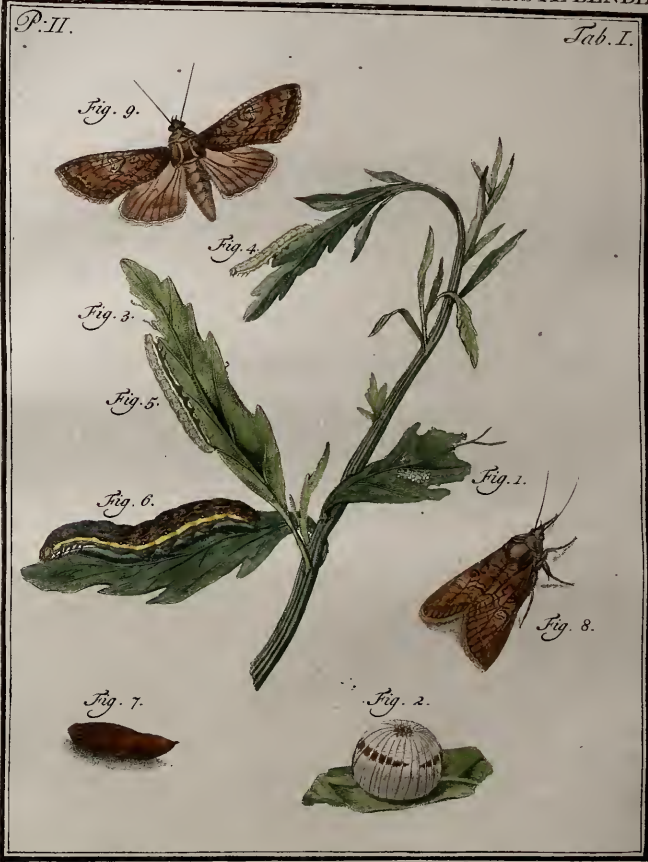
Na dat myne Poppen nog geene vier Weeken geleegen hadden, dus in 't voorst van de Maand September, kwamen de Vlinders uit dezelve te voorschyn, van dewelken ik twee afgebeeld hebbe, namentlyk, by *Fig. 8.* in den loopenden, en by *Fig. 9.* in den vliegenden stand, het kenteekenend Onderschyd der Kunne, is byna niet te ontwaaren, door dien de Sprieten van byden borstelformig of als Draaden zyn, men moet het dus alleen maar aan het Lyf zien.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF TORONTO

F. v. P. ... No 24. *Antonia* B. *Brugiana* L.
Hamelia L.

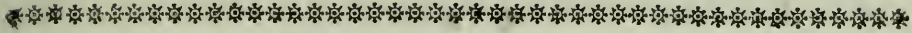
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERS TE BENDE.

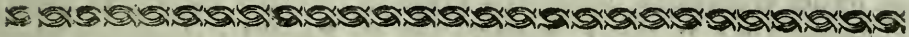

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

TWEEDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De TYGER-VLINDER.

P: II. Tab. II.

§. I.

en Naam van *Tyger-Vlinder*, of *Geele-Tyger*, draagd dit Insect by veele Liefhebbers uit hoofde van den geelen grond kleur der Vlerken, welke met zwarte Vlakken verciert zynde, eenige overeenkomst in kleur hebben, met den Huid van eenen *Tyger*, by den Heer LINNÆUS word deze Vlinder genoemd *Phalena Bombyx Lubricipeda* en de Heer ADMIRAL noemd denzelve de *Lospoot*, of de *Haas*, doch om welke reedenen is my onbekend, want

als het is om dat de Pootjes na den dood des Vlinders zeer los zitten, zo heeft Hy dit gemeen met genoegzaam alle anderen, om welke reedenden het verzetten der Vlinders, uit het eene Laadje, Doos, of Bakje, in het andere, ook genoegzaam altoos vergezeld gaad, met het verliezen van Pooten of Pootjes.

§. 2.

De Eiëren van dezen Vlinder, zyn my door een goed Vriend present gedaan, welke van dezelve een geheel School by elkander gevonden had op het Wollekruid, *verbascum*, zynde in derzelve natuurlyke grootte afgebeeld *Tab II. Fig. 1.* dezelve zyn als Paareltjes glanzig en bleek geel van kleur, door het Microscop beschouwd zynde, is aan dezelve geene gefigureerdheid te zien, echter hebbe ik een daarvan, op een stukje van het Wollekruid in eene vry sterke vergrootting afgebeeld *Fig. 2.*

§. 3.

Na dat de Eiëren eenige Dagen by my gelegen hadden, wierden dezelve donker van kleur, en niet lang daar na kwamen de Rupsjes uit dezelve te voorschyn, 't welk was den 7 July, zynde grysagtig van kleur, met zeer fyne Haartjes, afgebeeld *Fig. 3.* Veele Rupsen zyn 'er, welken zich volstrekt maar by een eenig Voedzel bepaalen, en by gebrek van dat Voedzel, het zy Boom of Plant-Bladeren, op hetwelk zy dan om zo te spreken eigentlyk 't Huis behooren, eerder zouden sterven, dan eenig ander tot Spyze te gebruiken, integendeel zyn 'er ook wederom verscheidene andere Rupsen, welken het bynaar om 't eeven is, welke Bladeren zy tot Voedzel verkrygen, vreetende om zo te spreken genoegzaam alles wat hun maar voorkomt, onder deze laatsten, behoord ook ons tegenwoordig Insect, in deszelfs Staat als Rups, want menigmaal hebbe ik dezelve in verschillende Ouderdom gevonden, op de Bladeren der Peereboomen, Abrikoozen, Olmen, Vlier, Sonnebloemen, Wollekruid, Brandenetelen, Erweten en meer andere Gewassen, vreetende de geenen welken ik 't laatst groot bragt, met zeer veel graagte het Loof

der

der Erweten, 't welk ik om die reedenen ook hier by afgebeeld hebbe. Zeeven Dagen na het komen uit het Ei, vervelden zy voor de eerste maal, zes Dagen 'er na voor de tweede keer, nu begonnen zy iets donkerder van kleur te worden, wederom zes Dagen na de tweede vervelling, deden zy het voor de derde reize, en waren toen van grootte en kleur als Fig. 4. wederom eene Week het oude Vel gehad hebbende verwisfelden Fig. 4. Zy het voor de vierde maal, en vertoonden zich toen gelyk Fig. 5. By iedere Fig. 5. re vervelling, wierden zy hoe langer hoe donkerder van kleur. Na verloop van een gelyk getal Dagen als de voorige keeren, vervelden zy voor de vyfde reize en waren gelyk ik by Fig. 6 afgebeeld hebbe, nu verliepen 'er twee Dagen meerder als de voorige keeren namentlyk acht, voor dat zy de zesde, 't welk ook tegelyk de laatste maal was, vervelden, na welke laatste verwisfeling van Huid, zy spoedig volwasfen waren, vertoonende zich eene dusdanig volgroeyde Rups gelyk Fig. 7. te zien is. Fig. 7.

§. 4.

Myne Rupsen nu volwasfen geworden zynde, begonnen zy zich den eenen voor, den anderen na, intespinnen tusfchen de Bladeren en andere ruigte, welken zy hiertoe voor zich verkoozen, in welk Spinzels mede ingemengd wierden een gedeelte hunner Hairen. Fig. 8. vertoond een dergelyk door de Rups vervaardigd Verblyf, 't welk Haar als dan, de gedaante van Pop verkreegen hebbende, ook teffens moet dienen om den volgenden Winter voor de koude en andere ongemakken te bewaaren.

§. 5.

In 't laatst van de maand Augustus was het, dat de zich ingesponnen hebbende Rupsen in Poppen veranderden, van welken ik een in deszelfs gedaante, grootte en kleur, afgebeeld hebbe Fig. 9. wat de kleur betreft, Fig. 9. zo hebbe ik 'er ook wel gehad, welken fchoonder rood, of meerder volkomen zwart waren.

§ 6.

De Vlinders van deeze soort, koomen niet eerder uit hunne Poppen te voorschyn, als in het volgende jaar, na dat zy als Rupsen geleefd hebben, dus kwamen dan myne Vlinders, na dat zy den geheelen Herfst, Winter en Voorjaar als Poppen overgeleegen hadden, eerst in 't midden en over de helft der maand Juny, te voorschyn. De Wyfjes van deze soort, altoos van kleur bleeker dan de Mannetjes, zyn dus licht te onderkennen van de laatstgenoemden, behalven deze bleekere grond kleur der Vlerken, daar die der Mannetjes sterker geel zyn, zo hebben deze laatsten ook nog daarenboven gepluimde Sprieten, daar integendeel die der Wyfjes Borstelvormig zyn. *Fig. 10.* is afgebeeld naar een Mannetjes Vlinder, 't welk ook tegelyk den rustenden stand verbeeld, *Fig. 11.* daar en teegen naar een Wyfje in deszelfs vliegende gedaante.

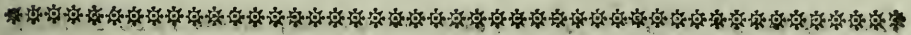
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ALABAMA

Exemplar n. 10. *Arolia* ³ *pubripoda* *G.*
Linnæus C.

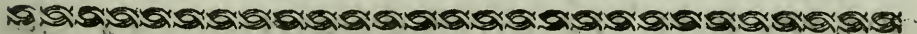
NACHT-VLINDERS ^o *van* 'Tweede Gezin *der* EERSTE BENDE.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

DERDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De KLEINE RIET-VINK.

P. II. Tab. III.

§. 1.

IN de achtste Verhandeling van het vierde stuk des eersten Deels van myn Insecten Werk, is de Afbeelding en Beschryving gegeven van eene Rups en Vlinder aldaar de Riet-Vink genoemd, om redenen, dat de Rups op het Riet gevonden word, zich van hetzelfde geneerd, meestal op en aan hetzelfde zich ter verandering schikt, en ook naderhand als Vlinder, om en by het Riet gevonden word, het tegenwoordig Insect, zich in deszelfs eersten staat als Rups, insgelyks van Riet en Rietachtig Gras geneerende, doch veel kleinder zynde dan de bovengenoemde, zo is dunkt my de daar aan gegeevene Naam, van *kleine Riet-Vink* niet geheel oneigen, by den Ridder LINNÆUS, nog by geen der my bekende Auteurs, over Insecten handelende, is deze Vlinder beschreeven.

§. 2.

Den 1 Augustus van het Jaar 1785. in de Provincie Overysfel zynde, vond ik op een stuk Weiland, en wel op het Rietachtige Gras't geene zich in hetzelfde bevond, twee volwasfene Rupsen van deze soort, welken

ken ook tot volkomene Vlinders in 't volgende Jaar veranderd zynde, my derzelve geheele huishouding hebben doen leeren kennen.

§. 3.

Den 29 en 31 May des Jaars 1786. uit bovengemelde twee Rupsen, twee Vlinders bekoomen hebbende, en wel zeer gelukkiglyk, juist Man en Wyf, zette ik dezelve by elkander om te paaren 't geen van dit gevolg was, dat het Wyfje 's Nachts tusfchen den 2^{den} en 3^{den} Juny vier Hoopjes Eiëren gelegd had, bevattende te zamen 89 stuks, waar-
Fig. 1. van een enkeld Hoopje afgebeeld is *Fig. 1* en by *Fig. 2.* een enkeld Ei door 't Microscop gezien zynde. Wederom des Nachts tusfchen den 3^{den} en 4^{den} Juny had dit Wyfje maar slegts 4 Eiëren gelegd, al wederom des Nachts tusfchen den 4^{den} en 5^{den} leide het 13 Eiëren, allen waren dezelve kort na het leggen bleek geel, maar veranderden langzamerhand van kleur en wierden donkerder, zo dat de eerst gelegden den
Fig. 1. tweeden Dag daarna, reeds bruin waren, gelyk de Afbeelding *Fig. 1.* doet zien, doch deze bruine kleur veranderde hoe meer het uitkoomen
Fig. 2. der Rupsen naby was in paarsch, gelyk *Fig. 2.* 't welk een enkeld Ei door het Microscop gezien, duidelyk verтоond; daarenboven had ieder Ei door het Microscop gezien zynde, nog eenen witten Rand rondom zich, 't welk eigentlyk de Gom of de Lym is, alwaar de Moeder Vlinder hetzelve mede vasthegt; zeer dicht by elkander waren de Eiëren van ieder Hoopje gelegd, zo dat dezelve byna als op of over elkander heen lagen. Tusfchen den 5ten en 6ten Juny leide het Wyfje wederom 23 Eiëren, dit Eiër leggen, duurde zo voort gestadig des Nachts, tot den 11de der gezegde Maand, als wanneer het stierf, het had toen in 't geheel gelegd 242 Eiëren, doch van dezen verdroogden meer als de helft, blyvende geheel geel, zonder eenige verandering van kleur, waartegen de goeden, welken zekerlyk bevrucht waren, bruin, en van bruin, paarschachtig wierden.

§. 4.

Twaalf Dagen na dat de eerste bevruchte Eiëren gelegd waren, kwamen de jonge Rupsjes uit dezelve voort; zynde toen den 15de Juny, dit uitkomen duurde vervolgens nog eenige Dagen. De jonge Rupsjes, waren voor 't bloote oog te zien bont van kleur, en zeer ruig Hairig, de-
 zel-

zelve in een Zoodje Gras gezet hebbende, lieten zy zich hetzelve zeer wel fmaaken en groeiden 'er wakker van, de meesten verkozen de onderzyden van de Gras-Bladen om zich aan dezelve op te houden, doch lieten zich by de minste aanraking terstond vallen. Den 20sten en 21sten vervelden zy voor de eerste maal, en waren na deze verwisfeling van Huid, byna zwart van kleur, en geheel ruig met lange Hairen. Drie Dagen na de eerste vervelling deden zy het voor de tweede keer, weinig onderscheid was 'er toen aan deze nog jonge Rupfen te bespeuren, tusfchen de eerste en tweede Huid verwisfeling, als maar alleen dat dezelve grooter waren geworden, maar na de derde vervelling, welke aan myne Rupfen den 27sten en 28sten Juny voorviel, waren dezelve niet meer zwart, maar vertoonden zich gelyk *Fig. 3.* *Fig. 3.* zynde bruin met zwarte Stipjes. Den 3de 4de en 5de July dus zes a zeven Dagen gegroeid hebbende in Haar derde Vel, verwisfelen zy voor de vierde ryze Haare Huid, en vertoonden zich daarna gelyk by *Fig. 4.* afgebeeld *Fig. 4.* is, men kon alstoen zeer duidelyk een merkelyk onderscheid van kleur gewaar worden, zynde Zy over den Rug roodachtig bruin, met zwarte zeer aartig gefigureerde Vlakken, loopende daarentegen ter wederzyden langs het Lyf een blaauwe Band of Streep met zwarte Stipjes, waartegen het Onder-Lyf wederom bruin was. Haare sterke ruigte verminderde by iedere verandering van Vel zeer zichtbaar, want daar Zy allen kort na het koomen uit Hunne Eieren, zeer ruig met lange Hairen waren, zo begonnen Zy nu integendeel maar kort gehairde Rupfen te worden. Na eene tusfchenpozing van acht a neegen Dagen, vervelden Zy de vyfde maal, en waren van gedaante grootte en tekening der Vlakken als *Fig. 5.* echter waren Zy niet allen even donker van kleur, want van *Fig. 5.* zommigen myner Rupfen, waren de geele ronde Knopjes meer naar 't bruine trekkende, en dus donkerder als de hier afgebeelde *Fig. 5.* Reeds na de derde vervelling, gaf ik myne Rupfen jong Riet, 't welk zy toen scheenen te verkiezen boven het Gras.

§. 5.

Weinig Dagen na dat de boven beschreevene Rupfen, de vyfde of laafte maal verveld waren, begonnen Zy zich aan het Riet, en ook aan andere Plaatzten in Hun Verblyf, intefpinnen, derzelve Spinzels, was geheel zuiver wit, zonder eenig inmengzel van Hairen, afknaagzel van Bladen, of ander vreemd byvoegzel, een dergelyk Spinzels tusfchen twee

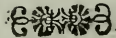
Riet-Bladen gesponnen zynde, doch waar van het eene Blad afgetrokken *Fig. 6.* hebbe, om het Spinzel op zich zelfs beter te doen zien, is afgebeeld *Fig. 6.*

§. 6.

In een dergelyk gesponnen Verblyf, veranderde ieder Rups (mits dezelve niet te sterven kwam voor de verandering 't welk menigmaalen gebeurd) weinig Dagen na het inspinnen, in eene geheel zwarte en glanzende *Fig. 7.* fige Pop, afgebeeld *Fig. 7.* Eene byzondere eigenschap, welke ik nog aan geene andere Poppen hebbe waargenoomen, was, dat eene dergelyke uit het Spinzel uitgenomene Pop, aangeraakt wordende, zich ongemeen sterk en zeer langdurende bewoog, en in de rondte draaide.

§. 7.

Alle myne Poppen op eene enkele na, welken ik van verschillende Rupsen van dit soort bekoomen hadde, bleeven den geheelen nog voortdurenden Zoomer, namentlyk van 't laatst der Maand July af, en den daarop volgenden Winter over leggen, tot in het volgende Voorjaar in de Maand May, doch uit bovengenoemde eene enkele Pop, kwam na verloop van 17 Dagen, na het inspinnen der Rups, de Vlinder uit dezelve te voorschyn, wat hiervan de oorzaak geweest is, bekenne ik niet te weeten, want daar alle de anderen, ruim 300 Dagen als Poppen moesten leggen blyven eer de Vlinders te voorschyn kwamen, zo bleef deze *Fig. 9.* daarentegen naauwlyks 14 Dagen als Pop in dien staat. *Fig. 9.* doet ons den Vlinder in deszelfs meeste schoonheid, te weeten vliegende zien, *Fig. 8.* waartegen *Fig. 8.* den stilzittenden of loopenden stand vertoond, het onderscheid der Kunne is niet wel ergends anders aan waarteneemen als alleen aan de meerdere of mindere dikte van het Lyf, zynde dat der Wyfjes altoos dikker dan dat der Mannetjes, nog eene eigenschap, welke ik by geene andere Vlinders zo sterk te zyn waargenoomen hebbe dan aan deezem, was, derzelve buitengewoone log of slaperigheid over Dag, wel is waar, alle Nacht-Vlinders zitten meest stil by den Dag, ten zy dezelve door het een of ander gestoord worden, doch de Vlinders van dit soort, waren over Dag byna met geene mogelijkheid wakker te krygen, ja zy scheenen genoegzaam Dood te zyn, daarentegen de Nacht naderende, begaven Zy zich in beweeging, begonnen te loopen en te vliegen.

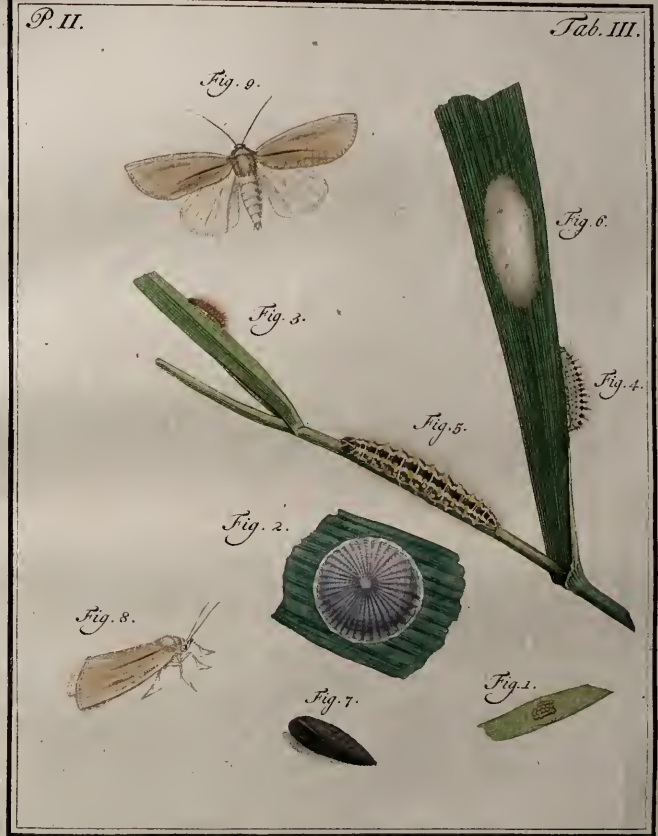
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ALABAMA

Pl. F. No. 500. *Limyra* *Testacea*. *Boh.*

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

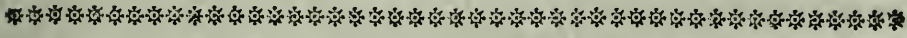
P. II.

Tab. III.

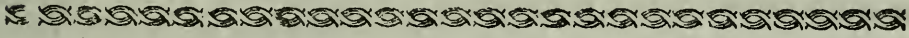

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

VIERDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De SATYN-VLINDER.

P: II. Tab. IV.

§. 1.

Een Satyn is witter en glansryker teffens, dan de Vlinder, welks Natuurlyke Historie-Beschryving, het onderwerp dezer tegenwoordige Verhandeling zyn zal, deszelfs witte kleur, en daarby gepaarde glansrykheid, heeft denzelven ook by de Insecten-Liefhebbers, den Naam doen verkrygen van *Satyn-Vlinder* of *Satyn-Kapel* de beroemde LINNÆUS, noemd dezen Vlinder *Salicis* zekerlyk uit hoofde dat dit Insect in deszelfs eersten staat als Rups, zich op de Willige (*Salix*) onthoud en van de Bladen dezer Boomen zich geneerd, hoewel ik dezelve ook meer dan eens, op de Abeele Boomen gevonden hebbe.

§. 2.

Reeds veelvuldige maalen, hadde ik de Rupsen van dit Soort in verschillenden staat des Ouderdoms gevonden, maar derzelve Eiëren waaruit Zy voortkwamen nog nimmer gezien, offchoon de Rupsen gantsch niet raar zyn, doch eindelyk is het my gelukt ook deze machtig te worden, want eens een bevrucht Wyfje hebbende, leide hetzelfde een geheel glanzig Hoopje, afgebeeld op *Tab. IV. Fig. 1.* doch waaraan in 't minst *Tab. IV. Fig. 1.* geene

geene Eiëren te bespeuren waren, en 't welk men dus voor geen Eiër-Hoop zoude aangezien of daarvoor gehouden hebben, doch hetzelfde nader onderzoekende, bleek het, een geheele Hoop Eiëren te zyn, welken allen zorgvuldig door de Moeder-Vlinder, met een glansenden Lym of Vernis overtrokken waren, en waardoor de Eiëren zich niet zichtbaar vertoonden, doch deze Lym of Gom, voorzichtig afligtende, bevonden zich

- Fig. 2.* de Eitjes onder dezelve, van gedaante grootte en kleur als *Fig. 2.* Om nu ook te weten, of deze Eiëren gefigureerd waren al, of niet, zo beschouwde ik een derzelven door het Microscop, maar bevond dat 'er geene byzonderheid aan waarteneemen was, vertoonende zich zonder eenige Ribben of andere aanmerkenswaardigheden, gelyk *Fig. 3.* afgebeeld hebbe, alleenlyk zoude men kunnen zeggen, dat de Schil, niet volmaakt glad en glanzig was, maar wel eenigzints dof en ruuw.

§. 3.

In het begin en midden van den Zoomer, naamentlyk in de Maanden May, Juny en July, vind men deze Rupsen op de Willige en Abeele Boomen, doch meerder op de eersten dan op de laatsten in verschillende Ouderdom en grootte, dit komt daarvan daan, dat de jonge Rupsen, nog voor den Winter des voorgaanden Jaars, uit Hunne Eiëren komen, en den eenen meerder den anderen minder in grootte toeneemen, vervolgens den Winter overzonder vreeten doorbrengen, doch in het daaröf volgende Voorjaar, by het eerste ontluiken der Willige-Bladen, het eene Rupsje dezelve spoediger bekoomen kan, dan het andere, ook daardoor veelal voorspoediger word en in grootte schieliker toeneemd, als het andere, insgelyks kunnen nog meerdere Oorzaaken hiertoe aanleiding geven, want een der verandering onderworpen zynde Insect, 't welk in zynen eersten Staat als Rups, of als Worm, den Winter zonder Voedzel te gebruiken, of te kunnen bekoomen, moet overblyven, is aan zeer veele afwisselingen en ongemakken onderworpen, welke deszelfs groei vertragen of bevorderen kunnen. Offchoon deze Rupsen nog jong zyn, kan men evenwel al reeds aan Hun zien dat het de Insecten zyn, waaruit de Satyn-Vlinder koomen zal; met regt kan men van dit Diertje zeggen; dat hetzelfde in zynen eersten Staat als Rups, een sierlyk en inderdaad fraai geteekend Voorwerp is. Dewyl deze Rupsen, door alle vervellingen heen

zich

zich telkens in kleur en teekening gelykvormig zyn, uitgezonderd alleen in grootte, zo hebbe ik van dezelve geene andere Afbeelding gemaakt dan van die eener volwasene Rups, gelyk te zien is *Fig. 4* de *Fig. 4.* grootte geele Vlakken, in de gedaante byna van Schilden, op het midden van den Rug der Rups, in eenen zwarten Grond staande, zyn niet by allen eeven hoog geel van kleur, maar bevinden zich by zommigen genoegzaam geheel helder wit, 't welk alsdan teegen den zwarten Grond zeer sterk afsteekt. Doorgaands kan men aan de Rupsen, wanneer dezelve volwasen zyn reeds zien, of 'er een Wyfjes of Mannetjes Vlinder uit voortkomen zal.

§. 4.

De Rupsen volwasen zynde, 't welk doorgaands in 't best van den Zoomer is, want ik hebbe het gehad dat eene Rups zich by my inspon den 10^{den} Juny en eene andere daarentegen den 12^{den} July, dus een verschil van omtrent eene Maand hier ten opzichte van het inspinnen plaats vond; eene Rups dan, den Tyd van Haare verandering voelende naderen, maakt zich een lugtig Spinzel, de eene met meerder inmengzel van Bladeren als de andere, in 't welk Zy na weinig Dagen in hetzelfde geleegeen te hebben, tot eene Pop veranderd, een dusdanig vervaardigd Spinzel, in 't welk de Rups waar naar deeze Afbeelding vervaardigd is, veel Bloeizem van Willige mede ingemengd had, ziet men *Fig. 5.* Zeer *Fig. 5.* flauw is de Pop door dit Spinzel heen te zien, doch in Spinzels welken door de Rupsen niet zo dicht vervaardigd zyn, als datgeene was, naar het welk deze Afteekening gemaakt is, kan men de daarin beslooten zynde Poppen duidelyker gewaar worden.

§. 5.

Om eene Pop volkoomen te zien, zo diend men dezelve uit het Haar omgeevende Spinzel uitteneemen, gelyk ik gedaan hebbe, om dezelve des te beeter en duidelyker te kunnen afteekenen; dus ziet men dan eene uit het Spinzel uitgenoomene Pop by *Fig. 6.* dezelve is naar een Wyfjes *Fig. 6.* Pop geteekend, want dezelve zyn doorgaands grooter dan die der Mannetjes, en daardoor om zo te spreken wel zo aanzienlyk als de anderen. Ongemeen glansryk zwart zyn deze Poppen, welken met der-

zelve geele Bosjes Hair, (doch 't welk in zommigen byna wit is) eene zeer aartige vertooning maken. Doorgaans leggen deze Poppen niet langer als maar 13 a 14 Dagen, wanneer de zeer cierlyke Vlinder uit dezelve te voorschyn komt, want onder meer anderen welken ik gehad hebbe, begon zich eene Rups intespinnen den 10ten Juny, waartuit de Vlinder reeds te voorschyn kwam den 27sten derzelver Maand, dus had deze Vlinder naauwlyks 14 Dagen als Pop geleege, dewyl het na 't inspinnen nog wel 3 a 4 Dagen duurd, eer dat de Rups in Pop veranderd. De Poppen waaruit Mannetjes Vlinders koomen, zyn naar het my voorkomt, niet zo sterk met afgezonderde Hair-Bosjes bezet, maar eene meer algemeene ruigte bedekt de geheele Pop.

§. 6.

De Vlinder, welke na verloop van maar weinig Dagen na de verandering uit deszelfs Pop te voorschyn komt, heeft eenen glans, en eene witheid, welke met geen Penceel volkomen naartebootzen is, zo goed het zich echter *Fig. 8.* in Waterverf liet doen, is dezelve in eene vliegende gestalte afgebeeld *Fig. 8.* zynde ook teffens naar een Wyfje geteekend, daarentegen de loopende *Fig. 7.* gedaante by *Fig. 7.* te zien is, 't welk een Mannetje verbeeld, het onderscheid der Sexe is aan deze Soort Vlinders zeer gemakkelyk te onderskennen, dewyl voor eerst de Wyfjes merkelyk grootter dan de Mannetjes zyn, ten anderen veel dikker van Lyf dan de laatstgenoemden, en eindelijk ten derden, de Mannetjes veel dikkere en zwaardere Sprieten, ongelykkelyk veelmeer gekamd, dan de Wyfjes hebben. De Vlinders zyn niet lang in 't Leeven, want vry spoedig Man en Wyf zich elkander vindende, paaren zy, waarop het Wyfje terstond Haare Eiëren legd, dit gedaan zynde sterfd Zy, 't welk altoos binnen weinig Dagen geschied, het Mannetje sterfd doorgaands noch eerder, beide deeze Vlinders hebben dus volkoomen beantwoord aan het Oogmerk, (voor zo verre onze kundigheid strekt) waarom den Almachtigen Schepper dezelve geschapen had, namentlyk om Haar eenmaal in weezen gebrachte Geslacht, voort te doen duuren.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

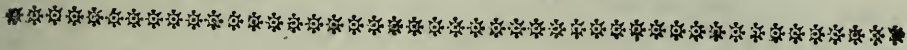
Fructus sive M. Paris. Sacris L.

NACHT-VLINDERS van t'weede Gezin der EERSTE BENDE.

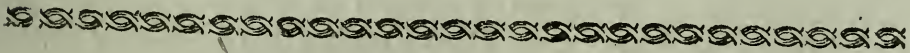

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

VYFDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

DE ROODE EN GRYZE VLINDER.

P: II. Tab. V.

§. 1.

BEzwaarlyk is het dikmaals eenen geschikten Naam voor elk Voorwerp 't welk nog geenen algemeen aangenomenen heeft te vinden, dat is te zeggen, eene benoeming van het Dier, welke min of meer toepasfelyk is of op deszelfs huishouding, of op zyne gedaante, of op de eene of andere eigenschap van hetzelfde, dewyl nu by dezen Vlinder, de kleur der Vlerken, voor 't grootste gedeelte uit Rood en Gryz bestaat, zo waage ik het, dit Insect in zynen laatsten Staat, de *Roode en Gryze Vlinder* te noemen, nog by LINNÆUS, nog by eenig ander my bekend Auteur, is dit Insect beschreeven of afgebeeld.

§. 2.

Reeds verscheidene Jaaren achter een, zyn my de Rupsen waar uit bovengenoemde Vlinder komt, bekend geweest, doch nimmer mogt het

het my gelukken derelven tot de verandering te brengen, want allen stierven Zy, den eenen voor, den anderen na, doch eindelyk den 9 Juny 1786 op Muiderberg zynde, vond ik wederom veele van deze Rupsfen in onderscheidene grootens, en wel allen op de Eike-Bladen, van welke Rupsfen de kleinften allen troepsgewyze in Spinzels, dus als zeer gezellige Dieren by elkander zaten, al grootter en grootter wordende, begaaven Zy zich meer uit elkander en leefden dus minder gezellig. Dewyl eene van myne Rupsfen reeds den 15 derzelve Maand in de Aarde kroop om te willen veranderen, dus maar zes Dagen nadat ik dezelve gevonden had, zo zag ik derhalven uit deze, tot welke maatte van grootte Zy wel eigentlyk kwamen, en eene andere myner Rupsfen deze maat van volwasfenheid bereikt hebbende, teekende ik dus dezelve naar 't leeven af, welke Afbeelding eener vol-

Tab. V. wasfene Rups te zien is *Tab. V. Fig. 3.* De jongsten van myne gevonden *Fig. 3.* dene Rupsfen, veranderden drie a viermaalen van Huid, voor dat Zy den Staat der volwasfenheid bereikt hadden, doch bleeven zich door alle vervellingen gelyk, met dit weinige onderscheid, dat Zy jonger zynde, wel zo licht van kleur waaren, als ouder wordende.

§. 3.

Die geenen van myne Rupsfen, welken Haare volle grootte bereikt hadden, kroopen in de Aarde, welke in Hun Verblyf op den Bodem was, om in dezelve tot Poppen te veranderen 't welk ik hoopte dat gebeuren zoude.

§. 4.

Na verloop van eenigen Tyd, gaarne willende weten of myne Rupsfen in Poppen veranderd waren ja, dan neen, omwroette ik de Aarde voorzichtig, en bevond, dat van alle myne Rupsfen welken in *Fig. 4.* dezelve gekroopen waaren niet meer als maar zes, zulke Huisjes uit Brokjes Aarde te zamen gesponnen hadden, gelyk afgebeeld is *Fig. 4.* Het eene einde van dit Aarden-Huisje, een weinig opengemaakt hebbende, doet ons het daarin beslooten zynde Popje zien, doch het welk zich geheel uit het Aarden-Spinzel uitgenoomen, veel duidelyker *Fig. 5.* vertoond by *Fig. 5.* zynde licht bruin van kleur, hoewel zommigen myner Poppen, meer naar 't zwarte hielden dan het hier afgebeelde.

§. 5.

§. 5.

Van het midden en laatst der Maand Juny des Jaars 1786 af, bleeven myne zes Poppen, in dien om zo te spreken half-dooden en in de Aarde begraavenen Staat leggen, tot den 26 Maart des volgenden Jaars 1787, komende toen de eerste Vlinder te voorschyn, 't welk een Mannetje was, afgebeeld *Fig. 7.* vervolgens kwamen ook de overigen uit Hunne Poppen voor den Dag, doch onder alle myne Vlinders welken ik bekwam was maar een eenig Wyfje; te onderkennen aan derzelver veel dundere Sprietten en dikker Lyf, afgebeeld in den loopenden stand *Fig. 6.* waartegen het Mannetje by *Fig. 7.* afgebeeld, ons deszelfs vliegende gedaante vertoont, waardoor men ook tegelyk de zeer zindelyk gekleurde Onder-Vlerken, volkomen zien kan.

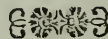
§. 6.

Alle myne Vlinders, zo dra dezelve uit Hunne Poppen kwamen, zette ik dezelve by elkander, in hoope dat het eene Wyfje 't welk 'er mede by was, met het een of ander van de Mannetjes paaren en Eieren leggen zoude, doch in hoe verre dit geschied is zal blyken, want na 't verloopen van verscheidene Dagen dat dezelve by elkander gezeten hadden, binnen welken Tyd ik allen dagelyks eenig Voedzel gaf, bestaande in schoon Water, waarin een weinig Zuiker opgelost was, zo leidde eindelyk het Wyfje den 22. April vier Eitjes, afgebeeld in derzelver natuurlyke grootte *Fig. 1.* doch door het Microscop gezien, dezelve zeer aartig gefigureerd bevindende, is hetzelfde onder eene tamelyk sterke vergrootting afgeteekend by *Fig. 2.* deze vier Eitjes, welken allen bleek geel van kleur waren kort na de legging, wierden na verloop van eenige Dagen al donkerder en donkerder van kleur, dus ik zeeker dacht dat dezelve bevrucht waren en de Rupsjes 'er eerlang zouden uitkoomen, doch tot myn spyt verdroogden Zy allen, een bewys voorzeeker dat dezelve niet gelegd waren van een gepaard hebbend en daardoor bevrucht geraakt zynde Wyfje, in welke gedachten ik temeer gesterkt wierd, dewyl het slegts na het leggen van vier Eitjes stierf, daar inteedendeel een bevrucht Wyfje, ofschoon

ook hetzelfdezich niet (wanneer het van de vryheid beroofd is) van alle derzelve byzich hebbende Eiëren ontlast, echter genoegzaam altoos (ten minsten is het by my nooit anders gebeurd) ongelykelyk veel meer dan maar vier Eiëren legd.

§. 7.

- Wat zoude toch hebbe ik verscheidene maalen gedacht, hier wel de Oorzaak van zyn, dat een Wyfje, als by voorbeeld het bovenbeschreevene, in gezelschap van verscheidene Mannetjes, zich van maar zeer weinig Eiëren ontdoed, en welken dan nog daarenboven, zo als door den Tyd blykt, onbevrucht zyn? naar alle waarfchynlykheid deze: doch ik geeve myne gedachten om beetere. Ieder Vlinder-Wyfje, en wel in 't byzonder die der *Phalænæ* of Nacht-Vlinders, gevoeld zich ten eersten na deszelfs te voorschynkooming uit de Pop, geprangd of gedrongen om Eiëren te leggen, maar houd als 't ware deze drift om te leggen teegen of op, tot 'er Tyd toe, dat hetzelfde eerst met een Mannetje gepaard heeft, doch veele Soorten, dit paaren niet willende doen, in eenen beslootenen of gevangen zynden Staat, zo komt het myn's erachtens hier van daan, dat alsdan een zodanig opgeslooten of gevangen zynde Wyfje, derzelve Eiëren, zo lang by zich behoud, als hetzelfde Haar maar eenigzints mogelyk is, doch eindelyk, om zo te spreekken, door den Tyd derzelve krachten voelende verminderen, kan het zich het Eiër leggen niet langer tegenhouden, maar moet zich om zo te spreekken tegen wil en dank, ten minsten van eenigen derzelve ontdoen, uit welke Eiëren alsdan nimmer jonge Rupfen zullen voortkoomen, dewyl dezelve onbevrucht waren, na het leggen dezer als 't ware doode Eiëren, volgd alsdan ook niet lang daar na, het sterven van de Vlinder zelfs.

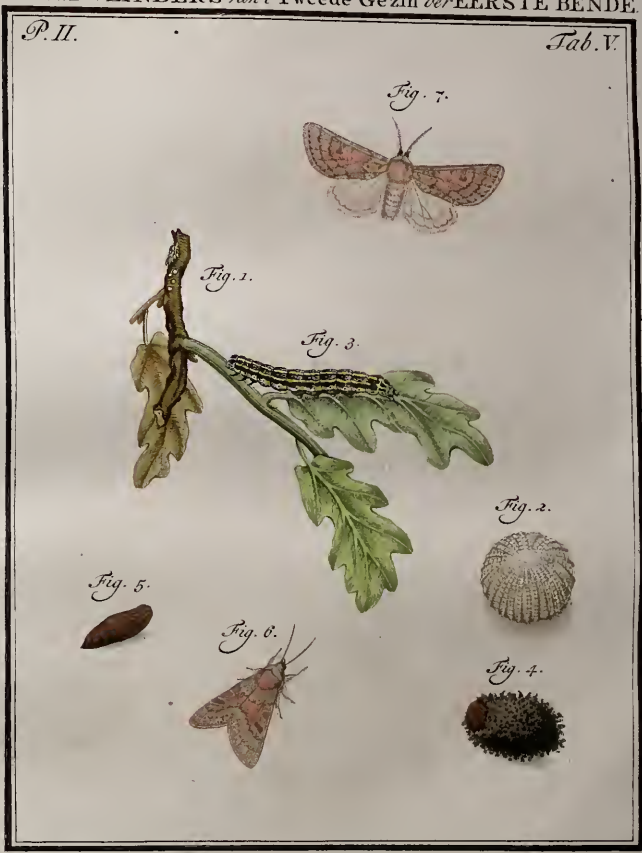
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF TORONTO

Fr. N. 11. 0 175 525 *Cythodia Henicosa P.*

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

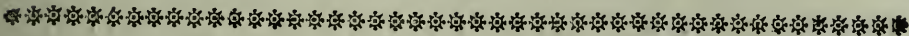
P. II.

Tab. V.

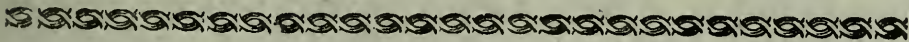

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

ZESDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De PYLSTAART gelykende.

P: II. Tab. VI.

§. I.

DEne byzondere eigenschap, (aan dit Tweede Gezin anders niet eigen,) heeft deze Rups, namentlyk: dat Zy rustende, of in den stilzittenden stand, altoos Haare zes voorste Pooten loslaat en niet aan den Tak of Blad waaraan Zy zit vasthoud, maar zich losgelaaten hebbende, het voorste gedeelte van Haar Lichaam overeinde houd, dus hierdoor zeer veel overeenkomende met den rustenden stand der Pylstaart-Rupsen of Sphinxen. De ter wederzyde van het Lichaam dezer Rups, schuinlopende roode en geele streepen, doen Haar verders ook nog veele overeenkomst hebben, met de zo even genoemde Pylstaart Rupsen, om alle welke reedenen ik deze Rups de *Pylstaart gelykende* noeme. De Heer *Linneus* geeft aan dezen Vlinder den Naam van *Trepida*, waarschylyk dit woord afgeleid hebbende van *Trepido* of *Trepidare* in vreeze staan, of verschrikken, dewyl de Vlinder een waare Nacht-Vlinder of *Phalaena* zynde, over Dag aangeraakt wordende, zich voorts iets van deszelfs plaats begeefd, maar toch terstond daarop, weder stil neder zet, als verschrokken of bevreesd geworden zynde, doch

dit heeft dezelve met genoegzaam alle Nacht-Vlinders gemeen, en is dus myns erachtens niet alleen aan dezen Vlinder byzonder eigen.

§. 2.

Den 5 Juny van 't Jaar 1786 was het, dat een myner goede Vrienden, op het vermakelyk plaatsje Muiderberg, aan een Eeke Takje, 8 grootte witte en door het Microscoop gezien ongefigureerde Eiëren vond, leggende in twee Hoopjes, en wel in het eene drie, en in het andere vyf Eitjes, in gedaante grootte en wyze van legging afgebeeld *Fig. 1.* na dat deze Eiëren nog neegen Dagen, dus tot den 14de der genoemde maand by my geleegeen hadden, begonnen twee Rupsjes, des Voormiddags in Hunne Eiër-Schaalen Gaten te vreeten, en kwamen uit dezelve niet eerder voor deszelve Daags Nadenmiddag, vervolgens kwamen de overige Rupsjes ook uit derzelve Eiëren te voorschyn.

Tab.
VI.
Fig. 1.

§. 3.

De jonge Rupsjes, waren over het geheel groen van kleur, met kleine zwarte stipjes, ongemeen fyne zwarte Hairsjes, en drie kantige bruine Hoofdjes, ten eersten gaf ik dezelve een Takje met versche Eeke Bladen, waaraan zy ook terstond begonnen te vreeten, echter stierven vier van myne jonge Rupsen, kort na dat dezelve uit Hunne Eiër-Doppèn gekoomen waren, de nog overige vier integendeel lieten zich de Eeke-Bladen zeer wel smaaken, en groeiden 'er ook wakker van, zo dat de oudste van dezelve, zich den 16de der meergenoemde Maand Juny, dus nog maar twee Dagen oud zynde, reeds voor de eerste maal op het vervellen zette, en 'er ook gelukkig doorraakte den 18de dito. Na deze eerste verwisfeling van Huid, was het Rupsje op den Rug en ter wederzyde van het Lyf, geheel groen, met fyne zwarte stipjes, doch onder het Lyf zwartachtig. Zeer sterk, kunnen deze Rupsen nog jong zynde, met den Kop, en het voorste gedeelte van het Lyf, heen en weder flingeren of schudden, waarschylyk om eenig aannaderend Gevaar, of eenen aannaderenden Vyand, hierdoor van zich afteweeren. De Vyanden der Rupsen zyn, behalven veele Vogels, inzonderheid de Sluip-Wespen (*Ichneumons*) van welken 'er verscheidene soorten zyn, verders nog eenige soorten van Vliegen, welken allen Hunne Eiëren in de Lichaamen der Rupsen, weeten in te brengen of buiten aan te hegten, uit welken alsdan

dan de Wormpjes komende, zich het Lichaam der Rups tot Hun Verblyf en Voedzel doen dienen, aldaar in wasdom en grootte toeneemen, en eindelyk veranderen, 't zy in, of buiten het Lichaam der Rups, waarin Zy gehuisvest waren, in een even zodanig Dier, als dat geene geweest is, 't welk Hun als Eiëren gelegd heeft, het gevolg voor alle Rupsen, welken dusdanig met Eiëren van andere Insecten belegd worden, is altoos, dat dezelve sterven, en by geene mogelykheid tot eenen Vlinder veranderen kunnen, ten zy dat men instaat geweest is, om de aan de Lichaamen der Rupsen van buiten aangelegde Eiëren, te hebben kunnen vernielen, zo dat geene Wormpjes uit dezelve, zich in het Lichaam der Rups konden invreeten, uit dusdanige, om zo te spreken van Hunne Dood Vyanden verloste Rupsen, kunnen Vlinders voortkomen, gelyk ik dit zelfs meer dan eenmaal ondervonden hebbe, en 't welk ook reeds beschreeven is, in de Vyfde Verhandel: van het Vierde Stuk pag. 25. in het Eerste Deel van dit Insecten Werk. Den 23 Juny, zette zich myne Rups voor de tweedemaal op het vervellen, en raakte 'er Daags daarna ook door, na deze tweede Huid verwisseling, kon men reeds, doch slaauwelyk, zeeven a acht roode streepen, ter wederzyde van het Lyf gewaar worden, gelyk de Afbeelding *Fig. 2.* doet zien. *Fig. 2.* Zes Dagen na de tweede vervelling, namentlyk den 1 July, vervelde dit Insect voor de derde keer, telkens na iedere verandering van Huid, vrat de Rups Haar afgestroopte Vel schoon op, eene eigenschap welke zy ook wederom met veele Sphinxen of Pylstaart Rupsen gemeen heeft. Den 16 July dus juist zestien Dagen na de derde vervelling, onderging myne Rups hetzelfde voor de vierdemaal, eenige Dagen na deze vierde vervelling, 't welk bleek de laatste te zyn, teekende ik de Rups in Haren volwasfenen staat af, vertoonende zich gelyk *Fig. 3.* doet zien. Met *Fig. 3.* alle recht, kan men dit Insect in den staat van Rups, onder de schoonsten hier te Lande reekenen, want deszelfs geel-groene Grond-Kleur, verfraaid met half geele en roode schuins loopende streepen, waar tuschen beiden eenige extra witte stippen, en in de lengte der Rups loopende witte Lynen zyn, geeven aan dit Diertje, een zeer fraai aanzien.

§. 4.

Den 30ten July dus veertien Dagen na de laatste vervelling, was deze Rups niet alleen geheel volwasfen, maar dezelve veranderde toen zeer

aanmerkelyk van kleur, wordende van schoon groen, zo als dezelve gedurende Haren geheelen levensloop en wel inzonderheid na de laatste verwisfeling van Huid geweest was, nu paarschachtig van kleur, wierd ook merkelyk korter en dikker als eenige Dagen van te vooren, waarop volgde dat Zy nog dienzelfden Dag in de Aarde kroop. Dewyl van myne kort na het komen uit de Eiëren overgebleevene vier Rupsfen, nog drie naderhand gestorven waren, en ik dus maar eene volwasfen gekreegen hebbe, die gelyk gezegd ook in de Aarde kroop om in dezelve tot Pop te veranderen, zo waagde ik het niet om kort na dat Zy in de Aarde gegaan was naar dezelve te zien, of Zy reeds eene Pop was geworden neen, maar ik wachte hiermede eenige Weeken, wel verzekerd zynde dat zo dezelve toen nog niet de verandering ondergaan had, hetzelve ook nimmer zoude gebeuren, dan toen eindelyk de Aarde doorzoekende, vond ik in dezelve, een zodanig van Aarde, Spinzel en andere Ruigte,

Fig. 4. tamelyk vast in elkander gewerkt Verblyf, gelyk *Fig. 4.* afgebeeld hebbe.

Dit door de Rups vervaardigd Spinzel, voorzigtig opensnydende, vond ik in hetzelve eene volmaakte en leevendige Pop, in derzelfer grootte

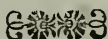
Fig. 5. en kleur afgebeeld *Fig. 5.*

§. 5.

Tot den 21sten May des volgenden Jaars, bleef het boven beschreevene Insect in den staat van Pop leggen, dus een Tydperk van 294 Dagen, na het verloop van dit Tydperk of deze 9½ Maand, kwam eindelyk de fraaye Vlinder uit dezelve te voorschyn, zynde een Mannetje,

Fig. 6. in de rustende of loopende gedaante afgebeeld *Fig. 6.* in welken stand deze Vlinder, deszelfs Onder Vlerken, een weinig uit de boven Vler-

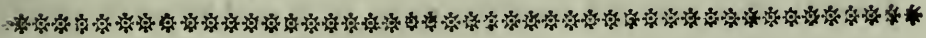
Fig. 7. ken ter wederzyden laat uitsteeken, by *Fig. 7.* ziet men dezen Vlinder in deszelfs vliegende gestalte, waardoor men het cieraad waarmede zyne Onder Vlerken geteekend zyn, beeter ziet als in den rustenden stand. Of het Wyfje van deze Vlinder soort, sterker of flauwer van Teekening is dan het Mannetje, kan ik voor tegenwoordig niet bepaalen, dewyl ik uit myne acht gevondene Eiëren, maar eenen Vlinder, en wel zo als reeds gezegd een Mannetje, hebbe voortgekreegen.

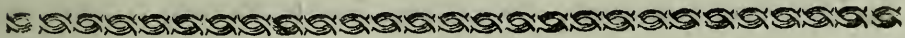
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

ZEVENDE, ACHTSTE EN NEGENDE
 VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,
van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De VEELVRAAT - RUPS.

P. II. Tab. VII. VIII. IX.

§. I.

nder de menigvuldige Rupfen welken 'er zyn, is deze Soort die thans het Onderwerp van deze Verhandeling zal uitmaken mede eene van diegeenen, welke zich alderhande Kruiden en Boom-Bladen tot Voedzel zeer wel smaaken laat, want offchoon men dezelve doorgaands in de vryheid op Heide of Gras vind, vreeten zy toch echter ook zeer gaarne Eike-Bladen, Braam-Beziën en Willige-Bladen, met welke laatsten ik dezelve gevoed en groot gebracht

hebbe, mogelyk vreeten zy nog veel meer Bladen van andere kruiden of Plantgewasfen dan de hier reeds genoemden, doch dit weet ik niet by eigene ondervinding, daarentegen de bovengenoemden, hebben deze Rupsfen by my zelfs gevreeten, en dewyl zy het hun gegeevene Voeder, zich zeer wel smaaken laaten, ja 'er zelfs om zo te spreken als met gulzigheid van vreeten, ook door dien het groote Rupsfen worden zo moeten zy uit dien hoofde ook veel vreeten, dus komt het my niet oneigen voor, deze Soort, *De Veelvraat-Rups* te noemen, te meer nog, om dat de Heer RÖSEL (*) deze Rups beschryvende, dezelve ook de *Vielfras* in 't Hoogduitsch ('t welk zeggen wil *de Veelvraat*) noemd. De Heer L'ADMIRAL, in zyn werk, tot Tytel voerende: *Naauwkeurige waarneemingen omtrent de veranderingen van veele Insecten of Gekorvene Diertjes*, dit ons tegenwoordig Insect ook beschreeven hebbende, noemd hetzelfde aldaar op pag. 32 *De Bruine Jaager*. De Ridder LINNÆUS noemd den Vlinder uit deze Rups voortkomende *Phalaena Rubi* zekerlyk om dat de Rups in de vryheid ook op de Braam-Beziën, gelyk de Heer L'Admiral schryfd, gevonden word, en dezen in 't Latyn *Rubi* heeten. De Heer GOEZE noemd dezen Vlinder in zyne Entomol: Beyträge 3ter Theil 2ter Band pag. 286 in naarvolging van *Linnaeus Rubi*, of *Erombeerspinner*.

§. 2.

In 't Jaar 1787 den 6 Juny, dus in 't midden van den Zomer, deed my zeeker voornaam Heer, wiens vriendelykheid te mywaards in 't medehelpen opsporen van Insecten, ik niet genoeg roemen kan, eenige

Eië.

(*) ROSEL Insecten Belustiging. 3ter Theil Tab: 49. Pag. 283

Eiëren present, waar voor ik zyn Wel Edele hiermede opentlyk myne dankerkentenis betuige, deze Eiëren, welken zekerlyk weinig Dagen te vooren door de Moeder vlinder gelegd waren, geleeken zeer veel in grootte, naar de zogenoemde Riet-Vink Eiëren, beschreeven en afgebeeld, in 't Eerste Deel van dit Werk in 't vierde Stuk, Tab. VIII. Pag. 37.

Van ons tegenwoordig Voorwerp hebbe dezelve afgebeeld Tab. VII. ^{Tab.} VII. ^{VII.} Fig. 1. Deze Eiëren, zyn bruinachtiger dan die der Riet-Vinken, Fig. 1.

welken meer naar 't blaauwe trekken. Dezelve door het Microscop beziende, vond ik 'er geene zodanige byzonderheid aan, welke my het der moeyte waardig dacht te weezen, om een zodanig Ei vergroot af-teteekenen, dezelve zyn ligt bruin van kleur, ieder met een zwart Stipje, aan 't eene Einde voorzien, onder welk Stipje nog een geheel flaauw kringetje rond om het Eitje loopt.

§. 3.

Na dat ik boven beschreevene Eiëren 10 a 12 dagen gehad hadde, kwamen de jonge Rupsjes uit dezelve te voorschyn, zynde 16 Pootige en nagenoeg 2 Liniën van 1 Rhyndlandsche Duim lang, over 't geheel ruig, met 12 zwarte en 11 geele Banden rondom het Lyf verciert. Dewyl ik niet wist wat dezelve voor Voedzel moesten hebben, dewyl de Eiëren aan Rasters of eene Houte-Schutting niet zeer hoog boven den Grond gevonden waren, zo gaf ik dezelve een zootje Gras, doch hier zo het schein weinig of geen smaak in vindende, gaf ik hun willige Bladen, welken zy zich zeer wel smaaken lieten. De grootsten van Hun zetteden zich den 26 Juny reeds voor de eerste maal op het Vervellen dus maar 8 a 10 Dagen na dat zy uit de Eiëren waren gekomen; kort voor dat zy zich ter Vervelling zetteden, was derzelve grootte en

Fig. 2. kleur gelyk by *Fig. 2.* afgebeeld is. Na deze verwisfeling van Huid, hadden zy dezelfde kleur als van te vooren, namenlyk zwart, met hoog geele, ja in zommigen bynaar Oranjekleurige Banden, alleen met dit onderscheid, dat byde de kleuren zwart en geel, na de Vervelling, sterker waren, als voor dezelve. Den 7 en 8 July, dus 11 a 12 Dagen, Haar tweede Vel gebruikt hebbende, was Hen dit, door het groeyen van het Lichaam, wederom te klein geworden, zy veranderden dus voor de tweede keer van Huid, en hadden toen na deze tweede vervel-

Fig. 4. ling, de grootte als *Fig. 3.* Met recht kan men zeggen, dat zy op deze grootte en ouderdom gekoomen zynde, wezentlyk fraaye Rupsen zyn, want het fluweelachtig zwart, telkens afgebroken wordende door gloeyend Geele Banden, geeft eene zeer aartige verscheidenheid van kleur, voor 't Oog des aanschouwers. Nog jong zynde, waren deze Rupsen tamelyk gaauw in 't loopen, maar ouder wordende, wierden zy ook teffens traager en langzamer, ten minsten over Dag, veelal kroopen zy ook over Dag naar den Grond, om zich zo 't my toefcheen, te willen verschuilen onder en tusfchen de oude en verdorde Bladen en andere Ruigte, welke op den Bodem van het verblyf was, in het welk ik dezelve had; zeer vreesachtig van aart fcheenen deze Rupsen ook te wezen, want wanneer zy aan 't loopen of kruipen waren, en eenig Gerucht vernamen, zaten zy terftond ftill, of als zich dit Gerucht vermeerderde, en om zo te fpreken Hun dreigde te overvallen, rolden zy zich in elkander, zodanig, gelyk eene reeds volwasfen *Fig. 5.* zynde Rups afgetekend hebbe *Fig. 5.* Den 16 July zetteden zich myne grootfte Rupsen welken ik toen had, voor de derdemaal op 't vervellen, en geraakten 'er na vier a vyf Dagen in dien als Ziken toe-

stand gezeten te hebben ook door, na welke vervelling zy zich vertoonden als *Fig. 4.* zynde de kleur der zwarte Banden over den Rug, veranderd in koper kleurig, doch ter wederzyden van het Lyf, bleeven zy de zwartachtige kleur nog behouden met gryze Hairen ter weder zyden en ook over den Rug, de grootste cierlykheid dezer Rupsen, was echter door het verminderen van het fluweelachtig zwart, afgebrooken door schoone geele Banden, verloren gegaan. Meest alle Rupsen, maaken ter plaatze alwaar zy zich om van Huid te verwisfelen ter neder zetten een Spinzel, 't zy aan een Blad, of Tak, of eenige andere Plaats, in welk gemaakte Spinzel, zy alsdan de scherpe Klaauwtjes Hunner middel of Buik-Pooten ter deeg vast zetten, om daar door by de splyting van het oude Vel, hetzelfde dus met de Klaauwtjes ergends in vastgehaakt zynde, zo veel te beeter te kunnen afstroopen, want dit oude Vel zitten blyvende, behoefd de Rups 'er om zo te spreekken, wanneer de inwendige loslating volkomen daar is, uit hetzelfde maar uittekruijen. Deze Rupsen integendeel, maakten in 't geheel geen Spinzel onder zich, maar kroopen nog wel, reeds op 't vervellen zynde, en gestoord wordende, van de eene Plaats naar de andere.

De Vervellingen, welken alle Rupsen, zonder onderscheid, doch de eene Soort meermaalen dan de andere, moeten ondergaan, kunnen en niet zonder grond van redenen, aangemerkt worden, als eene zodanige Ziekte, gelyk by de Vogels het veranderen van Vederen, of het ruiën is, want ook hierby sterven verscheidene Vogels, eeven zo gaad het ook met de Rupsen, verliezende ook in deze Ziekte, verscheidene van Hun het Leeven, een Liefhebber is uit dien hoofde altoos in zyn schik, wanneer zyne Rupsen derzelve laatste Vervelling doorgestaan

hebben. Het vervellen of verwisfelen van Huid, niet alleen dezen der Verandering onderworpen z. nde Dieren volftrekt eigen, maar ook nog eeniger anderen, is inderdaad eene verwonderlyke zaak, want het is een blyk, dat, daar anders alle de Deelen, zo wel uit als inwendige, van meeft alle leevende en in grootte toeneemende Weezens, zo wel in het Dier als Planten-Ryk, door het groejen kunnen uitzetten en dus grootter worden, het uitwendige van deze Dieren, der Rupsen-Vel namentlyk, daarentegen niet grootter kan worden, maar door den wasdom van de inwendige Deelen van het Dier, te klyn word, zich uit dien hoofde op eenmaal, en wel al het buitenfte tegelyk, van het eigentlyke Lichaam des Diers moet afzonderen, deze afzondering, heeft niet alleen maar betrekking op het Vel als Vel alleen, maar ook op alles wat op en aan hetzelve is, dus verwisfelen of liever ftroopen af, ook alle de alderfynfte zo wel, als aldergroffte Hairen, Doorens, Hoorens, Klaauwtjes en wat dies meer is van eene Rups, van hier is het ook dat aan eene zodanige afgestroopte Huid eener Rups, alle dezich aan dezelve bevindende Hairen enz. wezentlyke holle Buizen zyn, in dewelken men met Microscopifche Hulp kan inzien, zo lang namentlyk, als het afgestroopte Vel der Rups, zyne Vogtigheid of Zweet, welke het onder het vervellen verkreegen heeft nog bezit, want deze Vogtigheid, of dit Zweet, verdroogende, krimpt alles aan het Vel in elkanderen; 't Is zeer licht te begrypen, dat, zal 'er zo eene volmaakte loslaating van alle de uitwendige Deelen eener Rups, gefchieden, gelyk 'er by het Vervellen moet gefchieden, en ook werkelyk plaats vind, dat tot deze afzondering eenigen Tyd nodig is, hier om is het dan ook, dat alle Rupsen, twee, drie, vier, ja zomtyds meer Dagen tot deze afzondering van hunne oude

Huid, zich stil ter neder zetten en om zo te spreken als met gelaatenheid afwachten, zonder in dien tusschen tyd eenig Voedzel te gebruiken, 't welk men alsdan op 't Vervellen zitten noemd; zeer geredelyk kan men dit zien, of eene Rups op 't Vervellen zit, of niet, door de verschuiving of verplaatsing van den ouden Kop, want deze begint, zodra eene Rups zich op 't vervellen zet, terstond geheel naar beneeden te zakken, tot voor het Gebid of Mond van den nieuwen Kop, waardoor het dus ook aan eene Rups in dien staat zynde, volstrekt onmogelyk is iets te te kunnen vreeten.

Den 3de August. begonnen de voordeeligsten van myne Rupsen zich voor de vierde maal op 't vervellen te zetten, na welke vierde verwisseling van Huid, zy Hunnen als Rupsen volwasfenen staat bekwamen, vertoonende zich toen volwasfen zynde, gelyk *Fig. 6* op *Tab. VIII.* ^{*Tab. VIII.*} dien Ouderdom bereikt hebbende, hadden zy wederom meerdere schoon- ^{*Fig. 6.*}heid dan voor de vierde Vervelling, want nu waren de elf Geleedingen volmaakt zwart, met ter wederzyden loopende hoog geele Banden, waar onder bynaar ronde oranjekleurige Vlakken zich vertoonden, ook was derzelve ruig Hairigheid zeer veel vermeerderd, want deze na iedere Vervelling meerder geworden zynde, was dus ten aldersterksten, na deze laatste verhuiding.

Myne Rupsen bleeven nu nog al gestadig aan 't vreeten, zo lang 'er goede Willige Bladen te bekoomen waren, maar door het verlopen van het aangenaame Zomer-Weeder, dezelve niet meer kunnende verkrygen, gaf ik Hun Gras, doch hiervan scheenen zy niets te willen gebruiken, maar bleeven nog eenigen Tyd in de Vlucht, waarin ik dezelve had, rond kruipen, tot dat de vermeerderende Koude van het Jaar fai-

Fig. 7.

foen, Hen zich onder de dorre Bladen en andere Ruigte, welke ik Hun gegeven had verbergen deed, allen welken dus overwinterden, rolden zich geheel in elkander, gelyk de Afteekening *Fig. 7.* doet zien. Of zy deze in elkander gerolde Gedaante, aanneemen, om Hunne uitwaasfemingen des te minder te doen zyn gedurende den Winter, wanneer zy toch geen Voedzel zo 't my is toegescheenen gebruikten, dan of zy dit doen, om derzelve inwendige Warmte, om zo te spreken als meerder by elkander te houden, is my onbekend, doch het eene, of andere, schynd niet onwaarschynelyk te weezen.

Den 25 Maart des volgenden Jaars, een fraaye en warme Dag zynde, bespeurden myne Rupsen dit ook, zy begonnen daardoor reeds des Voordemiddags nog in Huis en in Hunne Vlucht zynde, zich te verroeren, en uit de op den Grond der Vlucht leggende Ruigte voor den Dag te koomen, hierop nam ik de geheele Vlucht buiten Deur, en zette dezelve in den Zonneschyn, waarop zy zich bynaar allen in beweeging begaven, kruipende op de Zootjes Gras, en verders in de geheele Vlucht overal rond, tegens den Avond, de Zon weggedookten zynde, nam ik myne Rupsen wederom binnen en in Huis; Dit rond kruipen en zich in beweeging begeeven, dacht ik dat zy deden, uit oorzaak om naar nieuw en frisch Voedzel te zoeken, ten dien einde gaf ik Hun ook, zo dra 'er maar eenige kleine jonge Blaadjes van Willige, Vlier, Hage-Doorn, Duin-Palm, Elfen en nog meer andere Groentes waren, dezelve aan Takjes en Plantjes, maar zonder iets het minste 'er van te gebruiken, kroopen zy over dezelve heen en weder, en deden dit loopen of kruipen, meerder of minder, al naar mate dat het een warmere of koudere Dag was. Tot dus verre toe was het met de sterfte my-

ner Rupsen nog al tamelyk wel gegaan, zynde 'er gedurende alle de Winter Maanden terwyl zy in 't geheel niets te vreeten hadden, weinige of genoegzaam geene gestorven, maar nu begon de sterfte zeer onder Hen te woeden, zo dat ik dezelve bynaar allen door den Dood verloor, het sterven van deze Insecten, in den staat van Rups, schein niet veroorzaakt te worden door eene schielijke en geweldige beroovinge van het Leeven, maar door een langzaam verminderen en uitteeren, van alle vermogens en krachten des dierlyken leevens, in deze Schepsels, want eene volwasfene Rups, gelyk *Fig. 6.* wierd al kleinder en kleinder, *Fig. 6.* doch bleef echter nog in het leeven en zich beweegen, eindelyk wierd ook het kruipen of beweegen, minder en minder, en de Rups, verloor al langzamerhand, alle Hare grootte en schoonheid, tot dat dezelve eindelyk tot die kleinte en onaanzienlykheid geraakte, gelyk by *Fig. 8.* eene *Fig. 3.* dusdanig gestorvene en zo geheel ingekrompene Rups afgebeeld is.

§ 4.

De weinige overgebleevene Rupsen, welken zo 't schein nog gezond waren, begonnen zich eindelyk in 't begin van de Maand May, intespinnen, van welke ingesponnene Rupsen, de eerste in eene Pop veranderden den 17 dier gedachte Maand May, na eene buitengemeen lange legging als Rups, want nimmer kan ik my herinneren het ondervonden te hebben, dat eene Rups na het vervaardigen van Haar Spinzel, zo veele Dagen in hetzelfde op de verandering geleegeen heeft als deze. Tot het maaken van een zodanig Spinzel, afgebeeld *Tab. IX. Fig. 9.* had de *Tab. IX.* Rups wel drie a vier Dagen toegebracht, eer zy hetzelfde volkomen *Fig. 9.* gereed had, dit Spinzel, was ten aanzien van deszelfs grootheid en

overvloedige ruimte voor de Pop, zeer verfchillende van meest alle de overige my bekende Spinzels, want, daar anderen maar juist zo groot zyn, dat de zich in Pop veranderd hebbende Rups, eeven daar in beweegen en rond drayen kan, zo was dit Spinzel daarentegen, meer dan tweemaal zo lang als de Pop, want deze laatste, was maar $1\frac{1}{4}$ Duim lang, daar het Spinzel inteegendeel, wel 3 Duimen in deszelfs langte haalen kon, flauwelyk kan men de Pop door het Spinzel zien doorfchy- nen. Met de verandering in Pop, welke ik gezegd hebbe dat zeer lang na het inspinnen der Rups geschiede, ging het dezer wyze toe: De Rups, wel drie a vier Dagen toegebracht hebbende tot het spinnen, kwam my dit voor, uit zwakheid des Diers voorttekoomen, dat zy dus lang over Haar aanstaande Verblyf werkte, doch eindelyk dit gereed hebbende, wachte ik den eenen Dag, na den anderen, op de verandering, en zag 'er uit dien hoofde alle Dagen, verscheidene maalen naar, doch dit in de eerste tien a twaalf Dagen niet geschiedende, daar integendeel de meeste andere Rupsen, zulks wel binnen zes en nog minder Dagen doen, zo dacht ik dat myne Rups, misfchien in 't geheel geene Pop worden, maar wel zonder veranderd te zyn sterven zoude, doch eindelyk den zeeventienden Daz, na dat zy zich had begonnen intespinnen, des Voordenmid- dags eens daar naar ziende, was zy nog Rups, maar bewoog zich in Haar Spinzel ongemeen sterk, daar zy de voorgaande Dagen, wanneer ik 'er naar zag, doorgaands geheel stil lag, zich nu en dan wel omgekeerd had, maar zonder sterke beweging te maaken, doch nu dezen zeeventienden Dag, bewoog en draaide zy zich veel meer dan gewoon sterk, 't welk van dit gevolg was, dat geen half Uur, na dat ik deze beweging gezien had, myne dus lang geleegeen hebbende Rups, in eene volmaakte Pop, afge-

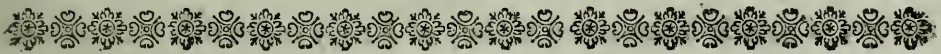

beeld Fig. 10. veranderd was. Aan het Hoofd en Staart-Einde der Pop, Fig. 10. en wel aan het Hoofd-Einde, ter wederzyden, ziet men eenige korte en styve Hairsjes, zynde voor 't overige de Pop, eenkleurig bruin, en in grootte veel verminderd, naar maate van de kloekheid der Rups.

§. 5.

De Vlinders uit deze nu beschreevene Rupsen voortkoomende, ziet men afgebeeld Fig. 11. en Fig. 12. waarvan de eerste naar een Mannet-^{Fig. 11.} Vlijter geteekend is, zynde veel schoonder en sterker van kleur ^{Fig. 12.} dan de laatste, welke een Wyfjes Vlinder verbeeld.

Dat deze Rupsen en Vlinders, maar eenmaal in het Jaar zyn, is uit de daarvan gedaane Beschryving, ten vollen optemaaken, en behoefd hier niet herhaald te worden.

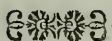

B E R I C H T.

Allen Liefhebberen der Natuurlyke Historie in het algemeen, en die der Insecten in 't byzonder, welken het tot dus verre behaagd heeft, myne pogingen, ter vermeerderinge onzer kundigheeden, in dien tak van Wetenschap of Liefhebbery, als de *Entomologia* of Insectenkunde is, te begunstigen, zegge ik hiermede opentlyk dank, voor Hunne genegene goedwilligheid, hier in aan my betoond, want dit moet ik opentlyk erkennen, dat ik, zonder Hunne mede Hulpe, zonder de mededeeling, van verscheidene door Hungefondene Insecten, en daar aan gedaane Waarneemingen, welken zy de goedheid gehad hebben aan my te schenken, of ter leen om afgebeeld te kunnen worden mede gedeeld

hebben, nog niet zo veele Rupsen en Vlinders zoude hebben kunnen afbeelden en beschryven, als tot hiertoe nu reeds met genoeg en geschied is.

Myn zeer vriendelyk verzoek is derhalven by dezen, aan allen Liefhebber van Insecten in het algemeen, of aan diegeenen in het byzonder, welken het zich wel der moeyte waardig achten, deze anderszints verachtelyke, maar evenwel door eenen grootten en alwyzen Schepper! zo wonderkonstig geschapene, en eener zo geheel ingedaante van elkander verschillende veranderinge onderworpen zynde Dieren, ik meene de Rupsen en Vlinders, gade te slaan, om alles wat zy dienaangaande vinden of vangen, 't zy Eieren, Rupsen, Poppen of Vlinders, met, of zonder Hunne daarover gedaane Waarnemingen, of gemaakte aanmerkingen, goedgunstig verders aan my mede te deelen, is het dat ik dezelve, of alreede beschreeven hebbe, of dat my anderszints Hunne huis-houding reeds bekend is, offchoon ik dezelve der Waereld nog niet openlyk medegedeeld hebbe, zal ik deze aan my gezondene leevendige Voorwerpen, geene verdere gevangenisfe onderheeven laten zyn, maar dezelve aan de gulle Vryheid, en Hun eigen lot, wederom overgeeven, intusfchen de goedgunstigheid van de Zenders daarvan, derzelve oplettendheid en genegendheid, ten algemeenen Voordeele, in het uitbfeiden van meerdere Kennis, altoos met waare dankbaarheid erkennen.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ALABAMA

B. v. s. F. 1752 No. 120 *Bombex. D. Russ. L.*
Cast. spacha C.

NACHT-VLINDERS van't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. VII.

A faint, stylized illustration of a bird or animal, possibly a crane or heron, is visible in the background. It has long, thin legs and a long neck, rendered in a light, sketchy style.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Esse F. 100. 11. 20. Bombyx. B. Rubi. L.
Gastropacha C.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

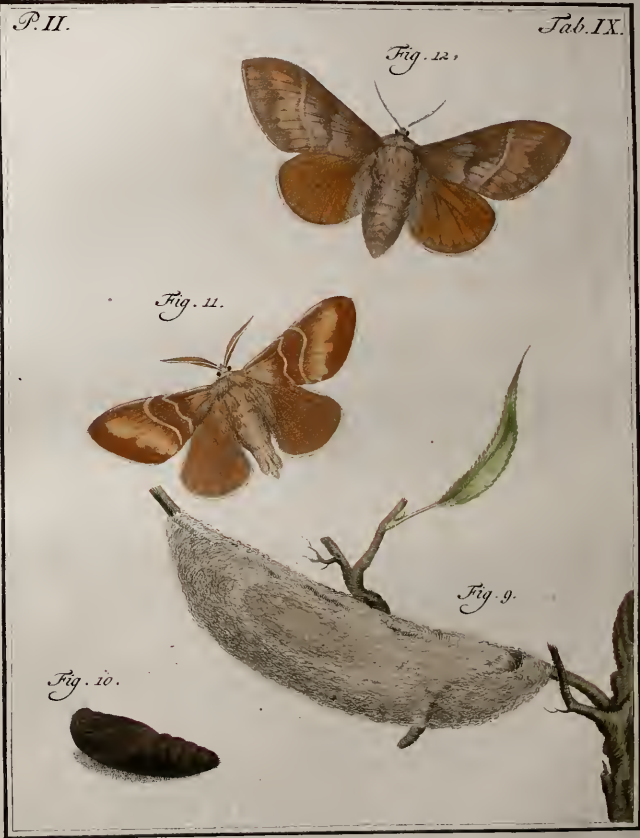
Tab. VIII.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

F. v. F. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

*****

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

*****

TIENDE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

De BASTERD-HOORN RUPS.

P. II. Tab. X.

§. 1.

Het tegenwoordig Voorwerp, word als Rups door veele Liefhebbers hier te Lande, genoemd de *Basterd-Hoorn Rups*, uit hoofde der sterke verheevendheid, welke dit Dier op het Achtereinde of Staart heeft, gelykende wel eenigzints naar een Hoorn. LINNÆUS noemd den Vlinder uit deze Rups voortkomende *Persicaria*.

§. 2.

In het midden der Maand May, eenige Vlinders uit derzelve Poppen gekomen zynde, welken het Jaar te vooren Rupfen waren geweest, zette
 k tede

tede ik Mannetjes en Wyfjes by elkanderen om te paaren, 't welk ook van dat gevolg was, dat door twee Wyfjes, over de Vyf Honderd bevrugte Eitjes gelegd wierden, en wel niet enkeld, maar by Schoolen, van 30 a 40 stuks, welken in 't eerst kort na de legging wit waren, maar na verloop van een paar Dagen, in licht bruin veranderden, hebbende van onderen, eenen fynen donkeren Band, en boven op in 't midden, een stipje; een Schooltje van deze Eitjes, zyn afgebeeld in derzelve natuur-

- Fig. 1.* lyke grootte *Fig. 1.* En door het Microscop gezien vertoond zich een enkeld Ei als *Fig. 2.* De lichte ronde Vlak in het vergrootte Ei, boven op in 't midden te zien, word kort voor 't uitkomen der Rupsjes zwart, en schynd de plaats te wezen, alwaar het Hoofd der Rups, nog in het Ei beslooten zynde legd. Zes a Zeven Dagen na de legging, werden de Eitjes volmaakt Potloodkleurig, en de jonge Rupsjes kwamen kort daarna 'er uit te voorschyn.

§. 3.

- Fig. 3.* Een uit het Ei gekomen Rupsje, hebbe afgebeeld *Fig. 3* In dezen nog zeer jongen staat, laten zy zich zeer gereed by Draadjes afvallen, wanneer men dezelve eenigzints verontrust. Veele Rupsen zyn 'er, welken zich maar alleen bepaalen tot een enig Kruid, Heester of Boom-Gewas, met welker Bladen zy zich geneeren, zullende veel eerder sterven, dan eenige andere Bladen, welken men Hun by gebrek van het rechte Voedzel voorleide, te vreeten, daarentegen zyn 'er ook, welken het bynaar onverschillig schynd te wezen, wat voor Bladen van Kruiden of Boomen, Hun ook maar voorkomen, nuttigende zy om zo te spreken alles eeven graag, onder de laatste behooren onze tegenwoordige Rupsen, ik zelfs hebbe dezelve gevoed, met Zonne-Bloem-Bladen, Vlier, Bloem-Kool, Stok-Rooten, Salade, Oostindische-Kers, Afrikaanen en meer andere Gewassen, het laatste, de Afrikaan namentlyk, hebbe op deze Plaat by de Rupsen afgebeeld. Deze Insecten nog jong zynde, loopen eeven eens als Span-Rupsen met twaalf Pooten, doch naar maate zy grooter en ouder worden, gebruiken Zy alle Hunne Pooten, zynde zestien. Zes Dagen na het komen uit de Eiëren, vervelden Zy voor de eerste maal, en tien of twaalf daarna, voor de tweede keer,

wederom na verloop van een gelyk getal Dagen, verwisfelden Zy voor de derde reize Haare Huid, en waren toen reeds in groote toegenomen als *Fig. 4.* hebbende ter wederzyden twee in de langte loopende streepen, welken na de volgende vierde vervelling, verdweenen waren. Den 10den en 11den July, dus ruim vyftig Dagen na dat Zy uit de Eieren gekomen waren, geschiede Haare laatste verandering van Vel, en vertoonden zich eenige Dagen daarna volwasfen zynde, als *Fig. 5* en *6.* Geheel onderscheiden van kleur vind men deze Rupfen, om welke reeden ik ook twee in kleur van elkander verschillende, hebbe afgeteekend, echter komen dezelve in Teekening, en plaatsing der Vlakken, zeer naby met elkanderen overeen. Men heeft van deze soort Rupfen, welken veel donkerder van kleur als de by *Fig. 5.* afgebeelde zyn, ja welken zelfs maar weinig groen, integendeel meer paarsachtig over 't geheele Lyf zich bevinden.

§. 4.

Myne Rupfen volwasfen geworden zynde, 't welk ruim acht Dagen na de laatste verandering was, wierden zy zeer vuil en morsig van kleur, veranderende Hun schoone groen, bynaar in bruin, hierop kroopen Zy in de Aarde, maakten zich daarvan door middel van gesponnene Draaden, ieder voor zich zelve een verblyf of Spinsel, om in hetzelfde in Pop veranderd zynde, den volgenden Winter te kunnen overleggen, en zonder Voedzel te gebruiken doorstaan. *Fig. 7.* vertoond een dusdanig door eene Rups vervaardigd Aard-Spinsel, waarvan bynaar de Helft afgenomen is, om des te beeter de daarin leggende Pop te kunnen zien.

§. 5.

Van het laatste der Maand Ju'y af, tot in de daaraan volgende May, dus eenen Tyd van omtrent tien Maanden, blyven deze Poppen onder den Grond, en dus ook de daarin beslooten zynde Vlinders voor het Daglicht verborgen, maar deze Tyd verstreeken zynde, lokt eene verkwikkende Voorjaars warmte, welke om zo te spreken alle leevende

Wezens beziel, ook deze Vlinders uit Hunne Onderaardsche woningen ten voorschyn, en het Insect komt in zynen laatsten of volmaakten staat, uit deszelfs Pop, en door de Aarde waarin hetzelve lag als doorbooren.

Fig. 8. Fig. 8 en 9. vertoonen ons deze Vlinders in den loopenden en vligenden stand, in welken laatsten men deszelfs Ondervlerken, volkomen zien kan; onderscheid in de Kunne, is nergends anders aan waarteneemen, als aan de mindere of meerdere dikte van 't Lyf, zynde dat der Mannetjes altoos dunder, dan dat der Wyfjes. Aan de Sprietten of Voelhoorns, waaraan veelen te onderkennen zyn tot welk Geslacht zy behooren, kan men deze en foort gelyken, welken Haair of Borstelformige Sprietten hebben, in 't geheel niet onderscheiden, dewyl dezelve van beide de Geslachten, eeven dik, en eeven eens van gedaante zyn. Offschoon deze Vlinders, juist met geene schoone en het Oog des Aanschouwers verlustigende kleuren pronken, zo zyn dezelve echter inderdaad, met zeer veele fraayheeden vercierd, wanneer men dezelve in natura, en met opmerking beschouwd, want dan heeft onder anderen de zwarte kleur, welke het grootste gedeelte der Vlerken bedekt, eenen zeer aartigen rooden, of liever purperen weerschyn en gloed, al naar mate het Licht op dezelve schynd, en welke gloed, in geene Afbeelding naar te bootzen is, waarby wy dus wederom zeer duidelyk zien, dat ook hier in, alle menschelyke Konst-Werken, in geenen deele te vergelyken zyn, by die van den Almachtigen en Alwyzen Schepper.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Fr. P. 17. No 263. *Ladonia* B. *Geometridae* L.
Hametia Fr.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

* * * * *

NEDERLANDSCHE INSECTEN, BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

*****

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

*****

ELFDE VERHANDELING

O V E R D E

N A C H T - V L I N D E R S ,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

De St. JACOBS VLINDER.

P. II. Tab. XI.

§. I.

Dewyl ons tegenwoordig Insect, in zynen tweeden Staat als Rups namentlyk, zich onthoud op het St. Jacobs Kruid, (*Herba Jacobea*) zo heeft ook by veele Liefhebbers, het Insect in zynen vierden Staat, of als Vlinder, hiervan daan den Naam bekomen van *St. Jacobs Vlinder*. By den Ridder LINNÆUS, word dezelve insgelyks naar het bovengemelde Kruid, alwaar de Rups zich mede geneerd, *Jacoba* genoemd.

§. 2.

Onder de meeste zich veranderende Insecten, en wel inzonderheid

onder de Donsvleugeligen, *Lepidoptera*, vind men het veelmaalen dat uitcierlyke Rupsen, min schoone Vlinders, daarentegen uit onaanzienlyke Rupsen, fraaye Vlinders voortkomen, of liever zich in dezelve veranderen, het tegenwoordig Voorwerp echter, diend hiervan uitgesloten te worden, want ook in deszelfs Rupsen Staat, is hetzelfde een schoon, en voor het Oog gantsch niet gering met kleuren verciert. Insect.

§. 3.

Een bevrucht Wyfjes Vlinder van dit soort gevangen hebbende, zette ik hetzelfde in eene Doos, welks Dekzel met Gaas bekleed is, om niet alleen in dezelve te kunnen inzien, maar ook om eenen vryen doortogt aan de Lucht te geeven, dit Wyfje leyde den 24 May en eenige volgende Dagen, een vry aanmerkelyk getal Eiëren, en wel by Schoolen, niet enkeld, welken geelachtig van kleur waren, en door het Microscoop gezien, geene gefigureerdheid van Ribben of Banden aan zich hadden, maar eene geheel zachte oneffendheid, als ongemeen fyn Segryn, 't welk

Fig. 1. Hen echter niet belette glansig te wezen, Fig. 1. vertoond een dusdanig; Fig. 2. gelegd Schooltje van Eiëren, in derzelver Natuurlyke grootte, en Fig. 2. een door het vergroot Glas gezien, enkeld. Ei.

§. 4.

Den 3den Juny, zynde dus tien Dagen na het leggen der eerste Eiëren, wierden dezelve donker van kleur, en de eerste Rupsjes kwamen uit dezelve, zynde met tamelyk lange Hairen voorzien, en door een vergrootend Glas beschouwd, kon men reeds eene gebandeerdheid aan dezelve waarneemen. Myne jonge Rupsjes gaf ik terstond in plaats van Jacobs Kruid, Kruiswortel te vreeten, dewyl hetzelfde in uiterlyke gedaante veele overëenkomst met het eerstgenoemde heeft. Zy lieten zich hetzelfde ook zeer wel smaaken, en ik hebbe ze tot de verandering toe 'er mede gevoed en groot gebragt, om welke reedenen ik ook op deze Plaats, een Takje Kruiswortel by ons tegenwoordig Insect, hebbe

afgeteekend. Zeer traag zyn deze Rupsjes in 't loopen, en aangeraakt wordende, laten Zy zich by ongemeene fyne Draadjes afvallen. Vyf Dagen na dat Zy uit de Eiëren gekomen waren, vervelden ze reeds voor de eerste maal, en hadden toen de grootte als *Fig. 3.* Het door Hun afge- *Fig. 3.* stroopte Vel, vraaten Zy bynaar geheel op, maar na de tweede verwisfeling van Huid, welke zeeven of acht Dagen na de eerste geschiede, deden Zy dit niet zo veel, maar lieten een derde part, ja zommigen wel de Helft zitten, ook waren 'er onder myne Rupsen, welken van Haar eigen Vel wegkroopen, daarentegen het nog overgebleevene van eene andere opvraaten. Na deze tweede verandering van Huid, waren Zy reeds tot de grootte van *Fig. 4.* gekomen. Daar anders zeer veele *Fig. 4.* Rupsen, by iedere vervelling, of van kleur, of van gedaante der Vlakken en Teekeningen veranderingen ondergaan, zo kan men zulks van deze foort niet wel zeggen, Hunne fraaye en juiste gebandeerdheid, bestaande uit dertien Zwarte, en dertien Oranje Banden, blyft door alle vervellingen bynaar hetzelfde, wordende alleen de Banden, minder effen of glad. *Fig. 5.* vertoont eene Rups reeds driemaal verveld zynde, *Fig. 5.* 't welk wederom geschiede Zeeven Dagen na de tweede. Zich verders Hun Voedzel wel smaaken latende, namen Zy ook in grootte toe, en vertoonden zich in alle Hare schoonheid volwasfen zynde, als *Fig. 6.* *Fig. 6.*

§. 5.

Deze myne Rupsen volwasfen geworden zynde, 't welk omtrent in de Helft der maand July was, kroopen in de Aarde, doch maar zeer oppervlakkig, verbergende zich zommigen zelfs boven op dezelve, onder eenige Ruigte, en veranderden na eenige Dagen als Rupsen nog gelegen te hebben in Poppen, waarvan eene afgebeeld is by *Fig. 7.* Zeer *Fig. 7.* leevenloos, voor 't uiterlyke aanzien, leggen deze Poppen, want daar anderen zich gedurende dezen Staat, dikmaals keeren of wenden, zo is my zulks van deze foort nooyt voorgekomen. In dezen nu roerlozen Staat, blyven dezelve leggen van de Maand July af, tot het volgende Jaar in de Maand May, zynde dus ruim veertig weeken, welken 'er nodig schynen te wezen tot de ryp wording des Vlinders, of tot het

Tydftip dat dezelve zich ontzwagteld, en van het Hem beknellende Pop-Vlies ontflagen kan.

§. 6.

Hoe fterker by elkander ftaande kleuren, op een en hetzelfde Voorwerp zich bevindende, van elkander afteeken of verschillen, hoe meer een zodanig Voorwerp ons in de Oogen zal fchitteren, dit vind dan ook plaats by onze tegenwoordige Vlinders, want de grond kleur Hunner boven Vlerken, groenachtig zwart zynde, fteekt het ongemeen fchoone rood, 't welk zich op dezelve bevind, zeer fterk hierby af, *Fig. 8* toond ons denzelfven in den loopenden ftand, en *Fig. 9* in eene vliegende gedaante, waarby zich dan dezelfs onder Vlerken vertoonen, inſgelyks met eene fraaye roode kleur verciert, het onderfcheid tuſſchen de Mannetjes en Wyfjes Vlinders, is voor 't Oog zeer gering, beftaande maar in eene meerdere of mindere dikte van 't Lyf, zynde dat der Wyfjes altoos dikker, als dat der eerstgenoemden.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Fig. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. *Euchelia*. *D. Jacobaeae*. *L.*
Euphorbia C.

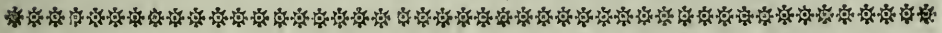
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. XI.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

TWAALFDE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De BRUINE EEN-STAART.

P. II. Tab. XII.

§. I.

In het Eerste Deel van dit Insecten-Werk, in het Vierde Stuk, de vyfde en zesde Verhandeling, *Tab. V. en VI.*, zyn twee Insecten beschreeven en afgebeeld, welken in den Staat van Rupsen, door veele Liefhebbers, genoemd worden, de eene de *grootte Twee-Staart*, en de andere de *kleine Twee-Staart*, uit hoofde dat beide deze Soorten, aan het achter einde van het Lyf, twee Staarten hebben, beiden zyn het veertienpootige Rupsen, en wel zulke veertienpootige, aan wien het laatste paar, of de Naschuivers, welken by anderen het getal van zestien vol maaken, ontbreeken. Ons tegenwoordig Insect, in zynen tweeden Staat, insgelyks eene dusdanige veertienpootige Rups zynde, doch dewelke in plaats van twee, maar

eenen Staart heeft, zo noeme ik dezelve de *bruine Een-Staart*, ik voege 'er het woord *bruin* daarom by, om dat deze Rups, over den Rug bruin is, en de daaruit voortkomende Vlinder, ook voor 't grootste gedeelte eene bruine kleur heeft, ter onderscheiding van eene andere Rups en Vlinder, welks Huishouding my ook bekend is, en die ik in eene volgende Verhandeling hoope aftebeelden en te beschryven, maar in plaats van bruin, geelachtig of kaneelkleurig is, en daarom door my de *geele Een-Staart* zal genoemd worden. De Heer LINNÆUS heeft ons tegenwoordig Voorwerp, waarschynlyk als Rups niet gekend, dewyl Hy den Vlinder onder de *Geomstra* of Spanrups Kapellen steld, noemende denzelven in zyn *Systema naturæ* pag. 859. N. 202. *Phalena Falcataria*.

§. 2.

Reeds verscheidene Jaaren geleeden, vond ik in de Maand September, meer dan eene van deze Soort Rupsen, en wel van verschillende groote, op de Elfen, van deze gevondene Rupsen, sponnen zich de meesten in de Maand October, tusfchen de Bladen in, op die wyze gelyk zulks afgebeeld is, *Tab. XII. Fig. 5.* zeer dikke en donker geele Draaden, bevestigden 't buitenste gedeelte van het te zamengesponnene Blad, om het dus, als 't ware, voor openrollen te beveiligen, deze dus ingesponnene Rupsen, veranderden die zelfde Maand in Poppen, welken den daarop volgenden Winter over leiden, en waaruit de Vlinders, het Jaar daarna, in 't laatst van de Maand April, uitkwamen, doch dat dezelve ook laater in 't Jaar, en dus tweemaal als Vlinders en Rupsen in een Saifoen verschynen, blykt uit het volgende.

§. 3.

Den 10 July van het laatst verlopene Jaar, eenige Rupsen hebbende, welken Elfe Bladen moesten vreeten, liet ik ten dien einde een Tak, met dergelyke Bladen, haalen en naar Huis brengen, deze Bladen naarziende, vond ik op een derzelven, eene bynaar volwassene Rups van deze

deze Soort, welke thans ons Voorwerp is, dezelve had naar 't my toescheen, Haar laatste Vel reeds bekomen; Denzelfden Dag, liet ik nog zoeken op dien eigen Boom, van welken de Tak die men my gebragt had afgesneeden was, en men vond 'er ook nog tien eeven zulke bruine Eenstaart-Rupfen op, als dewelke ik afgebeeld hebbe *Fig. 2.* *Fig. 2.* in den rustenden stand, en *Fig. 3.* in de kruipende of loopende ge-*Fig. 3.* daante, welke ik allen met Else Bladen, tot de verandering toe, gevoed hebbe. Zeer aartig is de stil zittende of rustende stand van deze Rupfen, en waarby zy nog deze byzonderheid voegen, dat zy dikmaals met den Kop en het voorste gedeelte van het Lyf, zich ongemeen schieelyk en als trillende op en neder beweegen, waardoor zy met den Kop, op dat geene waarop zy zitten slaan, het welk daardoor een tamelyk hoorbaar geluid geeft. De Kop dezer Rupfen, in den rustenden stand by *Fig. 2.* van vooren te zien, is mede niet oncierlyk ge-*Fig. 2.* teekend, om dit duidelyker te vertoonen, hebbe ik denzelven *Fig. 4.* *Fig. 4.* een weinig vergroot zynde afgebeeld. Op de bovenzyden der Else Bladen, zitten meest altoos dit Soort van Rupfen, 't welk verschillende is met verre de meeste andere Rupfen, als welken zich doorgaands aan de onderzyden der Bladen, van die Gewassen, waarop dezelve t'Huis behooren, ophouden. Veele van myne tegenwoordige Rupfen, deden het ook, dat zy het Blad, waarop zy zäten, met eenige zeer dikke Draaden, bynaar tot elkander sponnen, en alsdan in dit eenigzints te zamen gesponnen Blad, Haar verblyf hielden, vreetende maar alleen van de kanten van dit Blad, tot zo lang, als hetzelve toereikende, of versch genoeg voor Hun was.

§. 4.

Na dat ik de grootste, en dus waarschylyk ook de oudste van myne Rupfen, maar drie Dagen gehad hadde, dus den 13 July, vervaardigde zich dezelve, een eeven zodanig Spinsel, gelyk myne verscheidene Jaaren te vooren gehad hebbende Rupfen deden, en het welk hier voor reeds beschreeven en afgebeeld is, *Fig. 5.* Ik wilde het niet waagen, *Fig. 5.* om 'er den tweeden of derden Dag reeds naar te zien, of myne inge-

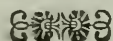
spinnene Rups reeds in Pop veranderd was, al of niet, derhalven wachte ik tot den 22 derzelve Maand, zynde dus neegen Dagen na het inspinnen, toen knipte ik hetzelfde open, en bevond, dat myne Rups, reeds in eene Pop veranderd was, hebbende voor aan het Hoofdeinde, twee aanmerklyk zichtbaare Puntten, welken anders geene Poppen van Nacht-Vlinders bezitten, eene dusdanig in Pop veranderde Rups, hebbe

Fig. 6. afgebeeld *Fig. 6.* Myne overige Rupsen, sponnen zich ook allen de eene voor, de andere na, in eeven zulke bynaar te zamen gerolde Bladen.

§. 5.

Zestien Dagen na het inspinnen, of zeven Dagen na dat ik het Spinsel van myne eerst veranderde de Rups opengesneeden had, kwam de *Fig. 8.* fraaije Vlinder, in deszelfs natuurlyke grootte en kleur, *Fig. 8.* afgebeeld, ten voorschyn, dezelve was een Wyfje, om nu ware het mogelijk, bevrugte Eitjes 'er van te bekomen, liet ik hetzelfde in 't leven blyven, om te wachten of uit myne overige in Poppen veranderde Rupsen, ook een of meer Mannetjes Vlinders zouden voortkomen, het welk ook in zo verre gelukte, dat een a twee Dagen 'er na, nog twee Vlinders uitkwamen, welken beide Mannetjes waren, waarvan een af

Fig. 7. gebeeld hebbe in den rustenden stand *Fig. 7.* Deze Mannetjes-Vlinders zette ik terstond by het eene Wyfje, om te beproeven of dezelve paaren wilden, 't welk doorgaands de meeste Nacht-Vlinders, offchoon dezelve in Doozen of Vluchten beslooten zyn doen, doch ik twyffele 'er zeer aan, dat deze myne tegenwoordige Vlinders gepaard hebben, want wel is waar, het Wyfje had den anderen Dag, een enkeld Ei gelegd, en de volgende Dagen nog eenigen, van gedaante, grootte en *Fig. 1.* kleur als *Fig. 1.* afgebeeld hebbe, zynde zes by elkander op eene regel, 't welk de wyze scheen te weezen, op welke dit Wyfje deszelfs Eiëren leide, doch uit alle deze gelegde Eitjes, kwam niets voort, maar zy verdroogden allen, dus een klaar bewys, dat dezelve onbevrucht waren. Het leeven dezer fraaije Diertjes, was by my maar van zeer korten duur, want den 6 en 7 Augustus, waren zy allen reeds dood, 't welk dus maar zeven of acht Dagen na Hunne wording als Vlinders was.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN

Tab. F. 15. R. 77. 155. *Halopteryx curvatula* Harp.

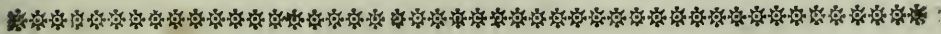
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

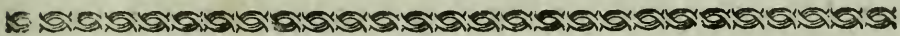

NEDERLANDSCHE INSECTEN,

BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

DERTIENDE EN VEERTIENDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De SPARTEL-RUPS.

P. II. Tab. XIII. XIV.

§. I.

De Naam van *Spartel-Rups* of *Spartel-Rupsen*, word aan dit Insect, door veele Liefhebbers en ook andere Lieden, inzonderheid in Groningerland, gegeven, waarfchynlyk om dat dezelve, wanneer Zy maar het minst aangeraakt worden, zich in een kronkelen, en zelfs veeltids beginnen te springen en sterk te be-

weegen, of zich om zo te spreken als spartelende zoeken te onttrekken en te ontkomen van de Hand, welke hen vangen wil; By den Heere LINNÆUS (*) word dezelve *Quercus* genoemd. De Heer L'ADMIRAL, geeft aan deze Rups den Naam van *Jaager-Rups*, en zegt, dat Hy denkt dat de Liefhebbers, dezen Naam daarom aan deze Insecten nog Rupsen zynde geeven, omdat dezelve op de Heide kruipende, veel wegs kunnen afleggen; dit is ook inderdaad zo, zy maaken kruipende op den grond, inzonderheid wanneer zy eenig onraad merken, zeer veel spoed, en kunnen dus, even als een Jaager, in korten Tyd een Veld afloopen. By den Heere ROSEL (†) is by de afbeelding van deze Rups, en de daaruit voortkomende Vlinder, zekerlyk een misflag voorgevallen, want de Rups, door zyn Edl. afgebeeld op *Tab. XXXVb.* veranderd eigentlyk in den Vlinder, afgebeeld op *Tab. XXXVa.* daarentegen de Rups, op deze laatstgenoemde *Tab.* veranderd in den Vlinder, afgebeeld op *Tab. XXXVb.* In de eerste uitgave van dit Werk, is deze misflag niet aangewezen, maar in eenen laateren druk, welken men hiervan in Duitschland vervaardigd heeft, en waarby eenige Aanmerkingen van den Heere KLEEMAN, gevoegd zyn, schynt men hetzelfde eenigzints te verbeteren, en inderdaad, het onderscheid der Vlinders, mit die twee met elkander veel overeenkomst hebbende Rupsen, is zeer aanmerkelyk, en meer in 't oog loopende, dan het verschil der Rupsen.

(*) LINNÉ *Syst. nat.* pag. 314. No. 25. *Pbal. Bomb. Quercus.*

(†) ROSEL *Insecten Belustigung* Ister Theil, Nacht-Vogel zweite Classe, *Tab. XXXVa.* en *Tab. XXXVb.*

§. 2.

Reeds veele Jaaren geleeden, hebbe ik deze Rupsen al gekend en ook tot de verandering in Vlinder gebragt, maar nimmer had ik nog de Eieren van dezelve gezien, tot dat ik in 't laatstverloopene Jaar, in het begin der Maand Juny, in Gooyland, op een Heide-Veld zynde, op eenen Dag, 85 Rupsen' vond, allen van een en dezelfde Soort, op het Kruid- of Heester-Gewasch, 't welk men Heide noemd, (*Erica vulgaris*) dezelve waren zeer verschillende van ouderdom en grootte, zynde echter de meesten nog niet volwasfen, maar meestal van kleur en gedaante als *Fig. 4.* en *5.* op *Tab: XIII.* afge- *Tab. XIII.*
beeld hebbe op een Takje Heide, kruipende. Eenige Jaaren te voo- *Fig. 4.*
ren vond ik deze zelfde Soort van Rupsen, in het Gras, 't welk *5.*
aan de Haarlemmer-Duinen groeïd, 't geen ik Hun toen ook te vree-
sen gaf, en naderhand eenen Heer uit Groningen spreekende, zeide
deze my, dat dit Insect als Rups, ook zeer gaarne Willige Bladen
tot zyn Voedzel gebruikt, 't welk my zeer aangenaam was, om dat
wy alhier by en om deze Stad, wel Willige, maar geene Heide kun-
nen bekomen. Na dat myne onvolwasfene Rupsen, nog eenige Da-
gen, en zo 't schein met zeer veel smaak, Willige Bladen gevreeten
hadden, bereikten dezelve Haare volle grootte, 't welk van de
kloeksten, drie Duimen in de langte haalen kon, eene zodanig vol-
wasfene Rups, ziet men afgebeeld *Fig. 6.* Wanneer zy van Huid ver-
wisfelden, 't welk geduurende Hunnen levensloop, vier of vyfmaal
gefchiede, was telkens na iedere Vervelling, het Hoofd der Rups, wit,
maar wierd eerlang weder bruin, zo als het voor de Verhuiding ge-

weest was. Een inderdaad fraai aanzien heeft dit Insect als Rups, en overtreft mynes erachtens, in sierlykheid, den daaruit voortkomenden Vlinder, want de elf lichte blaauwe Banden, door witte dwarsstreepen afgebrooken, maaken tusschen de hoog geele naar 't oranje trekkende grondkleur, waaruit het overige gedeelte der Rups bestaat, eene wezentlyke fraaije vertooning, wel is waar, alle Rupsen van dit Soort, zyn niet eeven donker van kleur, en dus ook niet eeven schoon, dewyl 'er ook bleek of lichtkleurigen onder zyn, waarby de blaauwe tusschen Banden, zo veel niet afsteeken, echter over het geheel genomen zyn het fraaije Dieren.

§. 3.

Myne Rupsen volwasfen geworden zynde, 't welk na genoeg in 't voorste van de Maand Juny was, maakten Haar Spinzel, tusschen alderhande Ruigte, van oude Bladen als anderzints, ja zelfs onder het oppervlak der Aarde, welke ik in Hun verblyf gegeven had, deze sponnen zy eerst, na in dezelve gekropen te zyn, met enkelde en fyne Draaden by elkander, en in deze te zaamen gesponnene Aard en Zandkorrels, vervaardigden zy alsdan Haar rechte en vaste Spinzel, het eene en andere ziet men afgebeeld *Fig. 7 en 8. op Tab. XIV.* Aartig is het van alle deze door de Rupsen vervaardigde Spinzels, dat zy, wanneer men dezelve in de Hand, of tusschen de Vingers neemt, kleeven en vast hechten, even als of men dezelve met eenig kleevend Vogt besmeerd had, of dat zy met ongemeen kleine en voor het bloote Oog, onzichtbaare Haakjes, voorzien waren, gelyk het zogenaam-

Tab.
XIV.
Fig. 7.
8.

de kleef Kruid. (*Aparine*) Men heeft het ook, doch niet zeer dikmaals, dat eene Rups, gelyk het my in dit soort is voorgekomen, door zwakte niet in staat was zich een behoorlyk Spinzels te vervaardigen, dit had ten gevolge, dat de Vlinder, welke uit eene zodanige Pop, zonder Spinzels zynde uitkwam, kreupel was, dit heeft my in myn gevoelen versterkt, dat namenlyk, een zodanig uitwendig Bekleedzel van de Pop, gelyk een Spinzels is, ook nog tot andere eindens en oogmerken, door eenen alwyzen Schepper bepaald was, als maar alleen om de Poppen, voor van buiten komende toevallen, het zy koude als anderszints te beschermen, zekerlyk ja, dient hetzelfde ook hier ten sterksten toe, maar niet alleen, want om hier van meerder overtuigd te wezen, of het buiten Bekleedzel eener Pop, tot de volmaaktheid of onvolmaaktheid van eenen Vlinder, iets bydroeg, zo knipte ik, dewyl ik toch de ruimte van Spinzels had, verscheidene van dezelve open, nam de Poppen daaruit, en leide dezen voorzichtig in eene Doos, zacht neder, het gevolg was, dat uit alle die van Hunne Spinzels beroofde Poppen, onvolmaakte of kreupele Vlinders, voortkwamen. Het is bekend, dat alle Rupsen, ieder in haare soort en op haare wyze, de Spinzels waarin zy tot Poppen veranderen moeten, zo vervaardigen, dat de Vlinder, wanneer het Poppe-Vlies van een barst, een zeker Vocht voor uit den Kop of Borst van zich gevende tegen het Spinzels aan, hetzelfde daardoor alsdan, daar ter plaatze, als van een weekt, en de Vlinder 'er tegen drukkende, zich eene opening in hetzelfde maakt, dus doende in staat is, 'er uit te komen, dit uitkomen des Vlinders, door het gemaakte Gat in het Spinzels, 't welk maar naauwlyks zo groot is, dat de Vlinder 'er uit kan, moet noodzakelyk

lyk in de Vlerken, van het nu geboren wordendé Dier, om zo te spreken eene uitrekking veroorzaaken, en zoude het wel niet deze uitrekking kunnen zyn, welke tot het volkomen bereiken der volle grootte van de Vlerken, veel kan bydraagen, dewyl een Vlinder, welke door geen Spinzel, 't zy van welke natuur dit ook wezen mag, behoeft doortebreeken, deze uitrekking niet ondergaat, en daar door kreupel of met onvolmaakte Vlerken word, doch ieder Liefhebber der *Entomologie*, begrypt lichtelyk, dat dit maar alleen betrekking heeft tot zulke Vlinders, welker aart en eigenschap het medebrenge, om door een Spinzel, 't welk de Rups vervaardigd heeft, door te kruipen, want Rupsen, welker natuurlyke eigenschap het is, om dit in 't geheel niet te vervaardigen, gelyk by voorbeeld de meeste Dag-Vlinder Rupsen zulks niet doen, spreekt het van zelve, dat de zodanigen hier niet toe behooren of deze uitrekking der Vlerken niet nodig hebben. De Poppen, van ons tegenwoordig Insect, uit derzelve Spinzels uitgenomen zynde, vertoonen zich gelyk *Fig. 9* en *10.*, zynde het eerstgenoemde naar een Mannetjes, het andere daarentegen naar zodanig een getekend, waaruit een Wyfje komen zoude, het onderscheid is zeer aanmerkelyk tusschen deze twee Voorwerpen, zynde de Mannetjes Pop, bruin van kleur en ook een zeer aanmerkelyk gedeelte kleinder, dan die van het Wyfje.

§ 4.

In het begin der Maand Augustus, kwamen de Vlinders te voorschyn uit die Rupsen, welken zich het eerste ingesponnen hadden, dus vier weken daarna, doch hoe veele Dagen, de Rupsen nog onveranderd

derd in derzelve Verblyf of Spinzel leggen, zonder Poppen te worden, kan ik niet met zekerheid bepaalen, denkelyk zal dit wel vyf of zes Dagen zyn, want die Spinzels, welken ik opensneed, en waaruit ik de Poppen nam, hadden reeds langer als zes Dagen geleege. De Vlinders uit deze nu veranderde Rupfen gekomen zynde, hebbe afgebeeld *Fig. 11, 12 en 13.* de laatste *Fig 13.* is naar een Wyfje geteekend, ^{*Fig. 11, 12, 13.*} dezen zyn genoegzaam allen van eene en dezelfde kleur, de Mannetjes integendeel, zyn merkelyk onderscheiden den eenen van den anderen, want men heeft 'er welken licht bruin zyn, gelyk *Fig. 11., Fig. 11.* daarentegen vind men ook veelen, welken zeer donker roodachtig bruin van kleur zich vertoonen, gelyk ik naar een dergelyk Mannetje *Fig. 12. Fig. 12.* geteekend hebbe. Het onderscheid in de Sprieten, tusschen de Mannetjes en Wyfjes-Vlinders, is zeer aanmerkelyk, zynde die der eersten, zeer veel zwaarder en meerder gepluimd of gekamd, als der laatste Hunne, ook vind 'er een groot verschil plaats, tusschen de Lyven der Wyfjes en Mannetjes-Vlinders, zynde dat van een Wyfje, veel grootter en dikker als een Mannetjes Lyf, het eene en andere, is uit de Afbeelding duidelyker te zien, dan uit eene Beschryving optemaaken.

§. 5.

Toen van dit foort Vlinders, Mannetjes en Wyfjes, by my uit Hunne Poppen te voorschyn waren gekomen, zette ik beide de Kunnen by elkander, en het gevolg was, dat zy ook ten eersten te zaamen paarden, waarop de Wyfjes, kort na deze verëeniging, ten eersten

zich van derzelve Eiëren ontlasteden, leggende dezelve meesten deele eenzaam of enkeld, gelyk een zodanig enkeld gelegd Ei, in *Fig. 1.* deszelfs natuurlyke grootte en kleur, afgebeeld is. *Fig. 1.* De meesten *Fig. 2.* stonden overeinde, gelyk de vergrootte Afbeelding *Fig. 2.* doet zien, doch de zulken, welken door de Moeder Vlinder, niet behoorlyk genoeg vast gelymd waren, vielen op zyde, en 't was aan dezen, dat men de holligheid, welke aan beide de kanten is, best zien kon, gelyk *Fig. 3.* blykt uit de daar van gemaakte Afbeelding *Fig. 3.* ieder Eitje, heeft op deszelfs eene einde, en wel aan de overeinde staanden altoos op het bovendste, een donker Vlakje, 't welk eenigzints hol schynd te weezen, of dit de plaatsing van het Hoofd der Rups aanwyst, kan ik niet met zekerheid bepaalen. Noch voor den aannaderenden Winter, en wel in 't laatst van de Maanden August en September, al naar dat de Vlinders, of vroeger of later uit Haare Poppen zyn gekomen, worden ook de jonge Rupsjes gekipt, dezen vreeten nog zo lang voor den Winter, als zy Voedzel bekomen kunnen, doch worden niet volwasfen, dan eerst in 't volgende Jaar, in de Maanden Juny en July, echter kan eene vroegere of latere Voorjaars warmte, veel bydraagen tot den schielykeren of langzameren groey der Rupsen.

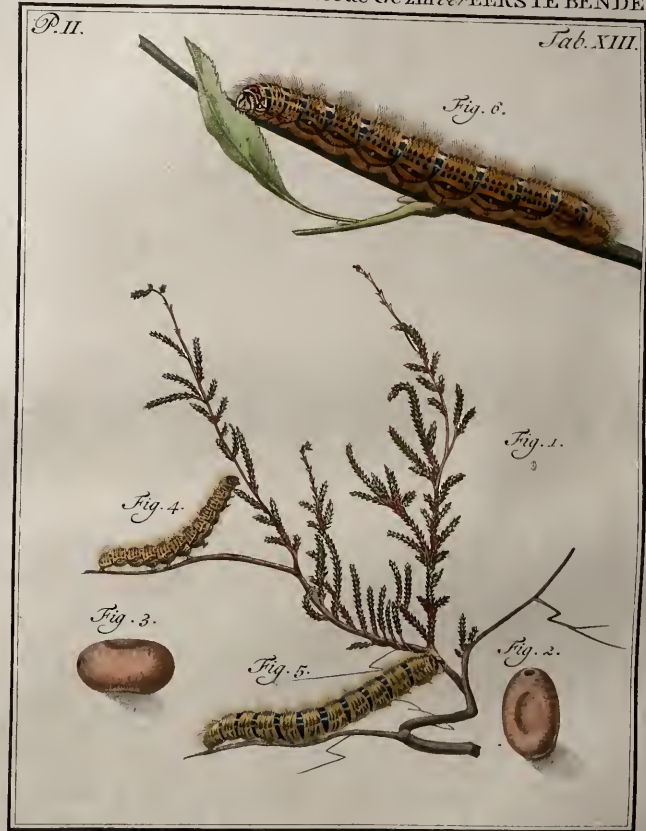
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B. v. F. 15 n. 116 131 Bombyx. B. Trifolii. P.
Gastropacha C.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

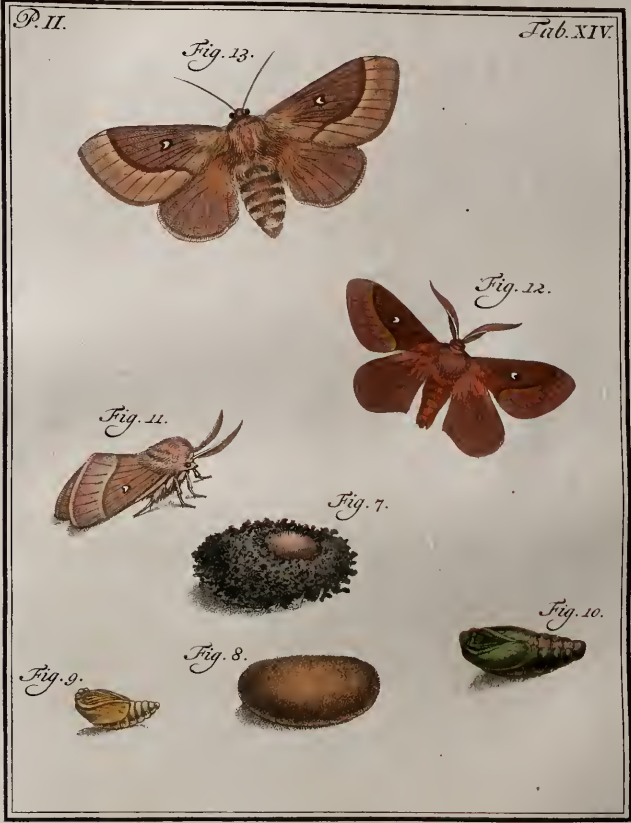
Tab. XIII.

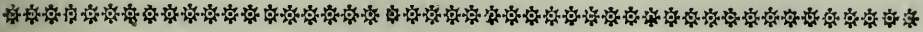
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

B r e F 1788. No. 131. Bombyx. P. Trifolii. F.
Castropacha. C.

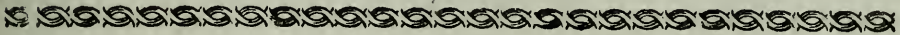
NACHT-VLINDERS van't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

VYFTIENDE VERHANDELING.

OVER DE

N A C H T - V L I N D E R S ,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De S L A K - R U P S.

P. II. Tab. XV.

§. I.

en Almachtigen Schepper schynd het behaagd te hebben, om alle leevende, ja zelfs leevenloze Wezens, in zulk een verband zamen te voegen, dat nergends eene gaaping, nergends geene sprongen van het eene Geslacht van Dieren tot het andere, of van het eene Geslacht van Planten tot het andere, ja zelfs van het eene Ryk tot het andere, dat is te zeggen, van het Steen- tot het Planten- Ryk, of van het Planten tot het Dieren- Ryk, te vinden zyn, maar overal zulke Schepzels of Middel- Wezens zich bevinden, welken het eene met het andere als verbinden, of liever ongemerkt doen overgaan, want offchoon het ons toefchynd, dat

hier en daar eene gaaping is, komt dit myns erachtens zekerlyk maar van onze onkunde, van onze bekrompene kennis voort, door dien dat wy tot nog toe niet kennen het Wezen, 't welk deze gaaping of om zo te spreken dezen sprong, van het eene tot het andere te zamen hegt, dit is ook reeds door verscheidene geleerde en beroemde Mannen, breedvoerig betoogd, dus hangd dan, gelyk een onafgebrokene Keten, alles door behoorlyke Schakels in de geheele Natuur aan elkanderen. Het tegenwoordig voorwerp, welks levensloop ik in deze Verhandeling denke te beschryven, leverd ons wederom een bewys, eener zodanige verëeniging of aaneenschakeling van Wezens, namentlyk der zich van gedaante niet veranderende kruipende Insecten zonder Pooten, en dergeenen, die zich van gedaante wel veranderen, en met Pooten voorzien zyn. Daar het anders eene doorgaande Regel is, dat alle Rupsen, welken in Vlinders veranderen, met niet meer als 16, en niet minder als 10 Pooten voorzien zyn, dewyl diegeenen welken meerder als het eerstgenoemde getal hebben, tot 20 en 22 toe, niet in Vlinders, maar in vier Vleugelige Wespen veranderen, daarentegen de laatsten, welken minder als 10 hebben, geene Rupsen meer zyn, maar Wormen, en wel zulke Wormen waaruit Torren voortkomen, zo heeft ons tegenwoordig Insect daarentegen, in zynen Rupsen staat, niet meer dan maar 6 Pooten, hebbende onder den Buik in 't geheel geene Middel- en Achter-Pooten, behoorende dus volgens de eerstgenoemde kenmerken volstrekt niet onder de Rupsen, en echter veranderd hetzelfde in eenen wezentlyken volmaakten Vlinder.

De Slakken, Dieren zynde, welken geene verandering ondergaan, en ook in 't geheel geene Pooten hebben, behooren dus met zeer veele andere kruipende Insecten, om zo te spreken, als op den laatsten Trap, van de zich door golving van het Lichaam, beweegen kunnende Dieren, tusfchen deze nu geheel zonder Pooten zich bevindende Insecten, en diegeenen, welken met dezelve voorzien zyn, 't zy veel of weinig, zoude dus eene gaaping plaats vinden, maar neen, de Alwyze Schepper! heeft als ik my zo mag uitdrukken, ook wederom hier voor gezorgd, ons tegenwoordig Insect diend ten bewyze daarvan, want zelve het kan als Rups, op zynen Buik, naar die van eene Slak volkomen gelykende, zonder behulp van eenige Pooten of vasthouders voortkruipen, alleen door golvende beweging van het Lichaam, en door middel van eenen geringen Slym, of kleevend Vogt, 't welk zich gelyk als by de Slakken, onder den Buik bevindt, latende ook veelyds een glinsterend bewys na, waar hetzelfde gekroopen heeft, even als de genoemde Dieren, waardoor dit Insect met de zonder Pooten kruipenden, volkomen gelyk is, maar boven en behalven dit vermogen, heeft hetzelfde ook nog 6 zeer kleine naauwelyks zichtbaare Voor Pootjes, hierin komt ons Voorwerp, nu wederom overeen met Dieren, welken met Pooten voorzien zyn, vereenigd dus zeer aartig, de twee verschillende wyzen van kruipen, met en zonder Pooten. Het komt my om bovengenoemde reedenerij niet oneigen voor, ons tegenwoordig Voorwerp de *Slak-Rups* te noemen.

§. 2.

In het laatst van de Maand September, en begin der Maand November, op eene Hoffteede buiten Naarden, zynde, vond ik deze Rupsen, van verschillende groote en ouderdom, afgebeeld, *Tab XV. Fig. 3. 4. 5. 6. 7. 8.* allen op de Eike Boomen en wel meest aan de onderzyde der Bladen. Welken zy zich by my ook zeer wel smaaken lieten. Wanneer deze Rupsen stil zitten, weet men bynaar niet waar of hun Kop is, zodanig trekken zy denzelven naar binnen, gelyk *Fig. 5* doet zien, doch in beweging zynde door voorttekruijen, ontdekt zich dezelve, en men ziet, dat aan *Fig. 8.* De Kop naar boven gekeerd is, zo als dezelve daarentegen aan *Fig. 7.* zich nederwaards wend, en wanneer zy aan 't vreeten zyn, buigen zy den Kop en Hals veelal om het Blad heen gelyk *Fig. 6.* vertoond.

§. 3.

De grootsten van myne gevangene Rupsen, gebruikten het Hun gewoone Voedzel niet lang meer, maar besponnen zich reeds de eerst gevondenen den 10. 11. en 12. October van hetzelfde Jaar, een dusdanig door eene Rups vervaardigd Spinsel, hebbe afgebeeld, *Fig. 9. en 11.* aan welke laatste *Fig.* men tegelyk ziet; hoedanig de Vlinder uit het Popje komende, en door het Spinsel als heen breekende, het Kop Einde van hetzelfde aflight en om zo te spreken open stoot, om zich den doortocht te baanen. Een uit het Spinsel genomen Popje, vertoond zich gelyk *Fig. 10.* op hetzelfde leggen de Scheeden, waarin de Pooten en Voel-Hoorns beslooten zyn, als los, en eenigzints afgezonderd van het overige Poppe-Vlies, zynde hierin onderscheiden, van alle andere Poppen, waaruit Vlinders moeten komen, dus meer overeenkomstig met die der Kevers of Torren. Den 5 January van het daaraan volgende Jaar, een Spinsel openknippende, vond ik eene nog leevende en zich beweevende, maar zeer in elkander gekrompene Rups in hetzelfde, dus naar my dunkt een bewys, dat dezelve als Rupsen, nog lang in Hun Spinsel onveranderd leggen blyven.

§. 4.

Den 22 Juny van hetzelfde Jaar, kwam de eerste Vlinder uit deszelfs Pop te voorschyn, de volgende Dagen kwamen 'er nog meer en wel van beiderlye Kunne, zynde afgebeeld *Fig. 12. 13. en 14.* van welke Afbeeldingen, de eerstgenoemde, naar een Mannetje gemaakt zynde, den rustende of loopenden stand vertoond, *Fig. 13. en 14.* integendeel doet de vliegende gedaante kennen, waardoor men ook teffens de Onder Vlerken van dit aartig Vlindertje ziet, de eerstgenoemde Afbeelding of *Fig. 13* is naar een Wyfjes Vlinder vervaardig, *Fig. 14* daarentegen naar een Mannetje.

§. 5.

Dewyl ik de ruimte van Vlinders, en wel van beiderly Kunne had, zette ik dezelve by elkander, waarvan het gevolg was, dat zy ten eersten zamen paarden, en de Wyfjes zich van Hare bevrugte Eiëren ontlasteden. De natuurlyke grootte van zodanig een Eitje, ziet men afgebeeld *Fig. 1.* daarentegen vergroot by *Fig. 2.* Deze Eitjes, waren niet volmaakt rond, ook niet door het Microscop gezien gefigureerd, maar scheenen daarentegen wel Waterblaasjes te zyn, welken geene geregelde Gedaante hadden, ook hadden dezelve kort na de legging, eene zeer geringe dikte, maar wierden grooter en dikker, naar mate de Rupsjes in de Eiëren groeiden, welke groeijing of uitzetting der Eiëren, by hard geschaalden, geene plaats vind.

§. 6.

De Rupsjes bleeven in Hunne Eitjes niet lang beslooten, maar kwamen uit dezelve reeds te voorschyn, den 14 en 15 July, dus maar omtrent 18 à 20 dagen na de legging, door een vergrootend Glas beschouwd wordende, waren deze jonge Rupsjes, als met sterke Doornen gewapend, doch om derzelve kleinheid konde met dezelve met een ongewapend, Oog niet wel zien, grooter wordende, behielden zy deze Doornen ook *Fig. 3.* nog, en vertoonden zich als *Fig. 3.* en *4.* maar in derzelve laatste Vel *4.* zynde, gelyk *Fig. 5. 6. 7. 8.* waren dezelve genoegzaam geheel weg.

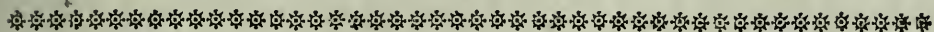
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Tab. F. 18. 1to 154. *Limnaces Latr.* *Festudo G.*
Heterogonia Fr. (*Psoluriana Fr.*)

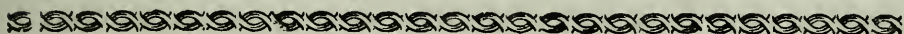
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

ZESTIENDE VERHANDELING.

OVER DE

N A C H T - V L I N D E R S ,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

De G E E L E E E N - S T A A R T .

P. II. Tab. XVI.

§. 1.

In de Twaalfde Verhandeling, van dit tweede Deels Vierde Stuk Pag. 48. zeide ik, eenen Vlinder en Rups te kennen, welke met de aldaar beschreevene, zeer veele overeenkomst had, maar in plaats van bruin, voor 't grootste gedeelte geelachtig of kaneelkleurig is, en om die reedenen door my de *geele Een-Staart* genoemd zoude worden, het is dan dit Insect, welks levensloop, ik in de tegenwoordige Verhandeling, nader denke te beschryven.

§. 2.

Door de goedheid, van den Wel Edelen Heere Mr. *Cornelis van Lennep*, wien ik myne dankbaarheid hiermede opentlyk betuige, ben ik het eerst de Eiëren, van dit állezints fraaije Insect, machtig geworden, zyn Wel Edelé verëerde my den 9 Augustus 1789, omtrent 20 Eiëren, in derzelver natuurlyke groote en kleur, afgebeeld op *Tab. XVI. Fig. 1.* zynde allen gelegd door een bevruchte Wyfjes Vlinder, in de eerste Dagen na de legging, waren dezelve schoon geel van kleur, doch hier na veranderde deze geele kleur in schoon hoog rood, welke roodekleur zy ook behielden, tot weinig Uuren voor dat de jonge Rupsjes'er uit zouden voortkomen, veranderende toen in blaauw of paarsachtig, doch dewyl men alle deze van elkander verschillende fraayheid van kleuren, en gefigureertheit der Eitjes, met het bloote Oog niet wel zien kan, zo hebbe ik dezelve in eene matige vergrooting, afgebeeld by *Fig. 2. 3. 4.* waardoor men de fraaije geribtheid dezer Eitjes, en den daar dwars overloopenden geelen Band, duidelyk zien kan.

§. 3.

Den 14 en 15 van dezelve Maand Augustus, dus maar weinig Dagen, als Eiëren gelegen te hebben, kwamen de jonge Rupsjes uit dezelve te voorschyn, zynde volmaakte 14 Pootige Rupsen, aan welke even als aan de *grootte* en *kleine Twee-Staart*, en de hiervoor pag. 48. beschreevene *bruine Een-Staart* Rupsen, het laatste paar Buik of Staart Pooten ontbrak, ik gaf dezelve terstont Else Bladen, doch hiervan wilden zy niets vreeten, zelfs bleeven drie of vier van deze jonge Rupsjes, in de kleverigheid der Else Takjes, zodanig vast zitten, dat zy'er in ver-smoorden, en ik dezelve dus kwyf was, maar toen ik de overigen, frische Eeke Bladen gaf, begonnen zy aan dezelve terstond te vreeten,

ten, en groeiden 'er wakker van, zo dat zy den 20ten en 21sten Augustus, voor de eerste maal vervelden. Het Blad, 't welk zy zich eenmaal om zo te spreken, als uitgekozen hadden, om van te vreeten, behielden zy eenen tamelyk langen Tyd, vreetende van dit uitgekozen Blad, eerst grazende, en eindelyk ook van de kanten van hetzelfde. Den 25 en 26 Augustus, dus maar vyf à zes Dagen, na de eerste vervelling, verwisfelden zy voor de tweede keer van Huid, en vertoonden zich toen reeds als *Fig. 5*. Den 1 September was de grootste voor de derde maal *Fig. 5*. verveld, en den 7^{den} daaraan volgende zaten de voorspoedigsten om voor de vierde reize van Huid te veranderen, 't welk den 9 September, dus twee Dagen 'er na, ook geschiede, telkens na iedere verwisfeling van Huid, vreeten zy hun afgestroopte Vel geheel op. Deze vierde vervelling bleek nu ook Hunne laatste te zyn, want hier na wierden zy volwasfen, en begonnen zich intespinnen, eene dus in hare grootste schoonheid zich bevindende Rups hebbe afgebeeld *Fig. 7*. Altoos wanneer zy *Fig. 7*. niet vreeten of loopen, zitten zy in eene vreemde gedaante of houding, bynaar eeven zo gelyk de groote *Twee-Staart Rupsen*, welke stil zittende gedaante, ik om derzelve byzonderheid afgebeeld hebbe *Fig. 6*. Wan *Fig. 6*. neer men den Kop dezer Rupsen, vlak van vooren beziet, door een maar weinig vergrootend Glas, vertoond zich dezelve gelyk *Fig. 8*.

§. 4.

Den 29 September, dus omtrent drie Weeken, na de vierde of laatste vervelling, vervaardigde zich de eerste van myne Rupsen, een Spinfel, om in hetzelfde tot Pop te veranderen, welk Spinfel, afgebeeld hebbe, (na dat de Vlinder reeds door hetzelfde uitgekomen was, en waardoor het zich daar in vertoonende Gat veroorzaakt was geworden) by *Fig. 9*. *Fig. 9*. De Popjes van deze Soort Rupsen, uit het Spinfel uitgenomen zynde, vertoonen zich als met eenen licht blaauwen Dauw of Schimmel overto-

gen te zyn, geheel anders als de Popjes van de *Bruine-Eer-Staart*, welken donker van kleur zich bevinden. Het Popje van ons tegenwoordig In-
Fig. 10. *fect* ziet men afgebeeld *Fig. 10.* Offchoon bynaar alle myne Rupsen, op eenen Dag uit Hunne Eiëren waren gekomen, zo spon zich echter den 5^{den} October eene van dezelve eerst in, om vervolgens Pop te worden.

§. 5.

Tot den 19den der Maand May des volgenden Jaars, bleeven myne Vlinders in derzelver Poppen beslooten, maar op dien Dag, kwam de eerste van dezelve te voorschyn, den 21sten van dezelfde Maand de tweede, en vervolgens de overigen. De afbeelding van deze fraaije Vlinders, ziet men *Fig. 11* en *12.* zynde de eerstgenoemde naar een Wyfje, en de tweede naar een Mannetje geteekend, beide in derzelver vliegende gedaante met uitgespreide Vlerken, doch welke vliegende gestalte, ook zeer veele overeenkomst heeft met de rustende, dewyl dezelve veelal ook stil zittende, deze houding aanneemen.

Fig. F 18. x No 54. *Platypteryx Hamula*. Esp.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. XVI.

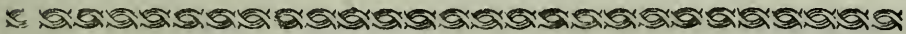

NEDERLANDSCHE INSECTEN,

BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

ZEEVENTIENDE EN ACHTTIENDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

De MERIANS BORSTEL-RUPS.

P. II. Tab. XVII. XVIII.

§. I.

at den Naams oorsprong betreft, dewelke dezelve alhier by veel Liefhebbers heeft, deze schynd ontleend te zyn, om dat de bekende Juffrouw *Merian*, de tegenwoordige Rups en Vlinder, in haar Werk, onder den Tytel: *de Europische Insecten, naauwkeurig onderzocht, naar 't leeven geschilderd, en in print gebragt*, afgebeeld en beschreeven heeft op de 47sten Plaat. Haar Edele schynd volgens de daar-

by zynde Beschryving, geene andere dan geele Rupfen gehad te hebben, daar dezelve toch zeer verschillende van kleur zyn, uit, om zo te spreken een en hetzelfde Broedzel, of uit Eiëren door een zelfde Moeder-Vlinder gelegd, maar waarom dat men juist deze Rups, by voorkeur de Merians Borstel Rups noemd, daar dezelve Juffrouw *Merian*, behalven deze, nog twee andere zogenaamde Borstel Rupfen afgebeeld en beschreeven heeft, bekenne ik niet te weeten; de Ridder *LINNAEUS* noemd dit Insect *Pudibunda*. Dat dit Voorwerp in zynen Staat als Rups, wel degelyk onder de Borsteligen, of als met Schuiers of Kwasten voorziene Rupfen behoord, zal zekerlyk wel niemand tegen spreken.

§. 2.

Reeds meermaalen deze Rupfen gehad hebbende, welken ik hier en daar op verschillende Boomgewassen gevonden had, verkreeg ik van velen derzelve ook Poppen en vervolgens de Vlinders, maar Hunne eigentlyke Huishouding waarteneemen, was my tot dus verre nog geene bekwaame gelegenheid voorgekomen, als nu in het laatst verloopene Jaar, den 6^{den} Juny, toen kreeg ik van eenen Heer, myn hooggeschatte Vriend, twee Vlinders present, zynde een Mannetje en een Wyfje, dezen by elkander zettende, paarden ten eersten, waarna het Wyfje omtrent 300 Eiëren leyde, niet allen op eenen Hoop, maar by Schoolen

Fig. 1. van 60 a 80 stuks, welken zich in derzelve natuurlyke grootte als *Fig. 1.* *Tab. XVII.* op *Tab. XVII.* vertoonen, en door het Microscoop gezien gelyk *Fig.*

Fig. 2. 2. weinig byzonderheid was aan een zodanig Ei, door het vergrootende Glas te beschouwen, alleenlyk maar, dat de Schaal, niet geheel effen en

glad

glad was, maar integendeel een weinig ruuw, of als geheel fyn Segryn gekorrelt.

§. 3.

Den 23 Juny, begonnen de jonge Rupsjes, reeds uit derzelve Eiërdoppen voor den Dag te komen, zynde geheel ruig Hairig, en het Lyf onder de Hairen, groen van kleur, ik gaf Hun terstond Linde Bladen te vreeten, op welken zy in dezen nog jongen staat, aan 't graazen gingen, vreetende nog niet aan de kanten der Bladen, doch dit duurde niet lang, waarop zy begonnen, ook het midden Vlies der Bladen, door te knagen, en dus doende, gaatjes te vreeten waarop niet lang daarna het vreeten aan de kanten der Bladen volgde. Den 29 en 30 Juny, verwisfelden zy voor de Eerste Maal van Huid, na welke vervelling, zy zich geheel groen met lange Hairen over het geheele Lyf vertoonden gelyk de afbeelding *Fig. 3* doet zien, er was toen noch geen *Fig. 3.* blyk van eenige Borstelachtigheid te verneemen, maar grooter wordende, begonnen dezelve zich te vertoonen, en na den 15 July, op welken Dag, eenigen voor de tweedekeer vervelden, kon men reeds drie Borstels, zeer duidelyk zien, te weten twee op den Rug, welken gelyk alle de overige Hairen, geel waren, en een op den Staart, die met eene zeer schoone roode kleur pronkte, gelyk men aan de Afbeelding *Fig. 4.* zien kan. Van dezen Tyd af aan, begonnen my- *Fig. 4.* ne Rupsen, merkelyk in kleur van elkander te verschillen, wordende zommigen groen, anderen daarentegen meer bruin of roodachtig, eenigen echter bleeven ook geheel geel van kleur. Na de reeds gedachte tweede verwisfeling van Huid, verliepen 'er wederom vyftien a zestien Da-

gen, toen myne Rupsen, voor de derde reize vervelden, na dewelke zy ook noch maar drie Borstels hadden, eeven als na de tweede vervelling, echter met dit onderscheid, dat zich nu nog op den Rug een derde be-
Fig. 5. gon te vertoonen, gelyk men zulks aan de afteekening *Fig. 5.* duidelyker zien kan, zynde deze afbeelding teffens vervaardigt, naar eene groenachtige Rups, met geele en Carmyn roode Borstels. Den 18 en 19 van de Maand Augustus, dus negentien a twintig Dagen, na de derde vervelling, verwisfelden myne Rupsen, voor de vierde keer derzelve uiter-
Fig. 6. lyk Bekleedzel, en vertoonden zich toen gelyk *Fig. 6.* zynde met drie volmaakte Borstels op den Rug, en een op den Staart, allen paarsachtig van kleur, terwyl het overige van het Lichaam der Rups, mede rosachtig bruin was, echter waren niet alle myne Voorwerpen na deze vierde vervelling van eene zelfde kleur, maar zeer verschillende, om welke reedenen ik ook alle de Afbeeldingen, naar in kleur onderscheide Rupsen vervaardigt hebbe. Na de vierde vervelling was het, dat men een aanmerklyk Deel der Rups, 't geen tot dus verre nog als verborgen geweest was, begon te onderkennen, namentlyk: op het derde lid van achter, den Staart mede gerekend, ziet men door een Vergrootend Glas beschouwd zynde, een verheeven Knobbeltje, aangewezen door *Fig. 6. a* Letter *a* op *Fig. 6.* doch het welk zich nog duidelyker vertoond, aan *Fig. 8* eene in haar laatste Vel zich bevindende Rups, gelyk *Fig. 8.* op *Tab. XVIII. XVIII.* naar eene zodanige geteekend is. Aan deze Afbeelding, is het genoemde Knobbeltje, of liever Tepeltje, wederom in deszelfs natuurlyke groote aangewezen, door de Letter *a.* en onder eene tamelyke ver-
Fig. 13. grooting by *Fig. 13.* Men ziet aan deze vergrootte afteekening, eenige

Rimpels of Plooyen, welken veroorzaakt worden, door dien dat het Lichaam zelve van eenen zeer buigzaam en weeken aart is, en door de Rups, kan inwards getrokken, en uitwards gestooten worden, geevende naar 't my is toegescheenen by deze in en uithaaling, eene zekere uitwaasfeming van zich, welke uitwaasfeming, ik geloove van geenen deugdelyken aart te zyn maar eenigzints vergiftig. Of dit Tepeltje en deszelfs uitwaasfeming, welke naar alle gedachten komt uit de opening, die in 't midden schynd te weezen, alleenlyk diend ten gebruike van het Insect, hetwelk daarmede voorzien is, dan of hetzelve ook dienen kan, ter afweering van andere Insecten, welken mogelyk met vyandelyke oogmerken het Dier zochten te naderen en te benadeelen, en nu door deze uitwaasfeming, worden terug gehouden of verjaagd, kan ik niet bepaalen, bynaar zoude men zeggen dat hetzelve ook tot eigen gebruik van de Rups zelfs diende, zonder eenig oogmerk van verjaaging te hebben, dewyl dikmaals, de volwasfene Rupsen, zich geheel achter over buigen, den Kop tegen de Staart-Borstel of Pluim aan, vryvende zich alsdan al draaijende, heen en weder, over het bewuste Tepeltje.

De vyfde, 't welk teffens de laatste vervelling was, geschiede by de meesten van myne Rupsen 21 Dagen na de vierde, zynde toen na deze laatste verwisfeling van Huid, niet minder verschillende van kleur als de voorgaande keeren, want ik hebbe 'er gehad, welken eeven als *Fig. 7. op Tab. XVII.* over het geheele Lichaam, geelachtig groen waren met een *Fig. 7. Tab. XVII.* roode Staart Borstel, paarsche Hairen, en tien roode Knoppen ter wederzyden, dezen wierden doorgaands de grootste Rupsen, zeer waarschynelyk dat 'er de Wyfjes Vlinders uit voortgekomen zyn, doch dit hebbe ik ei-

gentlyk niet naauwkeurig genoeg naargegaan, dewyl ik dezelve niet van de overigen afgezonderd hebbe. Wederom andere van myne Rupfen,

Fig. 8. waren van kleur en teekening, eeven gelyk *Fig. 8.* op *Tab. XVIII.* zynde *Tab. XVIII* bynaar Oranje of Kaftanje kleurig van Lyf, met vier bleek geele Rug-Borftels en een graauwe Staart-Pluim, de infnydingen der Ringen, tufchen de Borftels, fluweel zwart, kunnende men de neegen witte Luchtgaaten, aan deze donkeren van kleur, zeer duidelyk waarneemen. Men ziet nu ook teffens, dat de vermeerdering van het getal der Borftels op den Rug, by iedere verandering van Vel, aanneemd, want na de tweede vervelling, hadden de Rupfen twee volmaakte Borftels op den Rug, na de derde bynaar drie, na de vierde verwifeling van Huid, volkomen drie, en na de vyfde of laafte, vier volmaakte Borftels. De Staart-Borftel, of Staart-Pluim, hoe dat men het noemen wil, was op verre na niet van eene en dezelfde gedaante by alle Rupfen, want daar dezelve by zommigen voor over helde, boog zy integendeel wederom by anderen naar achteren, of ftond recht overeinde, insgelyks was de kleur, telkens verfchillende van de overige Hairen der Rups.

§. 4.

In het begin van de Maand October deszelfden Jaars, begonnen myne Rupfen, de eene voor, de andere na, zich intefpinnen, verkiezende hier toe of eenige ruigte van Bladen, alwaar zy alsdan Haar Spinfel tufchen maakten, of de eene of andere Hoek der Vlucht, waarin ik dezelve had, *Fig. 9.* zynde de Afbeelding *Fig. 9.* vervaardigd naar een Spinfel, het welk voor een groot gedeelte tegen een Blad aangesponnen was geweest, en waar

van

van het Blad afgescheurd zynde, zich beeter het inwendige of tweede Spinfel, met de daardoor heen schynende Pop vertoonde. Ieder van deze Winter verblyven der Poppen, van ons tegenwoordig Soort, bestaat eigentlyk uit twee Spinfels, een buitenste, en een binnenste Spinfel, in welk binnenste, de Pop, zo veel te zachter en voor koude beeter bewaard legd, dan of het maar een enkeld Spinfel ware, men zoude kunnen zeggen, legd eene Pop, zachter en warmer, in een dubbeld, als in een enkeld Spinfel, waarom vervaardigen dan niet alle Rupsen zich een dubbeld, ter betere bewaaring van hunnen aanstaanden Poppen Staat? hierop kan men antwoorden: alle Rupsen, veranderen wel is waar in Poppen, maar niet allen met eene even harde Schil of Poppe-Vlies voorzien, ook hebben zy niet allen eene Winter koude te verduuren, dezulken, die als Rupsen in de Aarde gaan, en daarin tot Poppen veranderen, hebben reeds beschutting genoeg voor de koude Lucht, door de Aarde die hen omringd, de Pop mag dan eene harde of zachte Schil hebben, die geenens, welken zich in het Hout booren, of met Hout Spaanders hun Spinfel vermengen en bekleeden, verkrygen ook hierdoor eene goede tegenweer voor de buiten koude, doch dezulken nu, welken maar een enkeld en nog daarenboven luchtig Spinfel maken, hoe stellen dezen het tegen de koude in den staat van Pop zich bevindende? ook wederom hier voor, heeft een Alwyze en algoede Schepper, gezorgd, voor eerst, door die Rupsen, welken maar een enkeld en luchtig Spinfel vervaardigen, niet als Poppen te laten overwinteren, maar noch dien zelfden Zomer, in denwelken zy zich ingesponnen hebben, als Vlinders te doen uitkomen, ten anderen, door dusdanige Poppen, welken of in 't geheel zonder, of maar met zeer

weinig Spinfel omgeeven zyn, met eene hardere dikkere Schil te bekleeden, waardoor zy dus de buiten koude kunne wederstand bieden, dus ziet men ook wederom hier in, dat een algoed en alwys Weezen, voor de instandhouding, van alle zyne Schepzelen, gezorgd heeft. Eene uit het Spinfel genomene Pop, en wel eene zodanige, waar uit een Wyfjes Vlinder *Fig. 10.* moest, komen, hebbe afgebeeld *Fig. 10.* De Poppen, waar in Mannetjes Vlinders zich beslooten vinden, zyn merkelyk kleinder, maar voor 't overige van dezelve gedaante, zynde ook met eenige fyne korte Hairsjes voorzien, eeven als de afgebeelde Wyfjes Pop, voornamentlyk naar vooren toe aan 't Hoofd-Einde, maar iets korter dan aan de eerstgenoemde.

§. 5.

Van het begin der Maand October af, tot in de daaraan volgende May, dus ruim zeeven Maanden, blyven de Vlinders in derzelve Poppen beslooten, want by my, kwamen diegeenen, welken in de Maand October des voorledenen Jaars Poppen geworden waren, in het begin en midden der Maand May, des tegenwoordigen Jaars, eerst te voorschyn, van de twee verschillende Geslachten, hebbe ik van ieder derzelve, een Voorwerp afgeteekend, men ziet namentlyk *Fig. 11.* een Mannetjes Vlinder, zynde veel sterker, en meer van elkander verschillende *Fig. 12.* in kleur, als *Fig. 12.* het welk naar een Wyfje geteekend is. Dat deze Vlinders maar eenmaal in het Jaar zyn, kan men uit den levensloop genoegzaam afneemen.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF TORONTO

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ALABAMA

E. v. e. F. v. e. n. *Crypsia pudibunda* L.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. XVIII.

fen staat leeft. De Ridder LINNÆUS, dien grooten Natuur kenner, heeft dit zekerlyk ook wel geweeten, dewyl Hy ons tegenwoordig Voorwerp *Monacha* of Non noemd, naar alle gedachten, dewyl veele Nonnen, gerekend kunnen worden, onder de in eenzaamheid levende Menschen te behooren.

§. 2.

In 't laatst van 't Jaar 1790, kreeg ik present van mynen grooten Vriend, den Wel Edelen Heer Mr. *Cornelis van Lennep* (wien ik myne dankbaarheid door dezen opentlyk betuige) een enkeld gelegd Ei, hebbende gemelde Heer gevangen een Wyfjes Vlinder, welk Wyfje ook niet meer als maar dit eene Eitje leide, waarna het stierf, zeer waarschynlyk dat het zich reeds te vooren van deszelfs Eiëren ontlast had. Dit enkeld gelegd Eitje, vertoont zich in zyne natuurlyke grootte en kleur

Fig. 1. gelyk *Fig. 1.* op *Tab. XIX.* Door het Microscoop, is aan hetzelfde niets byzonders te zien, om welke reedenen ik het onder geene vergrooring hebbe afgeteekend. Ik bewaarde hetzelfde, niet wetende of het bevrugt was al, of niet, zelfs schein my het laatste te blyken, door dien het Eitje als 't ware doorschynender wierd, en zette het dierhalven maar in een Doosje ergens ter neder, denkende 'er zal toch wel niets uit voortkomen, den daar op volgenden Winter, nu en dan eens naar hetzelfde ziende, bleef het al eeven eens, zonder van kleur te veranderen, doch zeer toevallig den 21 April, van het Jaar 1791, naar iets anders willende zien, 't welkin het eige Doosje was, zat naast het Eitje, een jong,

en zo eeven eerst uit den Dop gekomen Rupsje, ik gaf hetzelfde terstond Appel-Boom-Bladen, dewyl de Heer Kleman * in de Beschryving welke Hy van dit Insect als Rups geefd, zegd, het met deeze Bladen gevoed te hebben, doch dewyl ik juist op dien tyd ook andere Rupsen had, welken Eeke-Loof moesten vreeten, zo zette ik ook een Takje met Eeke-Bladen 'er by, 't welk van dat gevolg was, dat myn jong Rupsje, deze laatste Bladen verkoos, daarentegen de Appel Bladen, onaangeroerd liet, vreetende van de Eeken zo 't schein met zeer veel graagte. Den 4^{den} May, zette zich myn Rupsje voor de eerste maal op 't vervellen, en raakte 'er den 11^{den} dus zeven Dagen daar na, eerst door. Den 22sten May, was dezelve voor de tweedekeer van Huid verwisfeld, en vertoonde zich

Fig. 2. na deeze verhuiding gelyk *Fig. 2.* Na het verlopen van wederom negen Dagen dus den 31sten van meergenoemde Maand May, was myne Rups reeds driemaal verveld. Meest den geheelen Dag, zat dezelve onbeweeglyk stil, tegen de eene of andere Tak, van het Eeken Struikje uitgestrekt, zonder zich in het minste te verroeren, maar des Avonds en Nachts, bediende zich dezelve van het aan haar gegeevene Voedzel, namentlyk der Eeke Bladen. Den 6^{den} Juny, zette zich myne Rups voor de vierde keer

(*) KLEMAN Beyträge zur Natur oder Insecten Geschichte Tab. XXXIII pag. 273.

keer op 't vervellen, en raakte hier den volgenden Dag reeds door. Onge-
 gemeen bevorderlyk schynd my toe de warmte van het Weder te zyn,
 tot den wasdom der Rupsen, verandering in Pop, en ryp wording des
 Vlinders, van genoegzaam alle Soorten, want daar deze onze tegen-
 woordige Rups, op derzelver eerste en tweede vervellingen, verschei-
 dene Dagen moest zitten, voor en aleer zy in staat was het oude Vel afte-
 stroopen, dewyl het in dien Tyd koude Dagen waren, zo zat zy daaren-
 tegen op de derde, en inzonderheid op de vierde, het welk ook de laatste
 verhuiding was, maar naauwelyks eenen Dag, zoude dit niet daar van
 daan gekomen zyn, dewyl het toen zeer warme Dagen waren? Na deze
 vierde vervelling, verkreeg deze Rups Haare volle grootte, en vertoonde
 zich gelyk *Fig. 3.* Zeer verheugd was ik, dat deze tegenwoordige Rups, *Fig. 3.*
 door alle Haare vervellingen, zo gelukkig was door geraakt, dewyl
 meenig eene onder het zelve bezwykt en sterfd, en door dien ik maar
 deeze eene had, en nimmer tevooren. in alle die Jaaren, in dewelken ik
 my op de Insecten liefhebbery toegelegd hebbe, ooyt eene is voor 't ge-
 zicht gekomen, zo moest my deze derhalven des te aangenaamer zyn, en
 ik hoopte nu ook, dat zy eerlang in eene Pop veranderen, en ik 'er den
 verwacht wordenden Vlinder uit bekomen zoude, maar hoe zeer verschrok
 ik niet op zeekeren Morgen, toen ik naar dezelve ziende, zag, dat zy
 in het Vlesje met Water, waarin ik het Eeken Takje staan had, inge-
 kroopen en verdrongen was, nu dacht ik, is alle myne hoop te leur ge-
 steld, de gedaane moeyte van oppassing, afteekening en waarneeming, is
 alles vergeefsch, mogelyk verkryge ik in mynen leeftyd, nimmer eene der-
 gelyke Rups wederom, welker verdere huishouding en Vlinder, my door
 eigene ondervinding bekend word, ik nam echter mynen Drenkeling ter-
 stond uit het Water, leide denzelven op drie of vier dubbeld Vloey Pa-
 pier, op dat het zich daar aan en in bevindende Water, zo veel te schiel-
 yker mogt wegraaken, insgelyks nam ik eene Stoof, waar in ik een wei-
 nig Vuur zette, en leide myne verdrongene Rups, met het Vloey-Papier,
 op deze matige verwarmende plaats, toen dezelve nu genoegzaam droog
 geworden was, bespeurde iktot myne grootte verwondering en blydschap
 teffens, dat 'er eenige teekens van leeven als wederom inkwamen, de
 Hairsjes op dezelve begonnen te trillen, zonder dat het Lichaam zelfs
 zich nog het minste verroerde, vervolgens begonnen ook de Knopjes,
 waarop deze Hairen geplaatst zyn, zich te beweegen, en in het Vel der
 Rups, kwam eenige trekking, eindelyk begon het Lichaam volkome-
 ne stuiptrekkende bewegingen te verkrygen, en het Dier kwam van
 Tyd tot Tyd, al meer en meer in het leeven terug, toen myne Rups
 zo verre was, dat zy om zo te spreken op Haare Pooten wederom staan
 kon, begon Zy in eens ongemeen schielyk en verwilderd te loopen, zo
 als Zy nimmer te vooren gedaan had, 't welk my toefcheen eene nog on-
 natuurlyke en door angst ontstaane drift te weezen, doch ook dit bedaar-
 de, en ik liet Haar wederom aan een Takje met Eeke Bladen kruipen, waaraan
 Zy zich dan ook nu ter rust begaf, en de uitkomst heeft ten vollen doen
 zien,

- zien, dat Haar het verdrinken in het Water, geen letzel veroorzaakt heeft, door dien dezelve in eenen volmaakten Mannetjes Vlinder veranderd is; Na dit beschreevene Voorval, bleef deze Rups nog twee of drie Dagen, voor dat zy zich inspon, doch of zy in dien tusfchen Tyd, gevreeten heeft, kan ik niet bepalen, door dien ik het niet hebbe kunnen gewaar worden, zo ook niet hoe veele Uuren deze Rups in het Water gelegen heeft, echter weet ik dit, dat dezelve des Avonds te voren, nog geheel goed en wel aan het Eeken Takje zat.

§ 3.

- Den 27sten Juny, vervaardigde zich deze Rups, een luchtig Spinfel, op een stukje Hout, waarin Zy enige Brokjes Aarde mede ingesponnen had, en veranderde des Nachts, tusfchen den 29sten en 30sten van dezelfde Maand, in eene groenachtige Goudglanfende Pop, met verscheidene Bosjes Hair voorzien, het eene en andere hebbe afgeteekend *Fig. 4.* De afbeelding welke men by den *Hr. Kleman* op boven aangehaalde plaats daarvan ziet, lykt in 't geheel niet naar het Natuurlyk Voorwerp 't geen ik hier van gehad hebbe.

§ 4.

- Niet meer der als achttien Dagen, waren 'er nodig, om den in 'Pop beflootenen Vlinder, deszelfs rypheid te doen verkrygen, want tusfchen den 18^{den} en 19^{den} July des Nachts, was de fraaye Vlinder afgebeeld *Fig. 5.* uit deszelfs Pop te voorschyn gekomen, zynde een Mannetje, om nu ook een Wyfjes Vlinder te kunnen afbeelden, hebbe ik hiertoe een Voorwerp ter leen ontfangen, welks afteekening *Fig. 6* doet zien.

§ 5.

Laatstelyk diene nog te zeggen, dat de Letters *a* en *b.* de natuurlyke en vergrootte gedaante vertoonen van het Ei, van de Syringe Vlinder, Afgebeeld en beschreven in het zesde Stuk van dit tweede Deel, *Tab. VII.* pag. 27.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

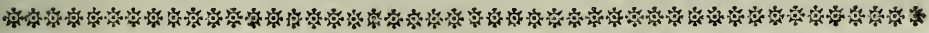
NACHT-VLINDERS *van't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.*

P. II.

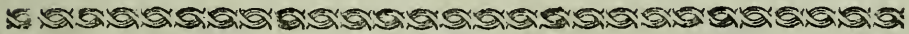
Tab. LXV.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

TWINTIGSTE EN EEN-EN-TWINTIGSTE
 VERHANDELING.

OVER DE

N A C H T - V L I N D E R S ,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

De D I A N A .

P. II. Tab. XX, XXI.

§. I.

In het Eerste Deel van dit Insecten Werk, in het Vierde Stuk, de Negende Verhandeling, pag. 41. *Tab. IX.* is gezegd, dat men in Duitschland eenen Vlinder vond, beschreeven door Wylen den Heere *A. J. Rüssel*, welke aldaar *Diana* genoemd word, doch van welk Insect genoemde Heer *Rüssel*, niets meer.

der wist of kende, dan maar alleen den Vlinder. Dewyl ik nu daaren-
tegen het geluk gehad hebbe, den geheelen levensloop van dit Dier
magtig te worden, door eenen Heer wiens vriendelykheid ten mynen
opzichte, ik niet genoeg roemen kan, in het naarspooren en gunstig me-
dedeelen, der door zyn Wel Edele gedaane ontdekkingen, ten aanzien
der Donsvleugelige Insecten, zo zal dan nu de tegenwoordige Verhan-
deling, de gèheele Huishouding van dit in allen opzichte fraaye Insect,
behelzen. Den Naam van *Diana*, hebbe ik maar behouden, dewyl er myns
erachtens geene reedenen waren om denzelven te veranderen. By den
Ridder *Linnaeus*, draagt deze Vlinder den Naam van *Aprilina* (*), en by
andere Aucteuren word dezelve ook genoemd *Runica* of *Lulifica*.

§. 2.

Den 26 September des Jaars 1790, wierd ik op het onverwachtst
verëerd met eenen Brief, van den Wel Edelen Heere *M. Cornelis van
Lennep*, geschreeven van deszelfs Hofsteede 't *Huis te Minnepad*, bui-
ten Haarlem, van den volgenden Inhoud; „ Voor drie of vier Jaaren,
„ heb ik in 't laatst van de Maand October, twee Vlinders gevangen
„ van de *Diana*, of *Lulifica* of *Runica*, want alle deeze Naamen wor-
„ den denzelven gegeven, afgebeeld by *Röfel* in het Derde Deel,
„ *Tab. XXXIX. Fig. 4.* en van welken Vlinder, dezelfde *Röfel*, mede
„ in het Derde Deel *Tab. LXVIII. Fig. 5.* de Rups, zonder te weeten
„ welk een Vlinder die voortbragt, beschreeven en afgebeeld heeft,
„ doch ik wist toen niet dat ik zo gelukkig zyn zoude, dit Jaar nog
„ bevruchte Eieren van dit schoone Insect te zullen verkrygen, het
geen.

(*) Zie *M. Houttuyn* Natuurlyke Historie Iste Deel Xlde Stuk pag. 642.

„ geen my echter deeze Week gelukt is. Ik had naamlyk in de Maand
„ Juny dezès Jaars, tegen den Stam van een middelmaatige Eikenboom,
„ en wel tusfchen de reeten van den Bast, drie Rupfen gevonden, van
„ welken ik de eene waarfchynlyk in het aanraaken gekwetst heb, wyl
„ dezelve; offchoon deze zo wel als de twee overigen, naderhand in
„ eene Pop is veranderd, nog niet uitgekomen is. Daar het reeds meer
„ dan drie Maanden geleeden was dat die Poppen onveranderd bleeven
„ liggen, begon ik al te twyffelen, of 'er wel iets uit zoude komen,
„ doch voor acht Dagen, dezelvev beziende, ontdekte ik tegen de
„ Takjes of Stokjes, welken ik in het Suikerglas had geplaatst, twee
„ Vlinders, die ik weldra zag, geene anderen dan de *Diana* te zyn.
„ Wyl het reeds Avond was, befloot ik tot den volgenden Morgen te
„ wachten, eer ik dezelvev ftaeken wilde; doch 's Avonds laat, ander-
„ maal myne Gevangenen bezichtigende, ontdekte ik dat dezelvev ge-
„ paard waren: dit was van dat gevolg, dat, de paaring volbragt zynde,
„ de Mannetjes Vlinder reeds den volgenden Dag dood was, en het
„ Wyfje, dat ik in eene met Gaas overdekte Doos plaatfte, geduurende
„ de twee volgende Dagen, zich van omtrent 40 Eitjes ontlaste, van
„ welken de 15 hiernevens gaande op het Gaas gelegd waren. Ik
„ zoude gewagt hebben met U Ed. eenige van die Eiëren te geeven tot
„ dat ik zelve eens te Amfterdam kwam, maar vermits ik deeze Week
„ waarfchynlyk niet in de Stad zal komen, en de Heer *Kleeman* in eene
„ Note, geplaatst in de Nederduitsche Uitgaaf van *Röfels Infeften-*
„ *Werk*, zegt, dat de Rupfen van deze Vlinders, reeds in het Najaar
„ uitkomen, heb ik dit niet willen uitftellen, te meer nog, wyl de
„ Eitjes, welken de eerfte twee Dagen na de legging glanzig wit waren,

„ zederd Gisteren van kleur veranderd en fierlyk donker rood of bruin
 „ en wit getekend zyn. Nu schiet my niets over dan U Ed. te mel-
 „ den, welk voedzel de Rupsen nuttigen, en dit is geen ander, dan Ei-
 „ kenloof, immers volgens de Autheuren welken dezelve beschreeven
 „ hebben, want by eigen ondervinding kan ik dit niet zeggen, vermits
 „ myne Rupsen, reeds volwasfen waren toen ik dezelve vond, en geen
 „ voedzel meer gebruikt hebben, schoon ik die gelyk ik hierboven ge-
 „ meld heb, aan een Eikenstam ontdekte;” tot dus verre de Brief van
 den Wel Edelen Heere van *Lennepe*.

§. 3.

De Eiëren dan op boven verhaalde wyze machtig geworden zynde,
 tekende ik ten eersten een van dezelve af, niet wetende hoe lang de-
 zen leggen zouden, temeer nog om dat de Heer *Kleeman* zegd, dat de
 Rupsen nog voor den Winter uitkomen, men ziet dan de Natuurlyke
 grootte van een zodanig Eitje op *Tab. XX Fig. 1*. Hetzelve door het

Tab.
XX.

Fig. 1. Microscop beschouwende, vond ik dat het eene fraaye gedaante had,
 met eene aanzienlyke bruine kleur wel der moeite waardig om afgebeeld
 te worden, welke afbeelding dan ook zo naauwkeurig als mogelyk naar

Fig. 2. het Natuurlyke Voorwerp gemaakt zynde, zich vertoond gelyk *Fig. 2*.

Volgens het geene de Heer *Kleeman* geschreeven heeft, dat namentlyk
 de jonge Rupsen nog voor den Winter uit Hunne Eiëren komen, wachte
 ik van Dag tot Dag naar dezelve, en dewyl het nu reeds in het begin
 van de Maand October was, dacht ik ieder Dag, myne jonge Rupsen te
 zullen zien, maar te vergeefs, de geheele Maand October niet alleen,

maar

maar de geheele volgende Winter verliep, zonder dat, nog by my, nog by den Wel Edelen Heere *Mr. Cornelis van Lennep*, een eenig Rupsje uit deszelfs Ei te voorschyn kwam, en het was niet voor den 11 April des volgenden Jaars, toen de eerste Rupsjes by my uit Hunne Eiëren kwamen, welken eenigen Tyd te vooren potlood kleurig wierden; Het zoude ook niet goed geweest zyn dat dezelve vroeger uit Haare Eiëren gekomen waren, dewyl het Hun zo nodige voedzel ontbroken had, en zy dus by gebrek van hetzelfde, naar alle waarschyntlykheid hadden moeten omkomen. Myne jonge uit de Eiëren gekomene Rupsjes waren donker graauw van kleur met kool zwarte Hoofdjes. Doordien wy nu nog maar eerst in het begin der Maand April waren, bevonden zich hieromstreeks nog nergends eenige Eeke Bladen aan de Takjes, maar wel Blad-Knoppen, ik gaf derhalven aan myne jonge Rupsen eenige dergelyke Takjes met Knoppen, denkende zy zullen mischien aan dezen wel iets beginnen te knaagen, gelyk ik eenigen Tyd tevooren, ook Rupsen, doch van eene andere soort gehad hebbe, welken den geheelen Winter zonder eenig Voedzel te gebruiken (door dien hetzelfde 'er niet was) hadden door gebragt, ten eersten zo dra ik Hun in het Voorjaar eenige Blad-Knopjes van het Gewasch waarop zy te Huis hoorden gaf, terstond aan dezelve gingen knaagen, dus dacht ik zullen myne tegenswoordige jonge Rupsen nu ook doen, maar ziet hoe verwonderd was ik, toen twee of drie van Hun, in plaats van aan de Knoppen te knaagen, zich geheel en al in dezelve invraaten, de naderhand nog uit de Eiëren komenden, deden even eens, vreetende zich allen zonder onderscheid, in de Blad-Knoppen, en wierpen Hunnen afgang, buiten dezelve uit het door Hun gemaakte Gat in de Knop, even eens als Wormen, welken zich in het eene of andere Hout of andere Zaaken onthouden; Myne

Rupfen bleeven ook in deze Knoppen, en dewyl ik de Takken in Vlesjes met Water staan had, zo wierden deze Verblyfplaatszen der Rupfen, hoe langer hoe grooter, en deze laatsten tegelyk met Hun, dat, toen ik eens den 28sten April, 't welk dus 17 Dagen na het uitkomen der eerste Rupfen was, een zodanige Blad-Knop openbrak, vond ik 'er niet alleen eene dergelyke Rups in, maar zelfs eene, welke tot myne verwondering reeds aanmerkelyk groot geworden was, en jaist toen ik Haar inderzelve Wooning stoorde, op het vervellen zat, 't geen zekerlyk niet voor de eerstemaal, maar wel ten minsten voor de tweede keer was. Dienzelfden Dag, kwam eene andere dergelyke Rups, uit eene door Haar ledig gevreetene Blad-Knop uitkruipen, makende by deze verhuizing, een tamelyk groot Gat, 't welk ik om de zonderlingheid dezer manier

Fig. 4 van huishouding, afgebeeld hebbe *Fig. 4.* alwaar het Gat zelfs, door *a* aangewezen is, en de daaruit gekropene Rups, welke reeds naar mate

Fig. 3. van Haare groote, ruim tweemaal verveld moet geweest zyn, by *Fig. 3.* Toen de Eeke Blaadjes zelfs, meer en meer ontloken, verminderden dus de Knoppen, en myne Rupfen vraaten als toen van de Bladen zelfs, echter bleeven zy deze eigenschap aan zich behouden, om telkens gevreeten hebbende, weg te kruipen en zich te verschuilen, om Hen dit zo veel doenlyk was gemaklyker te maken, gaf ik Hun Schorsfen of Bast van Boomen, daar veele scheuren en reeten in waren, dezen maakten zy zich nu ook wel ten nutte, want meest den geheelen Dag, waren zy in en tusfchen dezelve weg gekroopen, dikmaals ook hadden Zy zich in de Halzen der Vlesjes, welken met Water gevuld waren, en waarin ik de Eeken Takjes staan had, om langer versch te blyven begeeven, zelfs zomtyds zodanig diep, dat Zy meer als over de helft van de lengte van Haar Lichaam, geheel in en onder het Water waren, 't welk Rup-

van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE. P. II. Tab. XX, XXI. 85
 fen van eene andere Soort, onmogelyk zoude geweest zyn om zulks te
 doen zonder te verdrinken, maar deze myne tegenwoordigen hadden 'er
 in 't geheel geenen hinder van, en men kon dikmaals zien, dat zy, om
 in deze Halzen der Vlesjes, zo diep of laag te kunnen komen, veele
 moeite hadden moeten aanwenden, door zich zelve zeer plat te laten
 drukken. Den 4^{den} May waren veelen wederom verveld, waarna Zy
 zich de Eeken Bladen zeer wel lieten smaaken, doch meer des Nachts,
 als over Dag, want dan kon men de meesten niet vinden, wyl dezel-
 ven alsdan weggroepen. Den 25 en 26ten May hadden Zy allen Hunne
 volle groote, en vertoonden zich gelyk *Fig. 5.* en op *Tab. XXI. Fig. 6.* *Fig. 5.*
 Omtrent dezen Tyd, verschoolen Zy zich over Dag ook in de losse *Tab. XXI.*
 Aarde, welke ik beneevens eenige Boom-Basten, insgelyks in Hun *Fig. 6.*
 Verblyf gegeven had. Dewyl Hun Kop, van vooren gezien zynde
 onder eene geringe vergrooting, echter een aartig voorkomen had, zo
 hebbe denzelven afgeteekend *Fig. 7.* *Fig. 7.*

§ 4.

De losse Aarde, welke ik Hun gegeven had om ook tot schuilplaats te
 doen dienen, gebruikten Zy nu insgelyks om in dezelve tot Poppen te
 veranderen, en maakten ten dien einde, door gesponne Draaden, de
 Aard-Kluitjes aan elkanderen vast tot een foort van Verblyf, het welk
 toch echter op zichzelf maar los en luchtig was, een zodanig van
 Aardkorrels te zaamen gemaakt Spinzels, met de Pop in hetzelfde, ziet men
Fig. 8. en om deze laatste duidelyker te zien, hebbe dezelve afzonderlyk *Fig. 8.*
 afgebeeld *Fig. 9.* Den 30sten May, was myne eerste Rups reeds in Pop *Fig. 9.*
 veranderd, dus maar vier of vyf Dagen, na dat ik dezelve volwasfen in

Hare grootste schoonheid gezien had. Deze Pop, verschild in gedaante, wanneer men dezelve met andere Poppen vergelykt, nog al aanmerkelyk, zynde aan het Kop einde, veel meer achter over hellend, dan de meeste overige Poppen der Nacht-Vlinders van dit Gezin en Bende.

§ 5.

De nu door my met sterk verlangen te gemoed gezien wordende Vlinders, kwamen eerst in de volgende Maand September, uit Hunne Poppen te voorschyn, en wel de eerste den 12den van die Maand, hebbende dus als Pop geleegen juist 105 Dagen. De eerste van deze uitgekomenen en *Fig. 10.* inderdaad schoone Vlinders was een Wyfje, afgebeeld *Fig. 10.* Dewyl onder alle de kleuren, waarmede de Dons-Vleugelige Insecten (*Lepidoptera*) pronken, geene zeldzamer is, dan eeven de groene, den Oogen der Menschen als 't ware streelende kleur, zo maakt dit ons tegenwoordig Voorwerp, om zo te spreken, nog dies te schoonder en aangenaamer. De vliegende gedaante, welke naar een Mannetje vervaardigd is, ziet men *Fig. 11.* *Fig. 11.* In deze houding is ons Insect, niet minder schoon, als in den loopenden of rustenden stand, dewyl nu de aartige gefigureerdheid der onder Vleugels, zich insgelyks aan het Oog des Aanschouwers zien laat.

Dat men deze Vlinders maar eenmaal in het Jaar heeft, volgt uit de beschreevene levensloop van zelfs, want deze in 't midden der Maand September, uit derzelve Poppen gekomene Vlinders, leggen nu Hare Eieren, die alsdan wederom den volgenden Winter over blyven, en waar uit niet voor in het Jaar daaraan volgende, en wel in het begin of midden der Maand April, de Rupsen komen welken dien Somer tot derzelve wasdom nodig hebben, om dus wederom in de Maand September, Vlinders te worden.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Beye F. 1. a. No. 282. *Agriopis* B. *Spilina* L.
Misela Fr.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. XX.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B. v. P. x 11 282

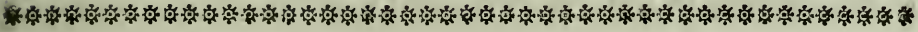
Agrotis B. Helina L.
Miselia Tr.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

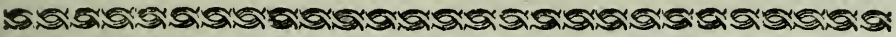

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

TWEE EN TWINTIGSTE VERHANDELING.

OVER DE

N A C H T - V L I N D E R S ,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De PSI-VLINDER

P. II. Tab. XXII.

§. I.

m dezelfde reedenen waarom in het Iste Deel van dit Insecten werk, in het Vyfde Stuk *Tab. I. Fig. 5* en *6.* het Insect aldaar beschreeven, de *Gamma Vlinder* genoemd word, om dat namentlyk, de witte Vlak op de boven Vlerken zich bevinderde veele gelykheid heeft met de Letter, welke in het Grieksch *Gamma* heet, om dezelfde reedenen is het ook dat de Ridder LINNÆUS ons

tegenwoordig Insect als Vlinder *Pfi* noemd, wegens de overeenkomst welken eenige Teekeningen of Vlakken, op de boven Vlerken van dit Dier zich bevindende, met den Griekfchen Letter *Pfi* hebben, dat Hy dit Insect *Pfi* noemd. Het komt my voor gantsch niet oneigen te zyn, waarom ik dan ook dien Naam, zonder eenige verandering hetzelve maar zal laten behouden, te meer nog, dewyl zo veel ik weet, deze Vlinder, onder de zich alhier bevindende Liefhebbers, geen Hem alleen byzonder eigenen Naam heeft. Men zoude dit Insect in zynen tweeden Staat, te weeten als Rups, ook wel *Bult-* of *Knobbel-Draager* kunnen noemen, uit hoofde der aanmerkelyk dikte, welke dezelve op het vierde, alsmede op het laatste Lid heeft, doch dewyl 'er meer Rupsen zyn, welken aanmerkelyke hoogtens hebben, zo diende men dezelve wel allen *Bult-Draagers* te noemen. By den Heer *Röfel* (*) zyn in het 1ste Deel van deszelfs Insecten werk, twee Vlinders afgebeeld, waarvan de bovenste op *Tab. VII.* zeer veele overeenkomst met onze tegenwoordige heeft, doch uit eene geheel andere Rups voortkomt, dewelke door zyn Ed. *Die grofse Zapfen raupe* genoemd word, integendeel heeft wederom de Rups *Tab. VIII. Fig. 1.* in dit Werk, veele overeenkomst met onze tegenwoordige Rups, doch deszelfs by den Heer *Röfel* afgebeelde Vlinder niet. Meer dan eens hebbe ik gedacht by 't zien dezer afbeeldingen, of het niet wel mogelyk ware, dat eene verwarring, by zo eeven genoemden Schryver plaats vond, dat namentlyk de Vlinder op *Tab. VIII.* komt uit de Rups *Tab. VII.* en wederom deze Vlinder, uit de Rups op *Tab. VIII.*

In

(*) RÖSEL Insecten Belustigung iter Theil zweyte Classe der Nacht-Vögel *Tab. VII.* pag. 49 en *Tab. VIII.* pag. 54.

§ 2.

In het laatst van de Maand May, of begin van Juny, vind men de Eiëren, waarvan een afgebeeld is op *Tab. XXII. Fig. 1.* in deszelfs natuurlyke groote, en by *Fig. 2. 3.* door het Microscop gezien, op de Willige Bladen, ook wel op onderscheidene soorten van Vrucht-Boomen. In het midden der Maand July, of wel vroeger, al naar maate der warmte, verlaaten de Rupsjes derzelver Eiërdoppen, vreetende veelal dezelve geheel op, voor dat de Rupsjes gekipt worden, veranderen de Eiëren dusdanig van kleur gelyk *Fig. 3.* hetzelfde ver-
Fig. 3. toond. Reeds van jongs af aan kan men zien, dat het die Rupsen zullen worden, waarvan eene half volwasfene afgeteekend is in derzelver natuurlyke kleuren by *Fig. 4.* zynde deze reeds drie keeren van Huid
Fig. 4. verwisfeld zonder eenige verandering, na deze vervellingen nog twee maalen gedaan te hebben, ziet men ze eindelyk in Haare volle groote en in derzelver meeste schoonheid, met verschillende kleuren pronken, afgebeeld *Fig. 5.* een aanmerkelyk gedeelte van den Zomer, heeft dit Insect in
Fig. 5. zynen tweeden staat tot deszelfs wasdom nodig, want eene enkele Rups, welke ik van Dag tot Dag gade floeg, was uit het Ei gekomen den 20 July, en volwasfen om zich intespinnen tot de verandering, den 8 October, dus een tydbestek van 80 Dagen.

§ 3.

De Rupsen van dit soort, volwasfen zynde en ter inspinning gereed, verkiezen daartoe doorgaands het een of ander stuk Hout, van welks

afgeknaagde Brokjes, zy zich door middel van Haar eigen Spinfel, een Winter-Verblyf te vervaardigen weeten, om in hetzelfde tot Pop te veranderen, en het veelal guure Jaargetyde, doorteftaan; een zodanig door eene Rups vervaardigd Spinfel, aan een stuk vermolzemd Hout, ziet men *Fig. 6.* van het welk ruim de Helft boven afgenomen *Fig. 7.* is, om een gedeelte der Pop, in hetzelfde te kunnen zien leggen, doch om deze geheel en buiten het Spinfel te zien, hebbe dezelve afgebeeld *Fig. 7.*

§ 4.

Van den 8ten October, als den Dag der inspinning af, tot den 28ten May des volgenden Jaars, dus eenen Tyd van 232 Dagen, was dit Insect in deszelfs Spinfel, voor het Daglicht verborgen, doch nu kwam het in zynen laatsten staat als Vlinder te voorschyn, en zoude men niet van eene zo schoone Rups, ook eenen met fraaye kleuren *Fig. 8.* pronkenden Vlinder verwachten? immers ja, maar ziet, de Vlinder, schoon wel niet onaartig geteekend, heeft echter geene voor 't Oog schitterende kleuren, gelyk men aan de Afbeeldingen *Fig. 8. en 9.* zien kan, welks eerste naar een Mannetje, en het laatste naar een Wyfje geteekend is.

Het onderscheid der Kunne, is alleen maar aan de mindere of meerdere dikte van het Lyf te zien, zynde altoos dat der Mannetjes, dunner dan dat der Wyfjes.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Brederode, *Acronycta Fidonis*, G.
181.

NACHT-VLINDERS *van* Tweede Gezin *der* EERSTE BENDE.

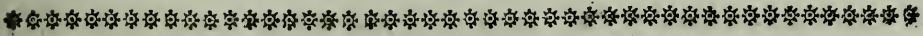
P. II.

Tab. XXVII.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS, VIERDE STUK.

DRIE EN TWINTIGSTE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

De WIT-VLAK VLINDER.

P. II. Tab. XXIII.

§. I.

nder de meenigvuldige zich uit eenen kruipenden staat, in eene vliegende gedaante veranderende Insecten, zyn 'er maar zeer weinigen, welken niet de beide Kunnen van Man en Wyf teffens, met Vlerken voorzien zyn, en met dezelve de Lucht doorklieven kunnen, echter vind men 'er eenigen, onder dewelken ons tegenwoordige Voorwerp mede behoord, die geheel ontbloot van dezelve zyn; nochtans vind dit maar alleen plaats aan de Wyfjes; onder de zestienpootige Rupsen, kenne ik niet

niet meer als maar twee foorten, welker Wyfjes Vlinders de Vlerken ontbeeren, maar onder de tienpootige Span-Rupsfen, heeft men meerdere foorten, aan welken deze byzonderheid plaats vind, om Vlinders genoemd te moeten worden, doch zonder Vlerken te bezitten, gelyk ik reeds een zodanig Voorwerp beschreeven en afgebeeld hebbe, in het Zesde Stuk, van het Tweede Deel van dit Werk, de zesde Verhandeling. *Tab. VI.* pag. 23.

§. 2.

Het tegenwoordig Insect, word door den Ridder LINNÆUS genoemd *Antiqua*, doch ik geeve hetzelfde den Naam van *Wit-Vlak*, uit hoofde van den sterk afsteekenden witten Vlak, op ieder boven Vlerk van alle Manntjes Vlinders, deze maakt tegen de bruine grond kleur, geene onaartige vertooning.

§. 3.

In het laatst van de maand Augustus, vond ik een ledig Spinsel van dit foort van Rupsfen, 't welk van buiten belegd was met zeer veele Eiëren, allen van kleur en grootte als *Fig. 1.* op *Tab. XXIII.* doch waaraan men zond *Tab. XXIII.* der vergrooting, het fraaije, 't welk zich aan ieder van dezelve bevond, *Fig. 1.* niet zien kon, maar door eene matige vergrooting, zich aan het oog des Aanschouwers zeer duidelyk vertoonde, om welke redenen ik ook een zodanig Ei, door het Microscop vergroot zynde, afgebeeld hebbe. *Fig. 2.* Men ziet nu niet alleen aan hetzelfde, dat het zwarte Vlakje, 't welk zich in de natuurlyke grootte boven op vertoond, inderdaad geen Vlakje, maar een Kültje is, maar nog daarenboven ziet men, dat ieder Ei, twee rond om zich lopende roodachtige bruine Banden heeft, welk een en ander, een zeer fraai aanzien aan dezelve geeft. Deze door my in Augustus gevondene Eiëren, bleeven toen den geheelen Winter over leggen, tot den daarop volgenden 8 Juny, hebbende dus ruim 9 maanden geleegen, eer de jonge Rupsjes uit dezelve kwamen, zynde terstond ruig Haairig, veelal vind men dezelve op de Vrugt-Boomen, doch ik gaf myne jonge Diertjes aanstonds willige Bladen, dewyl zeer veele Rupsfen, offchoon men dezelve in de Vryheid niet op deze Boomen vind, echter derzelver Bladen zeer gaarne vreeten; myne Rupsfen lieten zich insgelyke dezelve zeer wel smaaken, en groeiden 'er zodanig van, dat zy reeds den 12 van dezelve Maand, dus maar 4 Dagen, na het komen uit de Eiëren, voor de eerste maal vervelden, als toen openbaarden zich reeds de Borsteltjes, doch veel duidelyker waren dezelve te zien na de tweede vervelling, welke *Fig. 3.* geschiede den 22 Juny, vertoonende zich toen gelyk *Fig. 3.* na deze vervelling, wederom zes Dagen in grootte toegenomen hebbende, vervelden zy ten derdenmaale den 28sten derzelver Maand, en hadden na deze verwisseling van Huid, twee Borstels of Kwasten vooraan by den Kop, vier op den Rug, ter wederzyden van het Lyf drie, en een op den Staart, doch de Borstels op zyde, waren noch slaauw, maar werden by eene volgende Ver-

Vervelling, welke de vierde was, en den 9 July geschiede, veel sterker en zwaarder, inzonderheid de middelste van de drie. Den 19 van deze Maand, verwisfelden Zy voor de vyfde en laatste maal hunne Huid, en werden hier na volwasfen, van welken, haare volle grootte bereikt hebbende Rupsen, ik twee hebbe afgebeeld, en wel *Fig. 4.* eene Mannetjes *Fig. 4.* Rups, of liever eene Rups, welke in eenen Mannetjes Vlinder veranderd, en *Fig. 5.* eene zodanige, waaruit een Wyfjes Vlinder komt; of *Fig. 5.* schoon beide deze Dieren volwasfen zyn, is echter het onderscheid in grootte nog al vry aanmerkelyk, en dit onderscheid in grootte, is juist het onderscheidende kenmerk der Kunne, komende altoos uit de groote Rupsen de Wyfjes, en uit de kleinen; de Mannetjes Vlinders.

§. 4.

Den 28ten July, dus 50 Dagen, na dat deze Rupsen uit de Eiëren gekomen waren, sponnen zy zich in, om tot Poppen te veranderen, een zodanig Spinfel is afgebeeld. *Fig. 6.* door de dunte van hetzelfde, kan men *Fig. 6.* de daarin liggende Pop zien doorschynen, doch om deze beeter en duidelyker te zien; zo hebbe dezelve buiten het Spinfel afgebeeld by *Fig. 7.* *Fig. 7.* en 8. zynde de eerste afbeelding naar die van eene Wyfjes Pop vervaardigd, de andere daarentegen naar eene zodanige, waarin een Mannetjes Vlinder beslooten is; deze Poppen, inzonderheid die der Mannetjes, nu groen zynde, worden kort voor het uitkomen des Vlinders, bynaar geheel zwart, en deze 'er uit zynde, is het Poppe Vlies, door deszelfs dunte, zeer doorschynende. Van de Wyfjes Poppen, heeft men eenigen, welken grooter zyn dan het hier afgebeelde, doch onder die der Mannetjes, weet ik niet, grootere dan het by *Fig. 8.* geteekende gevonden te hebben.

§. 5.

Na dat myne Poppen omtrent veertien Dagen geleegeen hadden, kwamen de Vlinders 'er uit te voorschyn, en wel de Wyfjes geheel zonder Vlerken, echter met een klein bewys van dezelve, gelyk men dit aan de Afbeelding naar een Wyfje vervaardigd, by *Fig. 9.* zien kan, zeer log *Fig. 9.* en traag zyn deeze Dieren, in het loopen en zich beweegen, daar integendeel de Mannetjes, afgebeeld. *Fig. 10.* en 11. zo veel te vlugger zyn, *Fig. 10.* en naar maate der kleinheid van Hun Lichaam, zeer groot van Vlerken en 11. zyn. Ik hebbe daarom twee Mannetjes Vlinders afgeteekend, om te doen zien, dat zy niet allen eeven groot, nog ook niet allen eene eevengelyke bruine kleur hebben.

Verwonderlyk is het, dat de wyze voorzorge des Scheppers, zich ook over deze Dieren uitsprekt, in de bewaaring dat Hun geslacht niet te niete gaan zoude, door aan deze Mannetjes eene sterkere gewaarwording te schenken om optespooren waar een Wyfje is, dan wel aan andere Vlinders, het zy door deszelfs reukdeelen zodanig te doen zyn, dat het hierdoor gewaar word waar zich een Wyfje bevind, of nog door iets anders, hoewel

het eerste wel het waarschynlykste is, want, daar deze soort van Wyfjes, zo ongemeen traag in 't loopen zyn, en om te vliegen, volstrekt onbekwaam, zo kunnen Zy met geene mogelykheid, de Mannetjes als te gemoet komen, om zich met dezelve te verëenigen, gelyk andere Vlinders kunnen doen, maar 'er vind eene andere eigenschap by Hun plaats, welke ik by geen eene soort van Vlinder Wyfjes ooit waargenomen hebbe, namentlyk, men ziet, dat deze Wyfjes, niet lang na het komen uit de Poppen, Hunne *Leg*, waardoor Zy de Eiëren buiten het Lichaam schuiven, gestadig in, en uit haalen, dat dit nu eenen reuk, of ten minsten eene gewaarwording voor in die Nabuurschap zich bevindende Mannetjes geeft, is zeer waarschynlyk, want wanneer men een zodanig Wyfje, op eene opene Plaats, of in eenen Tuin, op eene Tafel, Bank of iets anders zet, licfst tegens den Avond, zal het niet geheel lang duuren, of 'er komt een Mannetjes Vlinder van deze soort aanvliegen, en verëenigd zich met het Wyfje, na welke verëeniging, het Wyfje zonder van plaats te veranderen, zich van deszelfs Eiëren ontlast, gelyk ik dit afgebeeld hebbe *Fig. 1.* en *9.* I. en *9.* vertoonende een zodanig Wyfje, als met Eiëren leggen bezig te zyn; voor dat hetzelfde nog eenig Ei gelegd heeft, is het veel dikker dan na dat het reeds eenigen tyd hier mede is doende geweest, ook ziet men, wanneer het Lichaam nog geheel vol met Eiëren is, dezelve zeer duide-lyk door het Vel heen schynen, ja zelfs eeniger maaten als uitpuilen.

Dat deze Vlinders, maar eenmaal in het Jaar zyn, blykt door het overwinteren van derzelve Eiëren.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF WISCONSIN

B. v. E. F. 12 d. H. 121. *Crypsis Antiqua* L.

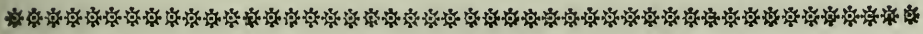
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezinder EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. XXIII.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

VIER EN TWINTIGSTE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

DE AUTUMNUS-VLINDER.

P. II. Tab. XXIV.

§. I.

eds verscheidene Jaaren achter den anderen, heeft het my mogen gelukken, dat ik op de Bladen der Eeke Boomen zoekende, en wel in den Herfst of September maand, meer dan eene van dit soort Rupsen, tegen de onderzyden der Bladen zittende vond, ik denke dat het om deze redenen ook is, dat ons tegenwoordig Voorwerp door den Heer J. L'ADMIRAL in deszelfs Beschryving van Insecten (*)

Au-

(*) J. L'ADMIRAL naauwkeurige waarneemingen omtrent de veranderingen van veele Insecten *Plaat II. pag. I.*

Autumnus of Herfst genoemd word, dewyl zyn Ed. de Rups, welke Hy beschryft, waarschylyk ook in de Maand September gevonden heeft, hoewel Hy zulks niet zegt, maar wel, dat zyne Rups zich inspon den 6 October, dewyl nu dit Insect als Vlinder, by veele Liefhebbers ook onder dezen Naam van *Autumnus* of Herfst bekend staat, schoon deeze Naam op den Vlinder geentzints toepasfelyk is, als zynde nimmer in den Herfst, maar wel in de Maand May, zo hebbe ik echter dien Naam aan ons tegenwoordig Voorwerp maar laten behouden. De Heer LINNÆUS noemd dezen Vlinder *Prasinana*. Onze tegenwoordige

Tab. *Rups*, afgebeeld *Tab. XXIV. Fig. 3.* vond ik reeds volwasfen zynde, ^{XXIV.}
Fig. 3. en dus is het my telkens gegaan, zo menigmaalen als ik deze Rupsen gevonden hebbe, dat dezelve telkens of volwasfen, of bynaar volwasfen ten minsten reeds in Haar laatfte Vel waaren, zo was het ook wederom in het laatst gepasfeerde Jaar, wanneer ik drie van deze Rupsen op eenen Dag vond, allen bynaar eeven groot, ik behoefde ze dus niet veele Dagen meer Eeke Bladen te vreeten te geeven, dewyl zy zich niet lang na dat ik Hun gevonden had, ter inspinning gereed maakten, 't welk met daaraan zien kan, dat zy alsdan met Voedzel te gebruiken uitscheiden, derzelve schoone kleur verliezen, en ook iets korter worden.

§. 2.

Myne Rupsen, zo als reeds gezegd is, nog niet lang gehad hebbende, sponnen zy zich in, en wel in een zeer aartig Hun alleen eigen zynde Spinfel, 't welk voor aan het Kopeinde scherp toe lopende, van boven iets puntig is, integendeel van achteren rond, over het geheel lederachtig van zelfstandigheid zynde, en van eene bruine naar 't graauwe trekkende kleur, welk een en ander in de naar hetzelfde gemaakte

Fig. 4. afbeelding *Fig. 4.* duidelyker te zien is dan zulks door eene lange omschry-

schryving verklaard kan worden, van kleur zyn dezelve niet alle eeven eens, hoe veele Dagen de Rups nog onveranderd in een zodanig Spinfel legd, kan ik niet bepaalen, doordien ik geen dergelyk Verblyf hebbe opengefneeden weinig Dagen na dat de Rups hetzelve vervaardigd had. Wanneer de Vlinder uit deszelfs Pop en Spinfel te voorschyn komt, scheurd of breekt hetzelve alsdan niet gelyk wel veele anderen doen, maar integendeel, aan het Kopeinde, en wel op de smalle kant, splyt het van een, zodanig, dat wanneer de Vlinder uit deszelfs gewezene Verblyf uit is, men niet zien kan, welke opening dezelve gemaakt heeft, ten zy men in het Spinfel, na hetzelve van achteren opengefneeden te hebben, met een stukje Hout of iets anders inwendig tegen het voor einde aandrukt, wanneer men zien zal dat het daarter plaatze van elkanderen wykt, bynaar op dezelfde wyze als de in het 1ste Deel vierde Stuk pag. 45. van dit Werk reeds beschreevene en afgebeelde *Nacht-Paauw-Oog*, Vlinder. De Pop uit een zodanig Spinfel uitgenomen zynde, vertoondd zich als *Fig. Fig. 5.* 5. zynde rosachtig van grondkleur met een blaauwen schimmel als overtrokken, eeven gelyk de zogenaamde blaauwe Pruimen.

§. 3.

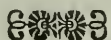
Na dat mijne Poppen den geheelen Winter door, in derzelve, Spinfels waren blyven leggen, kwam uit ieder derzelve, in 't laatst der daarop gevolgde Maand May, de schoone Vlinder uit, en wel dusdanig, dat ik uit twee Poppen, uit ieder een Wyfjes Vlinder bekwaam, en uit de derde Pop, een Mannetje, de eerstgenoemden zyn afgebeeld *Fig. 6.* en *Fig. 8.* *Fig. 6.* zynde *Fig. 6.* in eene loopende, *Fig. 8.* daarenteegen in eene vliegende gestalte, om daardoor beeter in staat te zyn, het onderscheid van kleur der onder-Vlerken te zien, tusfchen die der Wyfjes Vlinders en die der Mannetjes afgebeeld *Fig. 7.* Behalven het verschil in kleur van de onder-Vler-

ken, tusfchen de Mannetjes en Wyfjes Vlinders, heeft 'er nog bovendien in de boven Vleugels insgelyks een aanmerkelyk onderscheid plaats, want het fraaije rood, 't welk men op de boven Vlerken der Mannetjes ziet, vind men niet op die der Wyfjes Vlinders, ook is het groen zelfs, veel fchoonder in het Mannetje, dan in het Wyfje, insgelyks is het laafte dikker van Lyf naar 't eind spitz toelopende, daar dat der Mannetjes, dunder en als gepluimd van achteren is.

§. 4.

De drie Vlinders, welken ik uit mijne Poppen bekomen had, zette ik allen by elkander, op hoop dat dezelve paaren, en de Wyfjes bevruchte Eiëren leggen zouden, maar het was te vergeeffsch, want na verfcheidene Dagen by elkanderen gezeten te hebben, zonder dat ik eenige paaring gewaar wierd, vond ik eerst het Mannetjes Vlinder dood, en eenige Dagen daarna, ook de twee Wyfjes, zonder een enkel Ei gelegd te hebben; dewyl ik echter zeer gaarne wilde weten, hoedanig derzelve Eiëren van gedaante grootte en kleur waren, fneed ik een van deze gestorvene Wyfjes het Lyf open, en haalde 'er verfcheidene Eitjes uit, dezelve afgewafchen en gereinigd hebbende van het Hun omgevende Vocht, bevond ik dezelve geelachtig van kleur te zyn, naar 't bruine trekkende, een daarvan is afgebeeld in dezelfs natuurlyke grootte *Fig. 1.* door het Microfcoop gezien

Fig. 1. daarentegen *Fig. 2.* dezelve zyn zeer aartig geribd, met flaauwe dwarsloopende Bandjes en een verheeven Bolletje boven op in het midden. Of de Wyfjes Vlinders, derzelve Eiëren in de vryheid zich bevindende, enkel, of by schooljes leggen, kan ik niet bepaalen, echter geloove ik zeker het eerfte door dien men de Rupfen altoos enkel, nimmer als gezelligen verfcheidene by elkanderen aantrefd.

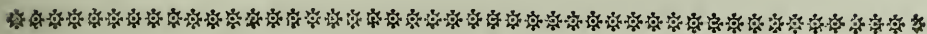
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

P. II.

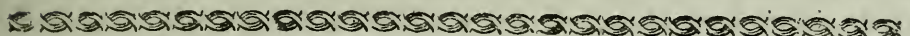
Tab. XXIV.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

VYF EN TWINTIGSTE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN *der* EERSTE BENDE.

DE GRYS-BAND-VLINDER.

P. II. Tab. XXV.

§. 1.

^t s onder de Liefhebbers der *Entomologie* of Insectenkunde bekend, dat het zeer algemeen is, dat uit schoone, met verschillende kleuren pronkende Rupsen, niet ook juist altyd schoone en met fraaye kleuren of vercierselen het oog des Aanschouwers verlustigende Vlinders voortkomen, weinigen zyn 'er maar, welken in de twee verschillende Staaten, te weeten als Rupsen, en als Vlinders, met fraaye kleuren pronken; Ons tegenwoordig Voorwerp, behoord zekerlyk onder de eerstgenoemde teweeten der fraaye Rupsen, en niet zeer schoone Vlinders.

§. 2.

In de Maand Juny des Jaars 1791, vond ik op de Eeken Bladen, verscheidene schoone met veel hoog geel vercierde Rupsen, welken my

Tab. XXV.
Fig. 4. toefcheenen bynaar volwasfen te zyn, om welke reedenen een derzelven afteekende, gelyk tezien is op *Tab. XXV. Fig. 4.* Myne gevondene Rupfen, behoefde ik niet lang meer van Voedzel te voorzien, dewyl zy weinig Dagen na dat ik ze gevonden had; haaren vollen wasdom bereikt hadden.

§. 3.

Alle Rupfen, wanneer zy haare volle grootte bereikt hebben, of liever wanneer derzelver volkomen ouderdom als Rups daar is, gevoelen aan zich zelve, dat de Tyd haarer aanstaande verwisfeling van Staat, begind te naderen, en zy derzelver gedaante afleggen moeten, ten dien einde ziet men alsdan dat zy kruipen en loopen, om zich eene bekwaame plaats uittezoeken, alwaar zy een geschikt verblyf kunnen bekomen, of zo zulks zich niet van zelve aanbied, zy hetzelfde zich alsdan vervaardigen kunnen, gelyk zulks in de meeste gevallen, by de allermeeste Rupfen, inzonderheid derzulken waaruit Nacht-Vlinders voortkomen, plaatsvind. Myne tegenwoordige Dieren, zochten zich volwasfen zynde insgelyks bekwaame gelegendheden uit, om zich intefpinnen en ter verandering in Pop te schikken, welke gelegendheden zy ook vonden tusfchen de dorre Bladen, Aarde en andere Ruigtens, hier tusfchen maakten zy zich een Spinsel 't welk maar zeer klein was ten aanzien der Rups die hetzelfde vervaardigd had, doch ruim genoeg voor de Pop waarin zy veranderen moest. De kleur van dit Spinsel, of Pop-Verblyf, 't welk zeer hard in 't aanvoelen was, vertoonde zich graauw, zeer naby komende de kleur der Aarde, waarboven op, de meesten myner Rupfen Hun verblyf zich tezamen gesteld hadden, de gedaante en kleur van een zodanig Spinsel, ziet men *Fig. 5.* en de daaruit genomene Pop, *Fig. 6* welke bruin van kleur een weinig naar 't roodachtige fchynde was.

Fig. 5. 6.

§. 4.

Niet zeer lang bleven de Vlinders in derzelver Poppen verborgen; want reeds den 1sten en 2den van de Maand September deszelven Jaars, dus na ruim acht weeken, kwamen drie in derzelver vliegende gedaante veranderde Rupfen, op eenen Dag te voorschyn, zynde twee Mannetjes en een Wyfjes Vlinder, waar van een Mannetje in deszelfs

Fig. 8.
Fig. 7.

vliegende gedaante afgebeeld hebbe *Fig. 8* een Wyfje daarentegen in eenen rustenden of loopenden stand *Fig. 7* men ziet terstond, dat het eerstgenoemde, veel sterker en levendiger van kleur is, dan het laatste, 't welk doorgaands by alle Vlinders plaatsvind.

§. 5.

Van de drie Vlinders, welken ik uit derzelver Poppen bekomen had, zet-

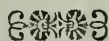
zette ik ten eersten een Mannetje met het Wyfje by elkander om te paaren, 't welk zy ook zeer geredelyk deden, waarop het Wyfje, zich van Haare Eieren ontlaste, leggende dezelve allen in korte reiën, het eene Eitje naast het andere, doch in iedere eenigzints gebogene kromme rei of Lyn, niet meerder als tien of twaalf stuks, welken dan tezaamen, met de Hairtjes of Wol, van het wyfjes achter Lyf, overdekt waren, gelyk men dit een en ander beeter in de Afbeelding *Fig. 1* zien kan, welke afbeelding naar de natuurlyke groote vervaardigd is, doch om de ware gedaante van een zodanig Ei, benevens de daarover heen gelegde Wol, duidelyker te zien, hebbe ik hetzelve door het Microscop vergroot zynde, afgebeeld *Fig. 2* zeer groot zyn deze Eiëren, in derzelver natuurlyke gedaante, gelyk zulks uit *Fig. 1* blykt, naar mate van de kleinheid des Vlinders, want het is in verre de meeste gevallen zo, dat, hoe grooter de Vlinders zyn, hoe grooter ook derzelver Eiëren, en omgekeerd, hoe kleinder de Vlinders zich bevinden, hoe kleinder ook Hunne Eiëren zyn, dewyl nu deze Vlinders, zulke groote Eiëren leggen, zo volgd van zelfs, dat het getal, 't welk zulk een klein Vlinder Wyfje by zich draagt, niet zeer menigvuldig kan weezen, ons tegenwoordig Wyfje, had niet meerder als maar in 't geheel 58 Eiëren aan verschillende ryen gelegd, waarna het zelve stierf, dit is zekerlyk voor een Vlinder-Wyfje, maar een zeer gering getal, doch dit komt gelyk ik reeds zo aanstonds hebbe aangemerkt, door de kleinheid van den Vlinder, daarentegen de grootte van derzelver Eiëren, dit in aanmerking genomen zynde, dan laat het zich zeer gemaklyk begrypen, dat dusdanig een Vlinder-Wyfje, geene meerdere Eiëren by zich dragen kan.

§. 6.

Den 19 April des volgenden Jaars, vond ik in het Doosje, waarin ik de Eiëren den geheelen Winter over bewaard had, een naauwlyks uit den Dop gekomen Rupsje, ik gaf hetzelve terstond Ype en Willige Bladen, dewyl ik geene anderen by der hand had, insgelyks ook eenig Gras, doch het Diertje wilde van het eene noch het andere niets vreeten, hierop gaf ik het den 23sten dier Maand, dus vier dagen na dat het gekipt was, jonge Eeke-Blaadjes, hieraan begon het nu terstond te vreeten; Den 24sten kwamen er wederom twee Rupsjes uit, welken ik voorts Eeke Bladen gaf, doch zy vatteden dezelve niet terstond aan, maar kroopen eerst eenen geruimen Tyd aan en over dezelve heen: Naar alle gedachten legd de Moeder Vlinder haare Eieren tegen de schorsfen der Boomen aan, dewyl dezelve overwinteren moeten, by my had het bevruchte Wyfje dezelve tegen de randen van de Doos aangelegd, waarin ik Hetzelve had. De volgende Dagen kwamen ook de overige Rupsjes uit Hunne Eieren, zynde allen ruig Hairig en met 16 Pooten voorzien. De Rupsjes, welken het eerst uit de Eieren gekoomen waren dus

de oudsten, zetteden zich den 1sten May, voor de eerste maal op het verwisfelen van Huid, en waren den 3den ook reeds verveld, vertoonende zig toen gelyk *Fig. 3.* Den 14den van dezelve maand, dus elf Dagen 'er na, waren de grootsten voor de tweede keer van Huid verwisfeld, hierna bleeven zy in wasdom voortvaren tot in de Maand Juny, na in dien tuschentyd nog twee maalen van Vel veranderd te zyn, Hunne volle grootte bereikt hebbende vertoonden zy zich gelyk ik in 't begin van deze Verhandeling reeds gemeld hebbe.

Men ziet dus uit deze Levensbeschryving, dat, zo wel de Rupsen, als ook de Vlinders, ieder maar eenmaal in een Jaar zyn, teweeten de Rupsen in 't voorste van den Zomer, in de Maanden April May en Juny, de Vlinders daarentegen in den Herfst of September, echter is het mogelyk, dat men ook in 't Voorjaar, deze Vlinders levendig ontmoeten kan, hoewel zy het Jaar te vooren reeds uit Hunne Poppen zyn gekomen, want een van myne twee Mannetjes-Vlinders, 't welk den 2 September uit de Pop gekomen was, bleef levendig den geheelen Winter door tot den 13den May des volgenden Jaars, op welken Dag hetzelve zyn leeven eindigde, wanneer dit nu in de vryheid ook gebeurd, dat de eene of andere Vlinder, meer dan gewoon lang leeven blyft, en men zodanig een in 't Voorjaar aantreft, is zulks noch geen bewys dat dezelve ook juist dat Voorjaar moet uitgekomen zyn, en men dus de Vlinders tweemaal in 't Jaar zoude hebben, neen, het kunnen overwinterd hebbende Vlinders weezen, welken men vroeg in 't Voorjaar ziet, dus men nog niet eigentlyk zeggen kan, men heeft deze Vlinders tweemaal in 't Jaar. Dat verders alle overwinterende Vlinders, Mannetjes en geene Wyfjes zyn, komt my mede niet onwaarfchynlyk voor, by myn tegenwoordig Voorwerp, was het Wyfje kort na het Eier leggen gestorven, had niet meer als 21 of 22 Dagen geleefd, een der Mannetjes daarentegen bleef leeven gelyk reeds gezegd hebbe tot den 13den May, zynde van den 2 September des voorgaanden Jaars afgerekend 254 Dagen. De Citroen-Vlinders, welken men vroeg in 't Voorjaar ziet vliegen, zyn allen Mannetjes, ten minsten hebbe ik 'er nog nimmer een Wyfje mede bygezien. Een myner Vrienden, vond in 't midden van den Winter, buiten in oude willige Bomen, naar Insecten zoekende, tuschen de scheuren en reeten, een of twee levendige Roesjes Vlinders, ik hebbe dezelve wel is waar zelfs niet gezien, maar zyn Edl. betuigde dat ze zeer schoon en sterk van kleur waren geweest, juist dit schoon en sterk van kleur weezen, doet my denken, dat het insgelyks Mannetjes geweest zyn, wyl dezen altoos sterker van kleur zich bevinden als de Wyfjes.

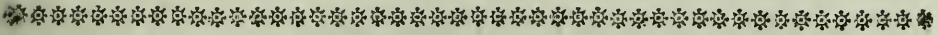

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

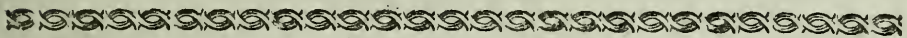

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

ZES EN TWINTIGSTE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der EERSTE BENDE.

DE KLEINE BEER VLINDER;

P. II. Tab. XXVI.

§. I.

Onder de menigte van Rupsen welken 'er zyn, is een zeer groot getal van dezelve met Hairen voorzien, doch onder deze met Hairen voorziene Rupsen, is het kleinst Getal zodanig ruig Hairig, dat men geoordeeld heeft aan dezelve niet wel den naam van Beeren te kunnen geeven, uitgezonderd aan twee Soorten, te weten aan *De groote Beer*, in het Eerste Deel van dit Werk reeds afgebeeld en beschreeven, in het Vierde Stuk *Tab. II. pag 9.* en aan ons tegenwoordig Voorwerp, 't welk insgelyks

om deszelfs Hairen by veele Liefhebbers den Naam van *kleine Beer* draagd. In dit Tweede Deels Vierde Stuk *Tab. II. pag. 7.* hebbe ik eene Rups en Vlinder afgebeeld en beschreeven, welke den Naam voerd van *De Tyger-Vlinder*, doch aan welkers Rups, ruim zo goed den Naam van *Beer* zoude voegen, als aan onze tegenwoordige, doch de gewoonte heeft beide deze Naamgevingen reeds zodanig gewettigd, dat men el-
kander, zowel Rups, als Vlinder, daar mede in staat is aantewyzen.

§. 2.

Den 29 July, terwyl ik dit schryve, nu reeds drie of vier Jaaren ge-
leeden, ving ik een bevrucht Wyfjes-Vlinder van deze Soort, dit te
Huis gekomen zynde in eene ruime Doos gedaan hebbende, leide het de-
daaraanvolgende Nacht, verscheide Hoopjes, en eenige enkele hier en
daar verspreide Eiëren, welken geelachtig van kleur waren, en tamelyk
glanzende, een enkel Eitje hiervan hebbe afgebeeld op *Tab. XXVI.*

Tab. XXVI.
Fig. 1, Fig. 1. het welk zich door het Microscop gezien, vertoonde als *Fig. 2.*

2.

doch waaraan geene de minste gefigureerdheid waarteneemen was. Veel
korter dan ik gedacht had; bleeven deze Eiëren in dien staat leggen, want
reeds den 9 August daaraan volgende, zynde dus maar 11 Dagen, na dat
zy gelegd waren, kwamen de jonge Rupsjes uit dezelve te voorschyn;
Fig. 3. zynde geheel ruig hairig, afgebeeld, *Fig. 3.* Dewyl ik reeds eenige Jaa-
ren te vooren dit zelfde Soort van Rupsen gehad hebbende, Hun met
Gras had groot gebragt, tot de verandering toe, zo gaf ik myne tegen-

woordige

woordige jonge Rupfen ook terftond hetzelfde, 't welk zy zich ook zeer wel fmaaken lieten en 'er zeer goed van groeiden, waarop zy omtrent acht Dagen 'er na, voor de eerftemaal vervelden; in grootte verders toenemende, verwifelden zy voor de tweede keer Hunne Huid, omtrent acht of neegen Dagen na de eerfte vervelling, en vertoonden zich nu reeds als *Fig. 4.* In wasdom verder voortgaande, bereikten zy eindelyk na *Fig. 4.* noch een of tweemaal verveld te hebben, derzelver volle grootte en waren toen als *Fig. 5.* volwasfen. *Fig. 5.*

§. 3.

Myne Rupfen, derzelver volle grootte bereikt hebbende, begaven zich in de Aarde, doch zeer oppervlakkig in dezelve, makende zich aldaar een niet zeer dicht en vast Spinfel, doch waarin eenige Kluitjes Aarde mede ingefponnen waren. 't Zoude wel hebben kunnen weezen, dat wanneer ik hen geene Aarde maar alleen ruigte van dorre Bladen als anderszins gegeven had, zy zich ook daar ingefponnen hadden; in deze Spinfels nu, veranderden zy nog voor den Winter in Poppen, welken ruim de helft korter waren, dan Hun voorgaande Rupfen Staat was, eene dergelyke Pop. vertoond zich naar 't leeven afgeteekend zynde, gelyk *Fig. 6.* *Fig. 6.*

§. 4.

Den daaraanvolgenden Voorzomer, in de Máanden Máy en Juny,

kwamen by my de Vlinders ten voorschyn, zynde niet onaartig van kleur, inzonderheid wat derzelve Ondervlerken betreft, als hebbende eene roozenroode kleur met zwarte Vlakken, welken cieraad men aan den vliegenden Vlinder *Fig. 8.* volkomen zien kan. Het onderscheid der Kunne, is alleen aan de meerdere dikte van de lyven der Wyfjes waarteneemen, dewyl in de Sprieten genoegzaam geen onderscheid te zien is. Den lopenden of rustenden stand hebbe afgebeeld *Fig. 7.* waarby de zwarte Pootjes, met derzelve roode Deyen, zich zeer aartig voordoen.

In de hiervoor uitgegevene Verhandeling van de Zwart gespreukelde Vlinder, is een groote Drukfout ingeslopen, 'er staat namentlyk; zowel in den halven Tytel, als ook in de bovenste Regel van ieder Bladz., van 't EERSTE GEZIN der TWEEDE BENDE *Tab. IV. V.*

dit moet daarentegen zyn:

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE *Tab. X. XI.*
 dus zyn ook de pagina's fout, 'er staat 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22.
 dit moet zyn 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46.

De *signatuur* moet zyn (k) (k 2) (l) (l 2).

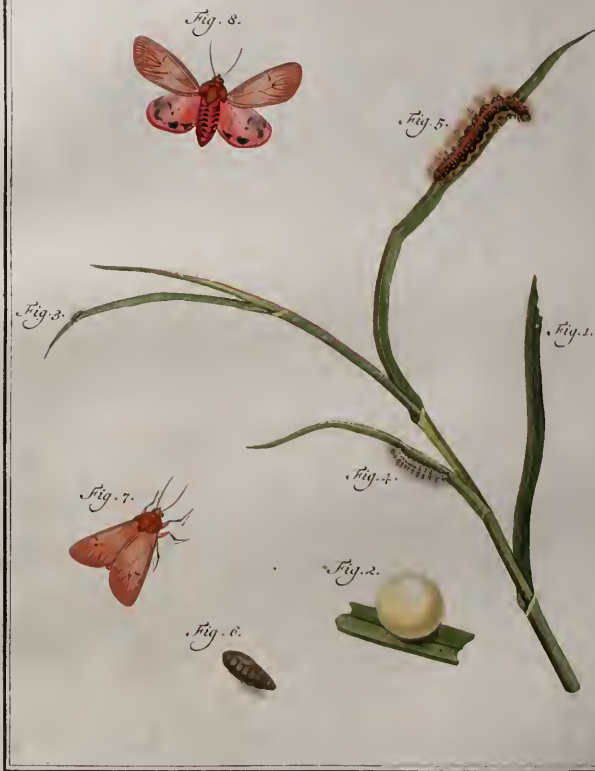

B. v. c. F. 1. d. No. 102. *Arctia B. Fuliginosa L.*
Euprepia C.

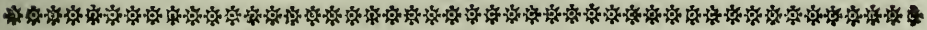
NACHT-VLINDERS *van 't Tweede Gezin* & EERSTE BENDE.

P. II.

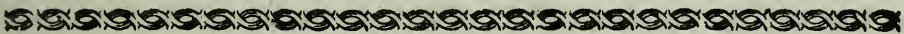
Tab. XXVZ.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

ZEEVEN EN TWINTIGSTE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't Tweede Gezin der EERSTE BENDE.

De MARMER VLINDER;

P. II. Tab. XXVII.

§. I.

nder de zestienpootige en teffens gladde Rupsen, heeft men zeer veelen, welken wanneer zy in Vlinders veranderd zyn, op hunne boven Vlerken, eenige Vlakken hebben, en wel op ieder Vleugel twee, niet zeer ongelyk aan zeker gebak, 't welk men *Krakeling* noemd, 't is ook uit hoofde dier twee aanmrkelyke Vlakken, dat ik den Vlinder, beschreeven in het eerste Deel van dit Insecten Werk, vierde Stuk de dertiende Verhande-

ling pag. 53. de *Krakeling* genoemd hebbe , ik zoude ook het tegenswoordige Voorwerp als Vlinder, hebben kunnen noemen, by voorbeeld, de *grauwe*, of de *gryze*, of de *grootte Krakeling*, maar om dat men dan te veel omschryving nodig heeft, in het beduiden aan elkander, wanneer men van een zodanig Insect spreekt, zo hebbe ik dit Voorwerp liever willen noemen den *gemarmerden* of *MARMER VLINDER*. Hoedanig deze Vlinder by den Ridder *LINNÆUS* genoemd word, is my niet bekend.

§. 2.

Den 26 Juny des Jaars 1794, ontving ik uit Deventer, van mynen in dit Werk reeds meer genoemden en zeer geachten Vriend, den Heere D. DE COCQ VAN NEREYNNEN, eenige Eiëren, welken den 17den en 18den te vooren van dezelve Maand, reeds gelegd waren, zynde een daarvan afgebeeld in deszelfs natuurlyke grootte op *Tab. XXVII. Fig. 1.* en onder eene tamelyke vergrootting, waardoor men de aartige geribdheid des te beeter zien kan by *Fig. 2.* dezelve bevonden zich kort na de legging licht groen, maar veranderden uit licht in schoon, en eindelyk in donker groen, tot dat ook deze kleur weder overging, in eene vuile kleur, waarop den 27sten der gezegde Maand, de jonge Rupsjes uit kwamen. Dewyl de Heer DE COCQ, my de Moeder-Vlinder 'er had bygezonden, hoewel dood, zo zag ik evenwel aan haar, dat zestienpootige Rupsen uit de Eiëren komen zouden; Toevallig viel my in de gedachten, om myne jonge Rupsen Peere-Boom-Bladen te geeven, dewyl ik dezelve juist by der hand had, want de Vlinder, gevangen zynde, en niet uit den eersten staat als Rups groot gefokt, wist myn Vriend dus ook niet, uit welke Rups dezelve gekomen was, en wat haar Voedzel mogt geweest zyn, deze aan hun gegevene Peere-Bladen, begonnen zy tot myne blydschap terstond te vreeten. De Rupsjes spanden met twaalf Pooten, doch met een matig Vergroot-Glas, kon men zien, dat zy reeds zestien hadden, waarvan zy echter maar met twaalf voortkroopen, doch na twee- of driemaal verveld te hebben, gebruikten zy alle hunne zestien Pooten. Hun groey was langzaam, waaruit ik besloot, dat het naar alle gedachten overwinterende Rupsen zouden zyn, het welk ook door de ondervinding bewaarheid wierd. Na de derdemaal, haar Vel afgestroopt te hebben, kwamen zy tot de

gedaante

Tab.
XXVII.
Fig.
1.
Fig. 2.

gedaante, groote en kleur als *Fig. 3.* allen hadden ze deze byzondere *Fig. 3.* eigenschap, welke ik niet weet ooit aan eenige Rupsfen waargenoomen te hebben, dat zy namentlyk van de dorre en hard verdroogde Bladen, ruim zo greepig scheenen te vreeten, als van de frischen, al stonden dezen 'er by en om zo te spreken aldernaast, insgelyks waren zy ook grootte Liefhebbers, om zich te verschuilen, tuschen de door ouderdom te zaam gekronkte Bladen, van welke Bladen, zy dan ook zo lang gebruikten tot Voedzel, dat zommigen van dezelve, niet langer meer tot schuilplaatsfen dienen konden, dus verschoolen, bleeven zy den geheelen Winter over zonder Voedzel te gebruiken, 't welk ik daaraan weten kon, dewyl veelen zich geheel boven aan het Zuiker Glas, waarin ik dezelve had, tuschen het Gaas 't welk ter dekking daar over diende, en tuschen den Rand van het Glas, ophielden, ook waren de Peere-Bladen, welken op den Bodem met andere ruigte lagen, zodanig verschimmeld, dat dezelve in 't geheel niet meer tot Voedzel te gebruiken waren. Den Winter dus doorgestaan hebbende, gaf ik hun in het Voorjaar eenige Peere-Bloeyzel knoppen, voor dat 'er nog Blaadjes waren, van welken zy ook terstond en als met graagte begonnen te vreeten, al verder en verder in het Voorjaar komende, gaf ik hun ook jonge Peere Boom-Blaadjes, zo dat veele myner Rupsfen, kort daarna vervelden, waarna zy in groote merkelyk aanwonen, van eene dezer Rupsfen, nam ik de lengte op den 14den May, en bevond dezelve te zyn $1\frac{1}{4}$ Duim, Amsterdamsche maat, eene dusdanige en gelyk ik in 't vervolg gewaar wierd reeds volwasfene Rups, hebbe afgebeeld *Fig. 4.*

Fig. 4.

§. 3.

Met het begin van het Voorjaar, dat ik myne Rupsfen wederom te vreeten geeven kon, nam ik dezelve uit het Zuiker-Glas, waarin zy tot dus verre geweest waren, en zette dezelve over in eene Vlucht, deze Vlucht, eenige Dagen na den 14den May, doorzoekende, vond ik reeds een van Zandkorrels vervaardigd Spinfel, afgebeeld *Fig. 5.* dit *Fig. 5.* Spinfel was maar los en dun gesponnen, want met eene geringe aanraaking viel hetzely uit elkander, en men kon de schoone bruinachtig

Fig. 6. roode Pop, afgebeeld *Fig. 6* zeer gereed daaruit neemen. De tot dus verre beschreevene Rupsen en Pop, hebben in manier van leeven, zeer veele overeenkomst met de Rupsen van de *Diana* Vlinder, hiervoor beschreeven in dit Vierde Stuk, de twintigste en een en twintigste Verhandeling pag. 79. kruipende en als 't ware zich verschuilende over Dag, onder de rugte of andere Schuilplaatsen, terwyl zy alsdan geheel stil zitten, mits dat men dezelve niet verstoord, ook Pop en Spinfel hebben veele overeenkomst in kleur en gedaante beide.

§. 4.

Nog geene volle Maand, hadden myne Poppen geleegen, of de schoone fyn getekende en als gemarmerde Vlinders, kwamen uit dezelve te voorfchyn, want des Nachts, tusfchen den 10de en 11de Juny kwam de eerste Vlinder uit deszelfs Pop-Vlies, zynde een Wyfje, naar het **Fig. 7.** welk de afbeelding *Fig. 7.* ook vervaardigd is, de Wyfjes Vlinders van deze foort, welken by my uit hunne Poppen kwamen, waren doorgaans wel zo fterk of donker van kleur en althans grootter dan de Mannetjes, waarvan een in eene vliegende gedaante afgebeeld hebbe **Fig. 8.** *Fig. 8.* Dat dezelve maar eenmaal in het Jaar zyn, ziet men gemaklyk uit den beschreevenen levensloop van dit Dier.

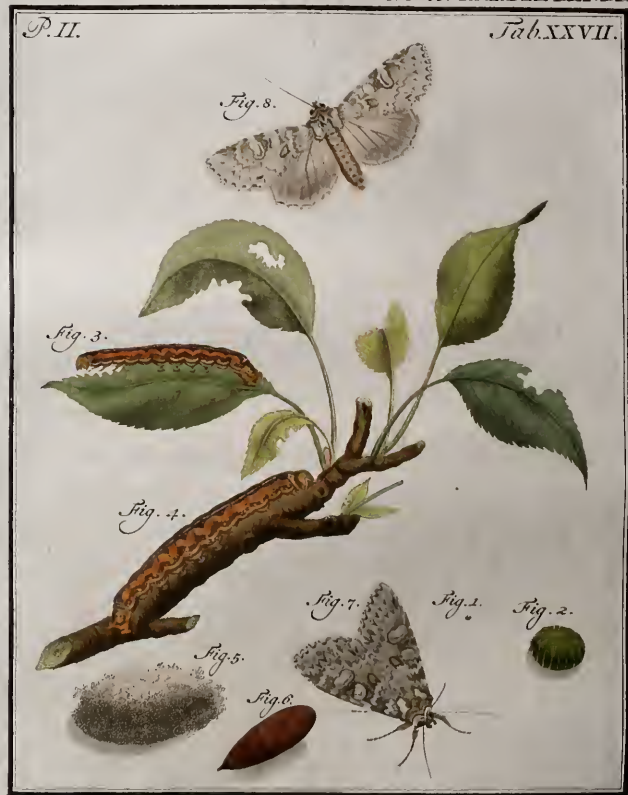

B. v. c. F. 11. a. No 270 *Melipotis* *Melipotis* *Polia* *Fr.*

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezinde EERSTE BENDE.

P. II.

Tab. XXVII.

BESCHOUWING
DER WONDEREN GODS
IN DE MINSTGEACHTSTE SCHEPSELEN.
OF
NEDERLANDSCHE
INSECTEN,

In hunne aanmerkelyke Huishouding, wonder-
baare Gedaantewisfeling en andere wetens-
waardige Byzonderheeden,

*Volgens eigene Ondervinding beschreeven,
naar 't Leeven naauwkeurig geteekend,
in 't Koper gebragt en gekleurd,*

door

JAN CHRISTIAAN SEPP.

TWEEDE DEELS VYFDE STUK,

behandelende de Verhandelingen over de

NACHT-VLINDERS

van 't Eerste Gezin der TWEEDE BENDE,

Te AMSTERDAM,

By J. C. SEPP.

MDCCLXXXVII.

THE CHURCH OF
THE HOLY TRINITY

ANNUAL REPORT

FOR THE YEAR ENDING
31st DECEMBER 1900

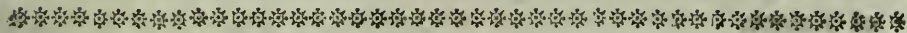
THE CHURCH OF THE HOLY TRINITY
ST. MARK'S PLACE, LONDON, E.C. 4

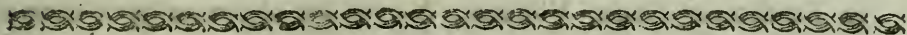
W. G. B. S. P. S.
LONDON

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VYFDE STUK.

EERSTE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't EERSTE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De M. VLINDER.

P: II. Tab. I.

De Kentteekenen der Rupsen, Poppen en Vlinders, waardoor men dit Eerste Gezin der Tweede Bende, van alle de overigen onderscheid, zyn de volgende:

- 1) De Rupsen van dit Gezin hebben 12 Pooten, daar integendeel die van de Eerste Bende 16, en die van het Tweede Gezin der Tweede Bende, maar 10 Pooten hebben.
- 2) Met enkele zeer fyne en korte Haairtjes zyn de Rupsen voorzien.
- 3) In 't loopen spannen dezelve minder sterk, dan wel de 10 Pootige Rupsen, door dien dezelve een paar middel Pooten meerder hebben.

- 4) Wanneer de Rupfen in Poppen veranderen zullen, woelen de eerstgenoemde zich niet in de Aarde, om daarin derzelver gedaanteverwifeling te ondergaan, maar finnen zich in, tufchen de Bladern of Ruigte.
- 5) Tufchen de Poppen van dit Gezin, en die der andere Gezinnen en Benden der Nacht-Vlinders, is over het algemeen geen aanmerkelyk onderscheid.
- 6) De Vlinders van dit Gezin, leggen in den rustetiden ftand, gelyk de meeste Nacht-Vlinders van 't Tweede Gezin der Eerste Bende doen, hunne Vlerken daksgewys aan het Lyf, en bedekken hetzelfde genoegzaam geheel en af.
- 7) Hunne Sprieten zyn (ten minften van de my bekenden) borstelformig.
- 8) De Eiëren zyn geribd.

In de Eerste Verhandeling van het Vyfde Stuk des Eersten Deels pag. 5. is gezegd, „het ontbreekt niet aan *Middel Infeften* tufchen de „Eerste en Tweede Bende der Nacht-Vlinderen, waardoor deze twee „Benden als het ware gemengd of verëenigd worden. Men zoude „daaronder dezulken kunnen rekenen, welker Rupfen 14 Pooten, en „dus twee minder dan die van de Eerste Bende, en twee, of vier, „meerder, dan die van de Tweede Bende hebben.” Te dier tyd, waren my de geheele Huishoudingen van geene andere zulker veertien Pootige Rupfen bekend, dan de aldaar genoemden, als: *grootte Twee-Staart*, *kleine Twee-Staart* en *Een-Staart Rupfen*, en dezen hebben, gelyk ook aldaar gezegd is, alle Hunne Middel- of Buik-Pooten, ont-

breekende Hun maar alleen de achter Pooten, waardoor het komt, dat dit in Hun loopen of kruipen geene verandering maakt, wel is waar, ik wist dat 'er noch andere 14 Pootige Rupfen waren, welken drie paar Middel- of Buik-, en een paar Achter- of Staart-Pooten hebben, doch derzelve gantsche Levensloop my toen noch niet bekend zynde, waagde ik het niet om 'er meerder van te zeggen, maar thans ben ik in de geheele bezitting geraakt, van den levensloop eener waare 14 Pootige Rups, en dewelke door het gemis van het eerste paar Buik-Pooten, nog een weinig spannende kruipt of loopt, ja welke men in den eersten opslag, voor eene twaalf-Pootige Rups zoude aanzien, doch by nader onderzoek blykt, eene inderdaad 14 Pootige Rups te weezen. De Huishouding van dit zo evengenoemde Insect, of van deze 14 Pootige Rups, hoope ik eerlang in eene Verhandeling uittegeeven, en zo 't my voorkomt niet geheel onvoegelyk te zyn in dit zelfde *Eerste Gezin der Tweede Bende* te plaatzen, in plaats van in het *Tweede Gezin der Eerste Bende*.

§. I.

De Vlinder, welke het Onderwerp dezer Verhandeling is, vinde niet dat door den Ridder LINNÆUS is beschreeven geworden, derhalven door denzelve ook niet genoemd, ik waage het dus om het tegenwoordig Voorwerp de M. Vlinder te heeten, om reedenen: dewyl dit Insect, aan de onderzyde der Vlerken, Teekeningen heeft, veel overeenkomende met de

Letter M. Door den Heer KLEEMANN (*) is eene Rups en Vlinder beschreeven, welke zeekerlyk zeer veele overeenkomst heeft met ons tegenwoordig Insect, en wel inzonderheid in den Staat van Rups, als zynde ook eene twaalf Pootige Span-Rups, echter is tusfchen den Vlinder, alſchoon dezelve in den eerſten opflag wel overeenkomst ſchynt te hebben met onzen tegenwoordigen, naauwkeuriger gezien, en met elkanderen vergeleeken wordende, nog al een aanmerkelyk onderscheid waarteneemen. Mogt men zeggen, dat het onderscheid in de kleur en teekening der Vlinders, tusfchen die van den Heere KLEEMANN en de mynen, mogelyk veroorzaakt word, door het verſchil van Kunne, hierop diend, dat dit zeekerlyk zo niet is, dewyl de meergenoemde Heer KLEEMANN onder zyne Vlinders heeft Wyfjes gehad, dewyl zyn Edl. Schryft (†), een Wyfje geöpend te hebben, en uit het Lyf van hetzelve de Eiëren te hebben uitgehaald. Dewyl ik nu onder myne Vlinders, welken allen eeveneens, of genoegzaam eeveneens gelyk myne Afbeeldingen van kleur waren, ook Wyfjes hebbe gehad, van welken ik Eitjes bekomen hebbe, zo blykt dunkt my hieruit duidelyk, dat de Vlinder van den Heer KLEEMANN, en de myne, twee verſchillende foorten zyn.

§. 2.

(*) C. F. C. KLEEMANN, *Beiträge zur Natur- oder Inſekten Geſchichte* Tab. XXV. pag. 206.

(†) *Ejusdem* pag. 214.

§. 2.

In het Jaar 1786 in de Maand Augustus, vond ik eenige dezer volmaakte twaalf Pootige Span Rupfen in Gooyland, en wel op het zogenaamde Kweek-Gras, doch dezelve waren nog niet volwasfen, t'Huis gekoomen zynde, gaf ik Hun vervolgens ordinair Gras van onze Weilanden te vreeten, 't geen Zy ook gebruikten en daarvan in grootte zodanig toenaamen, dat Zy voor Hunne verandering, by my nog tweemaal vervelden, na welke laatste vervelling, dezelve nog eenige Dagen groeyden, tot Zy volwasfen zynde, zich vertoonden gelyk *Fig. 3* en *4*. waarvan de eerste den loopenden, de tweede ^{Tab. I.} *Fig. 3.* daarentegen den rustenden stand verbeeld, in welken laatsten stand, ^{4.} dezelve zich by my het meeste zien lieten.

§. 3.

In het begin van de Maand September, sponnen zich diegeenen van myne Rupfen, welken niet gestorven waren, tusfchen de Gras Blaadjes, afgebeeld *Fig. 5*. om in dezelve tot Poppen te veranderen, *Fig. 5.* welke Popjes, van gedaante grootte en kleur waren, gelyk *Fig. 6.* *Fig. 6.* doet zien, zynde derzelver grond kleur bruinachtig, doch met eenen paarschachtigen Schimmel of Daauw als overdekt. Den geheelen daarop volgende Winter over, bleeven myne Popjes in derzelver gesponnen verblyf beslooten, dus ik niet wist wat 'er van worden zoude.

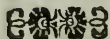
§. 4.

§. 4.

Meer dan over de helft der Maand Juny des volgenden Jaars , na dat myne Rupsen waren Poppen geworden , kwamen de fraaije Vlinders *Fig. 7.* uit dezelve te voorschyn , afgebeeld in den rustenden stand *Fig. 7.* *Fig. 8.* daarentegen vliegende *Fig. 8.* offchoon aan zeer veele Vlinders , uit Span-Rupsen voortkoomende , de Onder-Vlerken , op derzelve boven Zyden , weinig , ja van veelen bynaa geene Teekening hebben , zo zyn daarentegen de Onder-Vlerken van deze Vlinders , zeer cierlyk en niet minder fraay geteekend dan de Boven-Vlerken , 't welk alles beeter uit de Afbeeldingen , dan door eene omslachtige Beschryving te zien is.

§. 5.

De Eiëren , welken ik van deze Vlinders gehad hebbe , waren onbevrucht , dus kan ik niet bepalen hoe lang dezelve leggen voor dat 'er de jonge Rupsen uit voortkoomen , echter , offchoon dezelve onbevrucht zyn , kan men toch Hunne waare gedaante , en doorgaands ook derzelve kleur zien . *Fig. 1.* vertoont de Natuurlyke , en *Fig. 2.* de door het Microscop vergrootte gedaante.

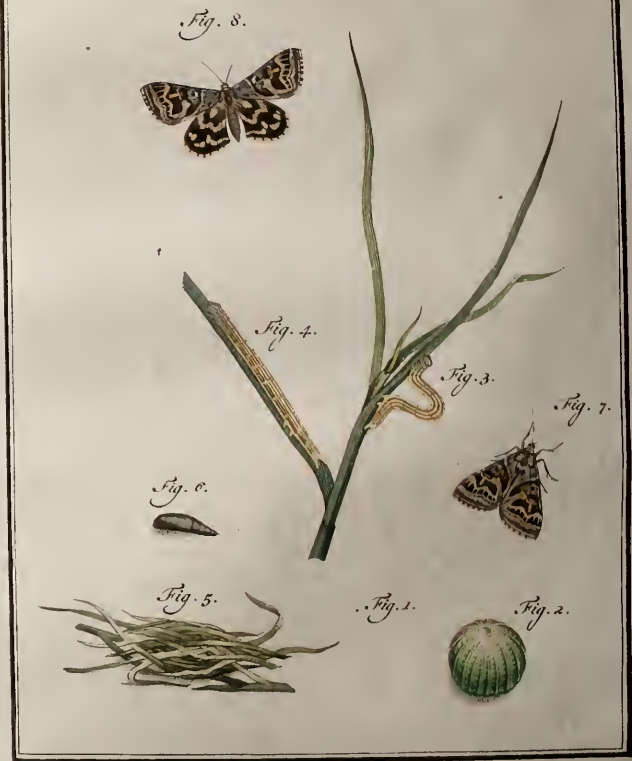
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B. v. F. 1. d. Nr. 378. Euclidea. H. L.

NACHT-VLINDERS *non* 1te Eerste Gezin der TWEEDE BENDE.

R. II.

Tab. I.

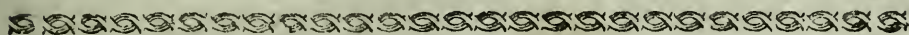

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VYFDE STUK.

TWEEDE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't EERSTE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De BRUINE SNUIT - VLINDER

P. II. Tab. II.

§ 1.

In de Eerste Verhandeling van het Vyfde Stuk des tegenwoordigen Tweeden Deels van myn Insecten Werk, pag 3. hebbe ik gezegd in het bezit geraakt te zyn van eene waare 14 Pootige Rups, thans zal deze Verhandeling behelzen den levensloop van het aldaar genoemde Insect, in deszelfs eersten en laaften Staat, ende daar ter plaatze opgegeevene reedenen hebben my doen besluiten, om dit Insect te rangschikken onder het *Eerste Gezin der Tweede Bende* van de *Nacht-Vlinders*.

§ 2.

In het Werk van den Heer RÖSEL, in het *Eerste Deel*, in de vierde Classe zyner *Nacht-Vlinders*, op *Tab. VI.* is een Vlinder afgebeeld, welke even als onze tegenwoordige, eene veertien-pootige Rups in deszelfs tweeden Staat is, en door den Heere LINNÆUS in zyn *Systhema Naturæ*, genoemd word *Rostralis*. zekerlyk uit hoofde van den aanmerkelyken Snuit, welken dit Vlindertje naar gelang van deszelfs groote heeft; Ons tegenwoordig Voorwerp, insgelyks eenen aanmerkelyken Snuit hebbende, en over het geheel de grond kleur der Vlerken bruin zynde, zo noeme ik dezen Vlinder de *Bruine Snuit-Vlinder*, ter onderscheiding van

eenen anderen, welke in het Eerste Deel van myn Werk (*) reeds beschreeven en afgebeeld is, en aldaar met den Naam van *Smit Vlinder* benoemd. Zo veel my bekend is, heeft nog de Ridder LINNÆUS, nog ook geen ander Aucteur, ons tegenwoordig Insect beschreeven of afgebeeld.

§. 3.

Den 11 en 12 July, des voorledenen Jaars 1788. in de Provintie Over-Ysfel zynde, vond ik op de grootte Brandenetel-Bladen verscheidene groen gestrepte Rupfen. van verschillenden Ouderdom, doch allen met niet meer als veertien Pooten voorzien, ontbreekende aan dezelve het eerste paar Middel of Buik-Pooten, dezelve zyn afgebeeld op *Tab. II. Fig. 4. 5. 6.* Na dat ik de kleinste van Hun, nog eenigen Tyd met Brandenetel-Bladen gevoed had, in welken tusfchen Tyd zy ook eenige maalen van Vel verwisfelden, bleek het, dat derzelve uiterste grootte, dus volwasfen, niet meerder wierd als *Fig. 6.*

Het fchynt my toe niet goed te zyn, dat wanneer men Rupfen, op het Eene of Andere Kruid t'Huis behoorende heeft, by voorbeeld: onze tegenwoordige op de Brandenetel Bladen, nu eens geefd van zodanigen welken om en by deze Stad groeyen, en dan eens wederom op eenen anderen Tyd, dezulken, welken van eenen anderen Oord zyn, 't komt my voor, dat het altoos beeter is, wanneer men het hebben kan, dat men Hen telkens van een en hetzelfde Voedzel, 't welk op eene en dezelfde Plaats gegroeid is, geefd, my dunkt het eene van de reedenen te weezen, waardoor zo dikmaals Rupfen, welken men elders gevonden heeft, na dat dezelve t'Huis gebragt zynde, van dat Voedzel gebruiken moeten, 't welk daar ter Plaatze groeid, daar men zich alsdan bevind, zomtyds zo gereedelyk fterven, dewyl zy alsdan Kost gebruiken moeten, op eenen anderen Grond gegroeid, van den welken zy nimmer gewoon waren iets te nuttigen.

§. 4.

De grootste van myne gevangene Rupfen, sponnen zich den 14 van dezelfde Maand reeds in, om in Poppen te veranderen, en gebruikten tot dit Spinzal, de Aarde en andere drooge Vuilnis, welke op den Grond van Haar Verblyf zich bevond. Het Spinzal by *Fig. 7.* afgebeeld, is naar een zodanig geteekend; 't welk ik met eene Schaar opengeknipt hadde, om 'er des te beeter de Pop in te kunnen zien leggen, en welke Pop buiten het meergenoemde Spinzal zynde, zich vertoond als *Fig. 8.* Niet lang waren deze Rupfen in den Staat van verandering, want reeds den derden Dag na het inspinnen, bevond ik dat zy, welken ik alsdan het

het Spinzal openmaakte, of welken zich tegen de Wanden van het Glas, waarin Zy waren, zodanig aangesponnen hadden, dat ik Hunne daarin hebbende Gedaante zien konde, op den derden Dag reeds in Poppen veranderd waren, of veranderden.

§. 5.

Gelyk het niet lang duurde, dat deze Rupsen Poppen wierden, zo duurde het insgelyks ook niet lang, of de Vlinders in het Poppen-Vlies beslooten, kwamen uit het zelve te voorschyn, en wel in het begin van de Maand August, dus maar omtrent 16 a 18 Dagen, na dat de Rupsen waren Poppen geworden, kwamen de Vlinders, afgebeeld *Fig. 9.* en *10.* uit dezelve voor den Dag. Vreemd, en teffens aangenaam was het my, dat deze Vlinder, welken ik in dezen Staat, reeds lang te vooren gekend had, en uit eene geheel andere Rups vermoede voorttekomen, nu ontdekte boven beschreevene Rups, in deszelfs tweeden Staat geweest te zyn. De Mannetjes van de Wyfjes, zyn nergends anders in te onderscheiden, dan in de mindere dikte van het Lyf, by dat van het Wyfje vergeleeken zynde.

§. 6.

Dewyl ik uit de verscheidene Poppen welken ik had, Mannetjes en Wyfjes Vlinders teffens bekwam, zo zette ik dezelve in eenè Vlugt by elkander, in dewelke ik eenige Brandenetel Struiken plaatste; myne Vlinders paarden ook gereedelyk te zaamen, en de Wyfjes leiden Haare Eiëren, enkeld, niet by Schoolen, aan de onderste Zyden der meerge-noemde Bladen doch dewelken aan dezelve, ten uitersten moeyelyk te vinden waren, voor eerst door Haare kleinheid, en ten anderen om dat zy bynaar de eigene groene kleur hadden, gelyk die der Bladen was. *Fig. 1.* vertoon een zodanig Eitje, in zyne naatuurlyke grootte, en *Fig. 2.* zo als hetzelve zich door het Microscoop vertoon. Niet meer als maar acht Dagen, leiden deze Eitjes in die hoedanigheid, toen de jonge Rupsjes 'er uit voortkwamen, zynde volmaakte Span-Rupsen, met 12 Pooten, doch welken, zonder met een vergrootend Glas gewaapend Cog, niet te zien waren; zeer gereedelyk lieten deze jonge Rupsjes, op de minste aanraaking der Bladen, zich aan zeer fyne Draadjes afzakken, waaraan zy zich lang lieten hangen, voor en aler zy wederom naar boven enterden, twee zulke aan Draadjes hangende Rupsjes, hebbe afgebeeld *Fig. 3.* Vyf Dagen na dat zy uit de Eiëren gekomen waren, 't welk was den 11 August, zaten de meesten voor de eerste maal op het vervellen, en waren voor het grootste gedeelte den 19 derzelver Maand verveld. Voor deze eerste vervelling, wierden de Rupsjes ongemeen bleek van kleur en bynaar geheel doorschynende, maar na de vervelling waren zy wederom donker groen. Den 22, dus maar drie Dagen na de eerste verwisfeling van Huid, zaten zy voor de tweede keer op het ver-

len, en bevonden zich den 25 meest allen reeds verveid, na deze vervelling, gebruikten zy Hunne 14 Pooten. Den 30 en 31 van dezelve Maand, waren zy voor de derde maal van Huid veranderd, telkens na iedere vervelling, was 'er weinig of geene verandering aan Hun te bespeuren, dan maar alleen, dat zy in grootte toenamen, den 3 en 4 September, zaten zy voor de vierde reize op 't vervellen, daar zy na eenige Dagen ook door geraakten. Tegen het laatst van de Maand September, scheideden zy uit met vreeten, en begonnen zich te verschuilen, in en tuschen de dorre Brandenetel Bladen en andere Ruigte, waarfchynlyk om zich voor de Koude van den aannaderenden Winter, te verschuilen en denzelven zonder Voedzel te nuttigen doorbrengen, want toen zy met vreeten ophielden, waren 'er nog lang daarna, zeer goede en versche Netelen te bekoomen, echter offchoon ik Hun dezelve gaf, wilden zy 'er niets van gebruiken, zy bleeven evenwel meest allen den geheelen Winter in 't leeven, doch met het begin van het Voorjaar, waren zy allen zo zeer in Krachten verminderd, dat toen ik Hun wederom frische jonge Brandenetelen gaf, zy van dezelve niets scheenen te kunnen nuttigen, maar allen, den eenen na den anderen, weg stierven, mogelyk zyn zy in de Vryheid in staat, zich nog beeter voor de Koude te kunnen verbergen, dan opgeslooten zynde, te meer nog, wanneer des Winters door den Sneeuw, alle laagge zich by den Grond bevinde Ruigte bedekt word, is het zonder twyffel waar, dat ook als dan alle, zich in die Ruigte bevinde Insecten, door den Sneeuw verwarmd, en voor de buiten Koude zich beveiligd bevinden, des te beeter in het Leeven kunnen blyven.

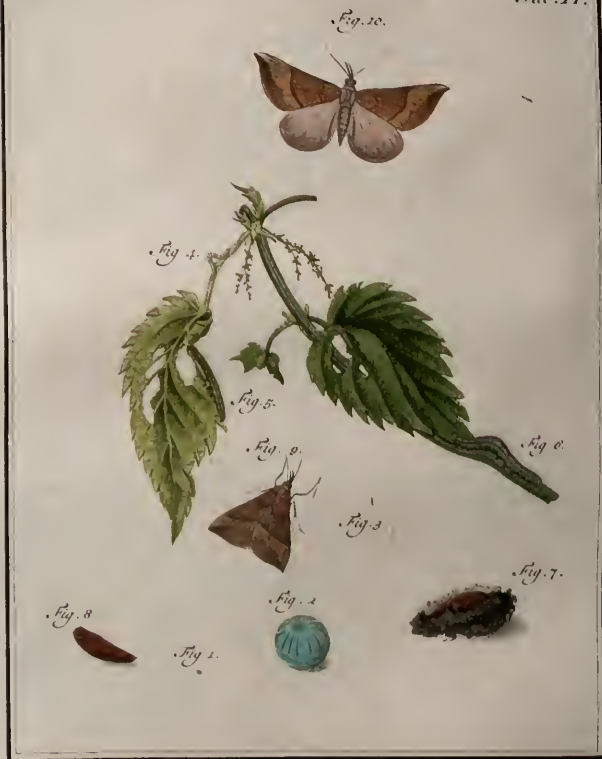
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B: v. c. F 12 d. 27 598. *Hypana Probovicalis* H. H.

NACHT-VLINDERS van 't Eerste Gezin der TWEDE BENDE.

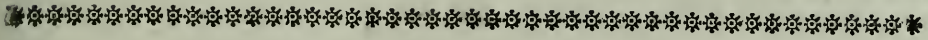
P. II.

Tab. II.

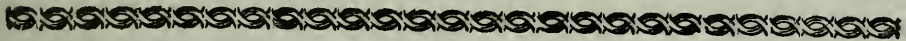

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VYFDE STUK.

DERDE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't EERSTE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De GROEN EN WITBAND-VLINDER.

P. II. Tab. III.

§. I.

Reeds een aantal Jaaren geleden, vond ik op eenen Willigen Boom eene twaalf-pootige Span-Rups, dewelke na dezelve te Huis gebragt te hebben zich de Willige Bladen zeer wel smaaken liet, en 'er noch in groote van toenam, waarna ik dezelve aftekende, uit vreeze, dat Zy eer ik zulks verwachtende was, zich mogt inspinnen of in de aarde of onder eenige Ruigte kruipen, om zich in eene Pop te veranderen, waardoor ik dus verflooken zoude geweest zyn eene afbeelding naar dezelve te maken, welke afbeelding men ziet *Tab. III. Fig. 5.* Dewyl dit Geslacht van twaalf-pootige Span-Rupsen, maar zeer gering is, in vergelyking van de tien, en zestienpootige Rupsen, zo was ik zeer verlangende om te weeten, welke Vlinder uit myne nu gevondene twaalf pootige Rups, zoude voortkomen; dit duurde ook niet lang, want na dezelve

enige Dagen gehad te hebben, spon Zy zich onder eenige Ruigte; en veranderde daarin tot een zodanig Popje, gelyk de afteekening **Fig. 6.** **Fig. 6.** doet zien, zynde bruinachtig geel, met twee koolzwarte Oogjes, hebbende de eerste Ring van het Lyf, onder de Vlerken, eene blaauwachtige kleur, welk een en ander geen onaartig voorkomen aan d.t. popje geeft.

§. 2.

In verwachting, dat myn verlangen nu haast voldaan zoude worden, door den Vlinder te zien, welke uit het Popje komen moest, (het was nu in de Maand July,) zo bewaarde ik hetzelfde zorgvuldig, en deze zorge was ook niet lang nodig, want ten einde van veertien Dagen, kwam het fraaye Vlindertje, uit zyn Poppe-Vlies te voorschyn, hebbende eene onder de Vlinders zeldzaame, doch voor ons menschelyke Oog streelende groene kleur; hetzelfde is naar het natuurlyke Voorwerp zo na als doenlyk was in eene vliegende gedaante afgebeeld **Fig. 8.** myn Vlinder was een Mannetje. Ik dacht, nu hebbe ik tamelyk volledig, de Huishouding van dit Insect, ontbreekende my maar alleen, slegts de Eiëren van hetzelfde: dit gebrek, wierd eindelyk, zo niet geheel, ten minsten voor een zeer groot gedeelte vervuld door den Wel Ed. Heere Mr. *Cornelis van Lennep*. Zyn Wel Ed.

wiens vriendelykheid ik niet genoeg roemen kan, verëerde my den 5 September des voorledenen Jaars, eenige fraaye met roode stippen vercierde Eiëren, in derzelve Natuurlyke groote afgebeeld **Fig. 1.** **Fig. 1.** doch waaraan men de waare gedaante en onderscheiding der stippen, niet zo duidelyk zien kan, als in de daarnaar vervaardigde

Fig. 2. Microscopische afbeelding, welke men by **Fig. 2.** ziet. Deze ver-groote afteekening, doet het waare schoon van een zodanig Eitje, aan het oog des aanschouwers kennelyk worden, 't welk anders zonder dit behulp, voor altoos verborgen bleef. By deze Eiëren, verëerde my bovengenoemde Heer, ook de Moeder Vlinder welke dezelve gelegd had 'er by, dus ik terstond wist, wat men uit deze Eiëren te verwachten had, namentlyk Span-Rupsen, en dewyl de Vlinder, af-

Fig. 7. gebeeld **Fig. 7.** juist een Wyfje was, als zynde de Moeder van myne present gekreegene Eiëren, zo dacht ik het is het Wyfje van myn hier boven **Fig. 8.** afgebeelde Mannetje, doch hetzelfde naauwkeurig beschouwende, dacht my evenwel, dat het eene tweede soort zyn konde, met het eerste wel in veele stukken overeenkomende, doch niet volstrekt een en dezelfde zynde, want alhoewel de Rupsen, welken ik uit deze Eitjes verkreeg, ook twaalf Pooten bekwamen, gelyk in 't vervolg zal blyken, zo is echter het onderscheid in de uiterlyke gedaante der Vlerken, en het beloop der witte Banden, over dezelve, te veel van elkander verschillende om maar alleen het onderscheid van Man en Wyf te zyn: echter neeme ik niet aan om het voor vast en zeker te stellen, dat het twee onderscheidene soorten zyn, het zoude, offchoon dit

dit verschil in teekening der Vlakken plaats vind, daarom nog evenwel maar alleen het onderscheid van Man en Wyf kunnen uitmaken, want in den Vlinder *Anomalus*, in het Eerste Deel van dit Werk, in het zesde Stuk, de vierde Verhandeling, pag. 17. Tab. IV. door mynen Vader zaliger gedachten beschreeven en afgebeeld, vind ook een zeer aanmerkelyk onderscheid in de Vlinders tuschen Man en Wyf plaats, want het Wyfje, aldaar afgebeeld *Fig. 10.* heeft in teekening en plaatsing der Vlakken op de Vlerken, ja ook zelfs in de geheele grondkleur van dezelve, in 't geheel geene overeenkomst met zyn Mannetje, mede aldaar te zien *Fig. 8.* en echter toond de ondervinding, dat dit waarlyk eene en dezelfde soort is, van welke zich de wederzydsche Kunnen met elkander verëenigen, het Wyfje deszelfs Eieren legd, waar uit alsdan wederom de Rupsen komen, welken in eeven zulke Vlinders veranderen, als waaruit Zy hervooft gesprooten zyn; eeven zo ook de Vlinders, beschreeven en afgebeeld in het Zesde Stuk van dit tweede Deel, de zesde verhandeling *Tab. VI.* pag. 23 by dezen heeft het Wyfje ten eenenmaale geene overeenkomst nog gelykheid, met deszelfs Mannetje, en echter is het insgelyks eene en dezelfde soort, deze Voorwerpen in aanmerking neemende, dan zoude het licht te gelooven en gemakelyk te bewyzen vallen, dat ook deze Voorwerpen *Fig. 7* en *8.* beiden by elkenderen behoorden, en beiden Man en Wyf van een zelfde soort waren; wel is waar, dat ook de omtrek, of het buitenste beloop der Vlerken, in deze twee Vlinders, nog al aanmerkelyk verschillende is, doch het verschil is op verre na zo groot en in 't Oog lopende niet, als wel by den *Bruin gebandeerden Vlinder.*

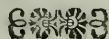
§. 3.

Uit boven beschreevene Eieren, in 't begin der Maand September gelegd, kwamen reeds den 9 van diezelfde Maand, de jonge Rupsjes voort, zynde bruine Span-Rupsen met tien Pooten, ik gaf dezelve terstond Eike-Bladen, dewyl de Moeder Vlinder, tegen den Stam van eenen Eiken-Boom zittende, gevangen was, van deze Eike Bladen, begonnen Zy ook terstond te vreeten en groeiden 'er wakker van, zo dat zy den 26 September, zynde dus zeeventien Dagen na Hunne geboorte, voor de eerste maal vervelden, vertoonende zich na de eerste verwiseling van Huid, gelyk *Fig. 3.* men kon toen reeds zien, dat zy veele overeenkomst hadden, en nog meer verkrygen zouden, met de volwasfene Rups afgebeeld *Fig. 5.* hoewel Hun tot nog toe het zesde paar Pooten ontbrak, 't welk dezelve, zouden het twaalfpootige Span-Rupsen worden hiertoe maaken moest, evenwel ook dezen verkreegen Zy, en wel na de tweede vervelling, welke geschiede den 6 der volgende Maand October, toen waren alle myne Rupsen met twaalf pooten voorzien, en in kleur van boven bruin, onder den Buik platachtig en naar 't blaauwe trekkende, ik gaf Hun zo lang als zulks maar mogelyk was

Fig. 4. Eike Bladen, doch dewyl het reeds laat in het Jaar begon te komen; twyffelde ik aan derzelve verandering in Poppen voor den Winter, Zy waren intusfchen nog eenmaal verveld, en in grootte ook aanmerkelyk aangewonnen, echter niet zo groot als *Fig. 4.* waaraan men de drie paar voor, en drie paar achter pooten, duidelyk zien kan, eindelyk geene Eike. nog Willige Bladen, welken eene groene kleur hadden meer kunnende bekomen, moest ik myne Rupsen dus zonder Voedzel zitten laten, intusfchen gaf ik hun genoeg verdorde Bladen, en andere Ruigte, met oogmerk, dat zy gedurende Hun overwinteren, zich onder en tusfchen hetzelfde, verschuilen zouden, om dusdoende de aannaderende koude, des te beter te kunnen doorstaan, zy verchoolen zich ook werkelyk, en bleeven tot zelfs in de Maanden February of Maart des volgende Jaars toe, wel in 't leeven, maar waren gedurende dien tyd, dat zy geen Voedzel gebruikt hadden, in grootte zeer aanmerkelyk verminderd, eindelyk nu en dan naar dezelve ziende, vond ik den eenen voor, den anderen na, allen gestorven, dus ik het genoeg niet had, een eenige van deze Rupsen, tot den staat van Vlinder te hebben kunnen groot brengen.

§. 4.

Ik kan dus, met geene zekerheid, bepalen of de Mannetjes Vlinder *Fig. 8.* afgebeeld, waarlyk tot deeze zelfde soort behoore. Indien ik echter myn gevoelen hieromtrent zoude moeten uiten, komt my het waarschynlykste voor, dat de beide Vlinders in deeze verhandeling beschreven, by elkander en tot dezelfde soort gebragt moeten worden: niet slechts om de §. 2. reeds aangehaalde redenen, maar ook inzonderheid om de zonderlinge overeenkomst der Rupsen. Wel is waar dat de kleur op de Rug van *Fig. 4.* en *Fig. 5.* veel verschilt, maar op de Buik is dezelve in beide eveneens. Daarenboven moesten myne laatstbeschreven Rupsen noch ten minsten ééne, zoo niet meer vervellingen ondergaan, en elk die zich ooit met het opbrengen van Rupsen opgehouden heeft, weet dat deeze veelyds met eene verandering van kleur gepaard gaan. Behalven dit zal men dikwyls enkele Rupsen aantreffen wier kleur geheel verschillende is van de gewoone soort, waartoe zy behooren. Zoo heeft by voorbeeld een myner vrienden, voortwee Jaaren, eene zeer fraaie groene Spanrups gevonden, uit welke in 't vervolg de Hagedoorn Vlinder, door my in het 1ste Deel VIde Stuk. *Tab. VI.* beschreven, is uitgekomen; van welke alle de Rupsen welke ik zelfs van die soort grootgebragt hebbe, eene geheel andere kleur hadden, gelyk uit de afbeelding van dezelve te zien is. Worde ik nochtans in het vervolg zogelukkig hieromtrent iets met volkomen zekerheid te bepalen, zal ik niet nalaaten dit aan myne Landgenooten, en in 't byzonder aan de liefhebberen der Natuurlyke Historie, mede te deelen.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Fig. 1-7
B. v. E. 1. d. H. K. V. *Metrocampa* Lat.
Ellopiæ Fr. *Margaritaria* L.

NACHT-VLINDERS *met* / Erste Gezin der TWEEDE BENDE.

BESCHOUWING
DER WONDEREN GODS
IN DE MINSTGEACHTSTE SCHEPSELEN.
OF
NEDERLANDSCHE
INSECTEN,

In hunne aanmerkelyke Huishouding, wonder-
baare Gedaantewisfeling en andere wetens-
waardige Byzonderheeden,

*Volgens eigene Ondervinding beschreeven,
naar 't Leeven naauwkeurig geteekend,
in 't Koper gebragt en gekleurd,*

door

JAN CHRISTIAAN SEPP.
TWEEDE DEELS ZESDE STUK,

behelzende de Verhandelingen over de

NACHT-VLINDERS

van 't Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

Te AMSTERDAM,

By J. C. S E P P.

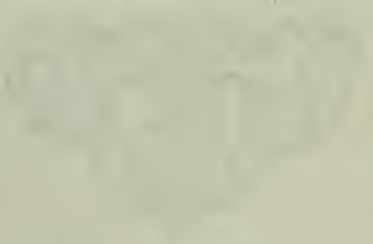
MDCCLXXXVII.

THE UNIVERSITY OF
THE STATE OF NEW YORK
IN SENATE

REPORT
OF THE
COMMISSIONER OF THE
LAND OFFICE

FOR THE YEAR
1887

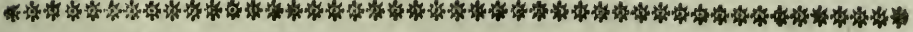
ALBANY:
PUBLISHED BY
THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK
1888

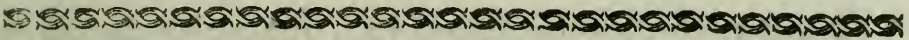
UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK
LAND OFFICE
ALBANY, N. Y.

NEDERLANDSCHE INSECTEN, BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

EERSTE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN *der* TWEEDE BENDE.

De BESSE-TAK-VLINDER.

P: II. Tab. I.

e Kenteekenen der Rupsen Poppen en Vlinders van het Tweede Gezin der Tweede Bende, zyn de volgende.

1) Alle Rupsen onder dit Gezin behoorende zyn tienpootige Span-Rupsen, welker zes voorpooten denzelfden stand hebben, of op dezelfde wyze geplaatst zyn, als aan alle andere Rupsen zonder onderscheid, doch welker vier achter of Buik-Pooten, veel

nader naar achteren by elkanderen staan, als aan andere Rupsen, zelfs als aan de twaalfpootige Span-Rupsen.

- 2) Verre de meesten der tienpootige Span-Rupsen zyn naar evenreedigheid van derzelve lengte, zeer dun, en staan als zy rusten of stiel zitten, zonder eenige bogt recht uit, met de voorpooten dicht aan 't Lyf leggende, gelyk een dorre Tak of Steel, hebbende ook veelal dezelve kleur als die Takken der Boomen, of Gewasfen, op welken men dezelve vind, waardoor het dikmaals gebeurt, dat men eene dergelyke Rups, in den eersten opslag, voor een dor Takje of Steeltje aan en om zo te spreken over 't Hoofd ziet, van hier is het ook dat deze soorten van Rupsen, by veele Liefhebbers alleen maar *Takken* heeten, met byvoeging van den naam van het Gewas waarop dezelve aazen, zodanig zyn by voorbeeld, de *Vlier-Tak*, *Ipe-Tak*, *Besfe-Tak*, en meer anderen.
- 3) De meesten dezer Rupsen hebben in 't geheel geene, doch weinigen echter, maar enkele fyne en korte haitjes.
- 4) Veele van dit soort Rupsen gaan in de aarde, om daarin tot Poppen te veranderen, doch zeer veele doen het ook buiten dezelve, makende zich een spinzel om in hetzelfde Pop te worden.
- 5) De Poppen dezer Rupsen zyn over het algemeen spitzer of puntiger naar achteren toe, dan wel de Poppen van andere Gezinnen der Nacht Vlinders, veele hebben ook eene punt aan den laatsten of Staart Ring.

- 6) De Vlinders van dit tweede Gezin der tweede Bende, draagen in den rustenden stand, de Vlerken of vlak, of de bovenzyden tegen elkander geslagen, even als de dag Vlinders, en bedekken dus het Lyf er niet mede.
- 7) Eenigen hebben Vederachtige en eenigen Borstelachtige Sprieten.
- 8) De Eiëren zyn doorgaands voor zo verre my bekend is, langwerpig of ovaal rond van gedaante, maar in kleur zeer verschillende van elkanderen.

§. 1.

Dat ik dezen Vlinder, de *Besfe Tak Vlinder* noeme, is om geene andere reedenen, als om dat men de Rups, of den Vlinder in deszelfs eersten Staat, op de Besfe-Boomen vind, van welker Bladeren de Rups, zich voor zo verre my bekend is, alleen geneerd, by den Ridder *Linnaeus* is dezelve niet bekend.

§. 2.

Nimmer is het my gelukt de Eiëren waaruit deze Rupsfen voortkoomen, in de vryheid te hebben kunnen vinden, maar, door middel van eenige Vlinders, Mannetjes en Wyfjes by elkander in eene ruime Doos te zetten, ben ik in't bezit daarvan gekoomen. De Wyfjes Vlinders, zo wel van deze als ook van meer andere soorten, en wel inzonderheid van die geenen welken als Eiëren overwinteren moeten, waaronder ook deze soort

behoord, verbergen veelal dezelve zodanig tusfchen spleeten en fcheuren van den Bast der Boomen, of andere bekleedingen, zekerlyk om ze voor de aanftaande Winter Koude des te beeter te bewaaren, dat dezelve niet wel te vinden zyn, wanneer hier dan nog bykomt, dat deze Eiëren, bynaar van dezelfde kleur zich bevinden, als het Voorwerp waarop de Moeder Vlinder Hun gelegd heeft, dan zyn dezelve om zo te fpreken, volftrekt niet te ontwaaren, by ons tegenwoordig Infeët vind dit genoeg

Tab. 1. zaam plaats, want het Ei in zyne natuurlyke grootte afgebeeld op *Tab. 1.*

Fig. 1. by *Fig. 1.* en door het Microfcoop gezien, by *Fig. 2.* is in kleur zeer weinig verfchillende van den Schors der Besfe - Boomen.

§. 3.

De Eiëren gelyk ik reeds gezegd hebbe, leggen den geheelen Winter over, en niet alleen den Winter, maar ook nog een groot gedeelte van den Soomer en Herft des eerften Jaars waarin zy gelegd zyn, en des Voorjaars in het welk zy uitkoomen, want onder meer andere Wyfjes welken ik van dit foort gehad hebbe, zo leyde een van dezelve in 't laatst van Juny en eenige volgende Dagen Haare Eiëren, welken toen allen leggen bleeven, tot in het laatst van de maand April en begin der maand May des volgenden Jaars, dus hadden dezelve ruim tien maanden geleege. De jonge Rupsjes uit dezelve koomende, zyn over het geheele Lichaam licht groen van kleur en behouden ook deeze kleur door alle vervellingen heen, waarna zy al naar maate der min of meerdere voordeeligheid des Weders in het begin der maand Juny volwasfen zyn, gelyk ik eene zodanige vol-

wasfene Rups, hebbe afgeteekend by Fig. 3. 't welk ook te gelyk de Fig. 3. rustende stand van dezelve is, men ziet uit deze gedaante der Rups, zekerlyk zeer geredelyk, dat de Naam van *Besfe-Tak*, niet oneigen aan dezelve is. Wanneer zy in de stil zittende gedaante zyn, schynen zy zeer schrikachtig te weezen, want aan haar Verblyf eenig gedruis makende, beweegen zy zich terstond als met eenige ontfsteltenis, insgelyks wanneer eene dus stil zittende Rups, door eene andere kruipende maar het minst aangeraakt word, slaat de eerste, terstond als met eenige verwoedheid op de andere, 't welk dan om zo te spreken een klyn gevegt veroorzaakt.

§. 4.

De Rupsen volwasfen zynde, vervaardigen zich een zeer luchtig Spinzels, veelal tusfchen de Bladeren op welken zy verkeerd hebben, om in hetzelfde tot Poppen te veranderen, welke verandering maar weinig Dagen na het inspinnen geschied, een dusdanig Popje is afgebeeld, Fig. 4. Fig. 4. aan verre de meeste Poppen, is het niet zeer duidelyk vooraf te zien, wanneer of de Vlinder die 'er in beslooten is uit zal komen, doch aan deze soort kan men zulks zeer duidelyk een a twee Dagen vooraf zien, schynende de Vlammen welken zich op de Vlerken des Vlinders bevinden, zeer duidelyk door het Poppe-Vlies heen, verders is ook het Poppe-zelfs, nog daarenboven van groen, als het welk anders de kleur is die het zelve heeft, nu over het geheel roodachtig geworden, zynde het eene en andere duidelyker en beeter aan de Fig. 5. te zien, dan uit eene Fig. 5. omftandige Beschryvinge optemaken.

§. 5.

Maar zeer korten tyd leggen de Vlinders van dit foort in het Pop bekleedfel beflooten, want doorgaands is dit niet boven de veertien of vyftien dagen, ten minsten hebben dezelve by my niet langer als Poppen gelegen, na welk tydverloop de fraaye Vlinder afgebeeld, by Fig. 6. 6 en 7. te voorschyn kwam, deze laatste Fig. 7. toond niet alleen de onderzyde der Vlerken, maar ook tegelyk den rustenden stand des Vlinders aan, want deze foort van Vlinders, doen het veel meerder als eenige anderen uit dit zelfde Gezin en Bende, dat zy Haare Vlerken in rust zittende, op de manier der Dag - Vlinders draagen. Het onderscheid van Sexe, is alleen maar te zien aan de meerdere of mindere dikte van het Lyf, want de Sprieten zyn aan byden eeven eens, de Vlinder Fig. 6. eene meerdere dikte van Lyf hebbende als Fig 7. vertoond dus een Wyfje, daar de laatste integendeel naar een Mannetjes Vlinder geteekend is.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

.B: v c Pl. 1. d. No. 510. *Vidua harmorata* Plin.

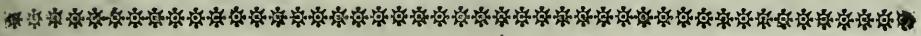
NACHT-VLINDERS *van 't Tweede Gezin der* TWEEDE BENDE.

P. II.

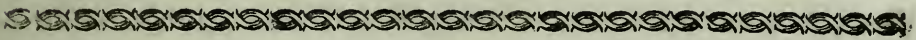
Tab. I.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

TWEEDE VERHANDELING:

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De BONTE BESSE-VLINDER.

P: II. Tab. II.

§. I.

De aanleidende oorzaak, welke my dezen Vlinder, by den Rid-
 der LINNÆUS, *Grossulariata* genoemd, den Naam van *Bonte Bes-
 se-Vlinder* heeft doen geeven, is ligt te ontdekken, nament-
 lyk: deszelfs sterk van elkander verschillende kleuren, op de bovenzijden
 der Vlerken, alwaar de zwarte Vlakken, tusfchen dewelken zeer hoog

(b)

geel

geel doorloopt, van de witachtige grondkleur der Vlerken zeer sterk affteekt of verschild, en dus met recht eene bontigheid veroorzaakt, verders de Rups op de Besse Boomen zich onthoudende, zo is dus myns crachtens de Naam van bonte Besse - Vlinder niet oneigen. Veele Liefhebbers noemen dezen Vlinder de *Lantmeeter*, uit hoofde dat het Dier in zynen Tweeden Staat eene Tienpootige Span-Rups zynde, als 't ware meetender wyze loopt, door de zes Voorpooten ergends aan vast gezet hebbende, deszelfs vier Achterpooten naar zich te haalen en dicht aan de Voorsten te zetten, 't welk dus als spannen of meeten zoude kunnen genoemd worden, doch dit heeft deze Rups met alle andere Span-Rupsen gemeen. De Heer L'ADMIRAL noemd dit Insect *Tygervlakig Besse Krammetje*, welken Naam niet oneigen vinde, doch dewyl ik reeds eenen Vlinder beschreeven hebbe, onder den Naam van Tyger - Vlinder (*), zo zal ik liever voor ons tegenwoordig Insect, den Naam van *Bonte Besse Vlinder* behouden.

§. 2.

Het Wyfje van deze Vlinder soort, legd' Haare Eiëren niet enkel maar teffens by kleine Hoopjes van 3, 4, 5 a 6 Stuks by elkanderen, *Tab. II.*
Fig. 1. afgebeeld by *Fig. 1.* Door eene tamelyk sterke vergrootting, vertoond *Fig. 2.* zich een van deze Eiëren, gelyk *Fig. 2.* zynde met eene flaauwe holte in 't midden en overal met bleeke Vlakken geteekend. Uit deze Eitjes koonren meestentyds na verloop van 12 a 14 Dagen na de legging, de jonge Rupsjes uit, 't welk alsdan in 't laatst van de maand July, of in 't begin van Augustus

(*) *Tweede Deel, vierde Stuk, tweede Verliandeling.*

Augustus is; Voor dat de Rupsfen uit Hunne Eiëren koomen, worden de-
zelve van geel zo als zy te vooren waaren, vuil paarschachtig van kleur.

§. 3.

De Rupsfen uit Hunne Eiëren gekoomen zynde, vreeten terffond van
de Besfe Bladen, aan welker Steelen of Takjes, de Moeder Vlinder
Haare Eiëren gelegd had, dit vreeten, doen zy nog in 't zelfde Jaar,
waarin zy uitgekoomen zyn, tot zo lange, als de Besfe Bladen nog door
Hun gebruikt kunnen worden, waardoor zy ook alsdan, nog voor het
begin des Winters, tot die grootte komen, dat zy tweemaal van Huid
hebben moeten verwisfelen, doch 't welk dan nog op verre na, niet de
Helft van Hare volle grootte is, echter is Hunne Kleur en Teekening,
reeds byna even zo, als van eene volwasfene Rups, hierop blyven zy
alsdan den geheelen volgenden Winter over leeven, zonder eenig Voed-
zel te gebruiken, tot in het daaraan volgende Voorjaar toe, wanneer zy
met het uitkoomen der jonge Besfe Blaadjes, ook wederom nieuw Voed-
zel verkrygen, doch 't welk meestentyts niet voor in de maand April is,
hierop al grootter en grootter wordende, vervellen zy nog tweemaal,
waarna zy Haren vollen wasdom bereikt hebbende, zich vertoonen als
Fig. 3. afgebeeld is, naar eene dusdanig volgroeide Rups.

Fig. 3.

§. 4.

Maar weinig Draaden, spint eene Rups van deze soort, voor Haar ver-
blyf als Pop, derhalven een zodanig Spinzel aftebeelden, niet der moeite
waardig was, integendeel is de Pop, waarin zodanige Rups 3 a 4 Dagen

na dat Zy zich ingesponnen heeft veranderd, zeer aartig, dezelve hebben allen zonder onderscheid vier geheele en drie halve geele Banden, al het overige is volmaakt zwart aan eene Wyfjes Pop, daarentegen rosachtig zwart aan die geenen, waaruit een Mannetjes Vlinder koomen zal, hoeda-

Fig. 4. nig eene Pop afgebeeld hebbe *Fig. 4.*

§. 5.

Drie, doch zomtyds ook wel vier Weeken, verloopent'er, voor dat de schoone Vlinder uit deszelfs Pop te voorschyn komt, Mannetjes en Wyfjes Vlinders van deze soort, zyn genoegzaam even eens geteekend, dus het onderscheid der Kunne, maar alleen te zien is, aan de dikte of dunte van het Lyf, zynde altoos dat van het Wyfje, door de daarin beflooten zynde Eiëren het dikste, wel is waar, dat veelyds de eene Vlinder meerder of breedere zwarte Vlakken heeft, als de andere, doch dit is geen onderscheidend kenteeken van Geslacht, maar men vind dit *Fig. 6.* onder beiden, de dikte van 't Lyf is het eenige Kenmerk, zynde *Fig. 6.* *Fig. 5.* naar een Wyfje afgebeeld, daarentegen *Fig. 5.* naar een Mannetjes Vlinder. Dat deze Vlinders maar eenmaal in 't Jaar zyn en wel in de Maanden Juny of July, had ik in 't begin dezer Beschryving nog niet gezegd.

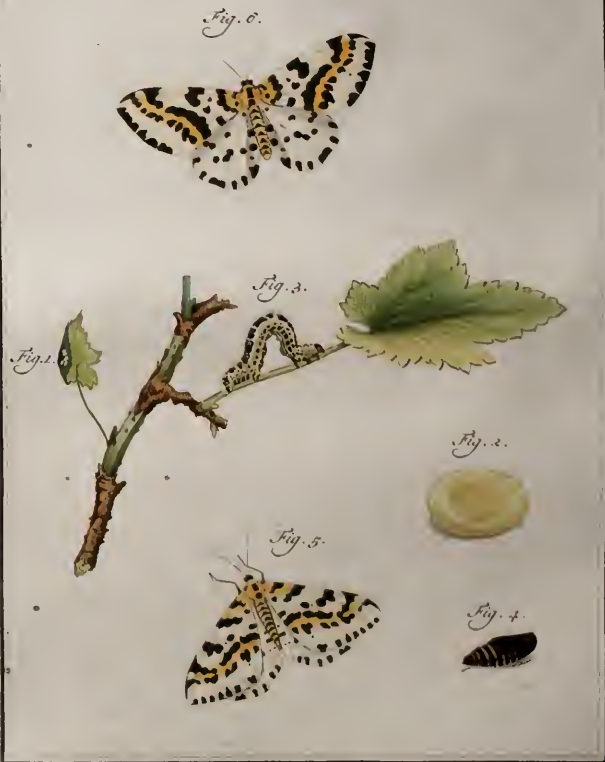
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Broc F. 150. No. 510. *Acronia Griseofulvicata* L.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der TWEDE BENDE.

P. II.

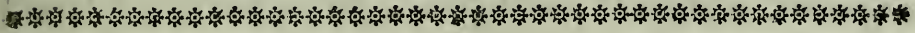
Tab. II.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,

BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

DERDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De ZWARTE W VLINDER.

P: II. Tab. III.

§. I.

By den Heer LINNÆUS word deze Vlinder *Wauaria* genoemd, zekerlyk uit hoofde van de zwarte of donkerbruine Vlakken, welke dezelve op het midden der Bovenvlerken heeft, dewyl dezen eenige overeenkomst hebben met een V of W. 't Is ook om dezelfde reedenen, dat ik dezen Vlinder noeme de *zwarte W*, ofschoon dezelve by veele Liefhebbers den Naam draagd van *Patrysje*.

§. 2.

De Eiëren van dit Insect, in derzelve natuurlyke grootte afgebeeld, *Tab III. Fig. 1.* by *Fig. 1.* op *Tab. III.* en door eene tamelyk sterke vergrootting by *Fig. 2. Fig. 2.* worden door de Moeder Vlinder niet hoopsgewyze, of veelen by elkander, maar geheel enkeld gelegd, aan de Stammen of Takken der Boomen, of andere vast blyvende Zaaken. Op de Besse-Bladen, en wel doorgaands op die der Roode Besfen, hebbe ik de Rupsen veelvuldige maalen gevonden, doch nimmer heeft het my nog mogen gebeuren, de Eiëren daarvan in de vryheid magtig te worden, doch in het gepasfeerde Jaar 1786 eenige Mannetjes en Wyfjes Vlinders van dit foort, by elkander gezet hebbende, zag ik daarvan de eerste Eiëren gelegd te zyn den 20 Juny, dit duurde zo vervolgens nog eenige Dagen of liever nog eenige Nachten voort, want doorgaands geschiede het Eiëren leggen in de Nacht, deze Eiëren, welken de Moeder-Vlinders zeer verftrooid en enkeld door de Doos leiden, waar in ik dezelve geplaatst had, bleeven den geheelen Zoomer en Winter over leggen, tot in het nu laatst gepasfeerde Voorjaar 1787, als wanneer de eerste jonge Rupsjes uit dezelve kwamen, den 27 Maart en vervolgens nog eenige Dagen.

§. 3.

Myne jonge Rupsen, gaf ik ten eersten eenige Roode Besse-Blaadjes, welken pas ontlooken waren, en waaraan zy ook terstond begonnen te vreeten, spannende met tien pootjes. Door eene maatige vergrootting gezien, was 'er niets anders aan te onderkennen, als eene groene grondkleur, met weinige zwarte stipjes en zeer fyne Haarjes verciert.

Al vreetende grootter wordende, vervelden zy intusfchen tot drie onderscheidene keeren, telkens met eene lange tusfchenpoozing van Dagen, waarna zy Haaren vollen wasdom bereikt hebbende, zich vertoonden als *Fig. 3.* afgebeeld is. Na het verloop van ruim twee Maanden, *Fig. 3.* gerèekend van Hunne komste uit het Ei af aan, kroopen myne Rupfen in de Aarde, om in dezelve tot Poppen te veranderen, welken uit de Aarde uitgenoomen zynde, zich vertoonen zo als by *Fig. 4.* een van *Fig. 4.* dezelve afgebeeld hebbe.

§. 4.

Niet veel meer als veertien of vyftien Dagen, bleeven de Vlinders in Hun Poppe-Vlies beslooten, waarna Zy uit hetzelfde in die gedaante en kleur te voorschyn kwamen, gelyk dezelve afgebeeld zyn by *Fig. 5.* en *6.* waarvan de laatste *Fig.* naar een Wyfjes Vlinder geteekend is, ^{*Fig. 5.*} en ^{*6.*} daarentegen de eerste naar een Mannetje, welk onderscheid van Mannetje en Wyfje, nergends anders aan te zien is, dan aan de mindere of meerdere dikte van het Lyf.

§. 5.

In het begin dezer Verhandeling hebbe ik gezegd, dat de Moeder Vlinder, Haare Eieren aan de Stammen of Takken der Boomen, of aan andere vast blyvende Zaaken legd, en niet aan de Besfe-Bladen, dit is zekerlyk om geene andere reeden, als om dat de Bladen, door den Winter afvallende, verdorren of verrotten, dus ook de Eitjes aan dezelve gelegd zynde vernietigd zouden raaken, van hier is het ook, dat geen

een Insect, 't welk a's Ei overwinteren moet, door het Moeder-Dier, aan de Bladen van eenig Gewasch als Ei geplaatst word, maar wel aan de Stammen of Takken, of naby de Gewaschen staande Schuttingen, Muuren, Rasters of andere blyvende en door den Winter niet bedervende Voorwerpen. Wie ziet niet hier uit, eene Wyze Voorzienigheid, welke de natuurlyke drift van deze Soort-Dieren, in het leggen Haarer Eiëren, zodanig bepaald en gereegeld heeft, dat dezelve niet dan maar alleen by toeval, zich hierin te buiten gaan, dus word door deze wyze schikking van het Alvermogen, welke alles in stand houd, ook hierin de vernietiging of uitsterving dezer Dieren voorgekoomen, welke anders zoude kunnen plaats grypen.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Bre F 12 d. m. 1229.

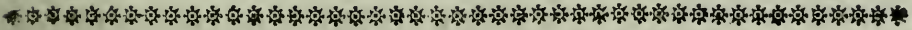
Halia Dup. *Waxia* L.
Pidonia Tr.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

VIERDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De KAJATEHOUT-VLINDER.

P: II. Tab. IV.

§. I.

By den Ridder LINNÆUS vinde ik dezen Vlinder niet beschreeven, dus ook geen en Naam gegeven, en daar het toch noodzakelyk is, dat ieder Dier, gevolgelyk ook ieder Insect, eenen byzonderen Naam heeft, aan hetzelfde alleen eigen, om dus van zodanig Voorwerp spreekende, hetzelfde aan elkander beeter te kunnen beduiden, en het ook teffens waar is, dat hoe nader deze Naam, of met de Gedaante

van het Dier, vergeleeken zynde met eenig ander reeds bekend Voorwerp, of met deszelfs voornaamfte eigenschappen overeenkomt, hoe beeter men dezen gegeevenen Naam onthouden kan. Uit de tamelyke overeenkomst het welk myn tegenwoordig Insect in deszelfs staat als Vlinder heeft, zo wel in kleur, als in het beloop der Vlammen op deszelfs Vlerken, met het Kajatehout, zo noeme ik om deze reedenen myn voorhanden zynde Voorwerp, de *Kajatehout Vlinder*, heeft Iemand nog eenen geschikteren Naam 'er voor, zo is het my om 't eeven, om dien, boven dezen te verkiezen.

§. 2.

Eenige Vlinders gevangen hebbende, welke aan, en by het hierneevens afgebeelde Kruid vloogen, welk Kruid my toefchynd eene soort van Melde (*Chenopodium*) te zyn, deed ik dezelve in eene lugtige en ruime Doos, waarin zy ook voorts de volgende Nacht, zynde tusfchen den 1sten en 2den July eenige Eieren los leiden, en niet vast gelymd, zo als anders meest alle Vlinder Wyfjes doen, deze Eitjes, waar van een en-
Tab IV
Fig. 1. keld afgebeeld hebbe op *Tab. IV. Fig. 1.* vertoonen zich door het
Fig. 2. Microfcoop gezien, zonder eenige gefigureerdheid, gelyk zulks by *Fig. 2.* alwaar een zodanig Ei vergroot zynde afgebeeld hebbe, te zien is.

§. 3.

Na het verloop van Tien of Elf Dagen, kwamen de jonge Rupsjes uit Haare Eieren te voorschyn, zynde zeer dun, en naar maate van de Eieren uit welken zy gekoomen waren, ongemeen lang, met Tien Pooten.

was ieder Rups voorzien , dus volmaakt spannende , by *Fig. 3.* zyn eeni-*Fig. 3.* gen van dezelve in Haare natuurlyke grootte afgebeeld. Voor dat myne Rupsen nog uit Hunne Eiëren kwamen , wierden deze laatste al donkerder en donkerder van kleur , ja zo , dat dezelve omtrent zwart waaren , hierop kwamen alsdan de jonge Rupsjes te voorschyn , welken zich , aangeraakt wordende , by ongemeene fyne Draadjes , welken zy sponnen , vallen lieten. Acht Dagen na het koomen uit het Ei , vervelden Zy voor de eerste keer , en vyf Dagen na deze eerste verwisfeling van Huid , deden Zy het ten tweeden maale , hierna wonnen zy merkelyk in grootte , en lieten zich het Hun gegeevene Kruid , op het welk ik verscheidene Vlinders gevangen had , zeer wel smaaken , wederom zeven Dagen verloopen zynde , verwisfelden Zy voor de derde reize Hun Vel , 't welk nu ook de laatste keer was , want hierna nog vyf a zes Dagen gevreeten hebbende , en merkelyk gegroeid zynde , hadden Zy de gedaante , grootte en kleur als *Fig. 4.* en *Fig. 5.* te zien is. In deze *Fig. 4.* grootte afgeteekend zynde , zoude ik nog niet geweeten hebben , dat dit *en 5.* reeds Haaren vollen ouderdom was , maar dewyl Zy nu allen , den eenen voor , den anderen na , in de Aarde kroopen , zo was dit het duidelyke bewys , dat Zy als Rupsen niet meer behoefden te groeyen , zynde toen in 't begin der maand Augustus.

§. 4.

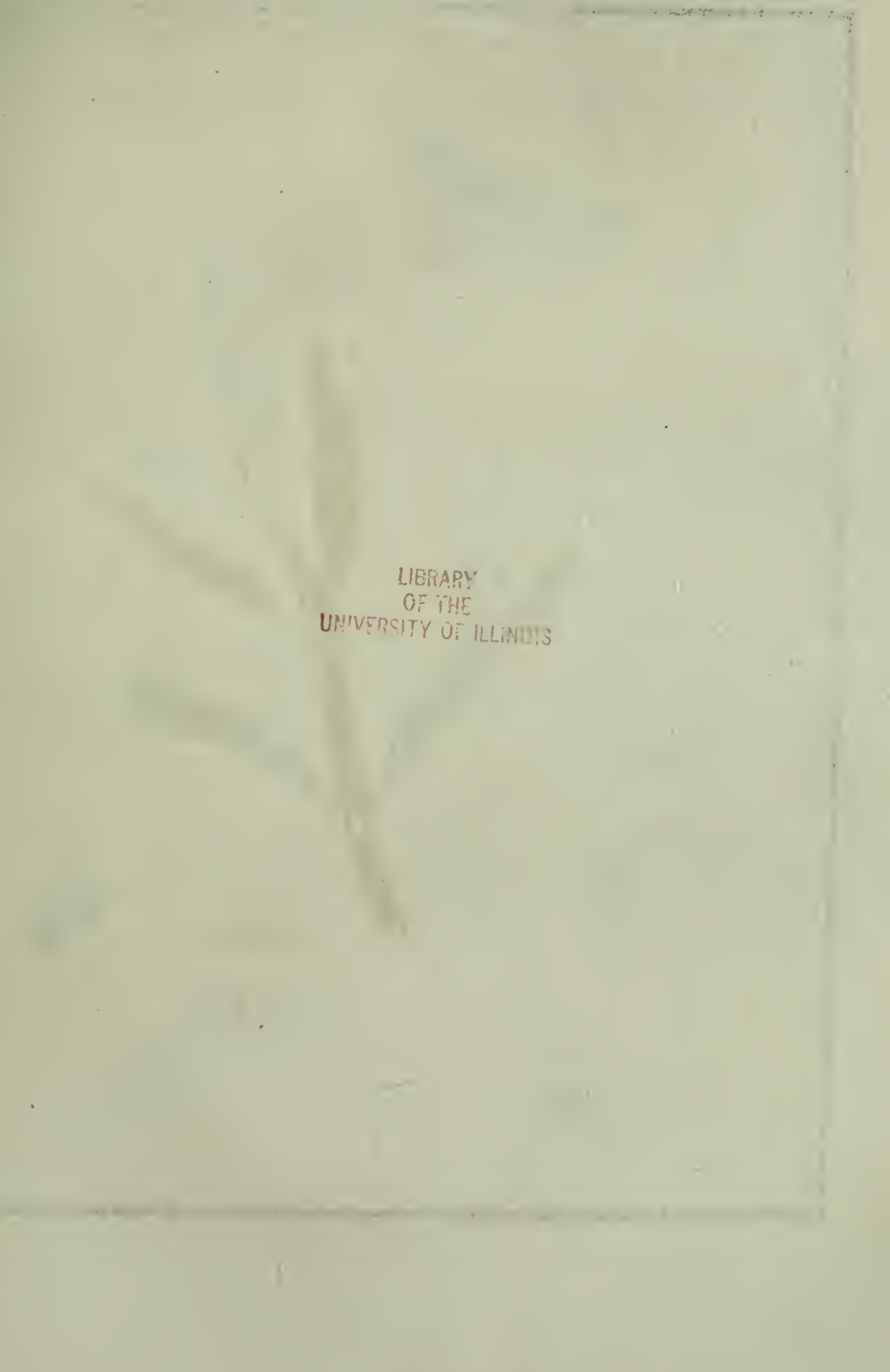
Uit diegeenen welken in de Aarde gekroopen waren , en aan de Wandden van het Glas in hetwelk ik dezelve had groot gefokt , Haar Aarden Spinzel bereideden , bleek het , dat zy niet boven drie a vier Dagen , als

Rupfen leggen bleeven, maar in Poppen veranderden nog wel binnen dien Tyd, een zodanig Spinzel, door de Rups onder de Aarde vervaardig zyn-
Fig. 6. de, en uit dezelve zaamgesteld of bestaande, hebbe afgebeeld *Fig. 6.* waarby men teffens ziet, op hoedamige wyze de Pop in hetzelfde legd, doch om deze laatste duidelyker te zien, hebbe ik een Popje uit het
Fig. 7. Spinzel uitgenoomen en afgebeeld by *Fig. 7.*

§. 5.

Den geheelen volgende Winter over, bleeven alle myne Popjes onder de Aarde leggen, zonder dat de Vlinders uit dezelve kwamen, behalven een enkeld Popje, waaruit na verloop van 34 Dagen, zynde toen den 11 September een volmaakte Vlinder te voorschyn kwam, alle de overigen daarentegen kwamen de Vlinders eerst uit Hunne Poppen te voorschyn, in het midden en over de Helft der volgende maand Juny. Gelyk het by zeer veele Vlinder soorten plaats vind, dat de Mannetjes kleinder zyn dan de Wyfjes, doch daarentegen sterker van kleur, even zo is het ook by ons tegenwoordig Voorwerp, waarvan het Mannetje, afgebeeld
Fig. 9. *Fig. 9.* merkelyk sterker en donkerder van Vlammen op de boven Vler-
Fig. 8. ken is, als het Wyfje, afgebeeld by *Fig. 8.* doch dit laatste, alhoewel rustende afgebeeld zynde, kan men echter aan hetzelfde zien, dat het merkelyk grootter van stuk is, dan het eerste.

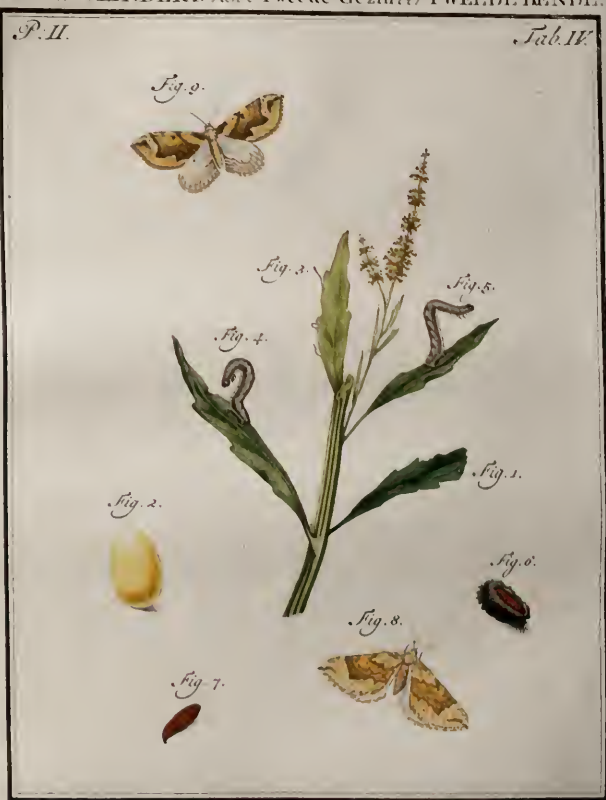
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B. v. e. F. *Oidaria Chenopodiata*. L.
1762. 512.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der TWEDE BENDE.

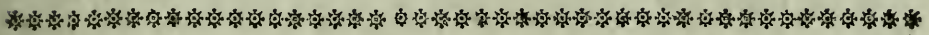
P. II.

Tab. IV.

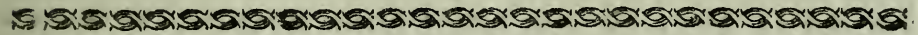

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

VYFDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De GROEN GEBANDEERDE VLINDER

P. II. Tab. V.

§. I.

Hen ieder begrypt lichtelyk op het zien der Afbeelding van dezen Vlinder, om welke reedenen ik denzelven *groen gebandeerd* noeme, dewyl namentlyk de kleur der boven Vlerken uit groen met graauw vermengd is, doch waar in evenwel de groene kleur de overhand behoud, en dewyl alle de Banden of Vlammen, dwars over de Vlerken lopende, ook uit deze groenachtige kleur bestaan, zo noeme ik dan den geheelen Vlinder *groen gebanaeerde*, zo veel ik weete, heeft de Ridder LINNÆUS dezen Vlinder
(e) niet

niet beschreeven, ook herinnere ik my niet, denzelven in eenig ander werk, tot nog toe afgebeeld of beschreeven gevonden te hebben.

§. 2.

In het laatst van de Maand April of in het Begin van de Maand May, al naar dat het Voorjaar of vroeger of later warm is, komen de Vlinders van deze soort, uit Hunne Poppen te voorschyn, in de welken zy nog Rupsfen zynde, des Jaars te vooren veranderd waren. Door twee van deze Vlinders een Mannetje en een Wyfje by elkanderen gezet hebbende om te paaren, bekwam ik ook de Eieren van dezelve den 14 May, nu reeds eenige Jaaren geleeden, in de eerste Nacht, na dat ik dezelve des Daags tevooren by elkanderen gezet had, leyde het Wyfje reeds neegen Eieren, allen zeer verre het eene van het andere verstroot, dus enkeld, niet by schoolen, naderhand heeft dit Wyfje nog verre over de 100 Eieren gelegd, en stierf na met Eïerleggen opgehouden te hebben. Het Mannetje stierf weinig Dagen na dat het zich gepaard had, het Wyfje integendeel leefde verscheidene Dagen langer. Deze Eitjes waren van kleur witachtig, in der-

Tab. V. zelve natuurlijke groote afgebeeld Fig. 1 op Tab. V. Door het Micros-
Fig. 1. coop gezien vertoonden zy zich, als Fig. 2 redelyk glanzig en als met
Fig. 2. fyne korrels bezaaid.

§. 3.

Na dat myne, door het bevruchte Wyfjes Vlinder gelegde Eieren, 13 Dagen geleegen hadden, kwamen 'er de jonge Rupsjes uit voort, welken ik terstond Else Bladen te vreeten gaf, dewyl ik dezelve daar altoos van verschillenden ouderdom op gevonden hebbe, zy waren zeer klein, en over het geheele Lyf wit, behaven het Hoofd, 't welk alleen zwart was. Den 7 Juny van dat zelfde Jaar, in het welk deze Vlinders uit Hunne Poppen gekoomen waren, zynde 11 Dagen na dat het eerste Rupsje te voorschyn kwam, spon hetzelve zich tusschen de jonge Else Blaadjes in, en vervelde tusschen dezelve voor de eerste maal. Deze eigenschap, om zich tusschen de Bladen intespinnen, namentlyk om twee Bladen, met derzelve vlakke zyden, tegen of op elkander te hegten door middel van fyn gesponnene Draaden, alwaar de Rups zich dan tusschen geplaatst heeft, behoud dit soort van Insecten, den geheelen Tyd van Hunnen Rupsfen staat door, om welke reedenen zommige Liefhebbers, deze Rupsfen ook wel noemen de *Spin-spannen*, by verkorting van, *zich telkens inspinnende span-Rupsfen*. 13 Dagen na de eerste Vervelling, deed myne Rups dit voor de tweede keer, en we-

derom 10 Dagen daar na , geschiede hetzelfde voor de derde reize , na welke derde verwisfeling van Huid , het Rupsje zich vertoonde als *Fig. 3* zynde geheel eenkleurig graauw , met bynaar geene andere onderscheiding dan die der Ringen of geleedingen. By deeze *Fig. 3* is ook tegelyk afgebeeld de wyze , op dewelke deze Rupsfen twee Bladen tegen elkanderen aan spinnen ; wanneer deze Rupsfen reeds eenige aanmerkelyke groote beginnen te verkrygen , kan men hetzelfde van buiten aan de Bladen zien , dewyl dezelve alsdan eene verheevendheid vertoonen , of eene dikte doen gewaar worden , welke door het zich daarin bevindende Insect, of door de zich daar tusfchen ophoudende Rups, veroorzaakt word Den 9 July, het welk dus 11 Dagen na de derde Vervelling was , verwisfelde myn Rupsje voor de vierde maal, en vrat het afgestroopte Vel geheel op. Den 25 July, dus wederom met eene tusfchenpozing van 16 Dagen, geschiede de vyfde Huid verwisfeling, wederom 19 Dagen gegroeid te hebben na de vyfde Vervelling, dus den 13 Augustus deed myne Rups hetzelfde voor de zesde keer, 't geene ook by de uitkomst bleek de laatste verandering van Vel geweest te zyn, na deze Vervelling, wierd myne Rups al meer en meer volwasfen, inwelken als Rups volmaakften staat, zy zich vertoonde gelyk *Fig. 4* en *Fig. 5*. Deze laatste *Fig.* toond ook teffens de gedaante aan, in dewelke men meest altyd deze Rupsfen vind wanneer zy tusfchen de Bladen ingesponnen zyn.

§. 4.

Den 28 August. het welk dus 15 Dagen na de zesde of laatste Vervelling was, spon zich myne nu volwasfene Rups, zodanig tusfchen de Bladen in, dat men wel zien kon, dat het zoude dienen om tusfchen dezelve in Pop te veranderen, en teffens met een ook om te dienen, voor Haar aanstaande Winter verblyf. Hoe lang dit foort van Insecten nog in de gedaante van Rupsfen in Hun spinzel leggen, voor dat zy in Poppen veranderen, kan ik eigentlyk niet met zekerheid bepaalen, dewyl ik geene van dergelyke zich ingesponnen hebbende Rupsfen, weinig Dagen na Haare inspinning, ontbloot hebbe, maar wel tamelyk lang daarna, als wanneer ik dan in ieder Spinzel vond (ten zy dat de Rups gestorven ware) eene zodanige Pop, gelyk afgebeeld hebbe *Fig. 6*. Bleek zwart, of liever graauw, waren alle myne Poppen, echter was het eene, nog wel iets donkerder als het andere van kleur

Zeer weinig ziet men by de Vlinders eene groene kleur, daarentegen is dezelve veel algemeener onder de Rupsfen, zynde onder de 63 reeds uitgegeevene Verhandelingen, maar twee Vlinders, welken met deze voor de menschelyke Oogen aangenaame kleur pronken, namentlyk de *Orion Vlinder*, en *Linde Pylstaart Vlinder*, doch het tegenwoordig Insect, in zynen laatsten staat als Vlinder, heeft insgelyks eene groene kleur, en wel de Mannetjes, meerder als de Wyfjes. Na dat de Poppen, waarin de Rupsfen in 't laatst van August en begin van September by my veranderd waren, gelegen hadden den daaraan volgende Winter over, kwamen de Vlinders uit dezelve te voorschyn, in 't begin en midden der Maand May des volgende Jaars. *Fig. 7.* is de Afbeelding, gemaakt naar eenen Mannetjes Vlinder, daarentegen *Fig. 8.* is geteekend naar een Wyfjes Vlinder, zynde niet zo groen als de eerstgenoemde.

Dat deze Rupsfen en Vlinders maar eenmaal in het Jaar zyn, volgt van zelve, door den langzaam groey der Rupsfen.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

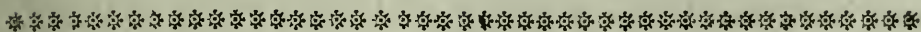
B. v. c. F. 18 d. 176. 522. *Cidaria Impluviata* Hb.

NACHT-VLINDERS met Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

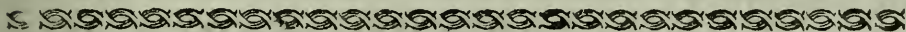

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

ZESDE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De BRUIN GEBANDEERDE VLINDER

P. II. Tab. VI.

§. I.

Dezelfde reedenen welken veroorzaakten dat ik den Vlinder in de voorgaande Verhandeling van dit Zesde Stuk, *groen gebandeerd* genoemd hebbe, uit hoofde namentlyk van deszelfs groene grond kleur, dezelve reedenen zyn het ook, welken my dezen Vlinder den Naam doen geeven van *bruin gebandeerd* teweeten de bruine kleur waarmede de Vlakken of Banden van deszelfs Vlerken verciert zyn geeft my hiertoe aanleiding, weet Iemand met meerder reedenen, eenen anderen en beteren Naam aan dit Insect te geeven, is zulks ook zeer goed, dewyl de Naam doch maar alleenlyk diend, ter onderscheiding van het eene Dier tegen het andere.

§. 2.

In 't begin en midden der maand May, al naar mate eene vroegere of latere Voorjaars warmte, de Rupsfen uit Hunne Eieren doet te voorschyn komen, vint men dit foort, nog jong zynde, op de Eike Boomen, zich geneerende van derzelver Bladen, welken zo 't fchynd Hun zeer wel smaaken, na dezelve tot in 't einde der gezegde Maand, of begin der volgende, gevreeten te hebben, in welken tusschen Tyd zy eenige maalen van Huid verwisfelen, zyn dezelve volwasfen, in dezen als Rupsfen volwasfenen en volmaaktsten staat, vertoonen zy zich gelyk

Tab. VI Fig. 3 en 4. Zeer verschillende van kleur en Tekening vind men deze *Fig. 3.* Rupsfen, dat men zelfs, zulks niet door ondervinding weetende, veelen daarvan voor meer dan eene foort zoude aanzien, doch hierover in twyffel zynde, en dezelve dus als Rupsfen groot fokkende, om te zien wat 'er uit voortkomt, blykt by de uitkomst der Viinders, dat het doch maar eene foort is, hoewel in de kleur derzelven, nog wel eenig onderscheid plaats vind.

§. 3.

De Rupsfen volwasfen zynde, 't welk doorgaands in de Maand Juny is, kruipen de meesten in de Aarde, om geduurende den Staat van Pop in dezelve te zyn, zy maken zich ten einde van meerdere bescherming, voor van buiten aankomende Vyanden, een redelyk vast verblyf in de Aarde, door dezelve met gesponnene Draaden aan eentehechten, waar door deze aan een gesponnene Aard of Zandkorrels, eene zekere vastigheid verkrygen, zich onderschydende en afzonderende van de overige

Fig. 5. Aarde, een zodanig door de Rups gemaakt verblyf, vertoond zich *Fig. 5.*

Na in dit van Aarde vervaardigde Spinzel, eenige Dagen geleege te hebben, veranderd de Rups in eene zodanige Pop, gelyk afgebeeld is in derzelve natuurlyke grootte en kleur by *Fig. 6.* Niet alle Rupsfen *Fig. 6.* gaan even diep in de Aarde, want zommigen welken ik van dit foort gehad hebbe, sponnen zich tuschen het Oppervlak der Aarde, en de daarop leggende Ruigte in, en veranderden in deze van Hun gemaake Spinzels in Poppen.

§. 4.

Alle myne Poppen, welken ik van dit foort in verschillende Jaaren gehad hebbe, bleeven tot in 't midden, ja tot aan het einde van de maand November leggen, na welk Tydverloop, de Vlinders in dezelve beslooten, ten voorschyn kwamen. *Fig. 7* en *8.* vertoonen ons deze Vlin- *Fig. 7.*
ders beiden Mannetjes zynde, waarvan de eerste den loopenden de twee- *8.*
de, den vliedenden stand verbeeld. Offchoon 'er in de kleur en teekening der Vlakken, wel eenig onderscheid te bespeuren is, zo ziet men doch zeer gereed, dat het eene en dezelfde foort is, maar wie zoude zonder het te weten kunnen denken, dat het Diertje, naar 't welk de Afbeelding *Fig. 9.* gemaakt is, het Wyfje van dezen Vlinder was, en *Fig. 9.* evenwel is zulks zo, want nimmer hebben de Wyfjes van deze foort Vlinders, Vleugels of Vlerken, maar zyn altoos zonder dezelve, hebbende zelfs geen flauw bewys daarvan, zo als nog wel eenige andere foorten van Vlinders hebben, welker Wyfjes ook ongevleugeld zyn, gelyk men nog eenige foorten van Span-Rupsfen, en zo veel my bekend is, twee foorten van Borstel-Rupsfen heeft, echter hebben de Wyfjes van dezen, nog eenig flauw kenmerk, waar, om zo te spreken de Vlerken zitten moesten, indien het Diertje dezelve hebben zoude, maar aan

dit ons Voorwerp, ontbreekt zulks geheel en al, dat het evenwel de Wyfjes, van deze zo sterk van Vleugelen voorziene Mannetjes zyn, blykt daar uit, dat zy, voor eerst, uit dezelfde soort van Rupsfen komen, aan dewelken als Rupsfen, geen onderscheid te bespeuren is, en ten anderen ook, om dat deze gevleugelde Mannetjes, met geene andere Diertjes zich vermengen of paaren, als alleen met deze ongevleugelde Insecten, ten derden, en 't welk de zaak volkomen buiten geschil steld, is, dat deze kruipende zonder met Vlerken voorziene Diertjes, de Eieren leggen, waaruit wederom de Rupsfen voortkomen.

§. 5.

Verscheidene van deze Vlinders, Mannetjes en Wyfjes, in de Maand November uit Hunne Poppen by my uitgekomen zynde, plaatste ik dezelve by elkander in eene tamelyk groote Doos, na eenige Dagen hier in gezeeten hebbende, vond ik verscheidene, op kleine korte reiën gelegde Eitjes, en wel zo veel de gelegendheid der Doos had toegelaaten, tusschen de Reeten en afwykingen van het Spaander Doos, verborgen geplaatst, dit doet my denken, dat de Wyfjes, in de Vryheid zynde, eeven zo derzelver Eieren, tusschen de Reeten en Spleeten van de Basten der Boomen, verborgen leggen, naar alle waarfchynlykheid op dat dezelve des te beeter, voor de Koude van den bevoorstaanden Winter, welken zy als Eieren moeten over leggen, kunnen bewaard blyven. Een van deze

Fig. 1. Eitjes ziet men in deszelfs Natuurlyke groote afgebeeld *Fig. 1.* en zo als

Fig. 2. het zich door het Microscop vertoond by *Fig. 2.* in hetzelfde is eene zeer aanmerkelyke Holte te zien, welke naar mate het bevruchte Vogt in het Ei beslooten, zich meer en meer tot een vast Lichaam te zamen trekt, verminderd, en door de groeiing van het Diertje geheel verdwynd.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Brev. F. 1. d. 11. kkk *Hibernica* Linn. *Defoliaria* L.
Idonia F.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

P. II.

Tab. VI.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

ZEVENDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De SYRINGE VLINDER;

P. II. Tab. VII.

§. I.

nder alle de Rupsen, welken eene vreemde Gedaante hebben, verdient ons tegenwoordig Voorwerp, mede wel degelyk geteld te worden, om deszelfs twee aanmerkelyk groote Vleeschachtige Haaken en overige Bulten, welke hetzelfde op en langs den Rug heeft, en dewyl zo veel ik weet, dit Insect in den staat van Rups, zich alleen tot de Bladen der Syringe-Boompjes bepaald, en zich met dezelve geneerd, zo hebbe ik uit dien hoofde, den daar uit voortkomenden Vlinder, de *Syringe Vlinder*, genoemd. De Ridder LINNÆUS, heeft dit Insect, naar alle gedachten om dezelfde redenen,

ook den Naam van *Syringaria* gegeven, en de Heer RÖSEL welke dit Voorwerp insgelyks afgebeeld en beschreeven heeft, (*) noemd hetzelfde de *Rups met Gems of Bok-Hoorens gelykende Haaken voorzien*.

§. 2.

In de Maand September van het Jaar 1790, te Deventer zynde, kreeg ik present van een groot Liefhebber der Insecten, namentlyk den Wel Edelen Gestr. Heere *De Cocq van Nereynen*, Capitein Ingenieur, zich toen in Guarnizoen te Deventer bevindende, denwelken ik myne dankbaarheid, hiervoor opentlyk betuige, zes Rupsen van deze soort, door zyn Wel Edele Gestr. gevonden aan de Takken en Bladen der blaauwe Syringe-Boomen, ik gaf myne Rupsen, welken toen noch maar zeer jong en klein waren, zo lang als ik van deze Bladen bekomen konde, dezelve te vreeten, zy lieten ze zich ook zeer wel smaaken, doch dezen 'er niet meer zynde, bleeven myne Rupsen den geheelen Winter over, zonder eenig Voedzel te gebruiken, tot den 4den April, van het tegenwoordige Jaar 1791, toen nog geene Syringe-Bladen kunnende bekomen, dewyl het nog te vroeg in 't Voorjaar was, zo gaf ik hun echter eenige Takjes, alwaar Blad-knoppen aan waren, deze Takjes, in een Vlesje met Water zettende, begonnen de Bladknoppen, meer en meer te ontluiken, en myne nog maar kleine hoewel reeds meer dan zeven Maanden oude Rupsen, begonnen van dezelve te vreeten, en men kon zeer duidelyk zien, dat Zy 'er ook in groote van aanwonnen, want gedurende de zes Maanden, waarin zy in 't geheel geen Voedzel hadden kunnen bekomen, door gebrek van hetzelfde, waren zy merkelyk kleinder geworden, als toen zy met vreeten ophiëlden, zelfs hadden vier van myne Rupsen, dez lange Vasten-Tyd, niet kunnen doorstaan, maar waren het bestorven, zo dat ik maar twee overgehouden had, welken ook in Vlinders veranderd zyn. Den 13den van de reeds gemelde Maand April; zette zich de grootste van myne Rupsen op 't vervellen, en raakte 'er den 15den ook door, tien Dagen hier na, was dezelve we-

de

(*) RÖSEL Insecten Belustigung 1ter Theil, Nacht-Vögel dritte Classe Tab. X. pag. 36.

derom verveld, en had eenige Dagen daar na, de gedaante groote en kleur, als *Fig. 1. en 2* op *Tab. VII.* Myne andere Rups, was ook na twee-
 maalen in dit Voorjaar verveld te hebben, van dezelfde gedaante en *Tab. VII.*
 groote, maar nog iets donkerder van kleur, zo dat hieromtrent een mer- *Fig. 1. 2.*
 kelyk onderscheid plaats vind, tusfchen de Afbeeldingen der Rupsen,
 welken de Heer RÖSEL daar van geefd, en myne tegenwoordigen. Wan-
 neer dit Infeet ftil zit, 't welk meest den geheelen Dag is, neemen zy
 doorgaands de gedaante aan gelyk *Fig. 1.* hebbende veelal den Kop nog *Fig. 1.*
 meer op zyde gedraaid. Aartig was het van deze Rupsen, wanneer Zy
 zich een Blad uitgekozen hadden om van te vreeten, bleeven zy aan het-
 zelve zo lang zitten, tot dat het geheele Blad, met Steel en al, door Hun-
 opgevreeten was.

§. 3.

Den 11den Máj, vervaardigde zich de eerste van myne Rupsen,
 een Spinfel, uit eenige weinige Draaden te zaamen gesteld, bynaar als
 een Zakje, aan een Tak hangende, om in hetzelfde tot Pop te veranden-
 ren, welke gedaante wifeling, ook drie Dagen daar na geschiede, ver-
 anderende toen de Rups in eene zeer aartige Pop, eenigzints groen en
 goud glanzende van kleur, hangende het van de Pop afgestroopte Vel
 der Rups, onder door het Spinfel heen, het een en andere ziet men af-
 gebeeld, *Fig. 3.* De tweede Rups, fpon zich insgelyks eenige Dagen
 laater een dergelyk Zakje, gelyk de eerste, doch deze laatste had zich, *Fig. 3.*
 zekerlyk door eenig toeval, het onderste boven in deszelfs Spinfel ge-
 plaatst; ik dacht niet dat dit van eenig flegt gevolg weezen zoude, doch
 by de uitkomst bleek het echter, niet goed geweest te zyn, dewyl de
 Vlinder, niet zonder menschelyke hulp, uit deszelfs Pop komen konde.

§. 4.

Was het leeven van dit Infeet, in den staat van Rups, vry langdur-
 rende geweest, het was het indien van Pop, geheel niet, want de eerste
 van dezelve, den 14den May Pop geworden zynde, kwam reeds in des-

zelfs verheerlykte gedaante, te weeten als Vlinder, te voorschyn den 5den Juny, hebbende dus maar 21 Dagen, in dien als leevenlozen staat *Fig. 5.* doorgebracht. *Fig. 5.* is de Afbeelding van dien schoonen Vlinder, uit de reeds beschreevene, en in gedaante verwonderenswaardige Rups voortkomende, zynde deze afteekening naar een Mannetjes Vlinder *Fig. 4.* vaardigd, daartegendeel *Fig. 4.* naar een Wyfje geteekend is, beiden zyn het in allen opzichte schoone Vlinders, doch het Mannetje, is gelyk dit by meest alle Dons-Vleugelige Insecten plaats vind, sterker van kleur. Dat deze Vlinders maar eenmaal in 't jaar zyn, kan niet wel anders weezen, want in Juny uitgekomen, gepaard en Eiëren gelegd hebbende, zullen deze uit de Eiëren gekomene Rupsen, zekerlyk in de daaraan volgende Maand September, niet grooter zyn, dan die geenens waren, welken ik gelyk boven gemeld hebbe, in de gedachte Maand September ten geschenk gekreegen had, dit besluit is geredelyk daaruit optemaken, dewyl deze Rupsen, zeer langzaam in groey zyn.

§ 5.

Bevruchte Eiëren van deze Vlinders, ben ik niet machtig geworden, maar wel onbevruchten, van welken ik de Afbeelding, by eene volgende Verhandeling, hope mede te deelen, dewyl het niet meer geschieden konde, om dezelve by de reeds beschreevene Afteekeningen van dit Insect, mede by te voegen.

B. v. F. n. d. 11. 4. 11. Ennomos Pringaria. L.

NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

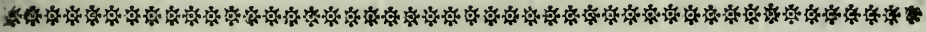
P. II.

Tab. VII.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

ACHTSTE EN NEGENDE VERHAN-
DELING.

O V E R D E

N A C H T - V L I N D E R S ,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De ORANJE YPE-TAK-VLINDER

P. II. Tab. VIII, IX.

§. I.

In het Eerste Deel van dit Werk, in het Zesde Stuk, de ze-
vende Verhandeling, (*) hebbe ik de huishouding beschree-
ven van eene Rups en Vlinder, door my aldaar de *Ype-Tak-*

Vlin-

(*) Pag. 29. Tab. VII.

Vlinder genoemd, om reedenen dewyl de Rups zich op de Ype-Boomen onthoud, en met derzelver Bladeren zich geneerd, ook als eene tien pootige Rups, onder de Span-Rupsen, of zogenaamde Takken behoord. Door den Ridder LINNÆUS word deze beschreevene *Ype-Tak Vlinder*, *Alniaria* geheeten. Ons tegenwoordig Voorwerp, insgelyks als Rups eene tienpootige Span-Rups zynde, en wel eene zodanige, dewelke met alle recht, uit hoofde van Haare knobbelige gedaante, en in den rustenden stand zich eeven zo recht houdende als een waare Boom-Tak, zich ook met de Bladen der Ype-Boomen geneerende, een *Ype-Tak* kan genoemd worden, dewyl nu de daaruit voortkomende Vlinder, en wel inzonderheid het Mannetje eene schoone Oranje kleur heeft, zo noeme ik dan het tegenwoordige Insect, ter onderscheiding van het hiervoor reeds beschreevene, de *Oranje Ype-Tak-Vlinder*, LINNÆUS noemd ons Voorwerp *Prunaria*, waarfchyntlyk heeft Hy de Rups, op Pruim-Boomen gevonden.

§. 2.

Door de vriendelykheid van den Wel Edelen Gestr: Heere *De Cocq van Nereynen*, Capitein ingenieur, aan wien ik het hiervoor beschreevene Voorwerp de *Syringe Vlinder*, te danken hebbe, ben ik ook ons tegenwoordig Voorwerp verschuldigd, zyn Wel Edele Gestr. had de goedheid, my in de Maand September des Jaars 1790 eenige toen noch maar jonge Rupsen van deze soort present te doen, ik gaf dezelve Ype-Bladen,

zo lang dezen nog te bekomen waren, doch dezelve 'er niet meer zynde, moesten ook myne Rupfen met vreeten uitscheiden, zittende toen den geheelen volgende Winter over, zonder het minste Voedzel te gebruiken, tot het Voorjaar, en wel in de Maand April, wanneer zy wederom van de eerst uitbottende Knoppen, en vervolgens van de ontluikende Ype-Bladen welken ik Hun gaf, begonnen te vreeten, zy hadden toen de groote als *Fig. 6. op Tab. VIII.* Iets mynes erachtens *Fig. 6. Tab. VIII.* aanmerkelyks, moest ik hier niet vergeeten te melden, ik had veertig van deze Rupfen, geduurende den Winter geplaatst in eene Kamer, alwaar Dagelyks een aanmerkelyke graad van Warmte was, veroorzaakt wordende, door het Vuur stookten in eene Kachel, in een ander Vertrek daarentegen, alwaar den geheelen Winter in 't geheel geen Vuur gebrand werd, en dus de koude en warmte van hetzelfde, zich volkomen regelde en gelyk was, met de Koude in de buitenlucht, had ik 'er zestien geplaatst, van deze zestien, waren 'er in de Maand April, toen ik naar dezelve zag, zeeven gestorven, dus nog neegen in 't leven, van de veertig anderen daarentegen, welken in de Warme Kamer gestaan hadden, waren 'er maar twee in 't leven, daarentegen achtendertig gestorven, van waar kwam nu deze meerdere sterfte, onder diegeenen, welken in het warme Vertrek geweest hadden, in vergelyking der anderen, die de Winter koude hadden doorgestaan? mynes erachtens daar van daan, dat door de warmte zekerlyk hunne zweetgaten geopend, en de uitwaasfeming sterk bevorderd is geworden,

het Dier nu geen Voedzel kunnende bekoomen, dewyl het 'er niet was, moest zulks noodzakelyk eene uitteering, of vermindering van krachten, en eindelyk den Dood te weege brengen. Die Rupfen daarenteegen, welken in de gematigde Winter koude waren blyven staan, hadden dus zo veele uitwaasfeming niet gehad, en by gevolg ook zo veel gebrek niet geleeden by het ontbeeren van behoorlyk Voedzel, waren dus minder verzwakt, en meerder in getalle in 't leeven gebleeven. Indien men in staat was, geduurende den Winter, aan zulke Rupfen, welken dit Jaargetyde moeten doorstaan, en in de Vryheid hetzelfde ook zonder vreeten doen, hy het geeven van eene door Konst naargemaakte Zomer-Warmte, ook teffens Hun behoorlyk, en veelen by voorkeur alleen eigen en byzonder Voedzel Hen konde verschaffen, dan geloove ik, zoude men dezelve al zeer vroeg in het Voorjaar, tot Poppen zien veranderen, maar by den Winter, niet in staat zynde het benodigde Voedzel Hen te kunnen doen genieten, zo komt het my voor ook beeter te zyn, dezelve geene meerdere of door Konst gemaakte warmte te geeven. Myne Rupfen dan verders in het gevorderde Voorjaar, met vreeten voortvaarende, had zulks ten gevolge, dat de voorspoedigste van dezelve, zich reeds den 12de April, op het vervellen zette, en 'er na eenige Dagen ook door geraakte, den 23 en 24ste April, zetteden zich meest alle myne Rupfen wederom ter verwisseling van Huid, en geraakten ook hier door, na het verloopen van eenige Dagen. Den 6. 7 en 8ste May,

waren de meesten volwasfen en hadden alstoen de gedaante groote en kleur, gelyk *Fig. 7. en 8.* Zy waren allen op het vyfde Lid van achter af gerekend, met twee zeer sterk vooruit steekende Doorns of Haaken voorzien, insgelyks hadden zy dezen ook op het eerste en vierde Lid van achter, doch in lang zo sterk en groot niet als die, welken op het vyfde Lid waren. *Fig. 7.* verftoont Hunne loopende gedaante, *Fig. 7. en 8.* ook hierin hadden zy iets byzonders 't welk men aan andere spannende Rupsfen, zo niet waarneemd, namentlyk: dat zy zich zeer sterk heen en wederfchudden of beweegen, wanneer zy van plaats veranderen willen, zelfs ook dan fchudden zy nog veel heen en weder, wanneer zy de Voorpooten, reeds vast gezet hebben, en dus die aanmerkelyke bogt met het overige van het Lyf maken, gelyk in de laatst genoemde *Fig. 7.* te zien is.

§ 3:

De volwasfen geworden zynde Rupsfen, begonnen zich nu de eene voor, de andere na, intefpinnen, verkiezende hiertoe allerhande ruigte, van verdorde Bladen, als anderzints, welken zy met een luchtig Spinfel, aan elkander verbonden, gebruikende de eene Rups hiertoe meerder byvoegzel van vreemde zaaken, als de andere, een zodanig uit by elkander gevoegde verdorde Bladen vervaardigd Spinfel, is afgebeeld op *Tab. IX. Fig. 9.* in hetzelfde ziet men een klein gedeelte van de in Pop veranderde Rups, doch om deze Pop, beeter in derzelver waare groote en kleur te kunnen zien, hebbe ik dezelve als op den Rug leggende verftoont *Fig. 10.* Myne Rupsfen, van welken eene reeds den 5 May, begon korter te worden en sterk te kruipen, daar

zy integendeel van te vooren, genoegzaam allen den geheelen Dag stil zaten, was dus ook een voorloopend begin der aanstaande inspinning, en daarop volgende verandering, gelyk dan alle myne Rupfen, weinig Dagen 'er na zich insponnen en ook Poppen wierden, blyvende in dezen staat, maar zeer kort, in vergelyking van veele anderen, welken ruim zo veele Maanden, als dezen Weeken leggen, in dien werkeloozen staat.

§ 4.

Den 7 Juny, dus naauwelyks vier Weeken na het begin der inspinning, kwamen 'er twee Vlinders tegelyk uit, zynde, het welk maar toevallig was, een Mannetje en een Wyfje, het eerste is afgebeeld

Fig. 13. *Fig. 13.* en het laatste *Fig. 12.* beiden in eene vliegende gedaante. Ik liet deze twee Vlinders by elkanderen zitten, 't welk van dat gevolg was, dat den anderen Dag des morgens vroeg 'er by komende, dezelfde reeds gepaard waren, en dus aan elkander vereenigd zaten den

geheelen Dag over, tot des Avonds, intusfchen wederom uit eene andere Pop, nog een Wyfjes Vlinder uitgekomen zynde, paarde het Mannetje ook wederom met dit tweede Wyfje, middelerwyle nog een derde Wyfjes Vlinder uitkomende, vereenigde het eerste Mannetje zich ook nog daar mede, deze drie bevruchte Wyfjes, leiden ten eersten eene menigte van Eiëren, welken schoon groen van kleur waren, doch na eenige Dagen geleegeen te hebben, bruinachtig rood wierden, dezelfde zyn in Haare natuurlyke groote afgebeeld *Fig. 1. en 3.* op *Tab.*

Tab. VIII. en door eene matige vergrooting *Fig. 2. en 4.* het eerste is kort

en. 3. *Fig. 2.* na de legging, dus nog de groene kleur hebbende, doch het andere

en 4. eeni-

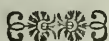
eenige Dagen 'er na geteekend, zynde zo als reeds gemeld is, bruinachtig rood, aan deze vergrootte] afbeeldingen, ziet men teffens, dat ieder Eitje, eene flauwe Holte heeft, overeenkomstig met zeer veele andere Span-Rups Eiëren, zynde voor het overige geheel zacht gefigureerd. Gantsch niet eveneens gingen de Wyfjes Vlinders te werk in 't leggen Hunner Eiëren, en dewyl ik juist veele gepaarde Wyfjes had, konde ik zulks zeer gemaklyk waarneemen, verscheidenen, en wel de meesten, lieten Haare Eiëren maar vallen in de Doozen, of Zuiker-Glaafen, waarin ik dezelve had, zonder in het minste vast te lymen, anderen daarentegen, plakten of lymden dezelve wel degelyk vast, tegen het hout der Doozen, of tegen het Gaas, 't welk ik om meerder lucht te geeven over dezelve had, of ook tegen het Glas zelfs aan. Den 28 Juny, dus maar twintig Dagen, de eerstgelegde Eiëren geleege hebbende, kwamen uit dezelve de jonge Rupsjes, wordende kort voor het uitkomen Potlootkleurig, de Rupsjes waren van gedaante groote en kleur, als by *Fig. 5.* twee aan Draadjes hangende, en een op het *Fig. 5.* Blaadje kruipende gezien worden. Den 7 en 8 July zaten de jonge Rupsjes voor de eerste maal op het vervellen, den 19 en 20sten hadden zy het voor de tweede keer reeds gedaan, alstoen waren veelen van dezelve fraay groen van kleur, wederom zeeven Dagen 'er na, waren de meesten voor de derde maal van Huid verwisfeld. Den 7 en 8 Augustus, vervelden zy voor de vierde reize, en den 31 van dezelfde Maand, waren meest alle myne Rupsen, vyfmaal verveld, het welk ook de laatste keer voor den Winter was, dus dezelve in 't geheel zeeven maalen van Huid verwisfelden, teweeten vyfmaal voor, en tweemaal na den Winter.

§ 5.

Om nu nog iets van ons tegenwoordige Insect, in deszelfs laatsten staat als Vlinder te zeggen, zo diend, dat de lichte Vlakken, welken men op de Onder-Vlerken van het vliegende Mannetje ziet, geene beschadigingen zyn, maar natuurlyke eigene Vlakken, offchoon dezelve niet op alle Vlinders dusdanig zich bevinden, gelyk by voorbeeld het in zynen rustenden stand zittende Mannetje *Fig. II.* dezelve niet heeft, ook over het geheel niet zo sterk van kleur is, echter zyn toch alle Mannetjes van deze soort, zeer veel hooger van kleur als de Wyfjes.

§ 6.

Een van deze Wyfjes Vlinders, apart gezet hebbende, voor dat hetzelfde zich nog van eenige Eiëren ontlast had, wilde ik eens aan hetzelfde waarneemen, hoe veele het wel by zich zoude hebben, of liever, hoe veel Eiëren hetzelfde wel zonder eenige dwang of hinder leggen zoude, ik behield dit Diertje door middel van water, waarin een weinig Zuiker opgelost was, zo lang ik konde in het leven, doch eindelyk hetzelfde gestorven zynde, telde ik alle de door dit Wyfje gelegde Eiëren, en bevond hetzelfde te zyn een getal van 363. of nu niet nog wel eenige weinigen zyn verlooren geraakt, durf ik niet zeeker bepaalen, maar dit weet ik gewis, dat 'er niet minder zyn geweest.

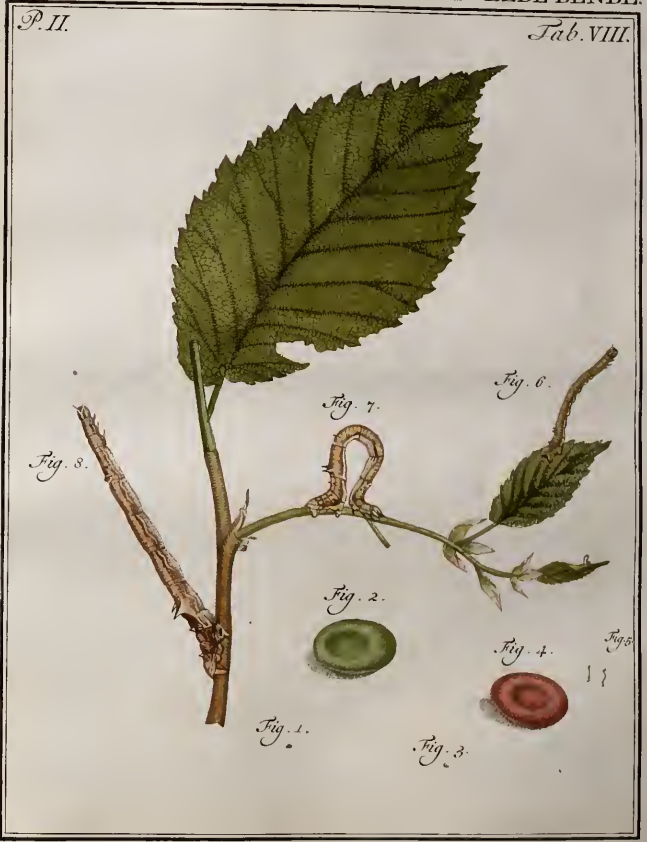

F. F. N. N. 428 *Enonotus curaria* L.

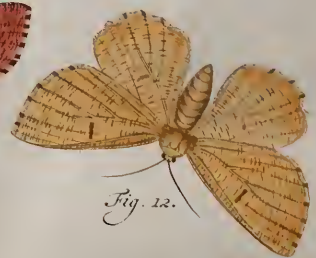
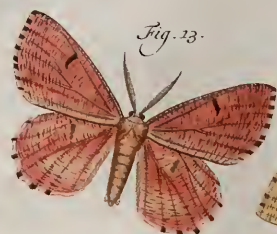
NACHT-VLINDERS van 'Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

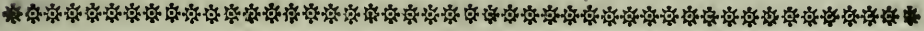

P. II.

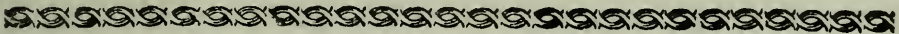
Tab. IX.

NEDERLANDSCHE INSECTEN, BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS VIERDE STUK.

VIERDE EN VYFDE VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't EERSTE GEZIN der TWEEDE BENDE.

DE ZWART GESPENKELDE VLINDER.

P. II. Tab. IV. V.

§. I.

k noem dezen Vlinder *de Zwart gesprenkelde*, dewyl dezelve op eene geelachtig witte grondkleur der boven en onder Vlerken, byna geene andere kleuren dan de zwarte heeft, en deze op dien witachtigen grond, als op gesprenkeld of op gespat is, zynde 'er maar zeer weinig regelmatigheid in de schikking der zwarte vlakken en stippen; De Heer *l'Admiral*, dewelke dit Insect als Rups en Vlinder ook beschreeven en afgebeeld heeft, in deszelfs Werk op de XXI^{te} Plaat 39te Verandering noemd dit Dier aldaar *De Meeter Toorenkop* zeggende bevonden te hebben, „ dat deze Rups onder de Liefhebbers te Haar-

„lem, volkomen by dien Naam bekend is, en wel om dat de Kop dezer
 „Rups, twee verhevendheden heeft, in de eene echter scherper dan in
 „de andere voorkomende.” In het werk van den Heer RÖSEL, weet ik
 niet dat dit Insect afgebeeld of beschreeven is. Offchoon reeds genoemde
 Heer *l'Admiral*, van de Rupsen zowel als Vlinders van dit soort, ver-
 scheidte afbeeldingen gegeven heeft, zo schynd zyn Edele echter de
 Eiëren van deze Vlinders, niet gehad te hebben, ik ben dezelve op de
 volgende wyze machtig geworden.

§. 2.

Tab. X.
 Fig. 1.

De vriendelykheid van den Wel Edelen Heere *P. B. Nolthenius* te Rot-
 terdam, is oorzaak, dat ik de Eiëren van dit Insect, en daardoor deszelfs
 geheele huishouding, ben magtig geworden, zyn Wel Edele zegge ik
 derhalven door dezen, opentlyken dank daarvoor. Deze Eiëren, van de
 groote, werden my gezonden den 4 Juny des Jaars 1792, met dit
 Bericht 'er by: „eenige Dagen geleeden, heb ik wandelende, aan den
 „Stam van een Ype-Boom gevonden een Mannetjes Vlinder, by de Hr.
 „*l'Admiral* Plaat 21 afgebeeld, en door zyn Edl. genaamd de *Meester*
 „*Toorenkop*, dicht by hetzelfde zat een dergelyk Wyfje, dat door gebrek
 „van gekronkelde Wieken te hebben, zich naauwelyks konde bewe-
 „gen; in het denkbeeld komende, dat deeze twee Vlinders lichtelyk ge-
 „paard konden zyn geweest, heb ik hetzelfde mede genomen, en daar-
 „van gisteren en eergisteren, de Eitjes bekomen, waarvan de helft
 „UE. hiernevens zende, in hoop dezelve niet onaangenaam zullen
 „zyn, en op zyn Tyd mogen uitkomen”. Dit laatste was ook zo,
 want daar dezelve toen ik ze ontving volkomen Grasgroen van kleur
 waren, begonnen Zy den 21 van de Maand Juny, van kleur te ver-
 anderen en reeds des anderen Daags, kwamen de eerste Rupsjes uit,
 zynde tienpootige Span-Rupsen, dezelve waren door het vergroot Glas
 be-

beschouwd wordende , op den Rug donker bruin van kleur , naar 't zwarte hellende , doch onder den Buik , lichter van kleur , zelfs zommigen witachtig , den ouderdom van een paar Dagen bereikt hebbende , waren Zy reeds duidelyker te onderkennen , zynde van groote als *Fig. 3.* *Fig. 3.* genoegzaam over 't geheele Lyf bruin van kleur. Voor dat de Rupsjes uit derzelver Eiëren kwamen , beschouwde ik deze laatsten door het Microscoop , en bevond dezelve zeer aartig met kuiltjes verciert te zyn , welken in eene geregelde orde in de lengte van het Ei waren , ik hebbe om dit duidelyk te kunnen zien , een zodanig enkeld Ei in eene vergroote gedaante afgebeeld *Fig. 2.* Myne jonge Rupsen , gaf ik zo *Fig. 2.* dra zy uit Hunne Eiëren kwamen , terstond Elfe Bladen , offchoon de Vlinders beiden aan eenen Ypenstam gevangen waren , ik gaf Hun daarom Elfe Bladen , dewyl ik meermaalen te vooren deze Rupsen van verschillenden Ouderdom , op Elfe Boomen en Struiken gevonden had , ook daardoor verscheide keeren derzelver geheele verandering in Vlinders had verkreegen , maar nog nooit derzelver Eiëren was machtig geworden als nu deze reize. Na het vreeten van de Elfe Bladen , (welken ik Hun altoos aan de Takjes nog vastzittende gaf , dewyl men dan een zodanig Takje met Bladen , in een Vlesje met water kan zetten , waardoor dezelve alsdan veel langer frisch blyven , dan wanneer men ze van de Takjes afplukt , en dus afgeplukt zynde aan de Rupsen geeft) begonnen myne jonge Dieren braaf te groeijen , zo dat eenigen zich reeds den 30sten Juny , dus maar acht Dagen na het komen uit derzelver Eiëren , voor de eerstemaal op het vervellen zetteden , en 'er den 2 July , reeds door geraakten ; Het toeneemen in groote , won zo schielyk aan , dat veelen reeds den 8 July , voor de tweede maal Hunne Huid verwisfeld hadden , nu begonnen zy reeds merkelyk de eene van de andere in kleur te verschillen , doch het welk nog veel zichtbaarder wierd , toen zy den 13^{den} en 14^{den} July , voor de derde keer verveld waren , nu had ik Rupsen verkreegen waarvan zommigen geheel groen waren , anderen darentegen

groen met eenen bruinen Rug, nog anderen wederom, welken geheel bruin ja bynaar zwart waren, van deze zo verschillende kleuren, hebbe ik van
Fig. 4. ieder eene Rups afgebeeld, by *Fig. 4. 5. 6.* en op *Tab. XI. Fig. 7.* zynde
Tab. XI. de twee laatsten afgetekend, naar twee volwasfene Rupsen, welken viermaal
Fig. 7. len Haare Huid veranderd hadden, of dat hetzelfde is, welke viermaalen
 verveld waren. Het dacht my niet overtollig te zyn, deze Rupsen in der-
 zelve verschillende kleuren aftebeelden, om dat, wanneer men in de vry-
 heid, op Elfe, Ype of Willige-Boomen, op welke laatsten men dezelve
 ook aantreft, eene Rups van de eene of andere kleur vind, men dezelve
 alsdan voor geene andere foort behoefd aan te zien, 't welk wel geschie-
 den zoude, wanneer ik maar eene Rups by voorbeeld van de groene kleur
Fig. 6. als *Fig. 6* afgebeeld hadde, dan konde men al heel licht, zelfs met veel
 grond van reeden vermoeden, wanneer men eene dusdanig donkere van
 kleur vond, gelyk *Fig. 7*, dewyl dezelve niet alleen van kleur, maar ook
 zelfs in teekening der vlakken verschillende is, dat hetzelfde eene geheel
 andere foort was, en men 'er derhalven ook eenen geheel anderen Vlin-
 der, nit bekomen zoude. Om de zonderlinge gedaante van den Kop
 dezer Rupsen, recht van vooren gezien zynde, beter te doen kennen,
 zo hebbe eenen van dezelve, in zyne Natuurlyke groote afgebeeld
a. b. by *a.* daarentegen door eene matige vergrooting by *b.* De twee sterke
 verhevendheden, welken zich aan dezen Kop als twee Hoornen, of ge-
 lyk de Hr. *l'Admiral* zich uitdrukt, als twee Toorens vertoonen, heeft
 Hem aanleiding gegeven, om deze Rupsen, welken buiten dat Span-
 Rupsen of Meeters zyn, de Meeter, met den Tooren Kop te noemen.

§. 3.

Myne Rupsen, volwasfen geworden zynde, het welk in het begin van de Maand August, reeds plaats vond, begaven zy zich, den eenen voor, den anderen na, in de Aarde, vervaardigden in dezelve een Verblyf, om daarin den geheelen Winter door, in den staat van Pop,
 voor

voor van buiten aankomende toevallen , zo veel mogelyk is bewaard te blyven , hoe lang eene Rups nog onveranderd onder de aarde is , voor dat zy Pop word , kan ik niet bepaalen , doch veertien Dagen , of drie weeken na dat Zy in de Aarde is gegaan , kan men dezelve tot Pop veranderd zynde , daaruit neemen , eene dusdanig in Pop veranderde Rups , hebbe afgetekend *Tab. XI. Fig. 8*; In dezen staat zich bevindende , blyft zy *Tab. XI. Fig. 8.* den geheelen Winter over , tot in het daaraan volgende Jaar leggen , en wel reeds tot in het begin van den Zoomer.

§. 4.

Het was niet voor in 't laatste van de Maand May dat de eerste van deze fraaije Vlinders , uit de Aarde en derzelve Poppen te voorschyn kwamen , zelfs hebbe ik in het midden der Maand Juny , nog Vlinders uit Hunne Poppen verkregen , welken dus ruim tien Maanden in dien genoegzaam levenlozen staat hadden doorgebracht. *Fig. 9* vertoond ons *Fig. 9.* eene dus in Vlinder veranderd zynde Rups , en wel van het mannelyke geslacht , *Fig. 11* daarentegen is naar een Wyfje geteckend , het onder- *Fig. 11.* scheid der Kunne , is aan deze soort zeer gemaklyk te zien , dewyl de Mannetjes dikke gekamde sprieten hebben , de Wyfjes daarentegen , dunne borstelachtige , doch merkelyk dikker van Lyf zyn. Onder alle myne Vlinders welken ik van deze soort uit Eiëren van een en hetzelfde Wyfje bekomen hebbe , en welken nagenoeg met elkander overeen kwamen ; was 'er echter een , zynde een Wyfje , 't welk zeer veel donkerder , zo wel van grondkleur , als ook van deszelfs overige Vlakken was , ik hebbe het daarom ook byzonder afgebeeld *Fig. 10.*

Fig. 10.

De Huishouding van dit Insect dus verhandeld hebbende , valt my noch deze Bedenking in: Welke overeenkomst , heeft nu dit Diertje , in deszelfs laatste gedaante , met zich zelve in zynen vorigen staat als Rups , immers is 'er in 't geheel geenegelykheid , tusschen een en hetzelfde Dier , kan het dusdanig met ons Menschen niet ook zo gesteld zyn? dat wy in eenen veel

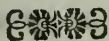
heer-

heerlykeren staat overgebracht worden, wanneer onze nu nog logge en Aardsche Bekleedselen veranderd zullen zyn, door diezelfde Macht, welke eene in veeler Oogen maar verachtelyke Rups, in eene dus fraaye Gedaante herscheept? want inderdaad, het komt my voor, eene zeer aartige, en wel onzer naarspooring waardige opmerking te verdienen, den levensloop van een zich zo geheel van gedaante, en in alle overige levens huishoudingen zo zeer verschillend Diertje, gelyk de Rups of Vliinder is, naar te gaan, en 'er den Schepper in te bewonderen en te verheerlyken. Zoude het niet wel kunnen zyn, dat zelfs een zodanig gering schynend Dier, ter bemoediging van het meerder waardige Schepzel, de Mensch namentlyk, geschapen was, op dat, wanneer by den laatsten zomtyds eenige twyffel mogt opkomen, of Hy wel na dit met zeer veele zorgen en ongemakken verzelde leven, in eenen beteren, volmaakteren, ja heerlyken Staat geraaken zoude, en of het niet wel maar met het einde van dit tegenwoordige leven, ook een einde van alles was, om alsdan eenen zodanig twyffelmoedigen, als met den Vinger te wyzen naar eene Rups, en Hem te beduiden, dat, zowel als dit verachtelyke Dier, in dien Staat van Rups zich nog bevindende, aan zeer veele ongemakken onderheeven, van veele Vyanden omringd, aan veele zorgen om zo te spreken ter bekoming van zyn Voedzel onderworpen is, zo wel als een zodanig Dier, in eenen, veel aangenaameren, en volmaakteren Staat veranderd, zo zult Gy o Mensch! na het doorstaan van dit in veelen opzichte moeiljelyke leven, ook in eenen beeteren Staat veranderd en tot een ander en volmaakter leven, overgebracht worden. Het uit het Ei komen eener Rups, staat gelyk met het geboren worden van een Mensch, de dikmalige vervellingen of verwisfelingen van Huid, zyn eeven zo veele en wel zwaare Ziektens voor het Dier, om niet te spreken van de overige Ongemakken, waaraan hetzelve nog bovendien onderworpen is. De gewaarwording der bevoorstaande verandering in Pop, en de daarop volgende legging op het veranderen, staat tegen

over onze laatste Ziekte, waarop des Lichaams Dood volgt; Even zo sterfd ook de Rups als Rups, en 'er blyft niets over van dien eerften Staat, want de Pop, waarin de Rups veranderd, is geen Dier meer, zy kan niet kruipen, kan niets vreeten, niets zien, niet hooren, niet ruiken, zelfs blyft by zommigen geen gevoel, nog eenige de minste vrywillige beweging over, waardoor dezelve dus met den Staat des Doods, van ieder zich in leeven bevonden hebbende Dier, volkomen over eenkomt. Wat is het kruipen van eene Rups in de Aarde om Pop te worden, anders, als het begraven van onze Lichaamen, alleen met dit onderscheid, dat eene Rups, hetzelfde vrywillig, of liever door eene ingefchapene Natuurdrift of *Instinct* doet, ons daarentegen hetzelfde moet gedaan worden; Wanneer Wy nu in 't geheel geene ondervinding hadden, dat eene zodanige Pop, waarin eene Rups veranderd is, wederom veranderde, of liever, dat uit eene Pop, een geheel ander Dier te voorschyn komt, wanneer Wy dit eeven zo min by ondervinding wisten, gelyk het nog geen van alle thans op Aarden levende Menschen by ondervinding weet, in welken Staat Hy veranderd zal worden na den Dood, zo zoude een Twyffelaar, immers al zeer licht kunnen zeggen, „ dat Ding, die Pop „ is zo als ze is, en zal wel blyven gelyk zy is, dus ook Wij Menschen! „ dood zynde, zullen Wy wel dood blyven, met het einde van het Lic- „ hamelyke leeven, is al het leeven gedaan, want dat geene, 't welk „ bygebracht word, ter verdediging van het bestaan eenes tweeden lee- „ vens, of tweeden Wezens, na den dood van den eerften Staat, in het „ Graan voorgesteld, 't welk in de Aarde geworpen wederom uit dezelve „ hervoortkomt is eigentlyk niet hetzelfde 't welk gezaaid was, het is een „ ander Lichaam, 't welk uit de Aarde spruit, wel uit het eerste voort- „ gekomen, maar niet een en hetzelfde met het eerste, in de Dieren heb- „ ben Wy geen Voorbeeld, dat een eenig van dezelve, na zynen dood „ nog leeven kan, of veranderd word in eenen anderen Staat? Maar „ nu, nu weeten wy juist door ondervinding aan Rupsen en Poppen, vol-

maakt het tegendeel, wy weten namentlyk, dat eene Pop, niet altoos blyft, het geen zy is, maar dat uit Haar, of liever Zij uit zich zelve, veranderd of hervoortkomt, veel schoonder, veel volmaakter, veel heerlyker dan zy te vooren was, namenlyk als Vlinder, welke geene groove spyzen meer tot voedsel gebruikt, geene pynlyke vervellingen onderheven is, dus ook wy Menschen, op dit voorbeeld onder de Lichamelyke en Aardsche weezens, welken toch allen vergankelyk zyn, ziende, kunnen ook vertrouwen, dat het met den dood van dit Lichaam, niet met ons uit zal zyn, maar dat Wy, tot eenen heerlykeren Staat, na dit ons om zo te spreken Rupsen leeven, door den Dood zullen overgebracht of veranderd worden, Het terug zien alsdan op het Aardsche leeven, zal ons zo als 't my voorkomt, bynaar eeven zo toefchynen, als eenen Vlinder, wanneer deze op deszelfs vorige nietige Rupsen gedaante kan nederzien, en verondersteld zynde een vermogen te hebben om te kunnen denken, alsdan deze of dergelyke Gedachten by zich zal voelen opkomen :

„ Dank zy Uwe goedheid o Myn Schepper ! die my verlost hebt uit my-
 „ nen vorigen Kerker, waarin het Uw behaagd had, myn tegenwoor-
 „ dig verheerlykte Lichaam, eene wyle tyds gekluisterd te houden,
 „ offchoon ik in dien vorigen Staat van Rups nog zynde, geen vol-
 „ maakt begrip konde hebben, van myne aanstaande verheerlyking, zo
 „ heeft het daarom toch Uwe goedheid behaagd, my dezelve te doen
 „ ondervinden, ik twyffele dus ook geentzins of Uwe liefde, zal het
 „ door Uw in 't byzonder bemind wordende Schepzel, de Mensch na-
 „ mentlyk, ook eenen veel heerlykeren Staat, na de verandering van
 „ zynen eersten, doen ondervinden, en wel eenen Staat, welke nog
 „ zo veel heerlyker is boven den mynen, als de Mensch zelfs; heer-
 „ lyker en meerder waardig is, dan ik in mynen Rupsen Staat was,

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B. v. E. n. d. H. k. s. c. *Amphidates Betularia* L.

NACHT-VLINDERS *nun* Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

P. II.

Tab. XI.

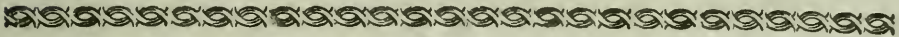

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

TWAALFDE EN DERTIENDE
 VERHANDELING

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN *der* TWEEDE BENDE.

DE DUN-VLERK VLINDER.

P. II. Tab. XII. XIII.

§. I.

iettegenstaande deeze Vlinder in den eersten opslag
 ruig en wreed van Vlerken schynd te weezen, is
 dezelve echter naauwkeuriger betracht, en deszelfs

Vleugels uitgespreid zynde, maar geheel dun en doorschynende,

zo dat het zelfs eene merkelyke verandering in de kleur derzelven veroorzaakt, of de Vlinder op eenen lichten of donkeren Grond staat, ik hebbe denzelven om die reedenen de *Dun-Vlerk* genoemd, by de Liefhebbers der *Entomologie*, draagd dezelve den Latynschen Naam van *Hirtaria*.

§. 2.

Door de vriendelykheid van zeker jong Liefhebber, de Heer A. M. LABOUCHERE, kreeg ik tegen 't einde of in 't laatst van 't Jaar 1792. uit den Haag present, (dewyl zyn Wel Edele toen ter Tyd aldaar woonachtig was) eenige volwasfene Rupsen van deeze Soort, met bericht, dat de Bladen der Peere-Boomen, Hun voedsel was, ten minsten dat gemelde Heer dezelve met deze Spysgroot gebragt had, ik gaf dezelve dan terffond na den ontfangst frifche Peere-Bladen, doch waarvan zy maar zeer weinig gebruikten, dewyl Hunne bevoorftaande verandering zo als bleek, zeer naby was, want noch maar kort gehad hebbende, kropen zy in de Aarde, om daarin tot Poppen te veranderen, welke Poppen ik na verloop van eenigen Tyd, uit de Aarde nam en in eene Doos vervolgens

bewaarde, waar uit naderhand dan ook tot myn groote genoegen, de eerste Vlinder kwam den 22sten der Maand Maart des volgenden Jaars 1793. vervolgens kwamen ook zo wel by my, als by bovengenoemden Heer, de overige Vlinders uit Hunne Poppen, zynde zelfs een Vlinder by zyn Edele nog veertien Dagen vroeger dan by my uitgekomen, te weeten den 7den Maart, 't welk voor Vlinders, al zeer vroeg in 't Voorjaar is. Tot dus verre had ik nu bynaar de geheele Huishouding van dit Insect compleet gehad, echter ontbraken my zyne allereerste Beginzelen nog, namentlyk deszelfs Eieren, om dezen nu machtig te worden, ging ik op de volgende wyze te werk.

§. 3.

Van dit Insect, zo wel Mannetjes als Wyfjes Vlinders bekomen hebbende, plaatste ik den 23sten der Maand Maart, een Mannetjes en Wyfjes Vlinder by elkander, welken ook niet lang by den anderen geweest hadden, of zy paarden zich, blyvende langer dan senen geheelen Dag aan elkanderen vereenigd, waarop het Wyfje

des Nachts tusfchen den 24^{ften} en 25^{ften} Maart , ruim vyftig Eitjes leide , welken zeer fchoon groen van kleur waren , de Moeder-Vlinder had dezelve in de Doos , waarin het zich bevond hier en daar verfpred gelegd , dus een bewys , dat dezelve in de vryheid , zeer zeker eenzaam , en niet by Schoolen gelegd worden ; een enkel Eitje hebbe in dezelfs natuurlyke groote afgebeeld , op

Tab. XII. Fig. 1. daarentegen door het Microfcoop gezien , by *XII.*

Fig. 1, *Fig. 2.* kunnende men als dan aan het zelve waarneemen , dat het met zwarte ftippen als bezaaid is. Een meer dan gemeenen langen *Leg* , hebben deze Vlinder-Wyfjes ; naar alle gedachten , om door middel van dezelve , Hunne Eiëren verre achter de Schorsfen der Boomen , of in andere Scheuren en Reeten te verbergen , dewyl 'er zo vroeg in 't Voorjaar , nog geene Bladen aan de Peere-Boomen zyn.

§. 4.

Den 21^{ften} May dezelfden Jaars , kwamen de eerfte Rupsjes ten getalle van omtrent veertig uit Hunne Eiër-Doppen te voorfchyn , zynde tien pootige Span-Rupsfen , kool zwart met sneeuw witte als

van

van elkander gebrokene Banden, ik gaf dezelve ten eersten een frische Tak met Peere-Boom-Bladen, welken zy zich ook zeer wel smaaken lieten en 'er goed van groeiden, zodanig, dat reeds den 3^{den} en 4^{den} van de Maand Juny, de meesten, of voordeeligsten, voor de eerstemaal zich op het vervellen zetteden, en 'er den 5^{den} en 6^{den} ook door geraakten, zynde alstoen de meesten bruin met vyf of zes oranje Banden, gelyk *Fig. 3.* doch welke oranje Banden *Fig. 3.* by zommigen genoegzaam wit waren. Myne Rupsen nu schielyker dan in den beginne voortgaande met groeijen, zo vervelden zy reeds voor de tweede keer, den 9^{den} en 10^{den} Juny, na welke verwisfeling van Huid, zy niet zeer veel verschilden by de voorige vervelling, maar na de derde verhuiding, welke plaats greep den 13^{den} en 14^{den} van dezelve Maand, was het verschil zeer veel aanmerkelyker, dewyl zy zich toen vertoonden, gelyk de twee naar dezelve gemaakte afbeeldingen, *Fig. 4.* en *Fig. 5.* zynde zommigen graauwachtig van *Fig. 4.* grondkleur, daar anderen integendeel rosachtig waren, met vyf ^{5.} gele Banden over den Rug, en een als uitgesnedene gele Hals-Kraag, daarenboven nog voorzien zynde met verscheidene grootere en kleindere gele Vlakken, ter wederzyden van het Lyf.

In groote nog verders aanwinnende, vervelden zy voor de vierde, en 't welk ook bleek de laatstemaal te zyn, den 20sten en 21sten Juny, om 'tot 'deze verwisfeling van Huid te geraaken, zaten zy wel drie Dagen, in eene zo 't schein zeer pynelyke houding, meestal met den Kop nederwaards hangende, doch eindelyk 'er door- geraakt zynde, vertoonden zich de meesten als *Fig. 7. Tab. XIII.*

Tab. XIII. Fig. 7. Doorgaands vraten zy na iedere verwisfeling van Huid, Hun afge- stroopte Vel geheel op, behalven den Kop, dewyl dezelve toch. genoegzaam altoos weg valt, en dus niet aan de oude Huid blyft. zitten, om meede opgevreeten te kunnen worden. Na deze laatste vervelling, namen zy in groote nog merkelyk toe, zo dat zy *Fig. 6.* delyk volwasfen zynde, zich vertoonden gelyk *Fig. 6.* met veele in de lengte van de Rups lopende Streepen, welke Streepen zich aan deze laatste volwasfene, duidelyker vertoonen, als aan alle de voorgaande Afbeeldingen, doordien dat deze Streepen van onderscheidene kleuren zyn, 't welk in de anderen niet zo sterk, of in 't geheel niet is.

§. 5.

Tot den 10den en 11den July, dus nog twintig of eenentwintig Dagen, bleeven myne Rupsen aan 't vreeten, maar toen begonnen zy hier van uittescheiden en veranderden zeer sterk van kleur, verliezende al Hun schoon, wierden daarentegen vuil en morfig ja Aardkleur gelyk, krompen ook merkelyk in de lengte te zaamen, en wierden dus zeer veel korter, eene eigenschap van bynaar alle Rupsen, voor dat dezelve zich tot de verandering begeeven, hierop kroopen myne tegenwoordige Rupsen in de Aarde, welke ik Hun ten dien einde gegeven had, om in dezelve van Staat te veranderen, gelyk zy zulks ook deden, veranderende tot dusdanige Poppen zoo als de Afbeelding *Fig. 8.* doet zien. Hoe lang zy in de Aarde, zonder in *Fig. 8.* Poppen veranderd te zyn leggen, kan ik niet naauwkeurig bepaalen, dewyl 'er wel ten minsten vier of vyf weeken verloopen zyn, voor dat ik de Aarde doorzocht, om te zien of myne in dezelve gekropene Rupsen, reeds in Poppen veranderd waren al, of niet.

§. 6.

Van de Maand July af, tot in het daaraan volgende Voorjaar in de Maanden Maart en April, bleeven myne Vlinders in derzelver omkleedzel beffooten, maar toen in dien tyd van 't Jaar, kwamen dezelve te voorschyn, de drie Afbeeldingen *Fig. 9*, *10* en *11*. zyn naar *Fig. 11*. de leevende Voorwerpen geteekend, namentlyk *Fig. 11*. naar eenen *Fig. 9*, Mannetjes Vlinder, *Fig. 9* en *10*. daarentegen, beiden naar Wyfjes *10*.

Vlinders, zynde de eestgenoemde Afbeelding, naar een lopende Vlinder, dus met geflotene Vlerken geteekend, waar door dezelve zich aanmerkelyk donkerder van kleur vertoond te zyn, dan het bovenste vliegende Wyfje, dewyl door de dunte der Vlerken, wanneer dezelve niet op elkander leggen, dezen veel doorschynender of helderder van kleur zich vertoonen, als in eenen rustenden Vlinder, doordien als dan de Vlerken dubbeld, en bygevolg, doorschynend zynde, donkerder van kleur zich bevinden.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

NACHT-VLINDERS met Tweede Gezin der TWEDE BENDE.

P. II.

Tab. XII.

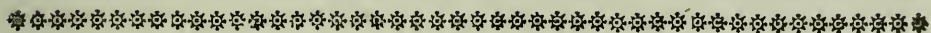
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

P. II.

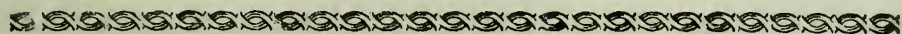
Tab. XIII.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

VEERTIENDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

DE KLEINE WORTEL-HOUT-VLINDER.

P. II. Tab. XIV.

§. I.

In het Eerste Deel van dit Werk, in het zesde Stuk de vyfde Verhandeling, pag. 21. Tab. V. is eene Rups en Vlinder beschreeven, onder den Naam van Wortel-Hout-Vlinder, ons tegenwoordig Voorwerp, in deszelfs laatsten Staat als Vlinder, veele overeenkomst hebbende met de aldaar afgebeelde en beschreevene, maar aanmerkelyk veel kleinder zyn- de, zo noeme ik hetzelfde om die reedenen, *de kleine Wortel-Hout-Vlinder*, temeer ook nog daarom, dewyl dezelve voor zo veel my bekend is,

geen algemeen aangenomenen Naam tot nog toe bezit. In het Werk van L'ADMIRAL, is eene Rups en Vlinder afgebeeld op de XXVIIIste Plaat, en beschreeven op pag. 28. onder den Naam van het *bruine Krammetje*, dit aldaar afgebeelde Vlindertje en Rups, heeft wel veele overeenkomst met ons tegenwoordige Voorwerp, doch dewyl zyn Edele schryft, dat de Rups bruin is, en het ook om die reedenen het bruine Krammetje noemd, zo twyffele ik niet, of het is een geheel andere Vlinder.

§. 2.

Reeds verscheidene Jaaren achter den anderen in de Maand September, of ook nog wel iets laater in den Herfst, op de Eeke Boomen en Bla-

Tab. XIV. den zoekende, vond ik deze soort van Rupsen, afgebeeld op *Tab. XIV.*
Fig. 2, 3. *Fig. 2 en 3.* dezelve waaren van verschillende grootte, en dus ook van verschillende ouderdom, doch men kon aan dezelve ten duidelyksten zien, dat zy allen tot eene en dezelfde soort behoorden, wel is waar, dat 'er nog al eenig aanmerkelyk onderscheid in tekening van Vlakken als anderzints, tusschen de eene en andere Rups te zien was, om welke reedenen ook twee in kleur en tekening van elkander onderscheidenen afgebeeld hebbe, doch uit alle de in Poppen veranderde Rupsen, was in de daaruit te voorschyn gekomene Vlinders, geen aanmerkelyk onderscheid te bespeuren, althans zo veel onderscheid niet, als 'er wel tusschen deze naar volwasfen gewordenen Rupsen gemaakte Afbeeldingen, plaats gevonden had.

§. 3.

Haare uiterste grootte bereikt hebbende, begaven zy zich ter verande-

ring

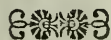
ring, verkiezende hier toe alderhande ruigte van verdorde Bladen, anderszints, waaronder en tusfchen welken zy zich begaven, en een Spinfel maakten, om in hetzelfde tot Poppen te veranderen, een zodanig Spinfel opengêfneeden, om de in hetzelfde beflotene Pop te kunnen zien leggen, is afgebeeld *Fig. 4.* Naar maate van de lengte der Rups, als welke na- *Fig. 4.* genoeg een en een halve Duim haalen kan, is het Popje waarin dezelve veranderd by uitftek kort, kunnende nog geen halve Duim deszelfs lengte bedraagen, het vind wel is waar, altoos plaats onder de Rupsen, dat zy in grootte merkelyk verminderen, voor derzelve verandering in Pop, echter zyn my toch maar weinigen bekend, welken zo aanmerkelyk veel korter worden, gelyk dit foort van Rupsen.

§. 4.

Den geheelen volgenden Winter, bleeven deze Popjes leggen, en 't was niet voor in 't begin van den daarop gevolgden Zomer, dat de Vlinfers uit Hun Winterverblyf te voorfchyn kwamen; Deze fraije Vlindertjes afgebeeld *Fig. 5, 6 en 7.* zyn, inzonderheid *Fig. 6 en 7.* tamelyk groot, naar *Fig. 5, 6, 7.* maate der grootte van het Popje, waarin dezelve geweest waren, doch niet ten aanzien van Hunnen vorigen Staat als Rupsen. Dewyl het onderscheid der Kunne aan Hunne Sprieten niet te zien was, maar alleen maar te onderkennen fcheen aan de dikte van het Lyf, en de meerdere of mindere grootte des geheelen Vlinfers, zo achte ik uit dien hoofde *Fig. 5 en 6.* Mannetjes te zyn, daarentegen *Fig. 7.* een Wyfjes Vlinder, de eerfte der genoemde Afbeeldingen, is ook teffens vervaardigd naar een in kleur van de overigen eenigzints verfchillende Vlinder.

§. 5.

Ter gelyker Tyd kwamen de Vlinders niet uit derzelver Poppen, want anders is dit doorgaands myne gewoonte, om wanneer ik derzelver Eiëren wensch machtig te worden, Mannetjes en Wyfjes Vlinders by elkander te zetten, op dat zy zich te zaamen zullen vereenigen, en het Wyfje alsdan van deszelfs bevruchte Eiëren zich ontlasten zal, echter wil dit op verre na niet altoos gelukken van alle Vlinders, want zeer veelen willen in 't geheel niet by elkander opgefloten zynde, paaren, daar in tegendeel anderen dit wederom zeer gereedelyk te werk stellen, echter doen dit toch veele Wyfjes-Vlinders, dat zy nog voor Hunnen dood, zo niet alle ten minften een gedeelte Hunner Eiëren leggen, hier door verkrygt men dan evenwel de gedaante en kleur der Eiëren te zien, en ook teffens de wyze op welke zy dezelve leggen, 't zy enkeld, of by kleine of groote partyen, of Schoolen, dus is het my met onze tegenwoordige Vlinders ook gegaan, gepaard hadden de Wyfjes niet, echter leiden Zy toch een gedeelte Hunner Eitjes, en wel allen enkeld, niet by Schooltjes, zynde geelachtig van kleur, gelyk een derzelven tamelyk vergroot zynde, af-
Fig. 1. gebeeld is *Fig. 1.*, lang zullen deze Eitjes zekerlyk niet blyven leggen voor dat de Rupsjes gekipt worden, dewyl de Rupsen in denzelfden Zomer volwasfen geraaken en tot Poppen veranderen, in denwelken zy als Eiëren gelegd zyn geweest.

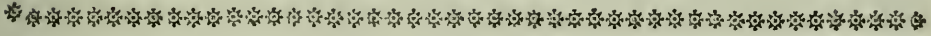
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

B. v. F. 1. d. No. 515. *Cidaria Reptata* Hb.

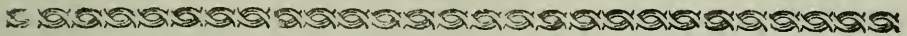
NACHT-VLINDERS van 't Tweede Gezin der TWEEDE BENDE.

NEDERLANDSCHE INSECTEN,
 BESCHREEVEN EN AFGEBEELD.

TWEEDE DEELS ZESDE STUK.

VYFTIENDE VERHANDELING.

OVER DE

NACHT-VLINDERS,

van 't TWEEDE GEZIN der TWEEDE BENDE.

De LINDE-KNOTS VLINDER.

Pl. II. Tab. XV.

§. I.

De Naam van dit ons tegenwoordig Voorwerp, ontleene ik van de gedaante der Rups, als hebbende veele overeenkomst met eenen oneffenen Knuppel of Knots, en dewyl dezelve op de Linde Boomen zich onthoud, of met derzelver Bladen zich geneerd, zo noeme ik deze Rups daarom de *Linde Knots*, en de Vlinder daaruit voortkomende, de *Linde-Knots Vlinder*. Of dezelve by LINNÆUS bekend is geweest, kan ik niet met zekerheid bepaalen, en ben daar door ook niet in staat, om den Naam dien Hy aan dit Insect mogt gegeven hebben, indien hetzelve door Hem beschreeven was, medetedeelen, dit weet ik, dat men dit Voorwerp te vergeefs zoekt by L'ADMIRAL, RÖSEL, KLEMAN, en meer anderen, dus deze onze tegenwoordige Rups en Vlinder beiden, onder de tot nog toe weinig bekenden, gerekend kunnen worden te behooren.

§. 2.

Reeds veele Jaaren, is my dit Insect als Vlinder bekend geweest, doch altoos dacht ik, dat hetzelfde geen Inwoonder van onze Nederlanden zyn zoude, maar mogelyk hier of daar in Duitschland of Vrankryk eigentlyk t'Huis behoorde, dan ziet, geheel onverwacht, zag en verkreeg ik tot myne groote blydschap en verwondering teffens, den 6 Juny des voorledenen Jaars, in de aangename Dreeven buiten Vianen wandelende, aan de Stammen der aldaar staande Linde en Ype-Boomen, vyf van deze Vlinders, zynde drie daarvan Wyfjes en twee Mannetjes, ik deed dezelve zorgvuldig in Doosjes, om ze dus mede naar Huis te Amsterdam te brengen, 't welk ook zeer goed gelukte, t'Huis gekomen zynde, zette ik deze vyf Vlinders, allen by elkander, in eene groote, ruime, en van boven met luchtig Gaas voorziene Doos, in hoop, dat dezelve paaren en Eiëren leggen zouden, of het eerste geschied was, kon ik niet weeten, maar het laatste te weeten het Eiëren leggen, deeden de Wyfjes zeer gereed, leggende eene goede hoeveelheid, doch allen enkeld, niet by Schoolen, deze Eijes bevinden zich geel van kleur, zynde een daarvan in deszelfs Natuurlyke groote afgebeeld *Tab. XV. Fig. 1.* door het Microscoop gezien, zyn dezelve geheel geene ongevallige Voorwerpen, ik hebbe daarom een daarvan afgebeeld *Fig. 2.* 't welk over 't geheel geelachtig met bruin roode Vlakken is, welke Vlakken men zonder de vergrooting te hulp te neemen, geheel niet zien kan, terzelfder Tyd dat ik deeze Eiëren had, en nog niet wist of 'er de jonge Rupsjes zouden uitkomen ja, dan neen, werd ik op het onverwachtste verrast, door mynen Vriend den Heere D. de Cocq van Nerwynen te Deventer, wien ik myne dankbaarheid hier voor opentlyk betuige, zyn Wel Edele had de goedheid, my in de eigen Maand Juny deszelfden Jaars, eenige Eiëren van dit Insect te zenden, welken den 7^{den} van genoemde Maand, door eene bevruchte Moeder Vlinder gelegd waren, uit deze Eiëren, kwamen den 19 Juny, de jonge Rupsjes voort, en dat ook de Eiëren van myne uit Vianen mede gebragte Vlinders insgelyks bevrucht waren, bleek, dewyl de jonge Rupsjes, uit dezelve genoegzaam op dien eigen Tyd, namentlyk den 20. 21 en 22de Juny kwamen.

§. 3.

De jonge Rupsjes, waren uit de Eiëren gekomen zynde kort en dik, span-

spannende met tien Pooten, waaruit men aanstonds kon opmaken, dat het geene zestienpootige Rupsen worden zouden, dewyl veelen van deezem, alſchoon Zy in 't eerst, kort na dat dezelve uit de Eieren gekoomen zyn, wel is waar ook spannen, of als Span-Rupsen loopen, zulks echter niet met tien, maar met twaalf Pooten doen; De kleur onzer tegenwoordige Rupsen was wit, ik zette van dezelve terſtond een gedeelte op Linden, en een ander gedeelte op Ype-Bladen, de eerſten vatteden Zy terſtond aan, doch de laaſten ſcheenen in 't geheel Hunnen ſmaak niet te behaagen, of eigentlyk gezegd, Hun Voedzel niet te zyn, door het vreeten der Linde-Bladen, namen Zy in groote aanmerkelyk toe, zo dat de voorſpoedigſten zich den 26ten Juny, reeds voor de eerſtemaal op het vervellen zetteden, en twee Dagen daarna hier ook door geraakten, zich verder van de Linde-Bladen geneerende, hadden Zy na driemaal van Huid verwisfeld te hebben, de kleur en gedaante wanneer Zy in 't loopen waren als *Fig. 3.* Hierop nog verders in groote toeneemende, vervelden Zy voor de vierde keer, waarop Zy Haaren vollen wasdom bereikten, bezittende toen eene lengte van $1\frac{1}{2}$ Duim, eene dusdanig volwasfene Rups, hebbe afgeteekend by *Fig. 4.* in dezen ſtaat zynde, is hetzelfde een wezentlyk fraay Inſect, zittende in de zonderlinge geſtalt, eeven als een Takje of Knodsje, met ongelyke verhevendheden op het Lichaam, en recht uitgeſtrekt, zich alleen maar met de vier achterſte Pooten vast houdende, zynde de voorſte zes, dicht tegen het Lyf aangetrokken, in deze gedaante zaten deze Rupsen dikmaals eenige Uren onbeweeglyk ſtil, 't welk naar alle gedachten een rusten of ſlaapen was, doch zich door den Honger gedrongen voelende, begaaven Zy zich in beweeging en gingen aan 't vreeten.

§. 4.

Enige Dagen, myne Rupsen in Haaren grootſten luister zich bevonden hebbende, werden Zy wederom aanmerkelyk korter en dikker, waaruit ik beſloot, dat Zy zich nu welhaast ter verandering zouden voorbereiden, echter duurde dit merkelyk langer als ik verwachtende was, dewyl veelen nog eenige Dagen dus kort en dik bleeven, voor dat Zy eenige toebereiding ſcheenen te maaken om zich intefpinnen of anders ter verandering zich te begeeven, en dewyl in de Vlucht, waarin ik dezelve had gezet, alderhande ruigte van dorre Bladen, oud vermolzemd Hout, Aarde als anderszints was, zo ontbrak het Hun aan geene Gelegendheid, om het eene of andere te verkiezen en by de inſpinning te gebruiken, gelyk dan ook veelen

- hier toe de drooge Aarde , of verdörde Bladen verkoozen , makende zich verscheidens , een op zich zelve bestaande Spinfel , met de drooge Aarde
- Fig. 5.* daarin vermengd , een dusdanig Pop verblyf , is afgebeeld *Fig. 5.* veelen myner Rupsen , sponnen zich ook maar alleenlyk tuschen de dorre Bladen zodanig in , dat men naderhand de Pop zeer goed in hetzelfde kon zien leggen. 't Was in 't begin van de Maand Augustus , dat myne Rupsen zich dus ter verandering begaven , en van eene der eersten , welke zich van de oppervlakte der Aarde in de Vlucht , een Spinfel vervaardigd had en 't welk ik om eenige reedenen moest los maken , bevond ik , dat de zich daar ingesponnene Rups , den 7^{den} dierzelve Maand , in eene Pop veranderd had , welke uit Haar verblyf genomene Pop , zich van kleur en gedaante ver-
- Fig. 6.* toond , als *Fig. 6.* Dus als Poppen bleeven zy den geheelen volgenden Winter in Hunne woningen stil leggen , verwachtende als met lydzaamheid af , den Tyd Harer ontzwochteling.

§. 5.

- Tot in het midden van de Maand Juny des volgenden Jaars , bleeven de Vlinders in het Pop-Vlies gevangen , maar die Tyd gekoomen zynde , kwamen Zy ook allen , den eenen voor , den anderen na , ten voorschyn , zeer verblyd was ik , de geheele Huishouding van dit in allen opzichte fraaije Insect , nu machtig geworden te zyn. Over de zachte schakeering der kleuren , en zeer fyne streepjes in de boven Vlerken der Vlinders , zal ik my niet uitlaaten , dewyl men dit beeter uit eene naar de Natuur , zo na als doenlyk is , gemaakte Afbeelding kan zien , dan uit de beste Be-
- Fig. 8.* schryving opmaaken , ik zal alleen noch maar zeggen dat *Fig. 8.* naar een
- Fig. 7.* loopend Manneje , *Fig. 7.* daarentegen naar een vliegend Wyfje geteekend is.
- Fig. 9.* De Afbeelding *Fig. 9.* is naar een buitengemeen donker en ook in verscheidene opzichten anders geteekend Wyfje vervaardigd , hoedanig ik maar een enkeld , onder de menigvuldige Vlinders welken ik uit myne Poppen verkreeg , gehad hebbe , het verschil is zelfs zo aanmerkelyk , dat als men zodanig een Vlinder maar alleen bezat , men al lichtelyk zoude kunnen denken , dat het een geheel andere soort was , om welke reedenen ik dit Wyfje , ook byzonder afgebeeld hebbe.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS

Fig. 1.
FvCF no. 412 *Cynonotus Lohabaria* L.

Fig. 9.

var. ♀

NACHT-VLINDERS van de Tweede Gezin der TWEDE BENDI.

P. II.

Tab. XV.

